

**ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ
ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΓΚΟΡΝΤΙΕΝΚΟ ΜΑΡΙΑ (Α.Μ.34039)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:

ΔΡ.ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ ΕΜΠ
ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ

ΑΙΓΑΛΕΩ 2012

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ
ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΓΚΟΡΝΤΙΕΝΚΟ ΜΑΡΙΑ (Α.Μ.34039)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:

ΔΡ.ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ ΕΜΠ
ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ

ΑΙΓΑΛΕΩ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤΟΧΟΣ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	6
✓ Μορφές Δημόσιων Υπαίθριων Χώρων. Η περίπτωση της πλατείας.....	7
✓ Η προσφορά των Δημόσιων Υπαίθριων Χώρων.....	8
✓ Ιστορική Αναδρομή στην εξέλιξη της Πλατείας (Ελλάδα και Ευρώπη).....	10
✓ Παραδείγματα Μεσαιωνικών – Αναγεννησιακών Πλατειών.....	13
✓ Παραδείγματα Σύγχρονων Πλατειών.....	14
✓ Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πλατεία σήμερα.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	17
✓ Εισαγωγή.....	18
✓ Ο Υπαίθριος Χώρος & τα ΑΜΕΑ.....	19
✓ Ο Υπαίθριος Χώρος & τα Παιδιά.....	28
✓ Χώροι Παιχνιδιού – Παιδότοποι.....	30
✓ Βλάστηση στο Αστικό Τοπίο.....	38
✓ Δάπεδα.....	44
✓ Πέργκολες – Κιόσκια – Gazebo.....	52
✓ Φωτισμός στο Αστικό Τοπίο.....	65
✓ Καθιστικά.....	73
✓ Καλάθια Αχρήστων.....	82
✓ Χώρος Στάθμευσης Ποδηλάτων.....	84
✓ Μέτωπα Κτιρίων.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.....	92
✓ ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ.....	93
✓ ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ.....	115
✓ ΠΛΑΤΕΙΑ ΛΑΥΡΙΟΥ.....	135
✓ ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΘΗΣ.....	154
✓ ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ.....	177
ΚΕΦΑΛΑΙΟ - 4 ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ.....	203
✓ Εισαγωγή.....	204
✓ Στόχος.....	205
✓ Μέσα Εξασφάλισης Γης.....	206
✓ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΝΙΓΓΟΣ.....	208
✓ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΒΑΘΗΣ.....	230
✓ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ.....	253
✓ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ.....	261
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	272
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	296
SUMMARY.....	297
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	298
Ξένη Βιβλιογραφία.....	300
Διαδίκτυο.....	301

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε κατά το χειμερινό εξάμηνο του σπουδαστικού έτους 2011 – 2012. Το αντικείμενο μελέτης της είναι η διαμόρφωση δημόσιων υπαίθριων χώρων και αστικών κενών στην πόλη της Αθήνας. Η εργασία διαρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες:

1. Θεωρητική προσέγγιση ζητημάτων σχετικών με τους ελεύθερους χώρους πρασίνου.
2. Παρουσίαση του Αστικού Εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθεί στο σχεδιασμό των επιλεγμένων υπαίθριων χώρων.
3. Μελέτη και ανάπλαση συγκεκριμένων περιπτώσεων πλατειών στο κέντρο της Αθήνας.
4. Εντοπισμός και διαμόρφωση αστικών κενών γύρω από τις προαναφερθείσες πλατείες στα πλαίσια δημιουργίας δικτύου χώρων πρασίνου στην επιλεγμένη περιοχή.

Τέλος, στο παράρτημα της πτυχιακής εργασίας αναφέρεται και το νομοθετικό πλαίσιο βάση του οποίου κινήθηκε όλο το περιεχόμενο της εργασίας.

Η περιοχή μελέτης που επιλέχθηκε είναι ο ευρύτερος χώρος της περιοχής της Ομόνοιας με έμφαση στην αισθητική, κοινωνική και περιβαλλοντική αναβάθμιση της πλατείας Κάνιγγος, Εξαρχείων, Λαυρίου, Ανεξαρτησίας (Βάθης) και Βικτώριας. Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη περιοχή επειδή αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μίας περιοχής πλήρως υποβαθμισμένης με υψηλή συγκέντρωση εγκληματικών και παράνομων δραστηριοτήτων. Η ανάπλαση μίας τέτοιας περιοχής σίγουρα αποτελεί μία μεγάλη πρόκληση, όχι μόνο από άποψης αποκατάστασης της εύρυθμης λειτουργίας με έντονη παρουσία οικολογικής συνείδησης, αλλά και επειδή αποτελεί το 9 πρόσωπο της Αθήνας και οφείλει να είναι καλαίσθητο και σωστά οργανωμένο.

Επιπλέον, η Ομόνοια γειτνιάζει με το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει στοιχεία έντονης αισθητικής αναβάθμισης με αποτέλεσμα να γίνεται επιτακτική η ανάγκη για βελτίωση των γύρω περιοχών και ιδιαίτερα της περιοχής μελέτης μας. Η συζήτηση περί «αισθητικής των πόλεων» δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στα ιστορικά κέντρα, όσο και αν αυτά έχουν μία ιδιαίτερη βαρύτητα τόσο για την ιστορική μας μνήμη, όσο και για την πολεοδομική ταυτότητα των πόλεων μας, αλλά θα πρέπει να επεκτείνεται αναγκαστικά και σε άλλες περιοχές της νεότερης ή και της αναπτυσσόμενης πόλης και να αποτελεί μία αντάξια συνέχεια των ιστορικών κέντρων. Εξάλλου, οι κάτοικοι ενός αστικού συγκροτήματος ζουν, εργάζονται και κινούνται έξω από τα ιστορικά τμήματα της πόλης, έρχονται δηλαδή σε επαφή κυρίως με τη σημερινή, σύγχρονη πόλη και επομένως έρχονται αντιμέτωποι τόσο με τα προβλήματά της, όσο και με τη «σύγχρονη αισθητική της».

Πέρα από τους δύο παραπάνω βασικούς στόχους, την ανάπλαση της περιοχής και επιδίωξη της συνέχειας με το Ιστορικό Κέντρο, η εργασία αυτή επικεντρώνεται και σε άλλους στόχους.

Όλοι οι χώροι θα διαμορφωθούν βάση του **βιοκλιματικού σχεδιασμού** που στοχεύει στην εξασφάλιση των συνθηκών της θερμικής άνεσης του χρήστη, μέσω της ορθής διαχείρισης των φυσικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, σε υπαίθριους χώρους στους οποίους υπάρχει μεγάλη επισκεψιμότητα μεγάλης διάρκειας και συχνότητας θα επιτευχθεί ηλιοπροστασία και προστασία από βροχή με φυσικά και τεχνητά μέσα. Ένα φυσικό μέσο αποτελεί η κατάλληλη φύτευση, η οποία μπορεί να εξυπηρετεί τις εποχιακές ανάγκες, δηλαδή την ανάγκη για ηλιασμό το χειμώνα, οπότε επιλέγονται φυλλοβόλα φυτά. Τεχνητά μέσα αποτελούν οι τέντες, οι πέργκολες, τα πετάσματα που διαστασιοποιούνται και τοποθετούνται οριζόντια ή κάθετα, σύμφωνα με τον προσανατολισμό. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην ροή του ανέμου που αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα για τον βιοκλιματικό σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων. Γενικότερα έχει παρατηρηθεί ότι το αίσθημα της άνεσης επιτυγχάνεται ικανοποιητικά σε υπαίθριους χώρους κλειστούς και προστατευμένους από τις 3 τουλάχιστον πλευρές. (Πολυχρονόπουλος, 2002). Έτσι, σε όσους χώρους πρασίνου δεν επαρκούν τα τεχνητά μέσα (κτίρια) για την κάλυψη και των τριών πλευρών του χώρου θα επιχειρήσουμε να πετύχουμε την ανεμοπροστασία με φυσικά μέσα (δεντροφύτευση). Σε πολλά σημεία της περιοχής μελέτης μας θα τοποθετηθούν υδάτινα στοιχεία που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του μικροκλίματος της περιοχής. Το υδάτινο στοιχείο λόγω της μεγάλης θερμοχωρητικότητας συμβάλλει στην σταθεροποίηση της θερμοκρασίας και της υγρασίας του αέρα (Πολυχρονόπουλος, 2002). Σημαντικό ρόλο για την άνετη βιωσιμότητα του χώρου παίζουν και τα υλικά αυτού. Στη διαμόρφωση των υπαίθριων χώρων της παρούσας εργασίας θα προτιμηθούν ανοιχτόχρωμα υλικά με υψηλή ανακλαστικότητα και αυξημένη υδατοπερατότητα. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί το ποσοστό απορρόφησης της ηλιακής ενέργειας και θα αυξηθεί η συγκράτηση νερού και υγρασίας στο έδαφος. Τέλος, μεγάλη σημασία θα δοθεί στο πράσινο, το οποίο συμβάλλει στη ρύθμιση του μικροκλίματος, παρέχει οξυγόνο, ηλιοπροστασία, μετρίαση της θερμοκρασίας, εξισορρόπηση της υγρασίας, δροσισμό, ηχοπροστασία και ανεμοπροστασία.

Η περιοχή μελέτης θα περιλαμβάνει πολλά πρωτότυπα **αρχιτεκτονικά στοιχεία** και θα περιέχει όλο τον απαραίτητο **αστικό υπαίθριο εξοπλισμό** με στόχο την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και την ευχάριστη παραμονή τους στο χώρο. Θα προσπαθήσουμε να εισάγουμε διάφορες υποδομές για την προώθηση των φυσικών τρόπων μετακίνησης, όπως το περπάτημα και το ποδήλατο, ενώ με τη χρήση διάφορων καλαισθητών στοιχείων εμποδίων θα επιχειρήσουμε να μειώσουμε την παράνομη στάθμευση τόσο των αυτοκινήτων όσο και των δικύκλων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο φωτισμό των δημόσιων χώρων λόγω αυξημένης εγκληματικότητας που παρουσιάζεται στην περιοχή μελέτης. Ο φόβος του εγκλήματος έχει ως αποτέλεσμα την μειωμένη οικειοποίηση του αστικού χώρου από τους πολίτες και εκφράζεται με διάφορους τρόπους, όπως με την αποφυγή των «επικίνδυνων περιοχών», με την επιλογή ορισμένων διαδρομών κ.ά. Τα παραπάνω εκφράζουν μία επιφυλακτικότητα που λειτουργεί ανασταλτικά στις κοινωνικές σχέσεις και ταυτόχρονα περιορίζει το «δικαίωμα στην πόλη».

Θα γίνει προσπάθεια για **εισαγωγή νέων χρήσεων** (ψυχαγωγία, εμπόριο) στην ευρύτερη περιοχή προκειμένου να προσελκυσθούν καινούργιοι χρήστες στους κοινωνικά υποβαθμισμένους δημόσιους χώρους. Η πρόταση αυτή σε συνδυασμό με την ανάπλαση των χώρων πρασίνου θα έχει αντίκτυπο και στην γενική αναβάθμιση του χώρου, την οικονομική ευρωστία, την αύξηση του τουρισμού στην περιοχή καθώς και στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

Τέλος, πέρα από τις σημειακές παρεμβάσεις, η συγκεκριμένη εργασία διαπραγματεύεται την **δημιουργία δικτύου χώρων πρασίνου** έτσι ώστε να βελτιώσει το μικροκλίμα της περιοχής και να προχωρήσει στην διαδικασία βελτίωσης του ευρύτερου κλίματος της περιοχής, του μεσοκλίματος. Τα ο δίκτυο αυτό θα δώσει προτεραιότητα στους πεζούς ενώ θα ενισχύσει σημαντικά την εικόνα της ευρύτερης περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΜΟΡΦΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ.

Πριν αναφερθούμε στη θετική συμβολή των δημόσιων υπαίθριων χώρων πρασίνου, σκόπιμο είναι να διερευνήσουμε τις μορφές των χώρων αυτών καθώς και να ορίσουμε την ακριβή έννοιά τους.

Ο κατάλογος των αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου, σύμφωνα με τους Olmstead και Nolen (αρχιτέκτονες Αμερικανικής καταγωγής του 20^{ου} αι.), περιλαμβάνει τις ακόλουθες έξι κατηγορίες χώρων:

- a. Δρόμοι, βουλεβάρτα και λεωφόρους – πάρκα (parkways)
- b. Πλατείες, κοινόχρηστο πράσινο (commons), δημόσιοι κήποι
- c. Παιδικές χαρές τριών κατηγοριών: για μικρά παιδιά, παιδιά σχολικής ηλικίας και για εφήβους
- d. Μικρά πάρκα γειτονιάς
- e. Μεγάλα πάρκα μέσα στην πόλη, και
- f. Μεγάλα πάρκα έξω από την πόλη

Η πλατεία ετυμολογικά προέρχεται από την πλατειά οδό. Σημαίνει μία επίπεδη επέκταση που μπορεί να είναι το κέντρο ενός οικισμού, ο τόπος συναντήσεων, του εμπορίου ή και έξω από το κέντρο αλλά σε σύνδεση με αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η πλατεία αντικατοπτρίζει τον πολιτισμικό, οικονομικό, κοινωνικό και φυσικό υπόβαθρο μίας περιοχής και κατά συνέπεια μίας κοινωνίας. Είναι ένα θέατρο καθημερινής δημόσιας ζωής και αναψυχής ή επικοινωνίας με σκηνικά που εμπεριέχουν διαφορετικές δράσεις και εκδηλώσεις (εκθέσεις, παραστάσεις, διαδηλώσεις, υπαίθριο εμπόριο, παιχνίδια, κ.ά.), μέσω των οποίων οι άνθρωποι επικοινωνούν με ρυθμούς καθημερινότητας. Το πράσινο δεν αποτελεί το κύριο στοιχείο διαμόρφωσης του χώρου, ορισμένες μάλιστα φορές απουσιάζει παντελώς. Το δάπεδο, συνήθως επιστρωμένο, αποτελεί το κύριο μέσω ενοποίησης του χώρου. Από λειτουργικής άποψης, οι πλατείες εντάσσονται στο δίκτυο των οδών και διακρίνονται σε πλατείες που αποτελούν εστιακά σημεία και σε πλατείες που εφάπτονται σε κύριους άξονες κυκλοφορίας. Το μέγεθός τους κυμαίνεται από 0.2 έως 3.8 εκτάρια (Ha).

Παρακάτω αναφέρονται διάφοροι τύποι πλατείας που διαμορφώνονται στον ελληνικό χώρο. Η κατάταξη έγινε σύμφωνα με διάφορα κριτήρια, όπως το μέγεθος, σχήμα, χρωμάτιση, κ.ά.

- Όσον αφορά το σχήμα και τη ρυμοτομία, διακρίνονται σε:
 1. Ορθογωνικής ρυμοτομίας
 2. Κυκλικής και ημικυκλικής ρυμοτομίας
 3. Τριγωνικές
 4. Πολυγωνικές
- Ως προς τη σχέση της πλατείας με το δομημένο αστικό περιβάλλον, διακρίνουμε τρεις τύπους:
 1. Τον τύπο της εσώστρεφης πλατείας που περιβάλλεται από πράσινο και έτσι οριοθετείται δημιουργώντας μία μορφή περίφραξης.
 2. Τον τύπο εξώστρεφης πλατείας, όπου ο αστικός εξοπλισμός αναπτύσσεται στην περιβάλλουσα της πλατείας ενώ οι ζώνες πρασίνου καλύπτουν το κέντρο της.
 3. Αυτές που περιβάλλονται από οδούς μεγάλης κυκλοφορίας.

- Οι πλατείες ανάλογα με τις λειτουργίες που τις περιβάλλουν καθώς και τις πυραμίδες ηλικιών και τους χρήστες τους διακρίνονται σε:
 1. Οικογενειακού τύπου πλατείες
 2. Πλατείες αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και πλατείες που περιβάλλονται από εστιατόρια, καφενεία, μπαρ.
 3. Πλατείες που είναι απαγορευτικές για οποιαδήποτε χρήση λόγω μορφολογίας εδάφους.
- Τέλος, ως προς τον τύπο της πλατείας σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον, διακρίνουμε τους εξής τύπους:
 1. Πλατεία με μέτωπο στην θάλασσα ή σε λίμνη
 2. Πλατεία με κεντροβαρική θέση της υδάτινης έκτασης στο αστικό τοπίο
 3. Πλατεία που είναι εγκάρσια ως προς τον τρόπο ανάπτυξης του αστικού χώρου
 4. Πλατεία που συνεχίζεται στο φυσικό χώρο, δηλαδή «ανοίγεται» στο ευρύτερο φυσικό τοπίο (δάσος, βουνά, λοφίσκοι κ.ά.), (Πηγή: Αραβαντινός Αθανάσιος, Κοσμάκη Π., 1988.)

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

· Σε Κοινωνικό Επίπεδο:

Οι δημόσιοι υπαίθριοι χώροι παρέχουν στους πολίτες χώρους για περίπατο, χαλάρωση και αναψυχή ενώ ταυτόχρονα τονώνουν την ψυχική και την σωματική τους κατάσταση, δύο πράγματα δυσεύρετα σε μία καθημερινότητα επιβεβαρυμμένη με άγχος και στρες. Ανάλογα με τις εγκαταστάσεις που φιλοξενεί ο κάθε υπαίθριος χώρος, δίνεται δυνατότητα για σωματική άσκηση (αθλητικές εγκαταστάσεις), πολιτιστική μόρφωση (εκδηλώσεις) καθώς και για κοινωνικοποίηση των κατοίκων ομαδικά αθλήματα, δραστηριότητες). Τέλος, σε χώρους πρασίνου ο άνθρωπος έρχεται πιο κοντά στη φύση που του προσφέρει όμορφες εικόνες, ξεγνοιασιά και ένα διάλειμμα από την πολυάσχολη ζωή του.

· Σε Περιβαλλοντικό Επίπεδο:

Οι δημόσιοι υπαίθριοι χώροι αποτελούν συστατικό στοιχείο για τη βελτίωση του μικροκλίματος μίας περιοχής και σε περίπτωση που έχουμε δίκτυο χώρων πρασίνου προσφέρουν βελτίωση και σε ευρύτερο αστικό κλίμα. Η δημιουργία δημόσιου υπαίθριου χώρου με βάση τις απλές βιοκλιματικές αρχές συνεισφέρει στην απορρύπανση της ατμόσφαιρας. Οι πηγές της ρύπανσης είναι περισσότερες από ποτέ και σχετίζονται με οτιδήποτε έχει να κάνει με την καθημερινή μας ζωή και τις καθημερινές μας δραστηριότητες. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν σημαντικά στη διατήρηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι η υψηλή κτιριακή πυκνότητα που δυσκολεύει την ανανέωση του αέρα και την εξουδετέρωση των αποβλήτων στα πλαίσια των φυσικών διαδικασιών. Το πράσινο με την παραγωγή του οξυγόνου και σε συνεργασία πάντα με τον άνθρωπο (χρήση ΜΜΜ για τη μείωση καυσαερίων, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων κ.ά.) μπορεί να μειώσει σε σημαντικό βαθμό την ατμοσφαιρική ρύπανση και να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο ζωής.

Το φαινόμενο της «θερμικής νησίδας» είναι όλο και πιο συχνά εμφανιζόμενο φαινόμενο σε μεγαλουπόλεις και αφορά την αυξημένη θερμοκρασία του αέρα ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Οι κύριοι παράγοντες που προκαλούν το φαινόμενο αυτό

είναι οι όγκοι κτιρίων, οι θερμικές ιδιότητες των υλικών τους καθώς και η γεωμετρία των δρόμων με αποτέλεσμα τη μειωμένη ροή του αέρα και την ασφυκτική ατμόσφαιρα. Η αυξημένη βλάστηση μπορεί να ανατρέψει την κατάσταση αυτή μειώνοντας σημαντικά την θερμοκρασία του αέρα ενώ οι υπαίθριοι χώροι και οι δρόμοι μπορούν να ρυθμίσουν την κυκλοφορία και την διαφυγή του ανέμου συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση του φαινομένου αυτού.

· Σε Οικονομικό Επίπεδο

Η αισθητική και η αρχιτεκτονική τοπίου επηρεάζει κατ' εξοχήν την οικονομική ζωή μίας πόλης και κατ' επέκταση ολόκληρο το επίπεδο ζωής σ' αυτή. Οι επιτυχημένες διαμορφώσεις δημόσιων υπαίθριων χώρων προσελκύουν κατ' αρχήν εθνικές αλλά και διεθνείς επιχειρήσεις. Αξίζει να παρατηρήσει κανείς ότι από τον 20ο αιώνα στα διεθνή περιοδικά και τα ΜΜΕ δεν διαφημίζονται μόνο μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά και χώρες και πόλεις που τις φιλοξενούν. Βλέπει κανείς για παράδειγμα, στο "Economist" διαφημίσεις της Σιγκαπούρης, του Χονγκ Κόνγκ, του Ντουμπάι, όπου προβάλλονται όχι μόνο επενδυτικές ευκαιρίες αλλά και η αισθητική, η αρχιτεκτονική αλλά και ευρύτερα η ποιότητα ζωής.

Πέρα από επιχειρήσεις, η αισθητική των πόλεων έχει θετική επίδραση και στον τουρισμό. Η Ελλάδα είναι μία χώρα που η οικονομική της ευρωστία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό. Μέχρι στιγμής η χώρα μας βασιζόταν κυρίως στην πολιτιστική κληρονομιά που λειτουργούσε σαν τουριστικός πόρος, σαν ένα πλεονέκτημα για την τουριστική ανάπτυξη, αλλά δεν αρκεί μόνο αυτός ο παράγοντας. Όπως δείχνουν τα νούμερα και οι στατιστικές για την επισκεψιμότητα της Αθήνας αλλά και άλλων πόλεων σε σχέση με άλλες πόλεις στον υπόλοιπο κόσμο είναι συντριπτικά μικρά. Εικάζεται ότι αυτό οφείλεται εν μέρει στην απουσία αισθητικής στους δημόσιους χώρους, στην ποιότητα του περιβάλλοντος και την οργάνωση των λειτουργιών του.

Τέλος, σε οικονομικό-περιβαλλοντικό επίπεδο, η βελτίωση των μικροκλιματικών συνθηκών επηρεάζει την ενεργειακή κατανάλωση των γύρω κτιρίων και συνεπώς οδηγεί στη μείωση της ανάγκης για κλιματισμό των κτιρίων και την περαιτέρω εξοικονόμηση ενέργειας. (Πηγή: Κασσιός Κ)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ (ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ)

Η αρχαία ελληνική Αγορά αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο τύπο ενός δημόσιου υπαίθριου χώρου και μπορεί άνετα να χαρακτηριστεί ως προκάτοχος της σημερινής πλατείας. Η Αγορά αποτελεί εστιακό σημείο της πόλης και χωροθετείται συνήθως στο κέντρο της, κοντά στην Ακρόπολη, στο λιμάνι, ή την πύλη. Συγκεντρώνει μία πληθώρα δραστηριοτήτων, όπως εμπόριο, εκδηλώσεις, αγώνες και διάφορες δημόσιες λειτουργίες (βουλευτήριο, δικαστήριο, ναοί κ.ά.) ενώ ταυτόχρονα αποτελεί χώρο συγκέντρωσης πολιτών ανάγοντας το χώρο σε σύμβολο ελεύθερης έκφρασης και διακίνησης ιδεών και αγαθών. Άξιο αναφοράς είναι ότι με την εμφάνιση της Αγοράς, η Ακρόπολη, η οποία αποτελούσε μέχρι τότε το κέντρο της πολιτικής και θρησκευτικής εξουσίας, χάνει την αρχική της σημασία. Αυτό και μόνο γεγονός φανερώνει τη μεγάλη σημασία και το

μεγάλο ρόλο που τελικά έπαιξε ο υπαίθριος αυτός δημόσιος χώρος στην κοινωνική και την πολεοδομική οργάνωση των πόλεων.

Η οργάνωση του χώρου τώρα της Αγοράς εκφράζει την πολυφωνία της δημοκρατικής διακυβέρνησης της πόλης – κράτους. Ο χώρος βρίσκεται σε άμεση οπτική επαφή με τους δρόμους που τον συνδέουν με την πόλη χωρίς να ορίζεται από αυτούς, ενώ είναι ανοιχτός προς τον περιβάλλοντα χώρο ο οποίος συνήθως περιλαμβάνει και άλλες δημόσιες λειτουργίες. Ο περιβάλλον χώρος συμπληρώνεται σταδιακά και δεν διέπεται από ενιαία αντίληψη στη σύνθεση των κτιρίων ενώ η ενότητα επιτυγχάνεται μέσω των υλικών και των αναλογιών στους ρυθμούς των κτιρίων. Το πράσινο στην Αθηναϊκή Αγορά ήταν περιορισμένης κλίμακας, αποτελούμενο από συστάδες δέντρων παραπλεύρως των κρηνών ή των δημόσιων κτιρίων. Η ανοιχτή «μη κανονική» αντίληψη της Αθηναϊκής Αγοράς παραπέμπει στο αίθριο που χαρακτηρίζει την αρχιτεκτονική της αρχαίας Ελληνικής κατοικίας.

Η ρωμαϊκή πόλη τώρα, αντίθετα με την Αθήνα και τις άλλες πόλεις της κεντρικής Ελλάδας, αναπτύχθηκε με σύστημα δρόμων και δημόσιων χώρων ανάλογο με αυτό των Ιωνικών πόλεων της Μικράς Ασίας και των ελληνικών αποικιών της Κάτω Σικελίας, το οποίο βασιζόταν στην επανάληψη ενός τύπου οικοδομικού τετραγώνου (Ιπποδάμειο σύστημα) Η έμφαση όμως εδώ δίνεται περισσότερο στους δρόμους παρά στις πλατείες ως ξεχωριστές ενότητες χώρων, οι οποίες πλατείες δεν είναι άλλες από τα γνωστά forum.

Το σχήμα των forums είναι τετράγωνο ή ορθογώνιο. Η πλατεία τοποθετείται στο σημείο τομής των δύο κύριων αξόνων από Βορρά προς Νότο και από Ανατολή προς Δύση, ενώ τα σημαντικότερα κτίρια χωροθετούνται αυστηρά και με συμμετρική οργάνωση γύρω από αυτή. Τα κτίρια δεν αντιμετωπίζονται ως ανεξάρτητες ενότητες, αλλά ως τμήματα ενός συμπαγούς συνόλου. Η αγορά – forum αποτελεί το διοικητικό και θρησκευτικό κέντρο της πόλης και οι λειτουργίες του προσανατολίζονται περισσότερο στο θέαμα παρά στη συμμετοχή σε πολιτικές δραστηριότητες.

Στους αυτοκρατορικούς χρόνους δημιουργούνται στη Ρώμη οι αυτοκρατορικές αγορές (imperial fora), οι οποίες χαρακτηρίζονται από μνημειακότητα στη σύνθεση και συνδέονται μεταξύ τους αξονικά.

Το ρωμαϊκό forum το διαδέχτηκε η μεσαιωνική πλατεία, η οποία αναπτύχθηκε χωρίς προσχεδιασμό και δεν ακολουθεί αυστηρά γεωμετρικές συνθετικές αρχές. Ήταν μικρή σε μέγεθος και περιβαλλόταν από τείχη. Η διάταξη των κατοίκων γύρω από αυτήν είχε κυκλική, ελλειψοειδή ή ακανόνιστη μορφή. Υπήρχε συνοχή και πλήρης εκμετάλλευση του χώρου. Το πράσινο στη μεσαιωνική πόλη ήταν περιορισμένο. Το κάστρο και ο ναός αποτελούσαν τα σημεία αναφοράς. Οι κύριοι δρόμοι ξεκινούσαν ακτινωτά από την κεντρική πλατεία μέχρι τις πύλες του τείχους, ενώ δευτερεύοντες περιφερειακοί δρόμοι συνέδεαν τους προηγούμενους. Η πρόσβαση στο χώρο της πλατείας αποτελούσε ταξικό προνόμιο, αφού η πλατεία ορίζεται ως πεδίο έκφρασης δύναμης και κοινωνικής επιρροής των φατριών και του εκκλησιαστικού παράγοντα.

Με την αλλαγή της εποχής, από Μεσαιώνα στην Αναγέννηση, αλλάζουν και οι κανόνες οργάνωσης του χώρου με την πλατεία να αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο σε μία απόλυτα συμμετρική και οργανωμένη διάταξη. «Από όλες τις πόλεις η πιο άνετη είναι η κυκλική» (L.B. Alberti, 1738). Τα σχέδια για την πόλη βασίζονται σε έναν κύκλο στον οποίο εγγράφεται ένα άστρο και μία πλατεία με μία εκκλησία στο κέντρο. Οι δρόμοι

εκβάλλονται από τις γωνίες του χώρου ακανόνιστα ή συμμετρικά αντίστοιχα, προς διαφορετικές κατευθύνσεις, έτσι ώστε σε κάτοψη να δίνουν την εντύπωση βραχιόνων ενός στροβίλου. Η διάταξη των δρόμων, δίνει τη δυνατότητα να υπάρχει μία μοναδική θέα προς τα έξω από κάθε θέση της πλατείας καθώς και από διακοπές στα μέτωπα των περιμετρικών κτιρίων. Η ιδανική πόλη της Αναγέννησης απομακρύνεται από την κοινοτική μορφή ζωής της μεσαιωνικής πόλης και εκφράζει το κέντρο ενός μικρού απολυταρχικού κράτους.

Η διαμόρφωση νέων αστικών υπαίθριων χώρων γίνεται από επώνυμους αρχιτέκτονες και καλλιτέχνες. Οι τελευταίοι αναπτύσσουν μία διαφορετική αντίληψη του χώρου από αυτή του Μεσαίωνα και αντλούν πρότυπα από τη ρωμαϊκή πολεοδομία και αρχιτεκτονική. Την εποχή αυτή ολοκληρώνονται ορισμένες από τις πιο σημαντικές πλατείες. Η πλατεία Καπιτωλίου στη Ρώμη σχεδιασμένη από τον Μιχαήλ Άγγελο το 1544, η πλατεία του Αγίου Πέτρου σχεδιασμένη από τον Bernini και η πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία. Κοινό χαρακτηριστικό στα παραπάνω παραδείγματα είναι ότι η πλατεία αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο οργάνωσης του αστικού χώρου.

Με την περαιτέρω ανάπτυξη της πόλης τα κέντρα πολλαπλασιάζονται με αποτέλεσμα οι πλατείες να μην αποτελούν αυτοτελή σύνολα, αλλά στάσεις σε μία πορεία και η έννοια αυτής της στάσης ενισχύεται με κάποιο στοιχείο τοποθετημένο κεντρικά (π.χ. οβελίσκος, γλυπτό).

Κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα η πόλη οργανώνεται με αφετηρία το δημόσιο χώρο (δρόμος – πλατεία) με αυστηρά γεωμετρικές χαράξεις. Οι συμβολισμοί και οι αλληγορίες του σχεδιασμού της Αναγέννησης εγκαταλείπονται και ο αστικός χώρος αντιμετωπίζεται θεατρικά, ως η σκηνή που εκτυλίσσεται ο δημόσιος βίος και οι κοινωνικές συναναστροφές.

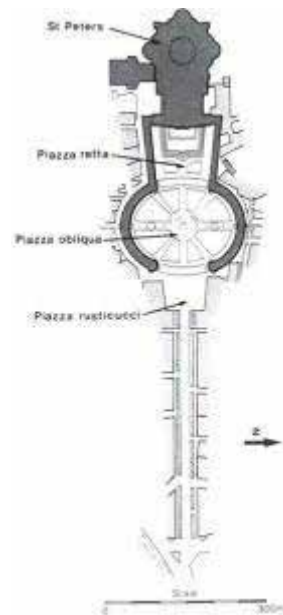
Η περίοδος του Νεοκλασικισμού στερεί από την αστική πλατεία το βασικό χαρακτηριστικό του κεντρικού ελεύθερου χώρου, αφού τοποθετεί πάνω σε «βάθρο» κτίρια – μνημεία, περιορίζοντας την ελεύθερη κίνηση στον υπολειπόμενο χώρο περιμετρικά αυτού του στοιχείου. Κατά την περίοδο αυτή, η πλατεία παίζει τον ρόλο της προθήκης για την έκθεση του αρχιτεκτονικού ή γλυπτικού έργου, χάνοντας τη ζωτικότητα και τη σημασία της για την ίδια την πόλη.

Στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, η πλατεία αποκτά μνημειακές διαστάσεις, προκειμένου να αποτελέσει χώρο επίδειξης στρατιωτικής δύναμης, στις χώρες με ολοκληρωτικά καθεστώτα. Διευρύνονται οι υπάρχουσες πλατείες των παλιών πόλεων και δημιουργούνται νέες, με γνώμονα όχι πια τις διαστάσεις του ατόμου, αλλά την επιβολή αισθήματος υποταγής των πολιτών.

Η σύγχρονη πλατεία δίνει έμφαση στο σχεδιασμό του χώρου έτσι ώστε να αποτελεί ένα ενδιαφέρον και ξεχωριστό αστικό τοπίο. Τα αρνητικά του σχεδιασμού μίας τέτοιας πλατείας είναι ότι παρουσιάζει συχνά στοιχεία αυτάρκειας και εσωστρέφειας ενώ ταυτόχρονα χαρακτηρίζεται και από δυσλειτουργία σε πρακτικό επίπεδο, δηλαδή στην κίνηση των πεζών που διέρχονται από αυτήν, ειδικά αυτών με κινητικά προβλήματα. Κύριο Μέλημα του σχεδιασμού είναι η επιβολή της πλατείας με τη χρήση εντυπωσιακών συνθετικών στοιχείων. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις σύγχρονες πλατείες, τα παραδοσιακά στοιχεία του χώρου, όπως η φύτευση, το νερό και τα έργα τέχνης, δεν πλαισιώνουν τις σύγχρονες πλατείες, όπως τις Αναγεννησιακές, αλλά τοποθετούνται κεντρικά με σκοπό να αυτοπροβάλλονται. (Πηγή: Δευταραίος Πανάγης, Τζανιδάκης Τζάνης, 2005)

Πλατεία Αγ. Πέτρου, Ρώμη

Η έννοια του κέντρου, της καρδιάς της πόλης, ενσαρκώνεται μοναδικά από την πλατεία του Αγ. Πέτρου στη Ρώμη. Η άφιξη στην πόλη προσδιορίζεται άμεσα από την άφιξη στην πλατεία ενώ ταυτόχρονα, σε ένα άλλο επίπεδο, η πλατεία του Αγ. Πέτρου αποτελεί ένα συμβολικό κέντρο, το κέντρο του Καθολικού κόσμου, καθώς αποτελεί προθάλαμο της εκκλησίας του Αγ. Πέτρου.

Πλατεία Αγ. Μάρκου, Βενετία

Η πλατεία του Αγ. Μάρκου αποτελεί το χαρακτηριστικό παράδειγμα της Μεσαιωνικής πλατείας, αφού ως προς το μέγεθος της έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με την ευρύτερη πόλη, τους στενούς και τους δαιδαλώδεις δρόμους της.

Plaza del Rei, Βαρκελώνη (1000 – 1330)

Τα μεγάλα ύψη των κτιρίων στην πλατεία τις προσδίδουν αίσθηση αυλής. Το δάπεδο είναι πλακοστρωμένο ενώ δεν υπάρχει καθόλου πράσινο. Αποτελεί δηλαδή χαρακτηριστικό δείγμα Μεσαιωνικής πλατείας.

Pershing Square, Los Angeles (1991)

Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην οπτική αναμόρφωση του χώρου, με τη χρήση έντονων χρωμάτων στα υλικά και τα συνθετικά στοιχεία του. Η παρουσία τόσων έργων τέχνης και η αμφίβολη σύνθεση πολλαπλών ετερόκλητων στοιχείων, εμποδίζει τη χρήση του χώρου από τους επισκέπτες και δίνει μία εικόνα σύγχυσης και συσσώρευσης.

Shaiwburgplein, Rotterdam

Αποτελεί μία από τις πετυχημένες σύγχρονες αρχιτεκτονικές συνθέσεις. Δίνει προτεραιότητα στο «βλέπω» παρά στο «βιώνω» με αποτέλεσμα τη δημιουργία εντυπωσιακών σκηνικών όπου η όραση γίνεται κυρίαρχη αίσθηση και η ερμηνεία των οπτικών ερεθισμάτων, μαζική τάση.

Plaza dels Països Catalans, Βαρκελώνη (1981-1983)

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα σύγχρονης πλατείας αποτελεί η πλατεία Plaza dels Països Catalans. Είναι ασυμβίβαστα μινιμαλιστική και μοντέρνα. Στο χώρο της κυριαρχεί πλακόστρωτο και διακοσμητικά στοιχεία φτιαγμένα από υλικά σκληρά ορυκτά και μέταλλα. Προκαλεί αμφισβητήσεις και δεν είναι εύκολο να αρέσει.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα η Αθήνα αντιμετωπίζει ένα τεράστιο πρόβλημα όσον αφορά τους δημόσιους υπαίθριους χώρους της. Η έλλειψη του αστικού πρασίνου είναι μεγάλη ενώ το ήδη υπάρχων είναι σε κακή ποιότητα. Η αναλογία κτισμένου και κενού χώρου δεν έχει ισορροπία. Συγκεκριμένα, οι ελεύθεροι χώροι στην Αθήνα αποτελούν το 3,6% της έκτασής της έναντι των 14% της Μαδρίτης και το 12,4% του Λονδίνου. Όσον αφορά τους ιδιωτικούς χώρους πρασίνου, από τους 49 Δήμους του Λεκανοπεδίου της Αττικής μόνο στους 10 συναντάμε δυνατότητες διαμόρφωσης ιδιωτικών κήπων ή αυλών μέσα στα οικοδομικά τετράγωνα. Συνολικά η αναλογία ανά κάτοικο φτάνει μόλις τα 2,8 m².

- Η κατάσταση της σύγχρονης ελληνικής πόλης, με εμβληματικό παράδειγμα την Αθήνα, είναι το αποτέλεσμα του μεταπολεμικού εκμοντερνισμού των δεκαετιών του '50 και του '60 με κύρια χαρακτηριστικά την ανοικοδόμηση και την

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ	
ΠΟΛΗ	m ² /κάτοικο
Αθήνα	2,55
Θεσσαλονίκη	2,73
Λονδίνο	9,00
Παρίσι	8,54
Ρώμη	9,00
Βιέννη	20,00
Βαρσοβία	18,00
Άμστερνταμ	27,00
Ρότερνταμ	28,00
Χάγη	27,00
Ζυρίχη	10,00
Βόννη	35,00
Μπορντό	2,00
Βερολίνο	13,00
Ουάσιγκτον	50,00

αστικοποίηση – είναι η εποχή της πολυκατοικίας. Το 1950 η Αθήνα συγκεντρώνει τη σύγχρονη για τα πρότυπα της εποχής βιομηχανία, η οποία σε συνδυασμό με την άφιξη των προσφύγων της Μικράς Ασίας το 1922, εντείνει την οικονομική και δημοσιογραφική αύξηση της χώρας. Ως κύριο σύστημα οικοδόμησης χρησιμοποιείται η αντιπαροχή η οποία οδήγησε στην αύξηση των συντελεστών Δόμησης (συχνά μεγαλύτερους του 3 και Κάλυψης (70 – 80%) με αποτέλεσμα την ανεπανόρθωτη επιβάρυνση του αστικού ιστού. Το μικρό πλάτος των δρόμων, οι περιορισμένοι κοινόχρηστοι χώροι και η ασυνέχεια κάποιων οδικών αξόνων είναι τα βασικότερα χαρακτηριστικά των δημόσιων υπαίθριων χώρων εκείνης της εποχής. Μπορούμε να πούμε ότι η μεταπολεμική ανάπτυξη της Ελλάδας υπό αυτό το πρίσμα διαμόρφωσε ουσιαστικά την πολεοδομική φυσιογνωμία που εμφανίζουν οι πόλεις της Ελλάδας σήμερα. (Πηγή: Βαρελίδης Γεώργιος, 2007.)

Το 1985 έγινε μία προσπάθεια για την αναβάθμιση του κέντρου και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ψηφίστηκε ο νόμος ειδικά για την Αθήνα (Ν 1515/85), το λεγόμενο Ρυθμιστικό Σχέδιο και το Πρόγραμμα για την Περιβαλλοντική Προστασία της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών. Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθηνών επιδιώκει την προώθηση της ιστορικής φυσιογνωμίας των Αθηνών, την αναβάθμιση του κέντρου, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Οι προσπάθειες που έγιναν προς αυτή τη κατεύθυνση από κρατικούς φορείς ήταν πράγματι αξιολογικές αλλά ωστόσο δεν φτάνουν για να αντιστρέψουν τη ζημιά που έχει ήδη γίνει. (Πηγή: Βαρελίδης Γεώργιος, 2007.)

Η εικόνα της Αθήνας σήμερα είναι δραματική. Η απόλυτη κυριαρχία του οικοδομικού όγκου, οι ελάχιστοι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι και η κακοσυντηρημένη βλάστηση αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά των χώρων της. Όλα αυτά έχουν καταστρεπτικές συνέπειες όχι μόνο για τα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα της πόλης, αλλά και για την ίδια τη βιωσιμότητα των κατοίκων της. Απαιτείται λοιπόν άμεση κρατική παρέμβαση στα ζητήματα της ρύθμισης του χώρου, μία ισχυρή πολεοδομική νομοθεσία καθώς και η συμμετοχή του πολίτη. Πρέπει όλοι μας να συμβάλλουμε στη βελτίωση των χώρων πρασίνου καθώς : «Ο βίος εν Ελλάδι είναι υπαίθριος», Περικλής Γιαννόπουλος (« Η εικόνα της πόλης είναι οι δημόσιοι χώροι της»)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αραβαντινός Αθανάσιος, Κοσμάκη Π.,** «Υπαίθριοι Χώροι στην Πόλη», Αθήνα 1988.
- **Βαρελίδης Γεώργιος,** «Πολεοδομική Διάρθρωση & Εξέλιξη της Ελληνικής Πόλης», Αθήνα 2007.
- **Δευταραίος Πανάγης, Τζανιδάκης Τζάνης,** «Αστικά Πάρκα στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Πρωτεύουσας, Αιγάλεω 2005
- **Κασσιός Κ.,** «Αστικό Πράσινο: Δημιουργία – Προστασία & Συμβολή στην Ποιότητα Ζωής»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Υπάρχει μία σειρά αντικειμένων που είναι άκρως απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία των αστικών υπαίθριων χώρων, έχουν προκαθορισμένη θέση στον αστικό ιστό και ικανοποιούν εξειδικευμένες λειτουργικές ανάγκες του. Τα βασικότερα από αυτά είναι:

- Φωτιστικά με κλίμακα και φωτισμό φιλικό προς τον πεζό (διαφορετικά από εκείνα των αυτοκινητόδρομων)
- Κατακόρυφα στοιχεία περιορισμού κυκλοφορίας οχημάτων
- Πυροσβεστικοί κρουνοί
- Βλάστηση
- Στέγαστρα αναμονής λεωφορείων
- Τηλεφωνικοί θάλαμοι
- Τόποι ξεκούρασης και καθιστικά
- Περίπτερα
- Σημεία παροχής πόσιμου νερού

Για την ομαλή ένταξη του αστικού εξοπλισμού απαιτείται ορθός σχεδιασμός τους με ποιότητα αισθητική και η οργανική ένταξή τους στο συνολικό χαρακτήρα του αστικού υπαίθριου χώρου. Συγκεκριμένα ακολουθούμε τις παρακάτω αρχές σχεδιασμού και ένταξης του αστικού εξοπλισμού:

Αρχές Σχεδιασμού:

- ü Κλίμακα αντικειμένων αρμονικά προσαρμοσμένη στην ανθρώπινη κλίμακα
- ü Η μορφή του κάθε αντικειμένου συμβατή με εκείνη των γειτονικών του αντικειμένων
- ü Προτίμηση υλικών τοπικής προέλευσης και φιλικών προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον
- ü Χρήση χρωμάτων που μπορούν να συνδυάζονται αρμονικά και να διευκολύνουν την αναγνωσιμότητα του αντικειμένου και των μηνυμάτων του
- ü Επιλογή υλικών και χρωμάτων ανθεκτικών στο χρόνο με απλή συντήρηση

Αρχές Ένταξης Αντικειμένων:

- ü Η χωροθέτηση του αστικού εξοπλισμού δεν πρέπει να παρεμποδίζει την ομαλή κυκλοφορία πεζών και οχημάτων και γενικότερα πρέπει να συντονίζεται με τις διαμορφώσεις και τις χαράξεις των δαπέδων των αστικών υπαίθριων χώρων, ώστε να αποφεύγονται αντιπαραθέσεις, εμπλοκές και συγχύσεις.
- ü Πρέπει να υπάρχει συντονισμός διαφόρων αντικειμένων ή καλύτερα μία αρμονική σύνθεση αντικειμένων, όπου το ένα θα ενισχύει τη λειτουργία του άλλου και όλα μαζί θα συμβάλλουν στην βέλτιστη εξυπηρέτηση του κοινού. Είναι σύνηθες φαινόμενο να επικρατεί ένα χάος από πολυάριθμα αντικείμενα εξοπλισμού αστικών υπαίθριων χώρων κυρίως στο κέντρο της Αθήνας, που προκαλούν αισθητικό τρόμο και χρηστική σύγχυση. Μία καλή λύση, πέρα από το συντονισμό αντικειμένων, είναι η δημιουργία πολυλειτουργικού ή σύνθετου εξοπλισμού που θα συνδυάζει λειτουργίες μιας σειράς αντικειμένων. Με τον τρόπο αυτό, μειώνεται το κόστος του αστικού εξοπλισμού και τα πεζοδρόμια γίνονται πιο φιλικά προς το χρήστη.

(Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΌΡΑΣΗ

Οι τυφλοί αναγνωρίζουν τον χώρο με τα άκρα και την ακοή γι'αυτό διευκολύνονται από κατευθυντήριους οδηγούς στο δάπεδο διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης από τα υπόλοιπα στοιχεία, ειδικούς χειρολισθήρες με αρχή και τέλος, πινακίδες με το σύστημα Braille σε κατάλληλο ύψος τοποθετημένες, δάπεδα μη ηχοαπορροφητικά για να αναγνωρίζουν τους άλλους από το βηματισμό τους, ευκρινή ηχητική σήμανση και χώρους που να μην δημιουργούν αντήχηση. Ο θόρυβος είναι ομίχλη για τους τυφλούς.

Επειδή τα άτομα αυτά δεν βλέπουν, οι χώροι στους οποίους κινούνται θα πρέπει να είναι ελεύθεροι εμποδίων και να μην κρύβουν παγίδες, όπως προεξέχοντα στοιχεία σε ύψος μικρότερο των 2.20m χωρίς προβολική επισήμανση στο δάπεδο-π.χ. κάδοι απορριμμάτων σε κολώνες, χαμηλά οδικά σήματα, ALLER-RETOUR ή ανοιγόμενες πόρτες, εύθραυστα τζάμια κλπ.

Ο φωτισμός των χώρων πρέπει να είναι άπλετος χωρίς έντονες αντιθέσεις, διότι όσοι βλέπουν λίγο θαμπώνονται εύκολα.

ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ

Η διακίνηση των ατόμων αυτών διευκολύνεται με την ύπαρξη έντονης και ευκρινούς σήμανσης. Ο άπλετος φωτισμός των χώρων εξασφαλίζει την καλή επικοινωνία των ατόμων με προβλήματα στην ακοή, δεδομένου ότι τους επιτρέπει να διαβάζουν τα χείλη του ομιλητού ή να επικοινωνούν με την νοηματική γλώσσα (γλώσσα των χειρών).

ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τα άτομα αυτά έχουν περιορισμένη επαφή με το περιβάλλον και τα γύρω αντικείμενα και αδυνατούν να αντιδράσουν στα εμπόδια ή τους κινδύνους. Η απλοποίηση των χώρων διακίνησης, η χρήση σημάτων με ενδείξεις με χρωματικές αντιθέσεις, τα έντονα ηχητικά σήματα βελτιώνουν την σχέση των ατόμων αυτών με το περιβάλλον. (Πηγή: www.minenv.gr)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

ΠΛΑΤΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου ορίζονται τα 2.05m, στα οποία περιλαμβάνονται 0.20m για αρχιτεκτονικές προεξοχές, 1.50m για ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών και 0.35m για την τοποθέτηση πινακίδων σήμανσης, προστατευτικών κιγκλιδωμάτων και την κατασκευή κρασπέδου.

Τα επιπρόσθετα στοιχεία που συμβάλλουν στην διαμόρφωση/αύξηση του πλάτους του πεζοδρομίου είναι τα εξής:

1. όλες οι επιπλέον ανάγκες αστικού εξοπλισμού (καθιστικά, καλάθια αχρήστων, γραμματοκιβώτια τηλεφωνικοί θάλαμοι, περίπτερα, δημόσιοι χώροι υγιεινής κλπ.)
2. η εξυπηρέτηση δραστηριοτήτων του δρόμου (οδική σήμανση, σηματοδότες διαβάσεων, πληροφοριακές πινακίδες, στάσεις αστικών συγκοινωνιών κλπ.)
3. η φύτευση
4. η οπτική συναλλαγή μπροστά στις προσθήκες καταστημάτων, όπου η κύρια χρήση της περιοχής καθορίζεται από τον σχεδιασμό σαν εμπορική κλπ, οπότε στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου προστίθεται και το άθροισμα που ορίζει το μικτό πλάτος πεζοδρομίου, το οποίο ποικίλλει ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

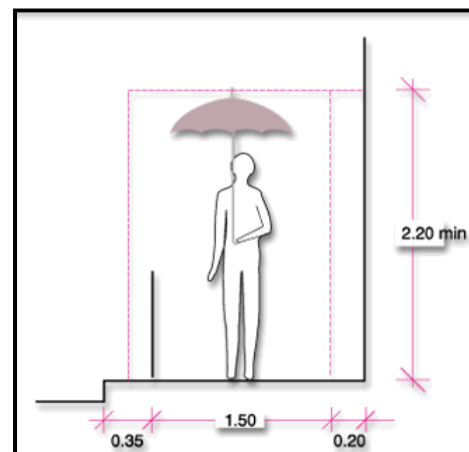
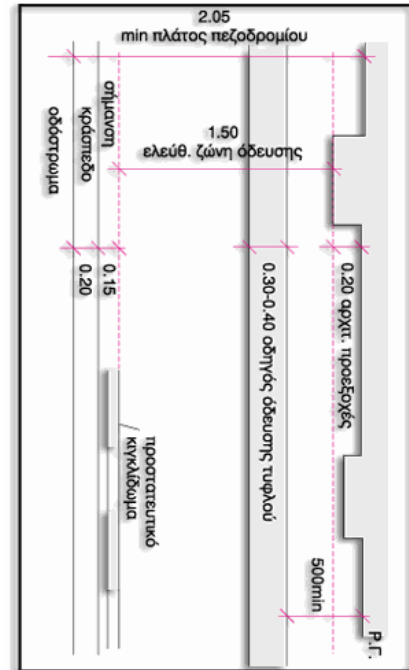
Απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης ορίζεται το 1.50m, διάσταση που απαιτείται κατ'ελάχιστον για την άνετη διασταύρωση πεζού με χρήστη ή οδηγό αμαξιδίου οποιασδήποτε μορφής (αναπηρικό, παιδικό, αγοράς κλπ.) ή με μεταφορέα πακέτων.

Ως ελεύθερο ύψος όδευσης ορίζεται το ελάχιστο πραγματικό ύψος στην ελεύθερη ζώνη όδευσης για την απρόσκοπτη κίνηση των πεζών και ορίζεται ίσο με 2.20m.

Ως οδηγός όδευσης τυφλών ορίζεται λωρίδα της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών, διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδό της, που αποβλέπει στην καθοδήγηση και ασφαλή διακίνηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση. Κατασκευάζονται σε απόσταση 0.50m κατ'ελάχιστον από την ρυμοτομική γραμμή εντός της ελεύθερης ζώνης όδευσης, με πλάτος 0.30 μέχρι 0.40m.

Οι παραπάνω διαστάσεις θεωρούνται και οι ελάχιστες επιθυμητές για νεοσχεδιαζόμενα πολεοδομικά συγκροτήματα και νέα ρυμοτομικά. Στην περίπτωση όμως υφιστάμενων ρυμοτομικών προτείνονται τα παρακάτω, σχετικά με το ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίων:

- για δρόμους πλάτους άνω των 12.0m, ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου 2.05m.

- για δρόμους πλάτους από 9.0-12.0m, υποχρεωτικό πλάτος πεζοδρομίου 2.05m.
- για δρόμους πλάτους από 6.0-9.0m, ελάχιστο πλάτος 1.50m (όσο η ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών) και επιθυμητό κατά το δυνατόν 2.05m.
- για δρόμους πλάτους μικρότερου των 6,0m, πεζοδρόμηση.

Για την επίτευξη των παραπάνω ελάχιστων διαστάσεων πλάτους συνίσταται η μείωση του οδοστρώματος-όπου αυτό είναι δυνατόν-σε όφελος των πεζοδρομίων και η κατά αποστάσεις απόδοση στο πεζοδρόμιο χώρου σε βάρος της λωρίδας στάθμευσης, προκειμένου σε αυτό τον χώρο να τοποθετηθεί ο απαραίτητος αστικός εξοπλισμός.

ΥΨΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Το ύψος του πεζοδρομίου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 7-10 εκ., γιατί τότε δημιουργεί προβλήματα στη διαμόρφωση των διαβάσεων. Βέβαια το ύψος του πεζοδρομίου είναι δυνατόν να είναι μεγαλύτερο για την αντιμετώπιση διάφορων προβλημάτων, χωρίς όμως ποτέ να ξεπερνά τα 15 εκ.

Τα προβλήματα της κακής χρήσης του πεζοδρομίου για στάθμευση δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αντιμετωπίζεται με αύξηση του ύψους του κρασπέδου.

ΚΛΙΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Η αξονική κλίση πεζοδρομίου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 12%. Για την αποφυγή μεγαλύτερων κλίσεων θα κατασκευάζονται, καταλαμβάνοντας όλο το ελεύθερο πλάτος της ελεύθερης ζώνης πεζών, βαθμίδες σύμφωνα με τις απαιτήσεις για την κάλυψη υψομετρικών διαφορών.

Η εγκάρσια κλίση πεζοδρομίου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 4% με επιθυμητή κλίση το 1-1.5%.

ΔΑΠΕΔΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Το υπόστρωμα του δαπέδου συνήθως κατασκευάζεται από Σ/Δ με οπλισμό επί στρώματος 3Α αφού προηγουμένως το έδαφος καθαριστεί και συμπιεστεί καλά.

Τα υλικά κατασκευής δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντιστοιχότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή αντανάκλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση τόσο σε συνθήκες συνθήκες χρήσης όσο και σε εξαιρετικές καιρικές συνθήκες (π.χ. βροχή, χιόνι, παγετός κλπ). Προτιμητέα είναι τα χυτά δάπεδα με κατάλληλη επεξεργασία της τελικής στρώσης τους, όπως π.χ. η ασφαλτος, λόγω της ευκολίας που παρουσιάζει σε οποιαδήποτε επέμβαση.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΚΑΛΥΨΗ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Φαλτσογωνιές, ράμπες, βαθμίδες ή μηχανικά μέσα (ανεγκυστήρες, αναβατόρια κλπ.) χρησιμοποιούνται ανάλογα με την μορφολογία του εδάφους για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών κατά μήκος του πεζοδρομίου.

Σκάφες, πλάτους τουλάχιστον 1.50m ή ίσο με το πλάτος της διάβασης πεζών, σε όλα τα σημεία όπου επιβάλλεται η κάλυψη υψομετρικών διαφορών εγκαρσίως του πεζοδρομίου, δηλαδή όπου επιβάλλεται η σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με την στάθμη του οδοστρώματος (π.χ. διαβάσεις πεζών, νησίδες, εσοχές στάθμευσης οχημάτων, στάσεις αστικών συγκοινωνιών κλπ.) Σε περιπτώσεις πεζοδρομίων μικρού πλάτους, όπου η κατασκευή σκαφών εγκαρσίως του πεζοδρομίου δημιουργεί

προβλήματα, συνίσταται το κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση των δυο οδών –λαμβάνοντας πρόνοια για την καλή απορροή των όμβριων- ή η κατασκευή ράμπας κατά τον άξονα της όδευσης.

Βαθμίδες, πλάτους ίσου με πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών και μέγιστου ύψους ριχτιού 15εκ., θα κατασκευάζονται σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι κλίσεις θα υπερβαίνουν το 12%. Όπου είναι αναπόφευκτη η κατασκευή βαθμίδων θα κατασκευάζονται τουλάχιστον δύο.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ & ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ

ΚΛΙΣΗ ΡΑΜΠΑΣ

Η Κλίση της ράμπας αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό στοιχείο της και καθορίζει την άνετη και ασφαλή χρήση της. Κυμαίνεται από 0% -η ιδανική περίπτωση- και μπορεί να φτάσει στο 10% ανάλογα με το μήκος και την χρήση της.

ΜΗΚΟΣ ΡΑΜΠΑΣ

Το μήκος μιας ράμπας είναι συνάρτηση της κλίσης της, έτσι ώστε να εξασφαλίζει την μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια και άνεση στον χρήστη. Όταν το μήκος της ράμπας ξεπερνά τα 10.00 m τότε επιβάλλεται η κατασκευή οριζόντιου τμήματος (πλατύσκαλου) ελάχιστου μήκους 1.50m και πλάτους που δεν θα υπολείπεται του πλάτους της ράμπας.

ΠΛΑΤΟΣ ΡΑΜΠΑΣ

Το πλάτος της ράμπας πρέπει να εξασφαλίζει την ασφαλή και άνετη διακίνηση του χρήστη. Το συνιστώμενο ελεύθερο πλάτος ράμπας μεταξύ των περιζωμάτων της γενικά είναι 1.30m.

Το πλάτος αυτό δεν επιτρέπει την διασταύρωση δυο αμαξιδίων. Γι'αυτήν την περίπτωση το ελάχιστο απαιτούμενο πλάτος είναι 1.70m.

ΠΛΑΤΥΣΚΑΛΑ

Πλατύσκαλα επιβάλλεται να κατασκευάζονται στην αρχή και το τέλος μίας ράμπας καθώς και σε κάθε σημείο αλλαγής της διεύθυνσής της.

Τα πλατύσκαλα αλλαγής διεύθυνσης ονομάζονται πλατύσκαλα ελιγμών και πρέπει να εξασφαλίζουν την δυνατότητα στροφής των αμαξιδίων που απαιτεί ελεύθερο χώρο διαμέτρου 1.50m.

ΣΤΗΘΑΙΟ-ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑ-ΧΕΙΡΟΛΙΣΘΗΡΑΣ

Ός το πιο κατάλληλο συνολικό ύψος του στηθαιού ή κιγκλιδώματος θεωρούνται τα 0.90m.

Συνίσταται η τοποθέτηση πάντα δύο συνεχών χειρολισθήρων και από τις δύο πλευρές της ράμπας, σε ύψη 0.90m και 0.70m από το δάπεδο, ώστε να διευκολύνονται όλοι οι χρήστες, καθώς και τα παιδιά, τα άτομα μικρού ύψους και οι χρήστες αμαξιδίου.

Εάν οι χειρολισθήρες πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σαν βοηθητικά μέσα, για έλξη του χρήστη της ράμπας από αυτούς, τότε ενδείκνυται η ελεύθερη απόσταση μεταξύ τους να μην υπερβαίνει τα 0.90m.

Τέλος, οι χειρολισθήρες πρέπει να προεξέχουν πάντα 30 εκ. τουλάχιστον οριζόντια, στην αρχή και το τέλος μιας ράμπας και να συνεχίζονται στα πλατύσκαλα.

ΣΗΜΑΝΣΗ

Είναι απαραίτητο, οπουδήποτε υπάρχει ράμπα, να επισημαίνεται κατάλληλα η ύπαρξή της, ιδιαίτερα αν οι χρήστες της είναι και άτομα με προβλήματα στην όραση. Έτσι στην αρχή, το πέρας και τα σημεία αλλαγής της διεύθυνσης της ράμπας πρέπει να κατασκευάζονται λωρίδες επισήμανσης, κάθετες στον άξονα της κίνησης, πλάτους 0.30-0.60m, διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδο της ράμπας.
(Πηγή: www.minenv.gr)

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και οι λεγόμενες ραμπόσκαλες, οι κλίμακες δηλαδή εκείνες των οποίων το πάτημα παρουσιάζει κλίση (μέχρι 2%) προς την εμπρόσθια ακμή του και το πλάτος του επιτρέπει την εκτέλεση ενός ή περισσότερων βημάτων.

ΚΛΙΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Η κλίση μιας κλίμακας αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό στοιχείο της και καθορίζει την άνετη και ασφαλή χρήση της. Η κλίση εξαρτάται από την αριθμητική σχέση μεταξύ ύψους και πλάτους της βαθμίδας της, στη θέση της νοητής γραμμής ανάβασης της κλίμακας.

Οι συνιστώμενες διαστάσεις ύψους και πλάτους βαθμίδας, ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη και ασφαλής χρήση τους από όλα τα εμποδιζόμενα άτομα που μπορούν να βαδίσουν, είναι 15εκ. και 33εκ. αντίστοιχα για το ύψος και το πλάτος των βαθμίδων.

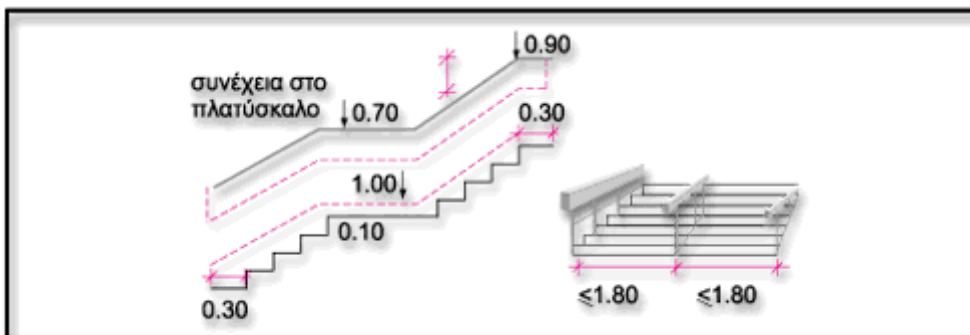
ΜΗΚΟΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Το μήκος κλίμακας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 4.0-4.5m χωρίς την μεσολάβηση πλατύσκαλου.

ΠΛΑΤΥΣΚΑΛΑ

Το πλάτος τους πρέπει να επιτρέπει τουλάχιστον ένα ή περισσότερα βήματα του χρήστη πριν από το επόμενο ύψος βαθμίδας και να είναι τουλάχιστον 1.20m.

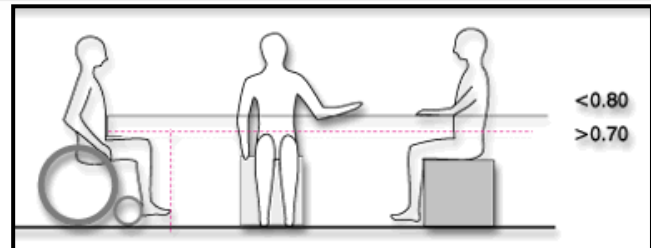
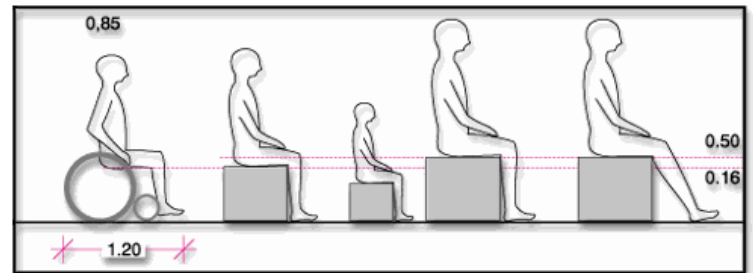
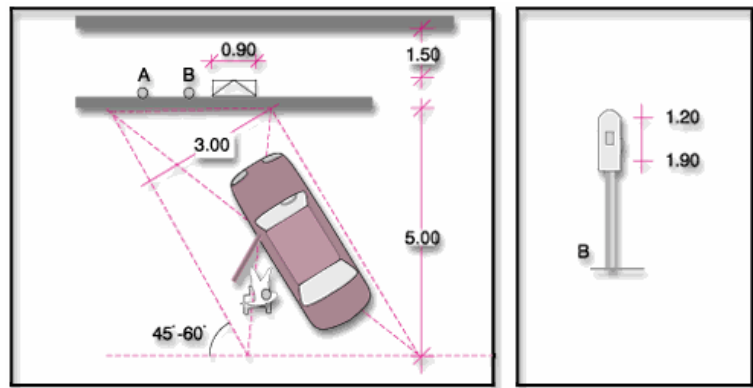
Μεμονωμένες βαθμίδες δεν πρέπει να κατασκευάζονται σε καμιά περίπτωση, οι μικρές δε αυτές υψομετρικές διαφορές θα πρέπει να καλύπτονται με ράμπες κλίσης 5%.

ΣΗΜΑΝΣΗ

Είναι απαραίτητοι οπουδήποτε υπάρχει κλίμακα, να επισημαίνεται κατάλληλα η ύπαρξή της, ιδιαίτερα αν οι χρήστες της είναι και άτομα με προβλήματα στην όραση. Ειδική μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για την επισήμανση της αρχής και του τέλους της κλίμακας, αλλά και των σημείων αλλαγής της διεύθυνσής της, με την κατασκευή λωρίδων επισήμανσης πλάτους 60εκ., από υλικό διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης με την επένδυση των βαθμίδων. Απαραίτητη επίσης είναι και η επισήμανση με έντονη χρωματική αντίθεση των ακμών όλων των βαθμίδων.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

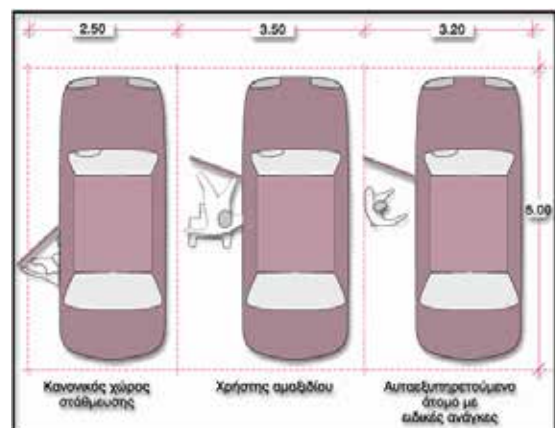
Για την στάθμευση των αυτοκινήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες απαιτείται ειδικά διαμορφωμένος χώρος με εύκολη πρόσβαση και μεγαλύτερες διαστάσεις από τις συνήθεις (περίπου 3.50*5.00m).

Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες παράλληλοι με το πεζοδρόμιο πρέπει να αποφεύγονται. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό τότε το μήκος της ειδικής αυτής θέσης δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο από 6.00m ώστε να είναι δυνατή η διέλευση του ατόμου ανάμεσα από δυο σταθμευμένα –το ένα πίσω από το άλλο- αυτοκίνητα.

Για την σύνδεση της στάθμης του χώρου στάθμευσης με τυχόν παρακείμενο πεζοδρόμιο θα πρέπει να κατασκευάζεται σκάφη πλάτους τουλάχιστον 1.50m.

Η αναλογία των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι 5% επί του συνόλου των προβλεπόμενων θέσεων και τουλάχιστον μια θέση σε περιπτώσεις μικρών χώρων στάθμευσης.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Στο εσωτερικό των δημόσιων χώρων υγιεινής πρέπει να προβλέπεται ελεύθερος χώρος περιστροφής, διαμέτρου 1.50m.

Η προσπέλαση των χώρων υγιεινής πρέπει να είναι ισόπεδη. Εάν υπάρχει αναπόφευκτη υψομετρική διαφορά, αυτή θα πρέπει να καλύπτεται με κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%. Το ελεύθερο πλάτος διαδρόμου ή κεκλιμένου επιπέδου πρέπει να είναι 1.20-1.30m.

Η πόρτα πρέπει να έχει πλάτος 0.90m από κάσα σε κάσα, να ανοίγει προς τα έξω ή να είναι συρόμενη.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

Η λειτουργία του αστικού εξοπλισμού πρέπει να εκφράζεται με σαφήνεια και να υποδεικνύεται από το σχήμα και το χρώμα του. Πρέπει δε πάντα να τοποθετείται εκτός ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών.

Προτείνεται ένα πρόσθετο πλάτος 1.30m, που θα προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου για την δημιουργία ζώνης εγκατάστασης αστικού εξοπλισμού-χωρίς την επαύξηση του πλάτους του πεζοδρομίου-αποτελεί η κατά αποστάσεις απόδοση στο πεζοδρόμιο χώρου., εις βάρος της λωρίδας στάθμευσης, προκειμένου εκεί να τοποθετηθεί ο απαραίτητος εξοπλισμός.

Κατά τον σχεδιασμό της ζώνης αστικού εξοπλισμού πρέπει να προβλέπονται, ανά 100,0m στις κεντρικές περιοχές και ανά 200.0m στις πιο απομακρυσμένες, χώροι διαστάσεων 0.80*1.30m για την ανάπαυση των χρηστών αμαξιδίων σε συνδυασμό με τα άλλα στοιχεία του αστικού εξοπλισμού. Τα στοιχεία αστικού εξοπλισμού πρέπει να είναι ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ΑΜΕΑ.

Σε περιπτώσεις πεζοδρομίων ελαχίστων επιθυμητών διαστάσεων θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να τοποθετούνται τα παρακάτω στοιχεία αστικού εξοπλισμού:

- ü Καλάθι ακρήστων
- ü Γραμματοκιβώτια, εντυποκιβώτια, αυτόματοι πωλητές γραμματοσήμων.
- ü Στάσεις στάθμευσης αστικών συγκοινωνιών και
- ü Σκάφες σε όλες τις διαβάσεις

Ως λωρίδα επισήμανσης ορίζεται η λωρίδα διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδο του πεζοδρομίου και τον οδηγό όδευση τυφλών. Η οποία αποβλέπει στην προειδοποίηση για αλλαγή επιπέδου ή για την ύπαρξη εμποδίων ή κινδύνου μέσα στο ελεύθερο ύψος της ζώνης όδευσης πεζών, είναι κάθετη στον άξονα της κίνησης και έχει πλάτος 0.30 έως 0.60m.

Εμπόδια σε ύψος μικρότερο των 2.20m μέσα ή έξω από την ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών πρέπει να αποφεύγονται και σε κάθε περίπτωση να προβάλλονται στο έδαφος με τρόπο ανιχνεύσιμο από το μπαστούνι των τυφλών. Έτσι πρέπει να προβλέπεται κατά περίπτωση:

1. προειδοποιητική σήμανση περιμετρικά του εμποδίου
2. υπερυψωμένη βάση
3. έδραση στο πεζοδρόμιο με όλη την τελική διάσταση χωρίς μείωση του πλάτους του εμποδίου. Οι πλευρές του επιπέδου-βάσης θα πρέπει να βάφονται με διαγώνια διαγράμμιση σε χρώματα έντονης αντίθεσης (π.χ. μαύρο-κίτρινο κλπ.)

Πρέπει να αποφεύγεται η δημιουργία εσοχών ή εξοχών με πλάτος μεγαλύτερο των 2 εκ. και βάθος ή ύψος μεγαλύτερο του 0.50εκ. αντίστοιχα. Όπου όμως υπάρχουν τέτοιες πρέπει η απόληξη τους να είναι στρογγυλευμένη ή με φάλτσες ακμές.

ΦΥΤΕΥΣΗ

Φύτευση θα προβλέπεται σε ζώνες ελάχιστου πλάτους 0.50-0.70m –το οποίο θα προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου- κατά μήκος του πεζοδρομίου.

Η φύτευση μπορεί να είναι υψηλή (δέντρα), χαμηλή (θάμνοι), έρπυσα (χλοοτάπητας) ή συνδυασμός αυτών.

Ο κορμός του δένδρου θα τοποθετείται τουλάχιστον 0.50m μέσα από την ακμή του κρασπέδου.

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ο φωτισμός δεν πρέπει να είναι εκτυφλωτικός, πρέπει όμως να είναι άπλετος. Πρέπει να αποφεύγεται η απότομη μετάβαση από φωτεινούς σε σκοτεινούς χώρους. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφόρων τύπων φωτιστικά (επιστύλια, προβολείς, φωτιστικά ασφαλείας κλπ.) τα οποία όμως πάντοτε θα τοποθετούνται εκτός ελεύθερης ζώνης όδευσης, θα εξοπλίζονται με λάμπες τέτοιας μορφής ώστε να μην διαφεύγουν δέσμες που θα ενοχλούσαν τους υπερκείμενους ένοικους και θα είναι ανιχνεύσιμα από τα μπαστούνια των τυφλών εφόσον είναι επιδαπέδια.

ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ – ΝΗΣΙΔΕΣ

Διαβάσεις θα διαμορφώνονται κάθε 100m τουλάχιστον και κατά προτίμηση κάθετα στη ροή κυκλοφορίας. Σαν ελάχιστο πλάτος διάβασης ορίζονται τα 2,50m.

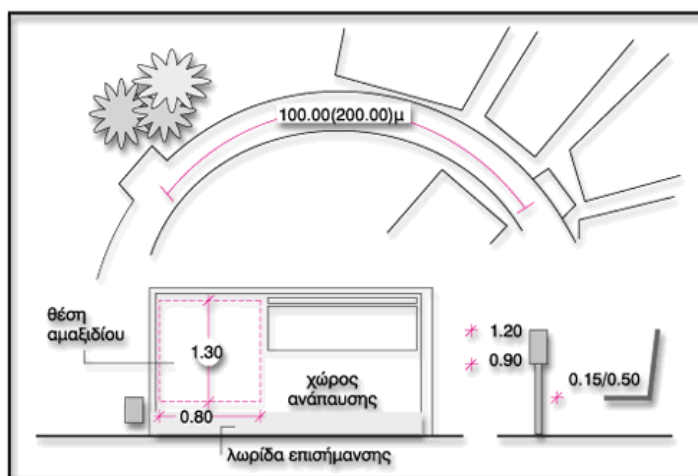
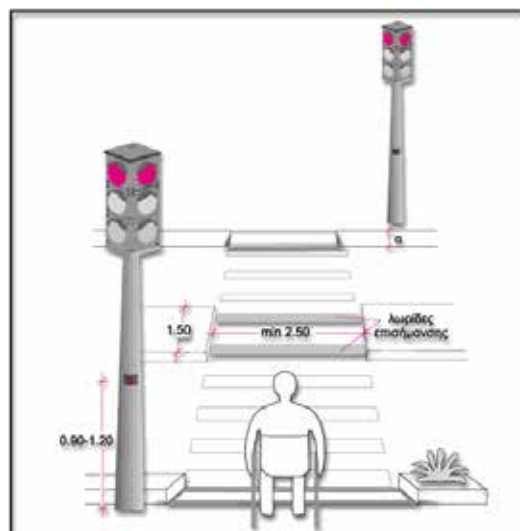
Στις διαβάσεις η σύνδεση της στάθμης πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος θα γίνεται με σκάφες, πλάτους τουλάχιστον 1.50m, των οποίων η αρχή και το τέλος θα είναι χαρακτηρισμένα με λωρίδα επισήμανσης ώστε να προειδοποιούνται τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Όταν το πλάτος του οδοστρώματος είναι μεγαλύτερο από 12m ή το είδος της κυκλοφορίας το επιβάλλει θα κατασκευάζονται νησίδες με πλάτος τουλάχιστον 1.50m.

Για περιπτώσεις οδοστρωμάτων πολύ μεγάλου πλάτους συνιστάται η κατασκευή υπέργειων ή υπόγειων διαβάσεων, λαμβάνοντας μέριμνα για την παράλληλη κατασκευή ραμπών ή ανυψωτικών μηχανισμών ώστε να είναι δυνατή η χρήση τους και από άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΣΗΜΑΝΣΗ

Κατά τη μελέτη κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό, υπαίθριων χώρων ανοικτών στο κοινό, κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων πρέπει να γίνεται μελέτη σήμανσης (ΓΟΚ 85N 1577/85 αρ.2). Σε στρατηγικά σημεία των παραπάνω χώρων πρέπει να υπάρχει απλοποιημένο σχέδιο κάτοψης ή και πρόπλασμα με

επισήμανση των θέσεων στάθμευσης, των εισόδων, του γραφείου πληροφοριών, των θέσεων κατακόρυφης κυκλοφορίας, των χώρων υγιεινής, των χώρων και σημείων ενδιαφέροντος κλπ. Η ύπαρξη της σωστής σήμανσης είναι ιδιαίτερα σημαντική σε περιπτώσεις κινδύνου, για την εύκολη εύρεση των σημείων διαφυγής και την γρήγορη εκκένωση των χώρων.

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΣΗΜΑΝΣΗΣ:

- ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΑ-απαραίτητη για την πληροφόρηση ατόμων με προβλήματα στη όραση και επιτυγχάνεται με αλλαγή της υφής του δαπέδου και συγχρόνως έντονη χρωματική αντίθεση για τους αμβλύωπες.
- Με ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ που, εφόσον είναι επί στύλου ή πάνω σε ειδικές βάσεις πρέπει να τοποθετούνται πάντα εκτός ελεύθερου πλάτους και ύψους της ζώνης όδευσης, εφόσον δε είναι επί τοίχων και παρέχουν μόνιμη πληροφόρηση, να τοποθετούνται σε ύψος 1.40-1.60m από το δάπεδο και να είναι ανάγλυφες και σε γραφή BRAILLE, ώστε να είναι δυνατόν να διαβαστούν με την αφή από άτομα με προβλήματα στη όραση.
- Με ΦΩΤΕΙΝΟΥΣ-ΗΧΗΤΙΚΟΥΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ, που ταυτόχρονα θα εκπέμπουν φωτεινό και ηχητικό σήμα και θα τοποθετούνται –εκτός από τα σημεία των διαβάσεων- και όπου υπάρχουν προσωρινά ή μόνιμα εμπόδια μέσα στη ζώνη όδευσης.

ΘΕΣΗ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Όταν τοποθετούνται σε εξωτερικούς χώρους εκτός διαδρομών κίνησης του κοινού, μπορούν να βρίσκονται σε ύψος 1.40μ - 3.50μ. πάνω από το έδαφος.

Όταν τοποθετούνται σε εξωτερικούς χώρους εντός διαδρομών κίνησης πρέπει η κάτω ακμή τους να απέχει 2.20μ. από το δάπεδο. Εφόσον βρίσκονται στερεωμένες σε στύλους, η θέση τους πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα στο δάπεδο ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο στα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Όταν τοποθετούνται σε επαφή και παράλληλα με τους τοίχους πρέπει να βρίσκονται σε ύψος 1.40μ - 1.60μ.

Όταν σημαίνουν είσοδο σε κάποια εξυπηρέτηση (πχ WC, ιατρείο, χώρος αναμονής κλπ) πρέπει να τοποθετούνται δίπλα και όχι πάνω στην πόρτα από την πλευρά της χειρολαβής.

(Πηγή: www.minenv.gr)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κομμάτι της ζωντανής διαδικασίας που λέγεται πόλη είναι και τα παιδιά που διεκδικούν ένα ζωτικό κομμάτι χώρου μέσα από δραστηριότητες συνειδητές κι οργανωμένες, όπως το παιχνίδι.

Το παιχνίδι ως λειτουργία πολύ συχνά και φυσικά δρα στον ανοιχτό, ελεύθερο, υπαίθριο χώρο της πόλης. Οι λεγόμενοι παιδότοποι και οι παιδικές χαρές αποτελούν μια ειδική κατηγορία υπαίθριων - ελεύθερων χώρων μέσα στην πόλη, μιας και πρόκειται για χώρους με εξειδικευμένη χρήση, οι οποίοι άλλοτε διαμορφώνονται ως τεχνητοί και άλλοτε ως φυσικοί, και απευθύνονται σε αυτή τη συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, τα παιδιά. Προκαλούν το ενδιαφέρον για μελέτη γιατί από τη μία δύνανται να αποτελέσουν χώρους πρασίνου με όλα τα οφέλη που αυτοί προσφέρουν στη δομή και στη ζωή της πόλης, περιβαλλοντικά, αισθητικά, οικονομικά και από την άλλη επιτελούν σημαντικό έργο στη συναισθηματική, νοητική εξέλιξη και ωρίμανση των παιδιών ως χώροι δραστηριοποίησης και κοινωνικοποίησής τους.

Αν και τα παιδιά έχουν την ικανότητα να παίζουν οπουδήποτε και με οτιδήποτε, η δομή της σύγχρονης κοινωνίας μας όπως εξελίσσεται τα «περιορίζει» χωροχρονικά. Η τάση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, και ειδικά στα σύγχρονα αστικά κέντρα, να «στεγανοποιούνται» τόσο οι χώροι όσο και οι δραστηριότητες μέσα σε αυτούς δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστους και τους χώρους παιχνιδιού. Οι παιδικές χαρές, τα πάρκα αναψυχής (τύπου allou fun park), οι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για παιχνίδι σε κέντρα εστίασης (τύπου macdonald's, goody's), οι κλειστοί χώροι παιχνιδιού (παιδότοποι) που προορίζονται να «ψυχαγωγήσουν» τα παιδιά, είναι τα σύγχρονα «μορφώματα» μιας κοινωνίας με έντονη την επιθυμία της ασφάλειας και του ελέγχου κι ενός πολιτισμού με άρτια τεχνολογική υποδομή αλλά ολοένα και πιο απομακρυσμένου από το φυσικό στοιχείο.

Σε πολλές παραδοσιακές κοινωνίες και αναπτυσσόμενες χώρες τα παιδιά έχουν καλύτερες συνθήκες σχετικές με την προσέγγιση του υπαίθριου χώρου και της «εξερεύνησης» του κόσμου γύρω τους από τα παιδιά που ζουν σε σύγχρονες δυτικές πόλεις. Τα παιδιά αυτών των χωρών δεν έχουν πρόσβαση σε σχεδιασμένους παιδότοπους, ωστόσο έχουν την ελευθερία να εξερευνήσουν το εξωτερικό περιβάλλον γύρω τους και να μάθουν γι' αυτό μέσα από τους δικούς τους όρους και μόνο τους. Τα παιδιά στις δυτικές πόλεις δεν είναι τόσο ελεύθερα –είναι πολύ περιορισμένα από την κίνηση των αυτοκινήτων και το φόβο της βίας και των ναρκωτικών (Hendrics, 1976).

Για τα παιδιά οι ανοικτοί χώροι σημαίνουν ευκαιρία για κίνηση και ελευθερία, για παιχνίδι. Έλκονται από χώρους με φυσικό στοιχείο και η επαφή τους με αυτούς τονώνει τόσο τις περιβαλλοντικές ανησυχίες όσο και το συναισθηματικό τους υπόβαθρο. «Έχει ξεχαστεί στις μέρες μας, στον εύθραυστο, πρακτικό, σύγχρονο κόσμο μας, ότι το αμυδρό φως, το σκοτάδι, η σκιά και η ομορφιά είναι τόσο σημαντικά για να μεγαλώσει ένα παιδί όσο η τροφή και ο αέρας» (Lady Allen of Hurtwood, 1975:11)

Η σημασία της σχέσης του παιδιού με τη φύση έχει αποδειχθεί από πληθώρα ερευνών. Ο πραγματικός βιωμένος χώρος παιχνιδιού με έντονη την παρουσία των φυσικών στοιχείων, καθώς και η άμεση επαφή του παιδιού με τα ακατέργαστα υλικά της φύσης

(χώμα, άμμο, νερό, ξύλο, πέτρα κ.λπ.) κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού του, συμβάλλουν στη φυσιολογική ανάπτυξή του, σωματική, νοητική και συναισθηματική. Ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια ευνοούνται πρακτικές σχεδιασμού που επιτρέπουν στο παιδί να βρει τη θέση του μέσα στο φυσικό χώρο. Ιδιαίτερα για τα παιδιά της πόλης που βιώνουν καθημερινά ένα τεχνοποιητό περιβάλλον, γεμάτο από σκληρές φόρμες και υλικά, η ύπαρξη ελεύθερων χώρων πρασίνου, ειδικά διαμορφωμένα για παιχνίδι, αποτελεί σημαντική προσφορά.

Επίσης έρευνες σχετικά με τις συμπεριφορές που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων σε χώρους περιπετειών και στο ευρύτερο περιβάλλον της γειτονιάς έδειξαν ότι στους χώρους περιπετειών αναπτύσσονται κυρίως νοητικού χαρακτήρα δραστηριότητες/συμπεριφορές απ' ότι στους υπόλοιπους χώρους της γειτονιάς όπου παρατηρείται υψηλότερος βαθμός κοινωνικής συμπεριφοράς. Ως συνέχεια των ερευνών ήταν μια σειρά από προτάσεις σχετικά με την οργάνωση και το σχεδιασμό τόπων δράσης του παιδιού στον αστικό χώρο, ανάμεσα στις οποίες ιδιαίτερη σημασία αποκτά η πρόταση εκείνη που εισάγει την έννοια των «περιβαλλόντων παιχνιδιού» ("play environments"): «Σκόπιμο είναι να δημιουργήσουμε περιβάλλοντα παιχνιδιού κι όχι παιδότοπους που αποτελούν στατικά χωρικά πλαίσια δράσης του παιδιού με σαφή όρια και αυστηρά προσδιορισμένη θέση στον αστικό ιστό. Όλα τα περιβάλλοντα ζωής του παιδιού πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας και σχεδιασμού. Το σύνολό τους αποτελεί το περιβάλλον παιχνιδιού» (Moore, 1985).

Ταυτόχρονα, όμως, χρειάζονται ένα μη εξειδικευμένο υπαίθριο ορμητήριο, από το οποίο να αρχίζουν το παιχνίδι και να περιφέρονται και το οποίο θα τα βοηθήσει να σχηματίσουν τις εντυπώσεις τους για τον κόσμο. Αυτή τη μορφή του μη εξειδικευμένου παιχνιδιού εξυπηρετούν τα πεζοδρόμια και αυτό τα ζωντανά πεζοδρόμια των πόλεων μπορούν να εξυπηρετήσουν θαυμάσια» (Jacobs, 1965)

Μια πόλη φιλική προς τα παιδιά τούς επιτρέπει το ξένοιαστο, δημιουργικό και ασφαλές παιχνίδι σε παιχιδότοπους αλλά προβλέπει και τη δυνατότητα έκφρασης των δραστηριοτήτων τους σε όλη της τη δομή. Παράλληλα η πόλη χρειάζεται άθικτη τη φύση να την περιβάλλει, χρειάζεται ελεύθερους χώρους πρασίνου για να την «ανακουφίζουν», να την κάνουν να «αναπνέει» ελεύθερα προσφέροντάς της έτσι τη δυνατότητα να είναι φιλική προς τα παιδιά• και τελικά όπως αναφέρεται και στη Διακήρυξη-Πρόταση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πόλεων

Για τον ορθολογικό σχεδιασμό ενός παιδότοπου θα πρέπει να προηγηθεί ο αρχικός σχεδιασμός και η διαστασιολόγηση των παιχνιδιών και, η εν συνέχεια η τοποθέτησή τους στο χώρο, διότι έτσι εξασφαλίζεται η τέλεια λειτουργικότητα του χώρου. Εξάλλου η τελική μορφή που θα πάρει ο παιδότοπος είναι άμεση συνάρτηση των διαστάσεων των παιχνιδιών που θα τοποθετηθούν στο χώρο. Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να έχουμε υπόψη μας είναι η εξασφάλιση λειτουργικότητας και αισθητικής ενότητας του παιδότοπου καθώς και η καλύτερη εναρμόνισή του με το περιβάλλοντα χώρο.

ΠΕΡΙΦΡΑΞΗ

Το πρώτο μέλημα μας μετά την επιλογή των κατάλληλων παιχνιδιών και το σχεδιασμό τους είναι η σωστή οριοθέτηση του χώρου και ο ομαλός διαχωρισμός του από το υπόλοιπο ελεύθερο χώρο. Για να διασφαλίσουμε την γενική ενότητα του χώρου με παράλληλη περιφραξη του παιδότοπου, θα προτιμήσουμε ένα χαμηλό φράχτη τύπου ράντσου. Ο φράχτης πρέπει να αντέχει στο σκληρό παιχνίδι, δεν θα πρέπει να έχει αιχμές ή προτεταμένα σύρματα που μπορούν να αποβούν επικίνδυνα. Εναλλακτική λύση αποτελεί ένα τοίχιο μέσου ύψους από πλίνθους, τούβλα ή διακοσμητικούς πλίνθους.

ΥΛΙΚΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

Η επιλογή των κατάλληλων υλικών για την επιφάνεια του χώρου του παιχνιδιού εξαρτάται από την ηλικία των παιδιών και τη χρήση που θα έχει ο χώρος.

Πλάκες από μπετόν.

Μία επιφάνεια στρωμένη με πλάκες ή μπετόν δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για χώρο παιχνιδιού μικρών παιδιών. Αδυνατεί να φιλοξενήσει μονόζυγο ή τσουλήθρα ή άλλη κατασκευή από την οποία μπορούν να πέσουν τα παιδιά. Σε περίπτωση που προτιμηθεί το συγκεκριμένο υλικό, οι πλάκες καλό θα ήταν να έχουν μία απαλή επιφάνεια και να αποφευχθεί η χρήση σχιστολιθικών πλακών και αυτών που έχουν διάφορα σχέδια, ώστε να αποφεύγονται τα γρατσουνίσματα.

Ένας χώρος με επιφάνεια από πλάκες ή μπετόν είναι κατάλληλη περισσότερο για ποδήλατα ή για παιχνίδι με τη μπάλα.

Χαλίκι

Όπως και το μπετόν, το χαλίκι δεν είναι η πιο κατάλληλη επιφάνεια για χώρο παιχνιδιού καθώς μπορεί να εκσφενδονιστεί και να προκαλέσει τραυματισμούς.

Άμμος

Η άμμος μπορεί να σταματήσει πτώση και να προλάβει ένα ατύχημα, αλλά είναι κατάλληλη μόνο για μικρές επιφάνειες, όπως κάτω στο τέλος μίας τσουλήθρας ή κάτω από ένα άλλο παιχνίδι. Το σημαντικό μειονέκτημά της είναι ότι μπορεί να αποβεί επικίνδυνη για την υγεία καθώς προσελκύει γάτες και μετά από βροχή παραμένει υγρή για αρκετό καιρό με αποτέλεσμα να διευκολύνει την προσβολή του οργανισμού από διάφορα μικρόβια.

Γρασίδι

Μία επιφάνεια από γρασίδι είναι ίσως η πιο κατάλληλη επιφάνεια για παιχνίδι και αν φθαρεί την άνοιξη ή το καλοκαίρι, μπορεί να ξανασπαρθεί νωρίς το φθινόπωρο για να ξανακαλυφθεί με χλόη και να είναι έτοιμη για χρήση την άνοιξη.

Ξύλο

Ένα ξύλινο κατάστρωμα δεν είναι πρακτικό για μεγάλες επιφάνειες. Μπορεί να φανεί χρήσιμο σε ένα χώρο παιχνιδιού που περιλαμβάνει μία ξύλινη κατασκευή για σκαρφάλωμα, όπου το κατάστρωμα μπορεί να αποτελεί μέρος της όλης κατασκευής.

(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

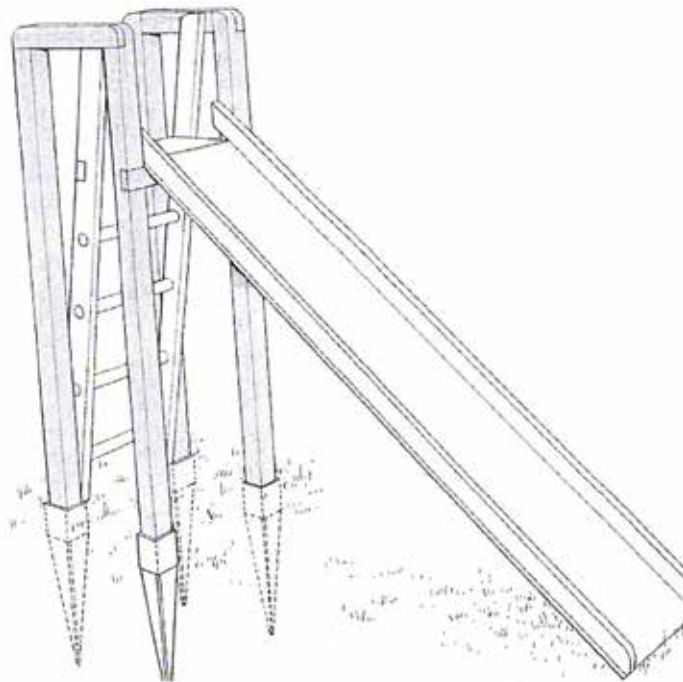
Το υλικό που προτιμάται σήμερα διεθνώς και θεωρείται ως πιο ακίνδυνο για την κατασκευή παιδικών παιχνιδιών είναι το ξύλο.

Τσουλήθρα

Το ύψος μίας τσουλήθρας κυμαίνεται από 75 mm έως και 2,5 m.

Η τσουλήθρα μπορεί να κατασκευαστεί από ξύλινα δοκάρια μαλακού ξύλου διαστάσεων 7,5*5 εκατοστών. Το κυρίως μέρος της κατασκευάζεται από κόντρα πλακέ θαλάσσης, που διατηρείται άκαμπτο από δύο πλευρικά ξύλα καθ' όλο το μήκος της.

Η επιφάνεια της τσουλήθρας πρέπει να είναι επίσης απολύτως λεία και περασμένη με αρκετά στρώματα βερνίκι εξωτερικής χρήσης για προστασία από την υγρασία.

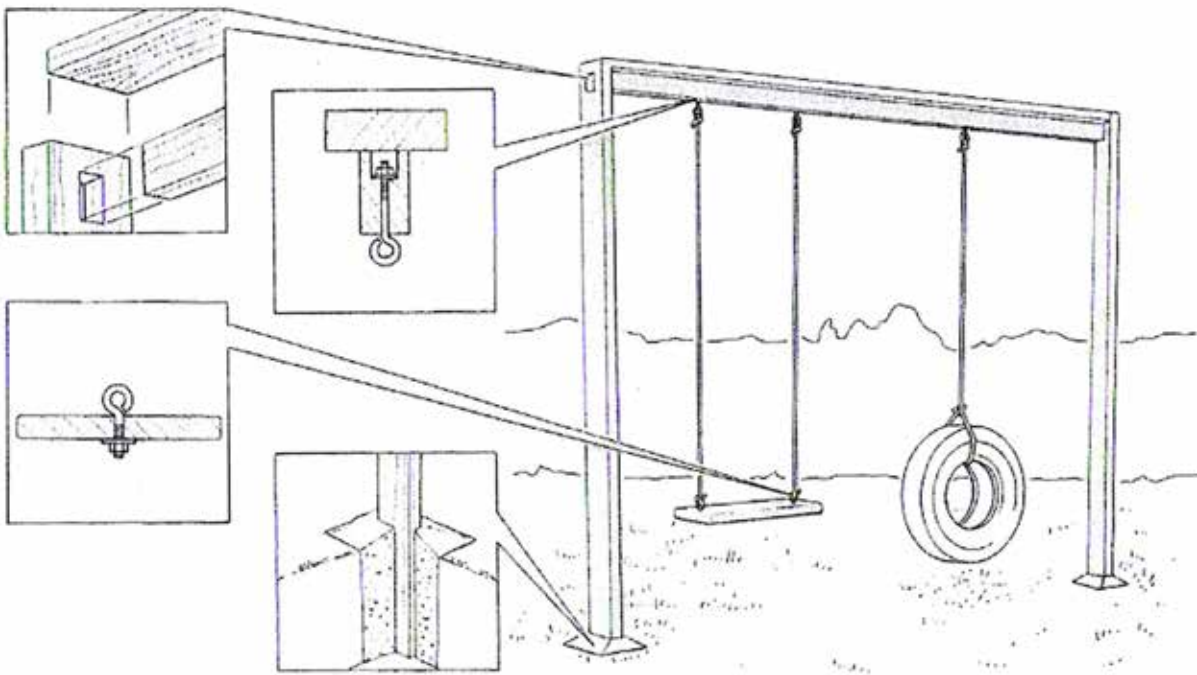
(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

Κούνια

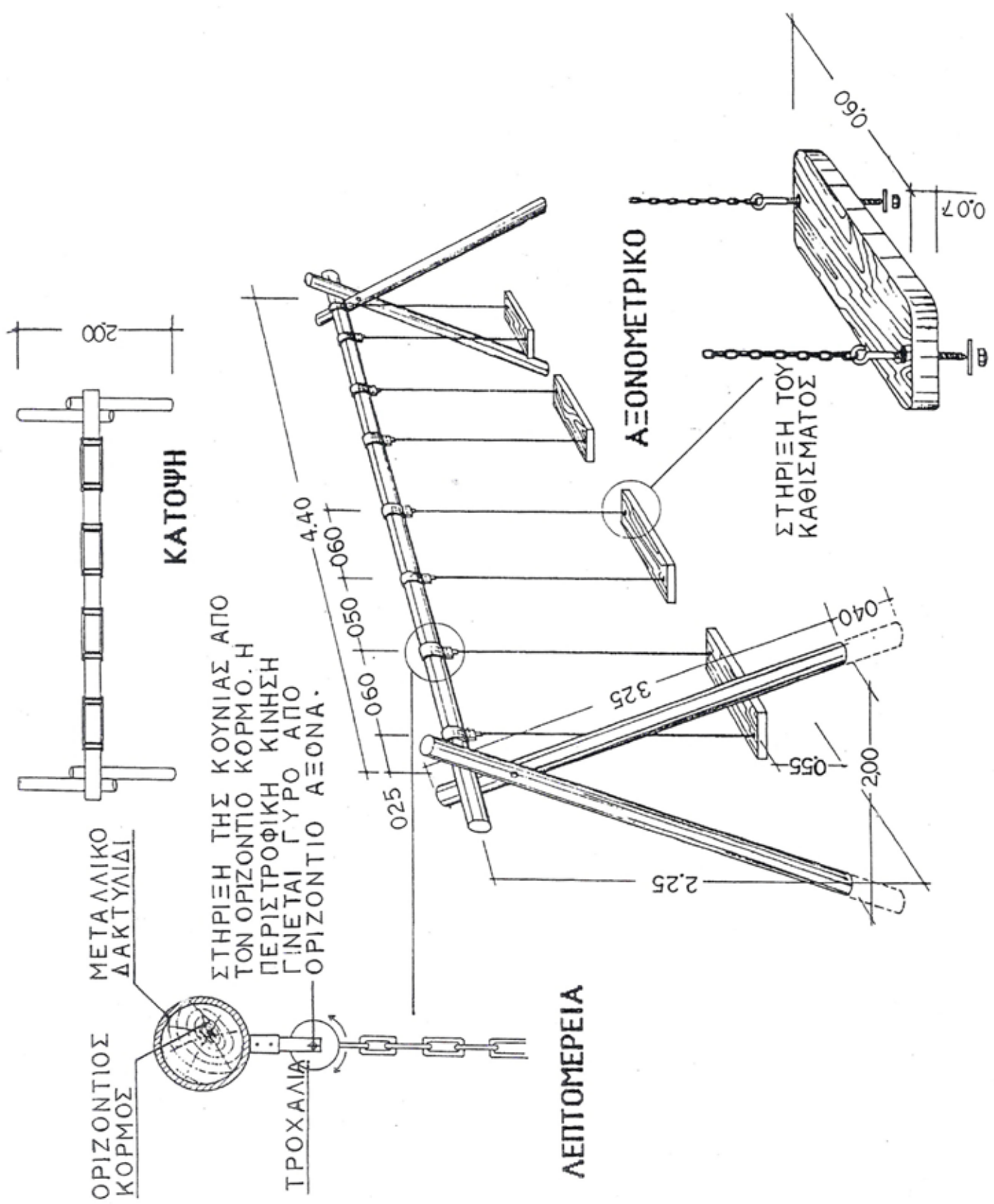
Η κούνια γίνεται από ένα ζευγάρι κατακόρυφων δοκαριών στερεωμένων σε βάσεις από μπετόν ή σε μεταλλικές βάσεις και ένα οριζόντιο δοκάρι στερεωμένο στις κορυφές τους.

Αντί για ένα συνηθισμένο κάθισμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα παλιό λάστιχο από αυτοκίνητο ή τρακτέρ. Το λάστιχο μπορεί να κρεμαστεί κατακόρυφα ή οριζόντια, κρεμώντας το σε τέσσερα σχοινιά που απέχουν ίση απόσταση μεταξύ τους.

Για μεγαλύτερη προστασία σε περίπτωση πτώσης, το δάπεδο κάτω από την κατασκευή θα πρέπει να είναι είτε από άμμο είτε από γρασίδι.

(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

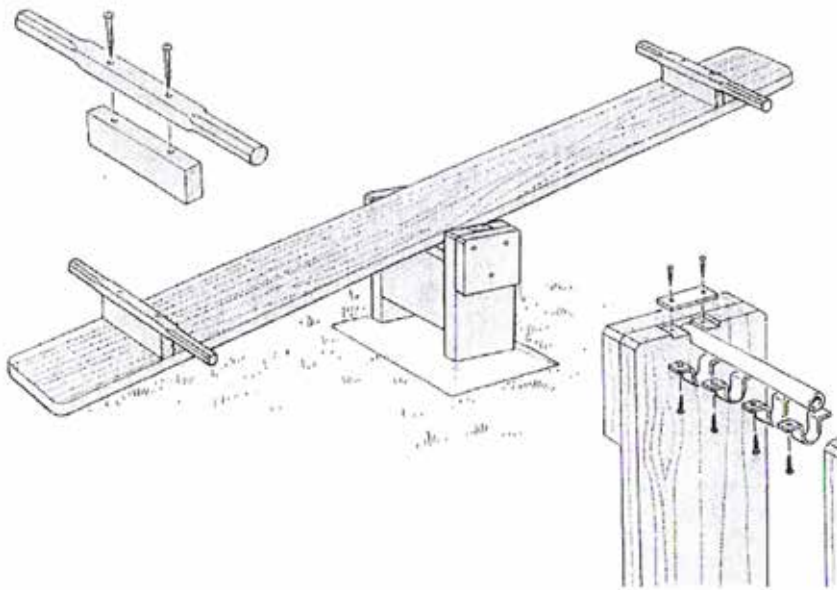

(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

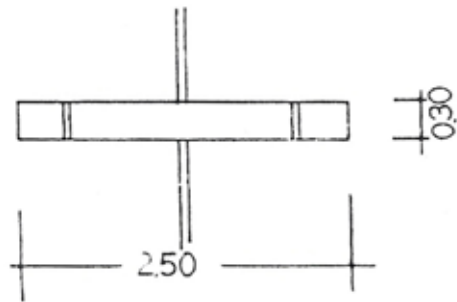
Τραμπάλα

Η τραμπάλα κατασκευάζεται από δύο κατακόρυφους πασσάλους και μία σιδερένια ράβδο ως άξονα πάνω στον οποίο στερεώνεται η σανίδα της τραμπάλας, η οποία αποτελείται από μαλακό πλανισμένο ξύλο διαστάσεων 2,5*2,5 εκατ. Περασμένο με βερνίκι. Για να γίνει η σανίδα της τραμπάλας άκαμπτη βιδώνουμε στην κάτω επιφάνειά της μία δοκό διαστάσεων 7,5*2,5 εκατ.

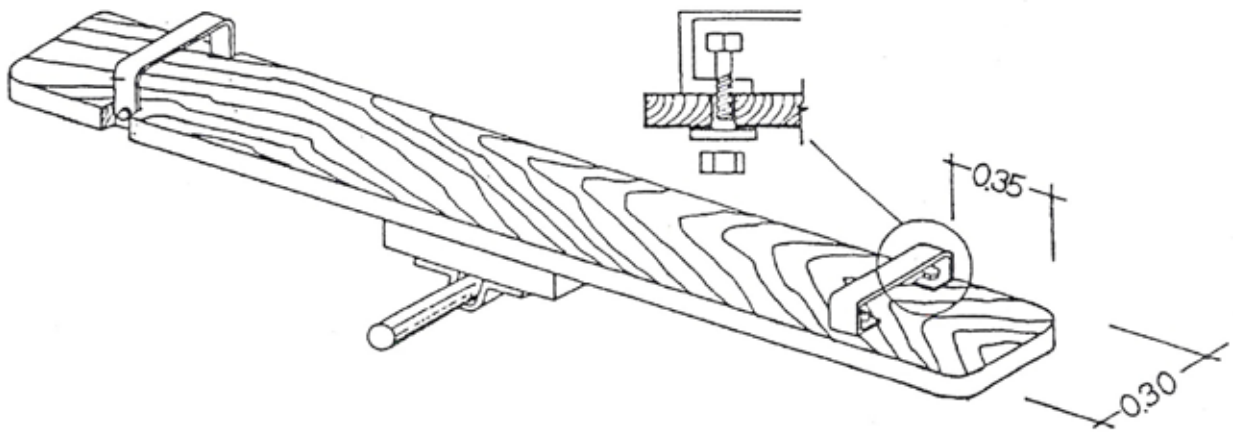
Για να εξασφαλίσουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ασφάλεια κατά τη χρήση του παιχνιδιού, τοποθετούμε τη τραμπάλα είτε σε ένα μαλακό είτε σε ένα αμμώδες έδαφος και φροντίζουμε για την ύπαρξη των απαραίτητων χειρολαβών στην κατασκευή.

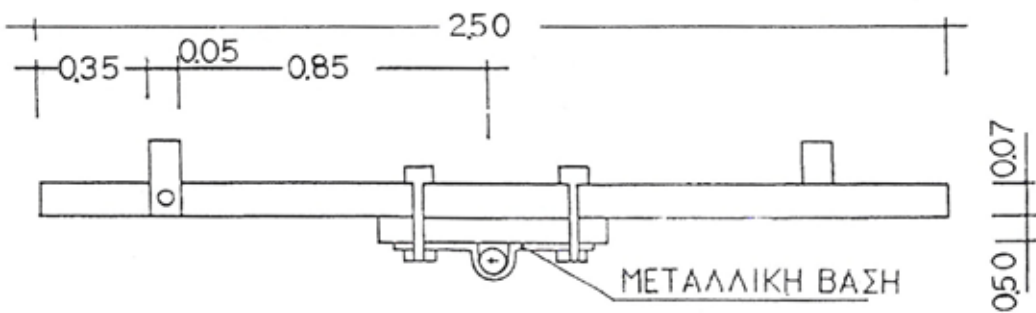
(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

ΚΑΤΟΨΗ

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

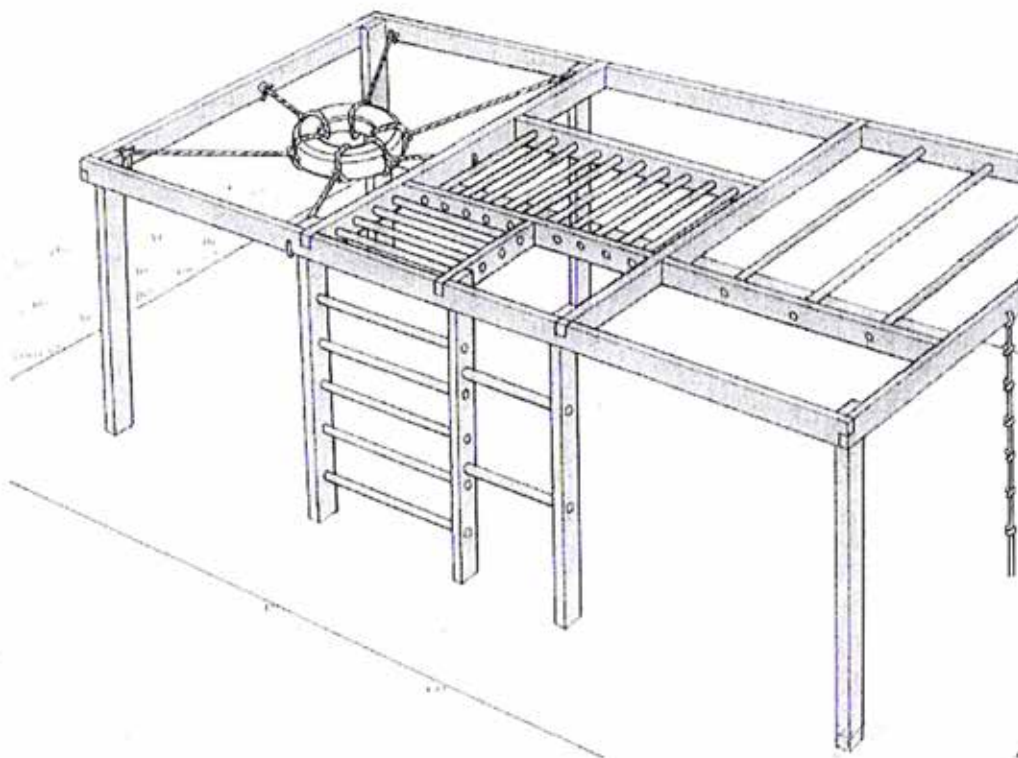
ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΒΑΣΗ

ΟΨΗ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

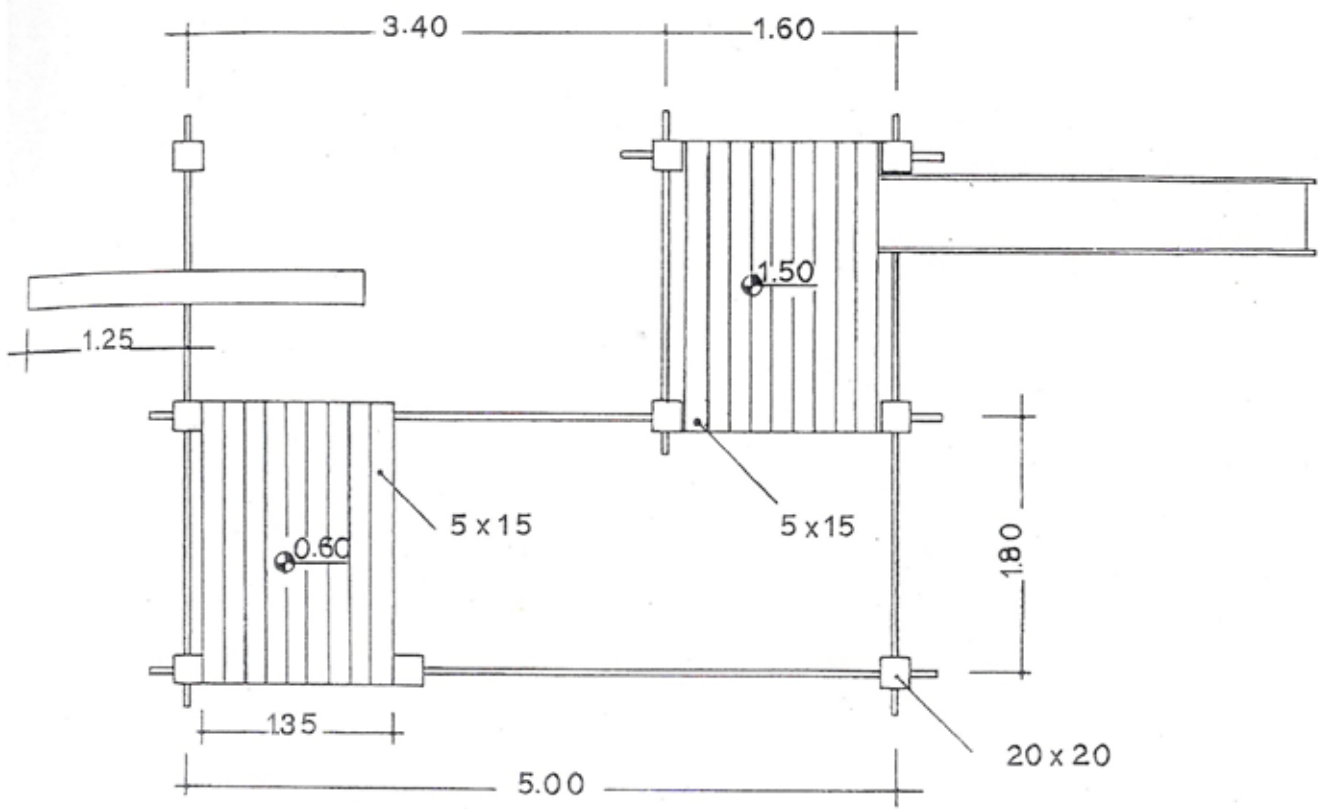
Μία ξύλινη κατασκευή για σκαρφάλωμα ή και με άλλα παιχνίδια δίνουν στο παιδί τη δυνατότητα να ασχοληθεί με πολλαπλές δραστηριότητες και κρατά το ενδιαφέρον του αμείωτο για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Μία τέτοια κατασκευή ή ακριβέστερα ένας τέτοιος κυβικός ή παραλληλεπίπεδος σκελετός μπορεί να κατασκευαστεί από πλανισμένο μαλακό ξύλο τετραγωνικής διατομής με πλευρά 10 εκατοστών. Μία κατασκευή για σκαρφάλωμα κατασκευάζεται από σιδερένιους σωλήνες με γαλβανισμένες αρμόσεις και είναι εύκολη στην κατασκευή. Στα εκτεθειμένα άκρα της μεταλλικής αυτής κατασκευής θα πρέπει να τοποθετηθούν ειδικά μεταλλικά ή πλαστικά καπάκια για να αποφευχθεί η κάθε πιθανότητα τραυματισμού.

(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

ΞΥΛΙΝΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕ ΤΣΟΥΛΗΘΡΑ ΚΑΙ ΤΡΑΜΠΑΛΑ

ΚΑΤΟΨΗ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η πρώτη διαπίστωση παρατηρώντας το ελληνικό αστικό τοπίο είναι η μεγάλη έλλειψη του πρασίνου, με μέτρο σύγκρισης πάντα τα ξένα πρότυπα. Ξένες πόλεις, ιδίως πρωτεύουσες, που αναπτύχθηκαν κάτω από τελείως διαφορετικές ιστορικά συνθήκες (π.χ. τειχισμένες με τάφρο που κάποτε καταργήθηκε, αφήνοντας τεράστιες εκτάσεις ελεύθερες) και με διαφορετικά κλιματικά δεδομένα (π.χ. η Σόφια με τα τεράστια πάρκα της) θεωρούνται "πρότυπα", οπότε το 1,50 m²/κατ. Πρασίνου στην Αθήνα φαντάζει θλιβερό. Στην έλλειψη πρασίνου αποδίδεται μια ολόκληρη σειρά από περιβαλλοντικές καταστροφές, καθώς και η βέλτιστη πολεοδομική εκμετάλλευση του χώρου στο κέντρο της Αθήνας και ιδίως η αδιαφορία του ανθρώπου για το τόσο σημαντικό παράγοντα όπως είναι η βλάστηση. Συμπερασματικά, το πράσινο δεν είναι μόνο πηγή οξυγόνου και υγείας για τους κατοίκους, αλλά είναι εκείνο το συστατικό της πολεοδομικής μαγειρικής που εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα των πόλεων και δυστυχώς η Αθήνα υστερεί πολύ σε αυτό. (Πηγή: Ανανάδου Μ. – Τζημοπούλου,1995)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΧΩΡΟ

Στις αστικές περιοχές τα δέντρα αποτελούν τον άμεσο συνδετικό κρίκο του ανθρώπου με τη φύση. Εκεί όπου η επιφάνεια της γης καλύπτεται με κάθε είδους πλακοστρώσεις, τσιμέντο και άσφαλτο, η θέα των πράσινων φύλλων, των διαφόρων σχημάτων και υφών, καθώς και η σκιά που προσφέρουν τα δέντρα, αποτελούν αναζωογονητικές εμπειρίες. Τα σχήματα των σκιών που δημιουργούνται από τα δέντρα είναι οπτικά ευχάριστα και βοηθούν στην ψυχολογική διάσπαση του σκληρού και άγονου περιβάλλοντος, που δημιουργούν τα κτίρια. Ταυτόχρονα, τα φυτά βοηθούν στην αντιμετώπιση αιτιών που προκαλούν την πίεση, όπως ο θόρυβος, η ζέστη και η ρύπανση.

Η χρήση των φυτών στο αστικό τοπίο συνίσταται στη σύνδεση ομάδων φυτών με κτίρια, δρόμους και άλλα στοιχεία της πόλεως. Η βασικότερη αρχή στη σχεδίαση των ανοικτών αστικών περιοχών είναι η χρησιμοποίηση διαφόρων κλιμάκων της βλάστησης, έτσι ώστε να επιτευχθεί η σύζευξη ανθρώπου και κατασκευών κατά τον ομαλότερο τρόπο. Η μέτρα κλίμακα των δέντρων συνδέει αρμονικά τα ψηλά ογκώδη κτίρια με τον άνθρωπο που τα χρησιμοποιεί, περισσότερο από κάθε είδους βλάστησης. Οι κάθετες γραμμές των κτιρίων φαίνονται λιγότερο καταπιεστικές ανάμεσα ή πίσω από φυλλώματα δένδρων.

Εκτός από τα κτίρια, τα φυτά λειτουργούν και ως μέσο σύνδεσης των χώρων των αστικών περιοχών, γιατί πολύ συχνά τα μόνα στοιχεία που συνδέουν τα κτίρια είναι οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια, με τέλεια έλλειψη φυτών. Ακόμη και αν τα δένδρα βρίσκονται μόνο κατά μήκος των δρόμων μίας πόλης, πάλι εκτελούν τη ζωτική αυτή λειτουργία. Αυτό δε σημαίνει ότι κάθε δρόμος πρέπει να έχει και δενδροστοιχία. Σε ένα σχέδιο φύτευσης μεγάλης κλίμακας, όπως η δημιουργία μίας νέας πόλης, ο αρχιτέκτων τοπίου θα πρέπει να χρησιμοποιήσει μεγαλόπρεπα δένδρα, για να τονίσει μία ή περισσότερους λεωφόρους, καθορίζοντας άλλα είδη για τους δευτερεύοντες δρόμους.

Το όνειρο των σημερινών πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων τοπίου είναι μία πόλη που θα μπορούσε να εξελιχθεί μέσα στη βλάστηση, και όχι το αντίθετο, δηλαδή μία πόλη που θα αποτελούνταν από φυτευμένα πεζοδρόμια, δρόμους και λεωφόρους, με επέκταση του

πρασίνου από τα όρια της πόλης, έως τις αγροτικές περιοχές. Με τον τρόπο αυτό μία μητροπολιτική περιοχή θα μπορούσε να σχεδιασθεί σαν ένα περιφερειακό πάρκο, με κατάφυτες περιοχές ακριβώς δίπλα ή και μέσα στις κατοικίες των ανθρώπων, προσφέροντας συγχρόνως ανοικτές εκτάσεις μέσα στην ίδια την πόλη, άμεσα εκμεταλλεύσιμες από τον άνθρωπο.

Δυστυχώς στις χωροταξικές μελέτες των πόλεων τα φυτά είναι το τελευταίο στοιχείο που συμπεριλαμβάνεται στα σχέδια και το πρώτο που απορρίπτεται όταν παρουσιασθούν οικονομικές δυσχέρειες. Πρέπει λοιπόν να γίνει συνείδηση των αρμοδίων πως τα φυτά είναι το ίδιο σπουδαία όσο τα υπόλοιπα στοιχεία, γιατί είναι το μοναδικό μέσο που ενώνει τα κτίρια και τους ανθρώπους με το χώρο που τα περιβάλλει ενώ παράλληλα ανακουφίζει τον άνθρωπο από τις καθημερινές πιέσεις που δέχεται. (Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

Τα κριτήρια επιλογής των φυτών για το αστικό τοπίο είναι τα ίδια που χρησιμοποιούνται και για κάθε άλλο είδος τοπίου, δηλαδή:

- Τα φυτά πρέπει να εναρμονίζονται με το φυσικό τοπίο και να αντιπροσωπεύουν τη γενικότερη ιδέα του σχεδίου.
- Να μπορούν να αναπτυχθούν στο περιβάλλον, όπου θα τοποθετηθούν, από οικολογικής άποψης.
- Να έχουν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά για την ειδική χρήση για την οποία προορίζονται (σχήμα, μέγεθος, χρώμα, υφή).
- Να απαιτούν σχετικά μικρή συντήρηση.

Εκείνος όμως ο παράγοντας που είναι κύρια καθοριστικός στη εκλογή των φυτών στο αστικό τοπίο, είναι το δυσμενές περιβάλλον στο οποίο πρέπει να επιβιώσουν. Οι περιβαλλοντικές πιέσεις στις οποίες πρέπει να ανταπεξέλθουν τα φυτά των αστικών περιοχών δεν είναι στατικές. Πολλά φυτά τα οποία θεωρούνταν παλαιότερα ανθεκτικά στις συνθήκες της πόλης, δεν μπορούν σήμερα να αντέξουν στα νέα είδη πιέσεων, όπως η ρύπανση από τις μηχανές εσωτερικής καύσεως, που έγιναν πρόβλημα παγκοσμίως μετά το 1940. Οι μηχανές αυτές ήταν ο λόγος που σταμάτησε να αναπτύσσεται η πασχαλιά στις πόλεις και σιγά-σιγά εξαφανίστηκε. Πρέπει λοιπόν να γίνει διαρκής αξιολόγηση των φυτών, για να καθορίζεται η ανθεκτικότητά τους.

Εκτός από την ανθεκτικότητα, ένα άλλο σπουδαίο κριτήριο για την εκλογή των ειδών είναι η συντήρηση που χρειάζονται. Φυτά που προσβάλλονται εύκολα από ασθένειες, μύκητες και έντομα και απαιτούν συχνούς ψεκασμούς, πρέπει να αποφεύγονται. Φυτά που ρίχνουν χυμώδεις καρπούς ή άλλα όργανά τους, πρέπει να χρησιμοποιούνται εκεί μόνο, όπου τα απορρίμματα αυτά είναι εύκολο να μαζευτούν ή εκεί όπου δεν παρεμποδίζουν κάποια λειτουργική χρήση. Είναι αυτονόητο βέβαια, πως πρέπει να αποφεύγονται τελείως φυτά με δηλητηριώδεις καρπούς και επικίνδυνα αγκάθια. Τα φυλλοβόλα δένδρα είναι τα φυτά που πρέπει να χρησιμοποιούνται πρωταρχικά στις αστικές περιοχές, γιατί έχουν πολλά σχήματα, προσφέρουν απόκρυψη σε ανεπιθύμητες θέες και προσθέτουν το στοιχείο της ενότητας στα διάφορα κτίρια της πόλης, ενώ επιπλέον τα περισσότερα από αυτά έχουν μία πλούσια ανθοφορία. Οι θάμνοι πρέπει να χρησιμοποιούνται λιγότερο, γιατί χρειάζονται τη περισσότερη συντήρηση και τείνουν να κατακρατούν διάφορα πράγματα, απαιτώντας ετήσιο κλάδευμα και καθάρισμα, για να παραμείνουν ελκυστικοί και υγιείς. Τα άνθη, τέλος, θα πρέπει να περιορίζονται σε

ορισμένες περιοχές, όπου η συντήρηση είναι απόλυτα εξασφαλισμένη από τις δημοτικές αρχές. (Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

ΦΥΤΕΥΣΗ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Τα δέντρα και οι θάμνοι αποτελούν το σκελετό ενός τοπίου. Επομένως, η εκλογή, η διάταξη καθώς και ο συνδυασμός τους έχουν μεγάλη σπουδαιότητα.

Η εκλογή των φυτών εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Τα κωνοφόρα δέντρα είναι γενικά κατάλληλα για τις πιο δύσκολες θέσεις, αλλά δεν είναι φυτά σκιάς και είναι λιγότερο επιθυμητά γιατί εκλύουν ρητίνη που είναι ιδιαίτερα ενοχλητική αλλά και καταστρεπτική. Τα πλατύφυλλα δεν έχουν αυτά τα μειονεκτήματα, αλλά αντίθετα προσφέρουν πυκνή σκιά το καλοκαίρι και τη ζεστασιά του ήλιου το χειμώνα. Επιπλέον ευδοκιμούν σχεδόν σε όλα τα εδάφη, απαιτούν ελάχιστη συντήρηση και είναι ιδιαίτερα ανθεκτικά σε προσβολές από μύκητες και έντομα. Ιδιαίτερη εμφάνιση από την οικογένεια των πλατύφυλλων έχουν η κελτίς και η ιπποκαστανιά που με το σύμπλεγμα των κλαδιών και το ξεχωριστό φλοιό τους δημιουργούν μία εντυπωσιακή εικόνα.

Τα δέντρα πρέπει να είναι μεμονωμένα ή σε ομάδες. Στην κατηγορία των μεμονωμένων συνήθως ανήκουν φυτά μεγάλου μεγέθους, με αισθητικά χαρακτηριστικά που δημιουργούν εντυπωσιακές εικόνες είτε για την ιδιαίτερη εμφάνισή τους, είτε για το σχήμα και το χρώμα του φυλλώματος, των λουλουδιών ή των καρπών, είτε για την εποχιακή τους εμφάνιση. Οι συστάδες δέντρων (δασύλλια) συγκροτούνται συνήθως από είδη όχι πολύ ψηλά και χρησιμεύουν συχνά στο να προστατεύουν τα πιο λεπτά φυτά, να προδιαθέτουν το μάτι σε αλλαγές προοπτικής, να δίνουν χρωματικούς τόνους, να χρησιμεύουν σαν φόντο ή να κρύβουν κάποια άσχημη κατασκευή.

Πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στη συνύπαρξη δέντρων και θάμνων, ώστε να αποφευχθούν αντιθέσεις σχημάτων και χρωμάτων πολύ χτυπητές ή ακόμη και αντιαισθητικές. Έτσι, δέντρα που έχουν κάτι ιδιαίτερο στην εμφάνιση, υψηλά στενόκομα όπως το κυπαρίσσι ή με κρεμαστά κλαδιά όπως η ιτιά ή κλαίουσα πρέπει να χρησιμοποιούνται χωριστά ή ακόμη καλύτερα μεμονωμένα. (Πηγή: Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζησταθής Αθανάσιος, 1995.)

Το δένδρο που θα διαλεχτεί για κάθε περίπτωση φύτευσης δρόμου ή πεζόδρομου, επηρεάζεται από το διαθέσιμο έδαφος για τη φύτευσή του. Εάν ο χώρος είναι περιορισμένος, πρέπει να προτιμούνται μικρότερα δένδρα, ειδάλλως απαιτούνται τακτικά κλαδεύματα, για να διατηρείται η ισορροπία του ριζικού συστήματος και της κόμης τους. Εκεί όπου υπάρχει άφθονος χώρος συνιστώνται μεγαλύτερα δένδρα με παχύ κορμό, γιατί δίνουν επιβλητική όψη στην περιοχή σε σύντομο χρονικό διάστημα. Τα μεγαλύτερα δένδρα εξάλλου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιβιώσουν μέσα στα κτίρια και τα αυτοκίνητα.

Το μέγεθος των λάκκων φυτεύσεως εξαρτάται από τη μέγιστη δυνατή ανάπτυξη των φυτών, αλλά γενικά θα πρέπει να μην είναι μικρότερο από 100 εκμ. Σε διάμετρο. Ο λάκκος θα πρέπει να έχει βάθος 80-199 εκμ., ενώ καλό θα είναι να ελεγχθεί αν υπάρχουν υπόγειες γραμμές ενέργειας, ώστε να εξασφαλισθεί κάποια μόνωση του ριζικού συστήματος.

Πολύ συχνά ένα σχέδιο απαιτεί την τοποθέτηση δένδρων εκεί όπου δεν υπάρχει χώρος σε βάθος, λόγω υπάρξεως υπογείων εμποδίων. Στις περιπτώσεις αυτές, η μόνη εναλλακτική λύση είναι η χρήση υπερυψωμένων φυτοδοχείων. Τα φυτοδοχεία λύνουν ταυτόχρονα και το πρόβλημα της προσβολής των ριζών από τα άλατα, εφόσον βρίσκονται πάνω από την επιφάνεια του εδάφους. Η χρησιμοποίησή τους όμως έχει αρκετούς περιορισμούς. Εκτός από το υψηλό κόστος κατασκευής και συντήρησης, το μέγεθος του δένδρου που θα αναπτυχθεί σε αυτά, αναγκαστικά περιορίζεται. Επίσης, τα φυτά δέχονται πρόσθετες πιέσεις, όπως η ανεπαρκής υγρασία και οι υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες εδάφους, οι οποίες ελαττώνουν τη διάρκεια ζωής και την ανάπτυξή τους, με αποτέλεσμα η εκλογή των φυτών για φυτοδοχεία να περιορίζεται σημαντικά.

Ένα άλλο πρόβλημα που πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη είναι η ύπαρξη εναέριων καλωδίων, που αντιμετωπίζονται με κλάδευμα των δένδρων. Η ιδανικότερη λύση θα ήταν βέβαια, όλες οι γραμμές ενέργειας να εγκαθίστανται υπογείως, με αποτέλεσμα όχι μόνο να λύνεται το συγκεκριμένο πρόβλημα, αλλά να απαλλάσσεται και η πόλη από το αντιαισθητικό θέαμα που παρουσιάζουν. Επειδή αυτό συνήθως δεν είναι δυνατόν και το κλάδευμα συνήθως δεν πραγματοποιείται επειδή πολλές φορές δεν επαρκούν τα ειδικά δημοτικά συνεργεία, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μικρά δένδρα που δεν φτάνουν σε ύψος τα καλώδια ή εάν είναι απαραίτητο να φυτευτούν μεγάλα δένδρα, δεν θα πρέπει να τοποθετούνται κάτω από σύλους, όπου γίνονται οι συνδέσεις των καλωδίων.

Σχετικό με το πρόβλημα των καλωδίων είναι και το θέμα των φωτιστικών σωμάτων και των σημάτων κυκλοφορίας. Τα φωτιστικά σώματα και τα δένδρα καταλαμβάνουν σχεδόν τον ίδιο χώρο, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί λειτουργικά, αν γίνει σωστή σχεδίαση και συντήρηση. Η τοποθέτηση μικρών δένδρων και υψηλών φωτιστικών με βραχίονα, που φέρει το λαμπτήρα πάνω από το δρόμο, έχει ελαττώσει αρκετά προβλήματα, όπως και η χρήση λεπτών και πυραμιδοειδών φυτών, αν συνδυάζονται με προσεκτικό κλάδευμα.

Οι αποστάσεις φυτεύσεως και η τοποθέτηση των δένδρων κατά μήκος των δρόμων πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα. Πριν από την εποχή του αυτοκινήτου τα δένδρα φυτεύονταν συμμετρικά σε κανονικά διαστήματα ακριβώς δίπλα στα ρείθρα των

πεζοδρομίων. Αν και η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται αρκετές φορές και σήμερα, δεν θεωρείται κατάλληλη για τους εξής λόγους:

- Πρέπει να αφήνεται περισσότερος χώρος για την ασφάλεια των αυτοκινήτων και δένδρων στην περίπτωση που ένα αυτοκίνητο βγει έξω από το δρόμο, και
- Η συμμετρικότητα των δένδρων σε τέτοιες περιπτώσεις χάνεται αμέσως, όταν ένα δένδρο μαραθεί ή προσβληθεί από ασθένεια, αφήνοντας ένα δυσαναπλήρωτο και αντιαισθητικό κενό.

Επιπλέον, εάν χρησιμοποιηθεί ένα είδος δένδρου, υπάρχει ο κίνδυνος να χαθούν όλα τα δένδρα από μία φυτοπαθολογική επιδημική προσβολή. Οι αποστάσεις φυτεύσεως μπορεί να διαφέρουν, για να παρουσιάζονται εναλλαγές στο ύψος, το σχήμα και την υφή. Με τον τρόπο αυτόν καλύπτεται η μονοτονία του αστικού τοπίου, ενώ ταυτόχρονα ο αρχιτέκτονας τοπίου μπορεί να δώσει έμφαση σε ενδιαφέροντα σημεία θέας. Στις περιπτώσεις που, ωστόσο, έχουμε συμμετρικά φυτεμένες δενδροστοιχίες, τα δένδρα δεν πρέπει να τοποθετούνται το ένα ακριβώς απέναντι στο άλλο, γιατί έτσι αφήνονται κενά μεταξύ των ζευγών των δένδρων και εμποδίζεται η ανάπτυξη των κορυφών τους. Θα πρέπει να εναλλάσσονται, για να επιτρέπουν την άνετη ανάπτυξη των φυλλωμάτων και να εμφανίζουν ωραιότερη εικόνα.

Η απόσταση φυτεύσεως από δένδρο σε δένδρο πρέπει να είναι το λιγότερο 10 μέτρα, εκτός αν πρόκειται για είδη μικρού μεγέθους. Συγκεκριμένα, για δέντρα που φτάνουν το ύψος των 20 m, η απόσταση πρέπει να είναι κατά μέσο όρο 12 m. Για δέντρα ύψους 12 m, η απόσταση δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 8 m και αντίστοιχα για δέντρα 6 m, η απόσταση πρέπει να είναι 4 m. (Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

Οι δεντροστοιχίες πρέπει να αποτελούνται από είδη που επιδέχονται κλάδευμα. Αν είναι υψηλές, η επιλογή μπορεί να γίνει ανάμεσα στα πλατάνια, στις φτελιές, στις καστανιές ή τις υποκαστανιές, στις φιλύρες (φλαμουριές) ή στις μελικοκκιές (Celtis). Αν πρόκειται για δέντρα με μικρότερες διαστάσεις θα προτιμηθούν οι γαύροι, τα σφεντάμια, υγράμβαρεις, κατάλπες κλπ.

(Πηγή: Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζηστάθης Αθανάσιος, 1995.)

Οι θάμνοι και γενικότερα η βλάστηση στους δημόσιους υπαίθριους χώρους επηρεάζουν σημαντικά την αξία των χώρων αυτών από άποψης λειτουργικότητας του χώρου αλλά και αισθητικής του τοπίου. Από λειτουργικής άποψης, θάμνοι δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργηθούν διαχωριστικές ζώνες ή ζωντανά εμπόδια για αποτροπή συντομεύσεων μονοπατιών ή για προστατευτικούς φράκτες ή παραπετάσματα. Ένα μεγάλο πλεονέκτημά τους είναι ότι έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής και ευδοκιμούν σε όλα σχεδόν τα εδάφη, ακόμη και σε άγονα ή ξηρά. Απαιτούν ελάχιστες φροντίδες ενώ παράλληλα παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα σε ασθένειες και έντομα.

Οι θάμνοι μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες:

- ü Θάμνοι με διακοσμητικά άνθη
- ü Θάμνοι με διακοσμητικούς καρπούς
- ü Θάμνοι με διακοσμητικό φύλλωμα

Η διάκριση αυτή δεν είναι απόλυτα αυστηρή καθώς είναι δυνατό πολλοί θάμνοι να συνδυάζουν δύο ή και τρία παραπάνω χαρακτηριστικά. Η επιλογή της κατάλληλης κατηγορίας θάμνων εξαρτάται από το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Επιλέγουμε την πρώτη κατηγορία για να έχουμε ανθισμένο τοπίο σ' όλες τις εποχές ακόμη και το χειμώνα. Τέτοιοι θάμνοι είναι ο χειμωνανθός ο εύοσμος, το ρείκι (*Erica*) κ.ά. που ανθίζουν στα μέσα του χειμώνα. Η φορσύθια, η τσιντόνια, τα χαινόμηλα (ιαπωνικό και κινέζικο) ανθίζουν στο τέλος του χειμώνα αρχή άνοιξης, ενώ τα βιβούρια, οι σπειραίες, οι κρανιές, οι πασχαλιές, τα ροδόδεντρα, οι φιλάδελφοι (φούλια), οι κράταιγοι, οι βειγγέλιες (μηλίτσες), τα σπάρτα, κ.ά. καλύπτουν την άνοιξη. Ακολουθεί η καλοκαιρινή άνθηση άλλων ειδών όπως είναι οι βουδλείδες, οι πικροδάφνες, ο κεάνωθος, ο βίσκος, η λαγγεστρέμια, ενώ η κάσσια κυριαρχεί το φθινόπωρο. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί κατά την εκλογή των θάμνων που ανθίζουν ταυτόχρονα, ώστε τα χρώματά τους να δημιουργούν αρμονικό σύνολο και όχι μία άκομψη αντίθεση.

Οι θάμνοι με καρπούς αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, τόσο σαν αισθητικό στοιχείο ενός τοπίου, όσο και σαν πηγή τροφής για τα πουλιά κυρίως κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων θάμνων αποτελεί ο πυράκανθος και ο κυδωνιάστρος. Ωστόσο, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οι θάμνοι με καρπούς επιβαρύνουν το γύρω περιβάλλον με επιπλέον σκουπίδια και καθιστούν τα πεζοδρόμια ιδιαίτερα ολισθηρά.

Οποσδήποτε δεν υπάρχει ένας "θαυματουργός θάμνος" που να συνδυάζει όλα τα επιθυμητά χαρακτηριστικά και έτσι πρέπει να δημιουργηθούν τα κατάλληλα μείγματα θάμνων για κάθε περιβάλλον και για επιδιωκόμενο κάθε φορά σκοπό. Παρακάτω αναφέρονται τα είδη και οι ποικιλίες των Ελληνικών θάμνων που χρησιμοποιούνται ευρύτατα σε διάφορες διαμορφώσεις τοπίων.

(Πηγή: Ισοπούδης Ιωάννης, Χατζηστάθης Αθανάσιος, 1995.)

ΔΑΠΕΔΑ

Τα δάπεδα διαχωρίζονται σε χώρους διέλευσης αυτοκινήτων και σε πεζόδρομους. Ο συνδυασμός των δύο αυτών επιφανειών μπορεί να δημιουργήσει ενδιαφέρουσες συνθέσεις.

Υπάρχουν και οι περιπτώσεις όπου η ίδια επιφάνεια χρησιμοποιείται από πεζούς και αυτοκίνητα ταυτόχρονα. Σε αυτή τη περίπτωση είναι δυνατή η μίξη διάφορων υλικών ή και του ίδιου υλικού σε διαφορετικούς χρωματισμούς με μόνη διαφοροποίηση στο πάχος της θεμελίωσης, η οποία θα πρέπει να ενισχυθεί στο χώρο που προβλέπεται για αυτοκίνητα.

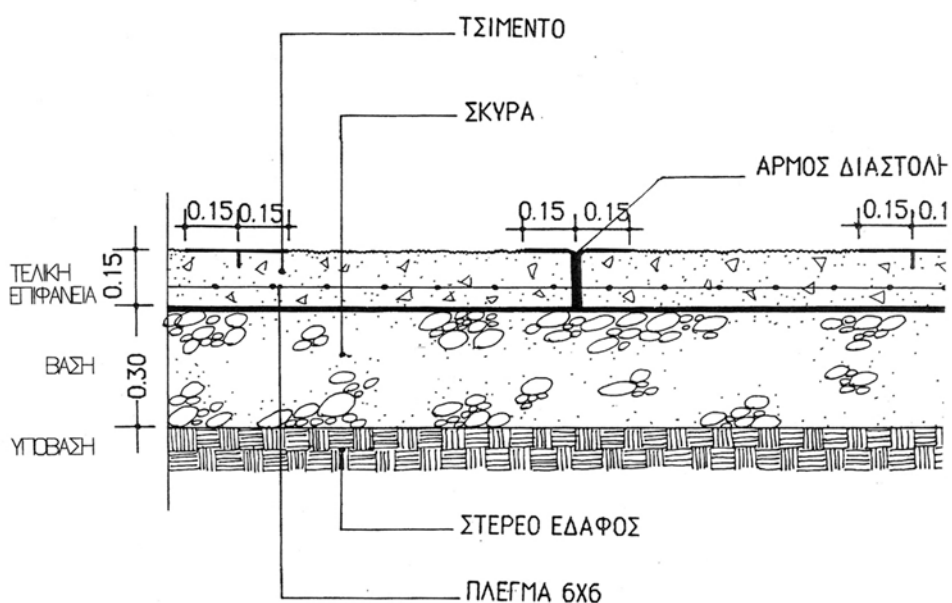
Τα κυριότερα υλικά επίστρωσης για πεζόδρομους είναι:

- Πλάκες πεζοδρομίου (απλές, βοτσαλωτές, σε σχήματα)
- Μπετόν σε πολλά χρώματα
- Σχιστόπλακες
- Διακοσμητικό τούβλο
- Κυβόλιθοι
- Μάρμαρο
- Χαλίκι
- Διάφορες τοπικές πέτρες
- Πωρόλιθος

(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΠΛΑΚΕΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

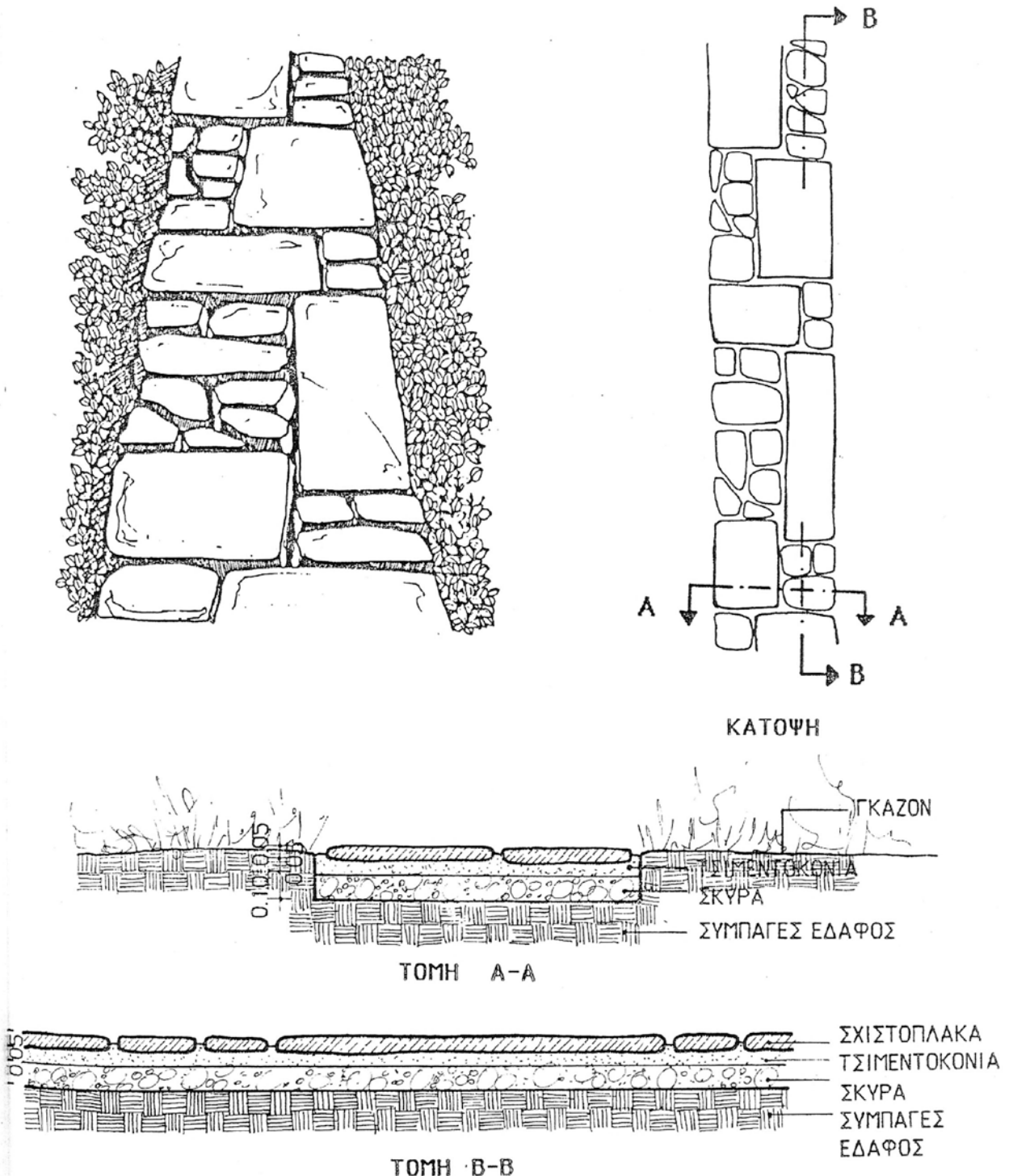
Οι τσιμεντόπλακες ή αλλιώς οι πλάκες πεζοδρομίου έχουν συνήθως πάχος τουλάχιστον 5 εκ. και διαστάσεις 50*50 εκ. Πριν από οποιαδήποτε διεργασία πρέπει να προηγηθεί πολύ καλή συμπίκνωση του χώματος.

(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΣΧΙΣΤΟΠΛΑΚΕΣ

Η διαδικασία επίστρωσης δαπέδου με σχιστόπλακες είναι ίδια με αυτή που ακολουθείται για την κατασκευή δαπέδου με τσιμεντόπλακες. Το πάχος των σχιστόπλακων είναι περίπου 2 – 4 εκ. Το σχήμα τους μπορεί να είναι ακανόνιστο ή ορθογωνισμένο σε τυποποιημένες διαστάσεις.
(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

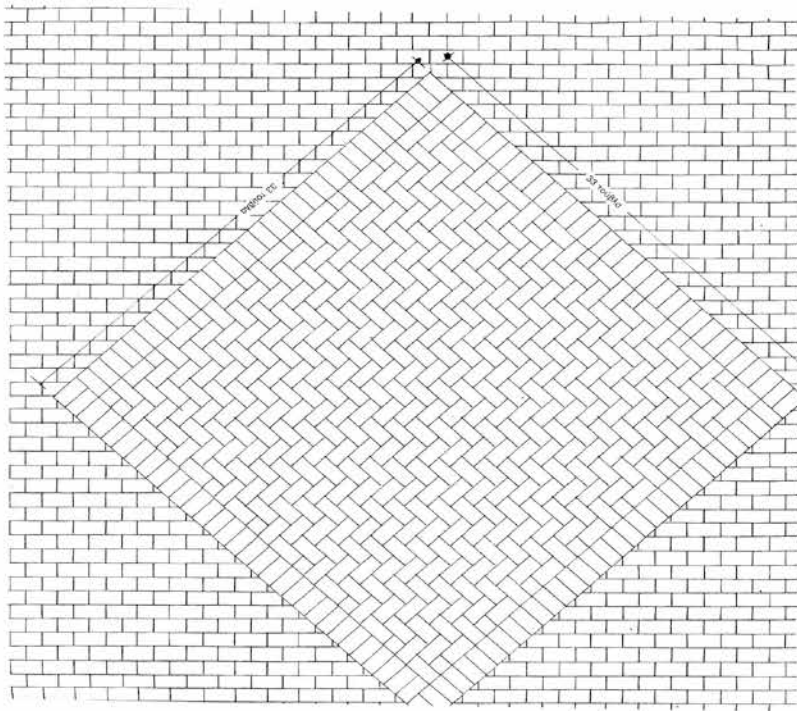
(Πηγή: Wiles Richard, 1990)

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΤΟΥΒΛΑ

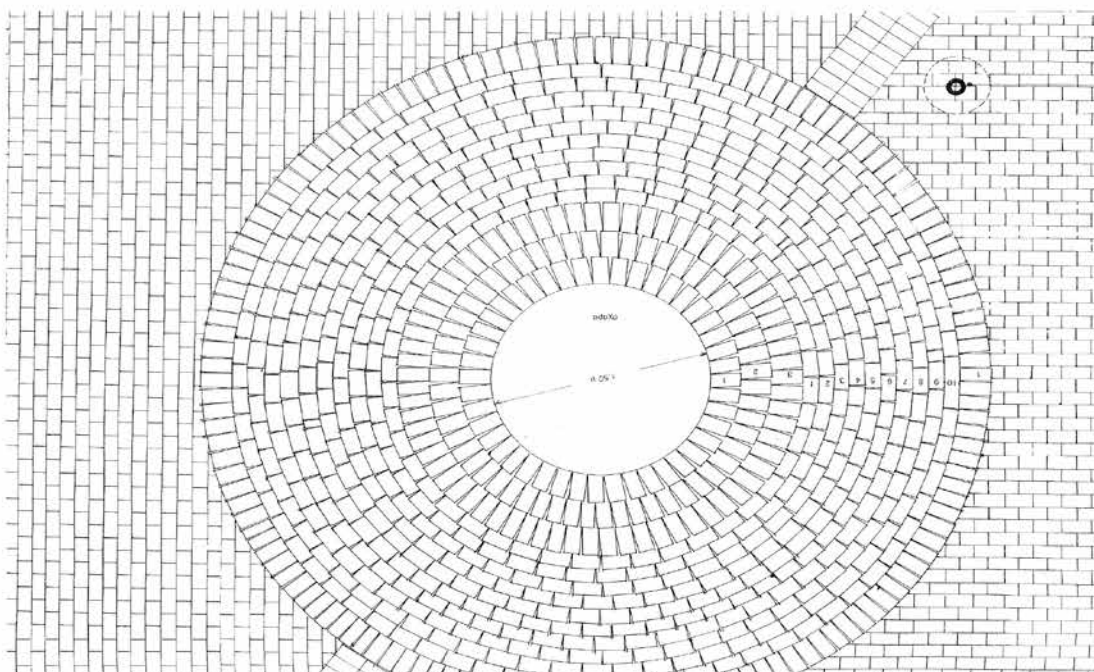
Το τούβλο, σαν υλικό δίνει πολλές δυνατότητες για αρχιτεκτονικές για αρχιτεκτονικές και χρωματικές συνθέσεις που πραγματικά εντυπωσιάζουν με το αισθητικό και το ποιοτικό τους αποτέλεσμα. Τα τούβλα, όμως, έχουν και ένα σημαντικό μειονέκτημα, είναι ένα ακριβό υλικό και γι' αυτό η χρήση του είναι περιορισμένη. Συνήθως χρησιμοποιείται για την κάλυψη μικρών επιφανειών, τη δημιουργία αρμών ή και ως διακοσμητικό στοιχείο σε καθιστικά, βρύσες κ.ά.

(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

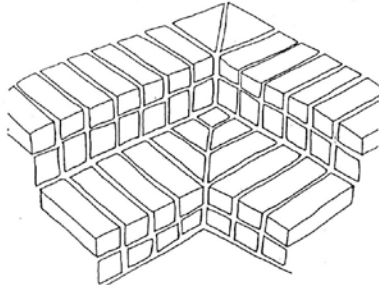
ΔΑΠΕΔΟ ΑΠΟ ΣΥΜΠΑΓΗ ΤΟΥΒΛΑ

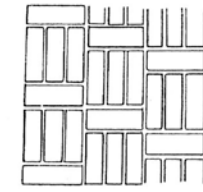
ΔΑΠΕΔΟ ΑΠΟ ΣΥΜΠΑΓΗ ΤΟΥΒΛΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ

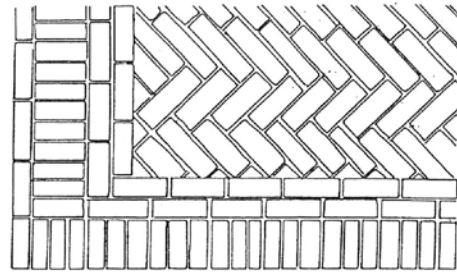
ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΜΟΤΙΒΑ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΩΝ

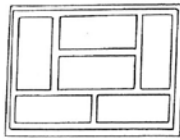
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥΒΛΟΣΤΡΩΣΗΣ ΣΚΑΛΑΣ

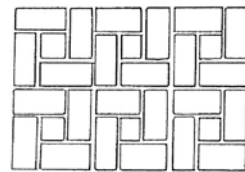
ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 2

ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 5

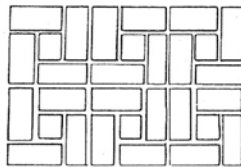
ΙΑΠΩΝΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ

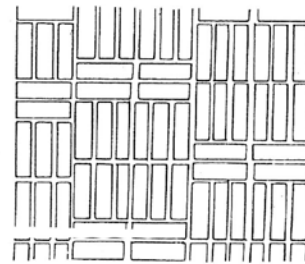
ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 3

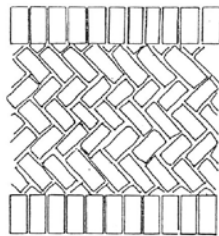
ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 1

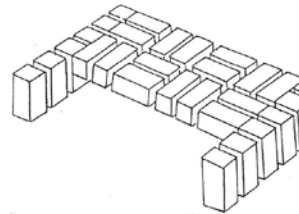
ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 4

ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 6

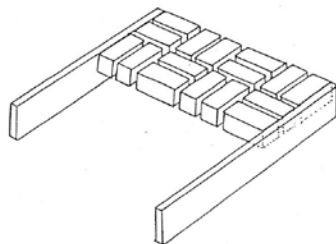

ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 7

ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 8

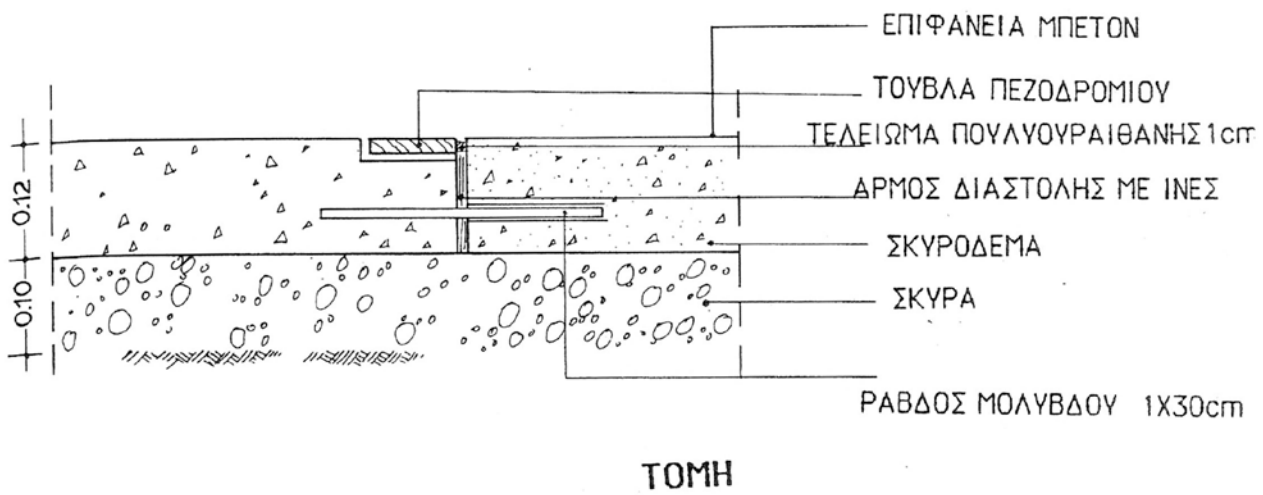
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥΒΛΟΣΤΡΩΣΗΣ
ΔΙΑΔΡΟΜΟΥ ΜΕ ΤΟΥΒΛΙΝΟ
ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ

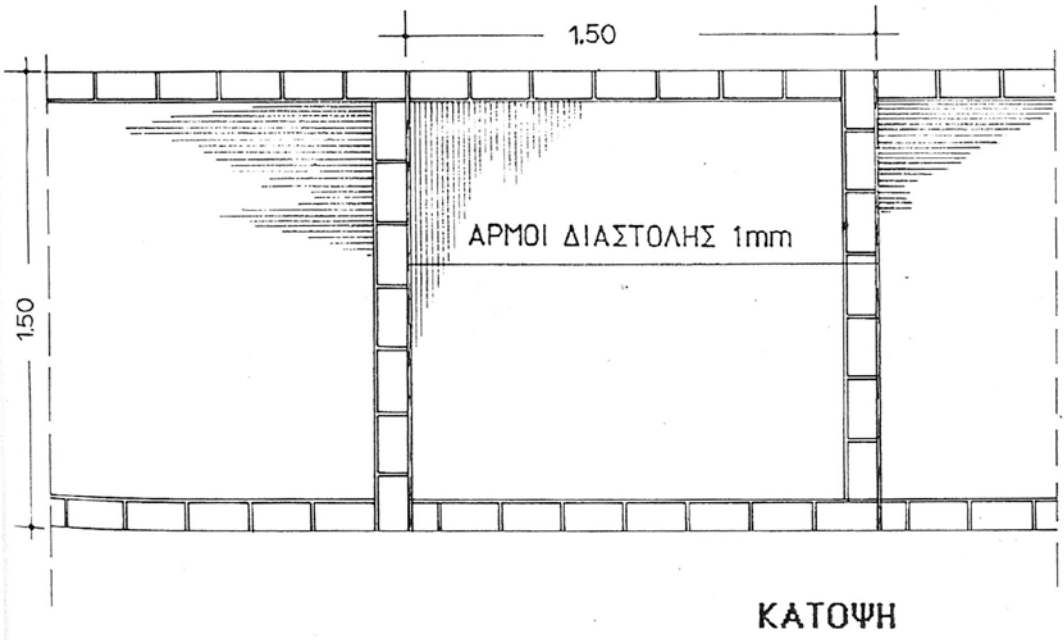
ΜΟΝΤΕΛΟ (PATTERN) 9
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥΒΛΟΣΤΡΩΣΗΣ
ΜΕ ΞΥΛΙΝΟ ΚΡΑΣΠΕΔΟΡΕΙΘΡΟ

(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΑΠΟ ΜΠΕΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΒΛΟ

ΤΟΜΗ

ΚΑΤΟΨΗ

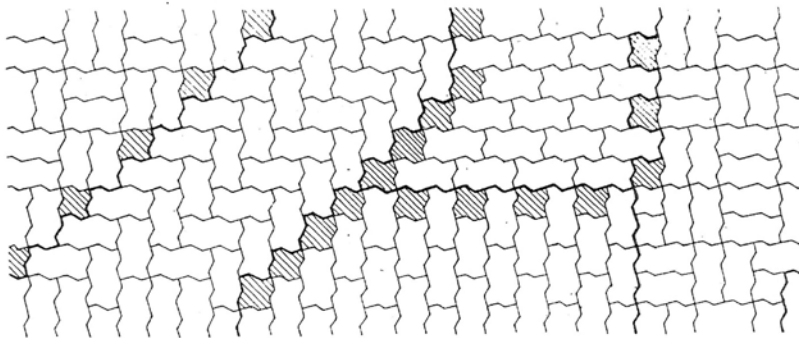
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΤΕΧΝΙΤΟΥΣ ΚΥΒΟΛΙΘΟΥΣ (ΑΠΟ Σ/Δ)

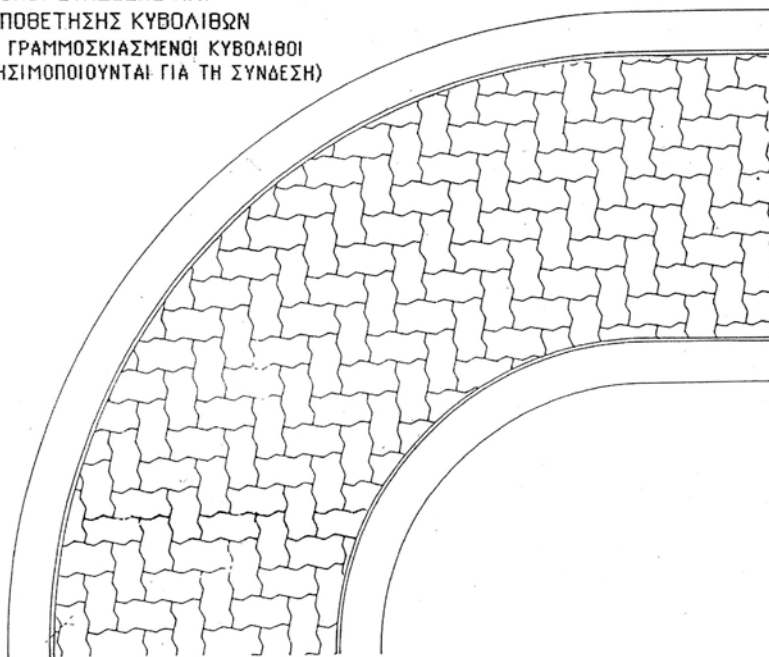
Η έδραση των κυβόλιθων γίνεται σε υπόστρωμα 3 Α πάχους 10 – 30 εκ., ανάλογα με την κυκλοφορία. Πριν από κατασκευή του τελικού δαπέδου, εκτελούνται όλες οι εργασίες που προβλέπει η ηλεκτρομηχανολογική μελέτη (εγκατάσταση ύδρευσης, φωτισμού απορροής όμβριων κλπ.) και ύστερα ακολουθεί η πολύ καλή συμπίεση του χώματος.

Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν τα δάπεδα με κυβόλιθους είναι ότι εύκολα μπορούν να αποξηλωθούν τμήματα τους όταν αυτό απαιτείται π.χ. για κατασκευή νέων δικτύων ή επισκευή των υπάρχόντων δικτύων υποδομής και να επανατοποθετηθούν χωρίς να δημιουργούνται κακοτεχνίες και αντιαισθητικά φαινόμενα στην επαναφορά του δαπέδου.

Η κατασκευή των κυβόλιθων στο εξωτερικό πραγματοποιείται από γρανίτη ενώ στην Ελλάδα, λόγω έλλειψης του συγκεκριμένου υλικού, οι κυβόλιθοι κατασκευάζονται από σκυρόδεμα σε πολύ ενδιαφέροντα σχήματα και ικανοποιητική αντοχή στην κυκλοφορία οχημάτων.

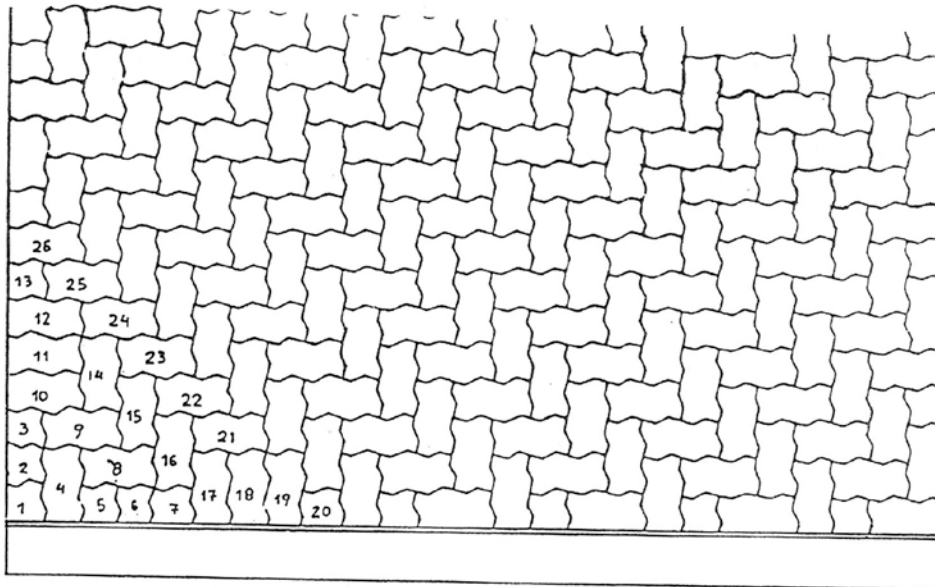

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΥΒΟΛΙΘΩΝ
(ΟΙ ΓΡΑΜΜΟΣΚΙΑΣΜΕΝΟΙ ΚΥΒΟΛΙΘΟΙ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ)

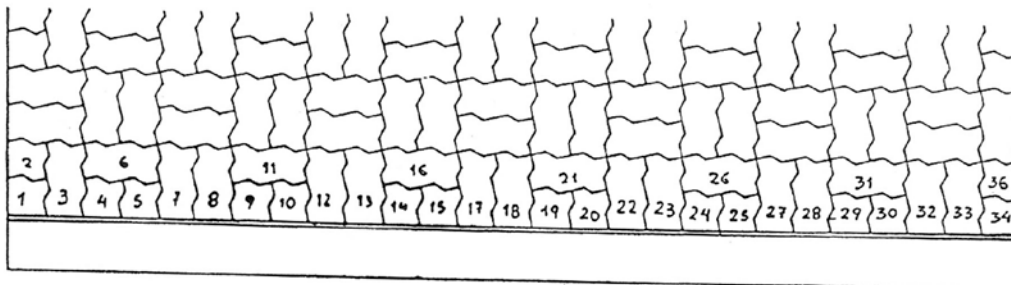
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΣΤΡΩΣΗΣ ΚΥΒΟΛΙΘΩΝ

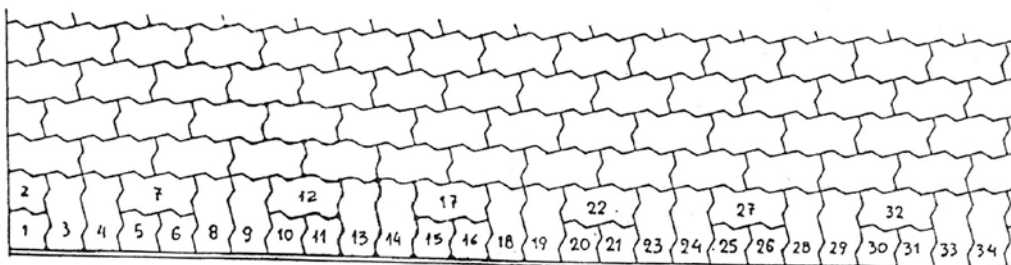

ΣΧΗΜΑ 1: ΔΙΑΤΑΞΗ ΨΑΡΟΚΟΚΚΑΛΟΥ

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΣΥΜΒΟΛΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΣΕΙΡΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ

ΣΧΗΜΑ 2

ΣΧΗΜΑ 3: ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΤΑΞΗ

ΥΔΑΤΟΠΕΡΑΤΑ ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΜΙΓΜΑ ΤΣΙΜΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΡΥΖΑΚΙ ΜΑΡΜΑΡΟΥ (QUICK)

Ένα δάπεδο QUICK χρησιμοποιείται συνήθως στα γήπεδα μπάσκετ, βόλεϋ, τένις ή στους στίβους. Έχει το πλεονέκτημα ότι είναι πορώδες δάπεδο και δεν συγκρατεί νερό, η απορροή του οποίου γίνεται υπόγεια με τη βοήθεια των σωλήνων απορροής. Ένα άλλο πλεονέκτημά του είναι ότι έχει σχετική ελαστικότητα σε αντίθεση με το δάπεδο από σκυρόδεμα, με αποτέλεσμα να δέχεται έντονους ανεξίτηλους χρωματισμούς, που μπορούν να κάνουν τα δάπεδα ενδιαφέροντα από αισθητικής πλευράς.

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΑΜΜΟΧΑΛΙΚΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ (3 Α)

Το συγκεκριμένο δάπεδο χρησιμοποιείται συνήθως στη διαμόρφωση μεγάλων διαδρομών (ή χώρων σε άλση, κήπους κλπ.) Αποτελεί ένα φθηνό υλικό που εύκολα εναρμονίζεται με το φυσικό περιβάλλον.

Για να μη γίνεται κατακράτηση του νερού της βροχής από το δάπεδο, το στρώσιμο του υλικού του δαπέδου γίνεται σε λεπτές επάλληλες στρώσεις των 5 εκ. που καταβρέχονται και συμπιέζονται με οδοστρωτήρα, ή στην ανάγκη με βαρύ χειροκίνητο κύλινδρο.

Με την πάροδο του χρόνου και λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών (π.χ. βροχές) το 3 Α φθείρεται, με αποτέλεσμα να χρειάζεται περιοδική συντήρηση.

ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΧΑΛΙΚΙ ΔΙΑΜΕΤΡΟΥ 0,4 – 1,0 ΕΚ. (ΓΑΡΜΠΙΛΙ)

Τα δάπεδα από χαλίκι χρησιμοποιούνται κυρίως για να καλύψουν μεγάλες επιφάνειες και διακρίνονται για την απλή, οικονομική και γρήγορη κατασκευή τους. Το μειονέκτημά τους είναι ότι δεν καθαρίζονται εύκολα και υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού για παιδιά σε περίπτωση που ο χώρος χρησιμοποιείται από αυτά.

ΔΑΠΕΔΑ ΜΕ ΠΛΑΚΕΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Δάπεδα αυτού του τύπου είναι συνήθως κατασκευασμένα από σκυρόδεμα με κενά διάφορων σχημάτων και διαστάσεων, τα οποία συμπληρώνονται κατά κανόνα με κηπευτικό χώμα που επιτρέπει την ανάπτυξη γρασιδιού. Έχουν πλάτος 40 εκ, μήκος 60 εκ. και πάχος από 6 – 12 εκ. Δάπεδα ανοικτού τύπου αποτελούν ένα ωραίο τρόπο για να αποφεύγεται η μονοτονία των μεγάλων επιφανειών ασφάλτου και σκυροδέματος.

Χρησιμοποιούνται σε διαμορφώσεις χώρων αναψυχής, σε χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, σε ερείσματα και πρηνή Εθνικών δρόμων, σαν εσωτερική επιφάνεια καναλιών κ.ά.

(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

Οι πέργκολες, τα κιόσκια και τα gazebo αποτελούν ένα ενδιαφέρον αρχιτεκτονικό και λειτουργικό στοιχείο στις διαμορφώσεις των ελεύθερων χώρων. Όλες οι παραπάνω κατασκευές αποτελούν σκίαστρα που είναι τόσο απαραίτητα για τα μεσογειακά κλίματα όπως αυτό της Ελλάδας. Τα σκίαστρα αυτά πρέπει να είναι έτσι κατασκευασμένα, ώστε να παρέχουν ολική σκιά ή τμήματα σκιάς. Απαραίτητη προϋπόθεση ορθολογικού σχεδιασμού είναι η ανοιχτή ή ημιανοιχτή οροφή ώστε να επιτυγχάνεται συνεχής εναλλαγή αέρα και συνεπώς ο αερισμός του χώρου. Κλειστές οροφές όπως κεραμοσκεπές ή τέντες πρέπει να αποφεύγονται, στα Μεσογειακά ιδίως κλίματα, διότι δυσκολεύουν την ανακύκλωση του αέρα και συντελούν στον πλημμυλή αερισμό του στεγασμένου ή ημιστεγασμένου χώρου.

Το μεγάλο πλεονέκτημα κυρίως των περγκόλων είναι ότι μπορούν να συνδυαστούν με αναρριχώμενα φυτά ή θάμνους ή καρποφόρα δέντρα. Όταν αναπτυχθούν τα φυτά, το φύλλωμα που θα καλύπτει την πέργκολα θα δώσει ένα δροσερό και σκιερό καθιστικό για τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού και μία ξεχωριστή αίσθηση, καθώς θα φιλτράρει το φως. Η πέργκολα μπορεί επίσης να προστατεύει κατά το δυνατόν από τη βροχή, ειδικά αν έχει πυκνό φύλλωμα. Μία πέργκολα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως χώρος περιπάτου. Μπορεί να διακοσμηθεί με τριανταφυλλιές, αγιόκλημα ή κληματαριά καθώς και με πάγκους για αναψυχή στο σκιασμένο χώρο.

Τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή τους συνήθως είναι ξύλο ή μέταλλο. Και τα δύο έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Οι πέργκολες από ξύλο μπορούν να πάρουν ενδιαφέρουσες μορφές και εναρμονίζονται καλύτερα με το φυσικό περιβάλλον. Έχουν υψηλό κόστος κατασκευής και απαιτούν τακτική συντήρηση. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην εκλογή του είδους και της ποιότητας του ξύλου. Τα συνηθέστερα ξύλα που επιλέγονται για την κατασκευή μίας πέργκολας είναι αυτά που προέρχονται από το πεύκο, το έλατο, την δρυ και την καστανιά. Εξ' όλων αυτών, η καστανιά είναι το ανθεκτικότερο αλλά και το πλέον δύσκολο στην επεξεργασία. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ξύλα IROCO που είναι καλής ποιότητας και καλά αποξηραμένο, το TEAK και το OREGON PINE, τα οποία είναι ποιοτικά καλύτερα, αλλά κοστίζουν ακριβότερα. Τα υπόλοιπα είδη ξύλου πριν τη χρησιμοποίησή τους για την κατασκευή περγκόλων, καλό είναι να έχουν υποστεί προηγουμένως την κατάλληλη επεξεργασία, ώστε να είναι ελεύθερα μικροοργανισμών και μυκήτων. Η επεξεργασία αυτή γίνεται σε ειδικούς κλιβάνους "φούρνισμα του ξύλου" και εξασφαλίζει μεγάλη αντοχή στο ξύλο, κατά την έκθεσή του στο ύπαιθρο, καθώς επίσης μακροβιότητα σε συνδυασμό με μηδενική συντήρηση.

Για να προστατευθεί το ξύλο από την υγρασία επαλείφεται με καλής ποιότητας βερνίκι θαλάσσης σε τρεις στρώσεις. Το βερνίκωμα πρέπει να επαναλαμβάνεται κάθε ένα – δύο χρόνια, ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν, για να διατηρηθεί η προστασία του ξύλου. Ένας άλλος τρόπος αντιδιαβρωτικής προστασίας είναι ο εμποτισμός των έτοιμων κομμένων ξύλων (πριν από τη συναρμολόγηση) σε πυκνό διάλυμα γαλαζόπετρας για τρεις τέσσερις μέρες. Τα ξύλα αποκτούν μία γκριζοπράσινη απόχρωση, με μάλλον ευχάριστο αισθητικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, σε περίπτωση που κρίνεται σκόπιμο, τα ξύλα βερνικώνονται αφού πρώτα παραμείνουν στο ύπαιθρο δύο τρεις μέρες για να στεγνώσουν.

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

Οι μεταλλικές πέργκολες μπορούν να δώσουν εξίσου αξιόλογο αισθητικό αποτέλεσμα, αν και όσο μεγαλύτερη είναι η αισθητική πρόκληση τόσο δυσκολότερη και αντιοικονομική είναι η κατασκευή τους. Φθηνότερες κατασκευές επιτυγχάνονται με τη χρήση των σιδηροσωλήνων. Ένα άλλο μειονέκτημά τους είναι ότι το μέταλλο έχει σοβαρό πρόβλημα διάβρωσης, οπότε οι διατομές που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι γαλβανισμένες για λόγους αντιδιαβρωτικής προστασίας και βαμμένες με σωστό τρόπο. Το πρόβλημα της συνεχούς συντήρησης υπάρχει και εδώ όπως και στις ξύλινες πέργκολες.

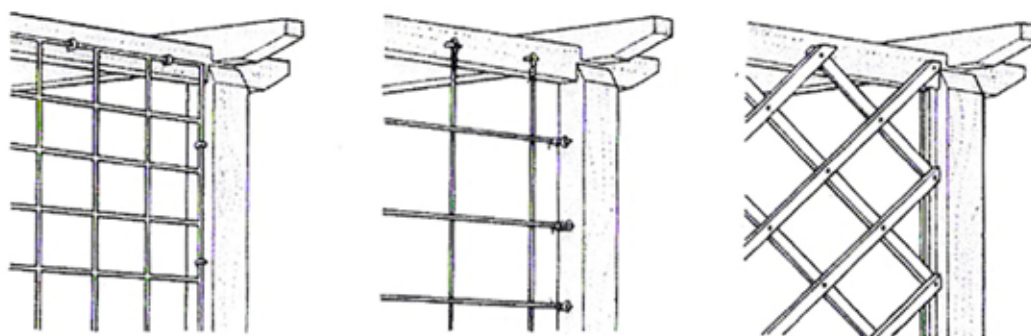
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

Η πέργκολα αποτελείται από ένα σκελετό από ψηλά δοκάρια και μία οροφή από αραιά βαλμένα ξύλα ή εναλλακτικά εξ' ολοκλήρου από σιδηροσωλήνες. Οι πλευρές της μπορεί να είναι ανοικτές ή να έχουν ένα διακοσμητικό πλέγμα, σανίδες ή κάγκελα ή να τοποθετηθούν σ' αυτές έπιπλα κήπου.

Επειδή η πέργκολα θα φέρει αναρριχητικά φυτά, όπως κισσό ή αγιόκλημα, χρειάζεται να είναι εφοδιασμένη και με μία ανάλογη κατασκευή, όπως :

- Διακοσμητικά πλέγματα
- Σύρμα : γαλβανισμένα ή καλυμμένα με πλαστικό
- Πλέγμα από πλαστικοποιημένες βέργες

Πρόσθετα στηρίγματα φυτών

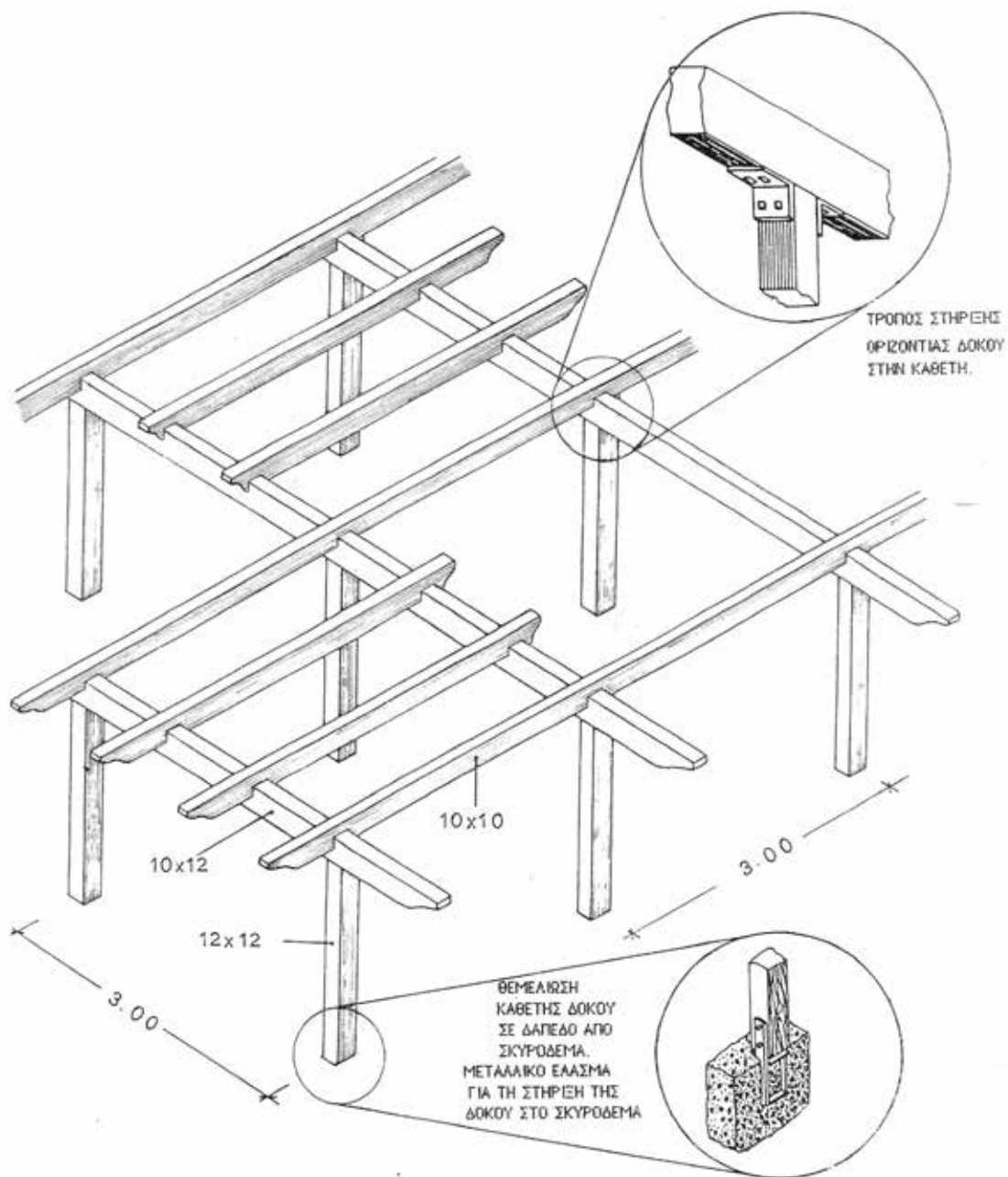
Στερεωμένο πλέγμα από γαλβανισμένες βέργες ή πλαστικό.

Σύρματα κάθετα, οριζόντια ή διαγώνια, στερεωμένα με άγκιστρα.

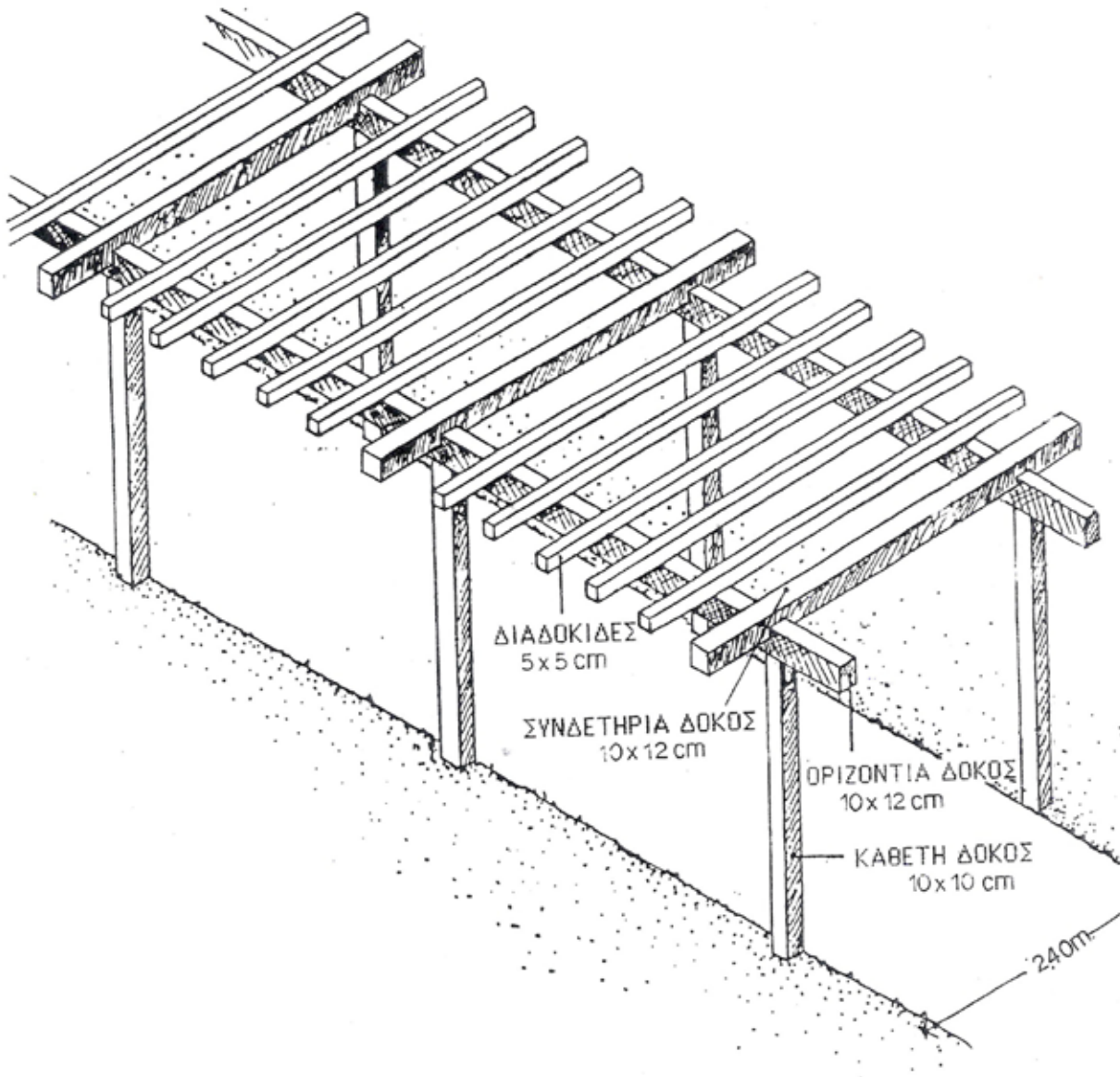
Προκατασκευασμένα πλαίσια με ρομβοειδές ή τετράγωνο σχέδιο.

Η διακόσμηση της κατασκευής παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς κάνει την πέργκολα αισθητικά πιο ευχάριστη στο μάτι. Μερικές πέργκολες έχουν οροφή κατασκευασμένη σε απομίμηση ανατολικής αρχιτεκτονικής, που όχι μόνο δίνει ένα οπτικό ενδιαφέρον στην κατασκευή, αλλά και προφυλλάσει τα ξύλα από την υγρασία. Ένα άλλο παράδειγμα είναι μία ξύλινη οροφή που στηρίζεται σε κολώνες από τούβλα ή ακόμη από πλάκες, με κεραμίδια στην κορυφή τους. Επίσης, διαφορετικά ύψη των στύλων μπορούν να δώσουν μία αίσθηση κίνησης στην πέργκολα. Τέλος μία αίσθηση ρουστίκ είναι συχνά πιο θελκτική απ' όσο μία κλασική κατασκευή. Κλάδοι δέντρων ή ίσια κλαδιά δίνουν μία φυσική όψη με τα αναρριχώμενα φυτά πάνω τους. Εντυπωσιακά είναι επίσης τα καλάμια από μπαμπού. (Πηγή: Wiles Richard, 1990)

ΞΥΛΙΝΗ ΠΕΡΓΚΟΛΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

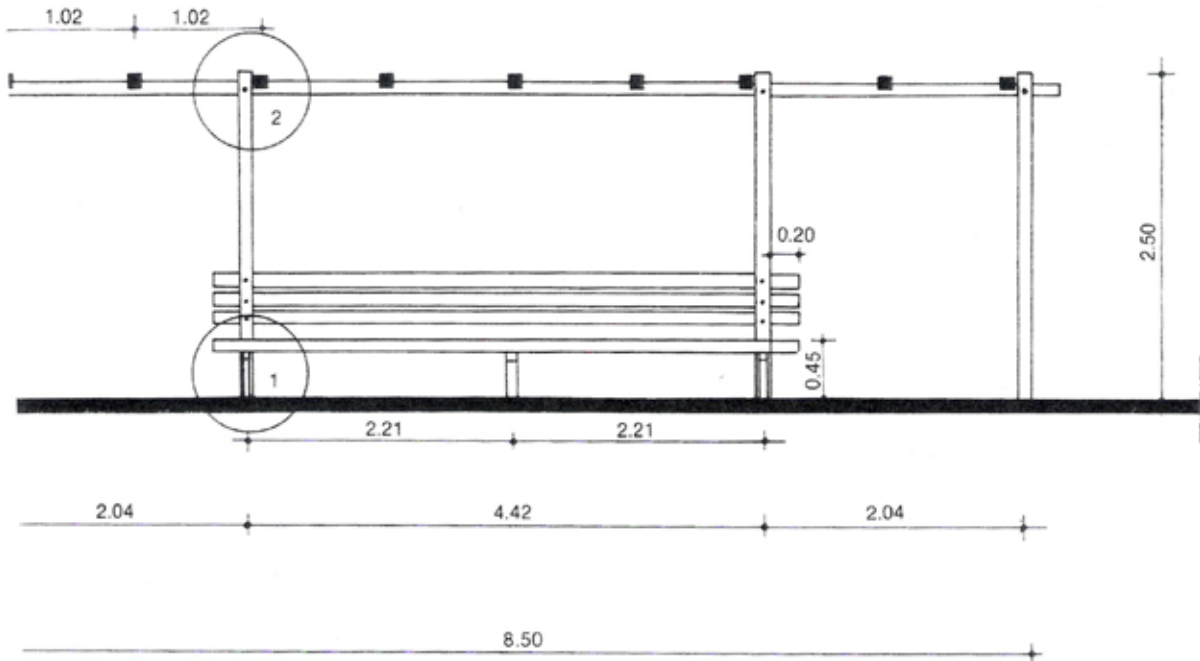

(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

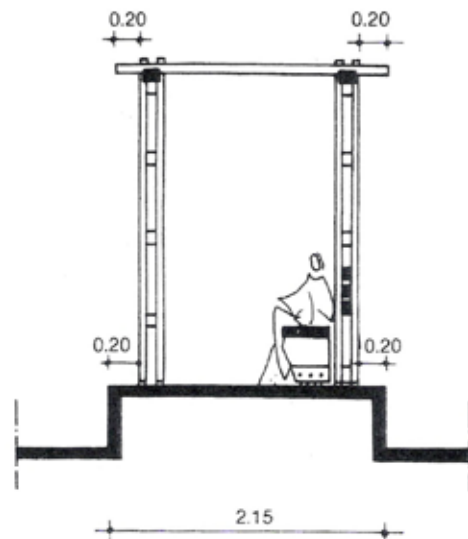

(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50
ΠΕΡΓΚΟΛΑ Νο 2

ΤΟΜΗ Α - Α

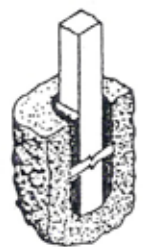

ΤΟΜΗ Β - Β

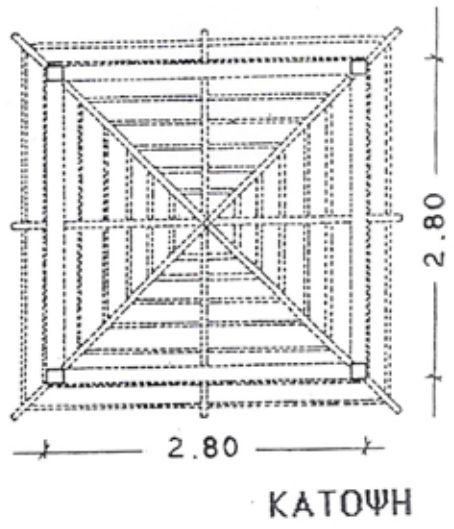
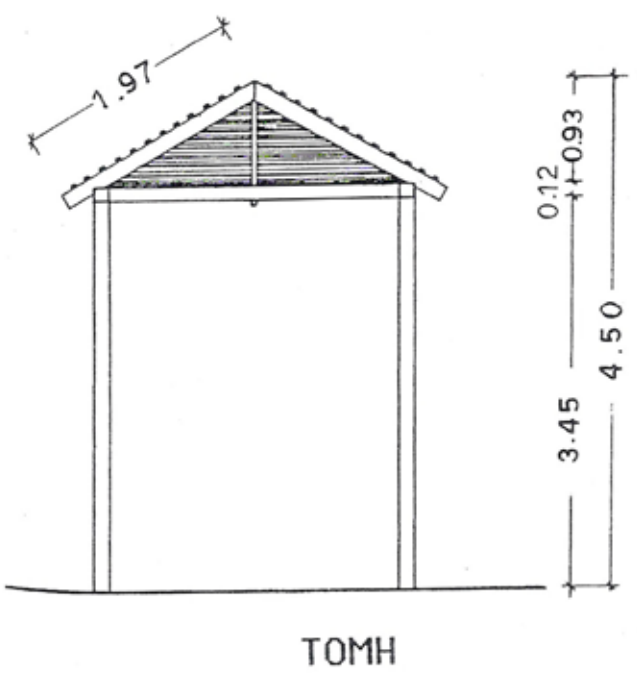
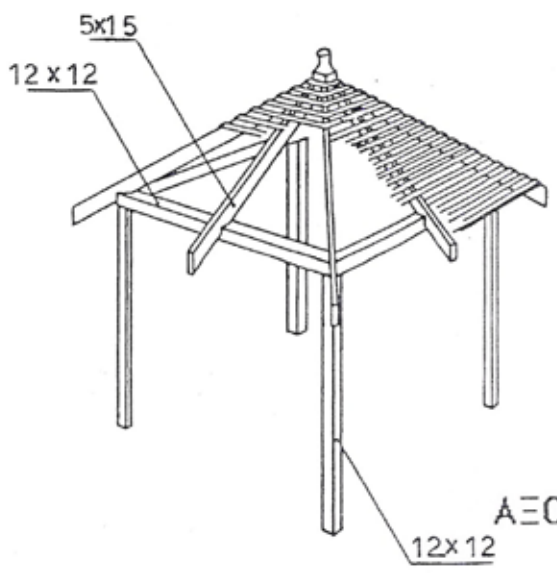
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ ΚΙΟΣΚΙ (GAZEBO)

ΒΕΜΕΛΙΩΣΗ ΚΑΘΕΤΗΣ ΔΟΚΟΥ

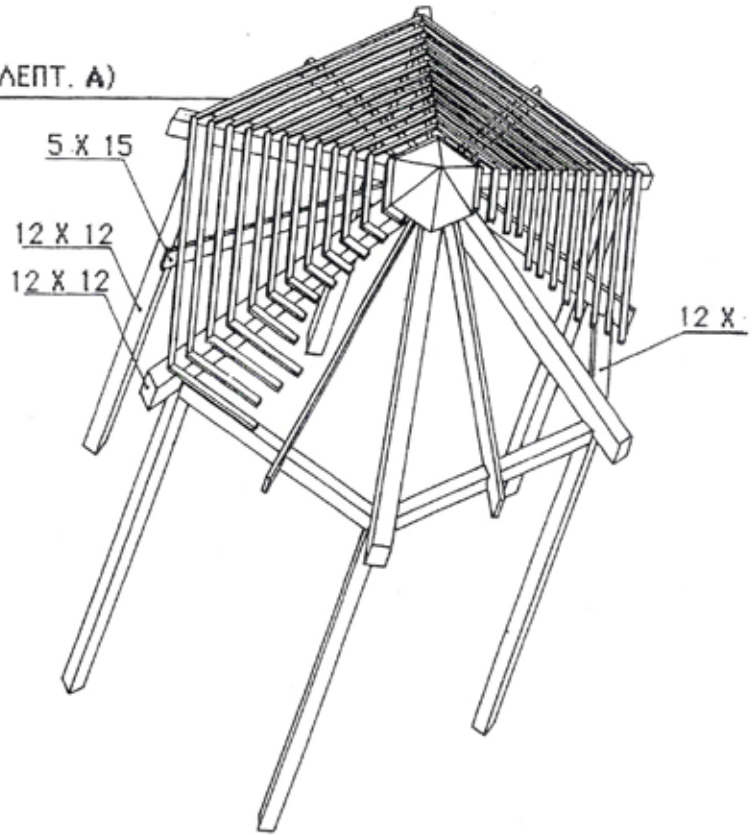
Η ΔΟΚΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΜΒΑΠΤΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΔΙΑΛΥΜΑ ΠΙΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΣΕ ΟΠΛΙΣΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΚΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΟΜΗΣ.

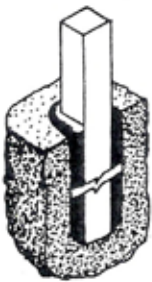
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΕΞΑΓΩΝΙΚΟ ΚΙΟΣΚΙ (GAZEBO)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΡΟΦΗ (ΒΛ. ΛΕΠΤ. Α)

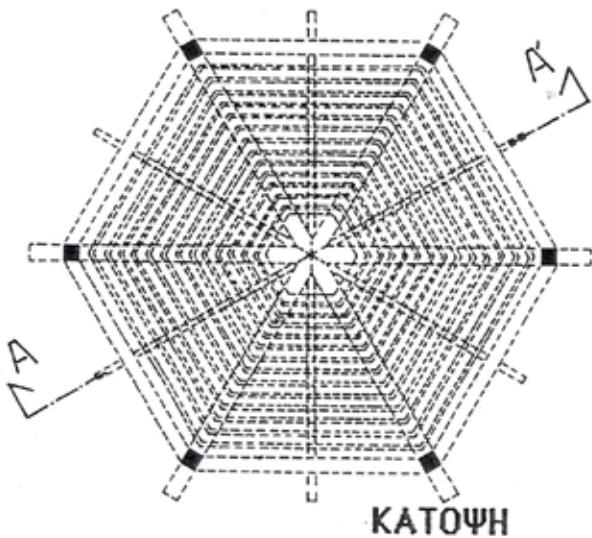

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΚΑΘΕΤΗΣ ΔΟΚΟΥ

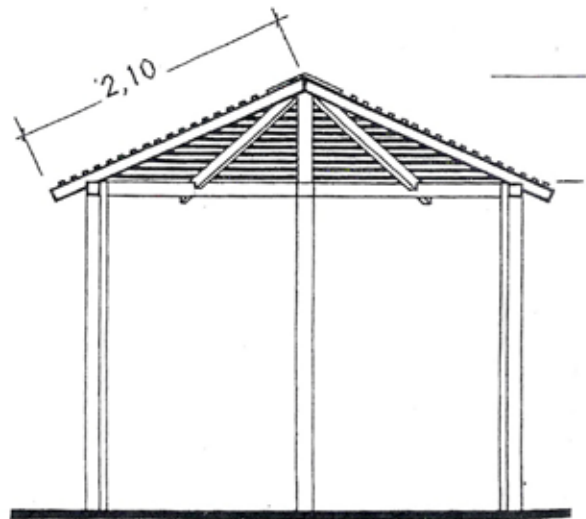

Η ΔΟΚΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΜΒΑΠΤΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΔΙΑΛΥΜΑ ΠΙΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΣΕ ΟΠΛΙΣΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ, ΚΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΟΜΗΣ.

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

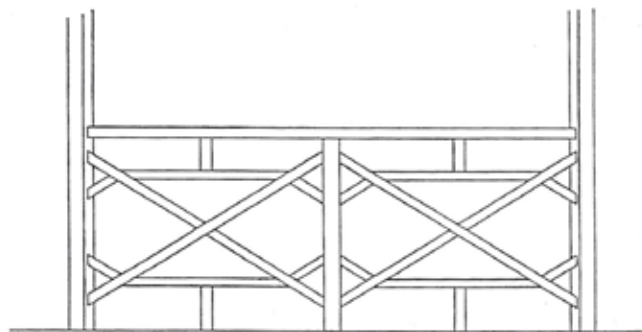
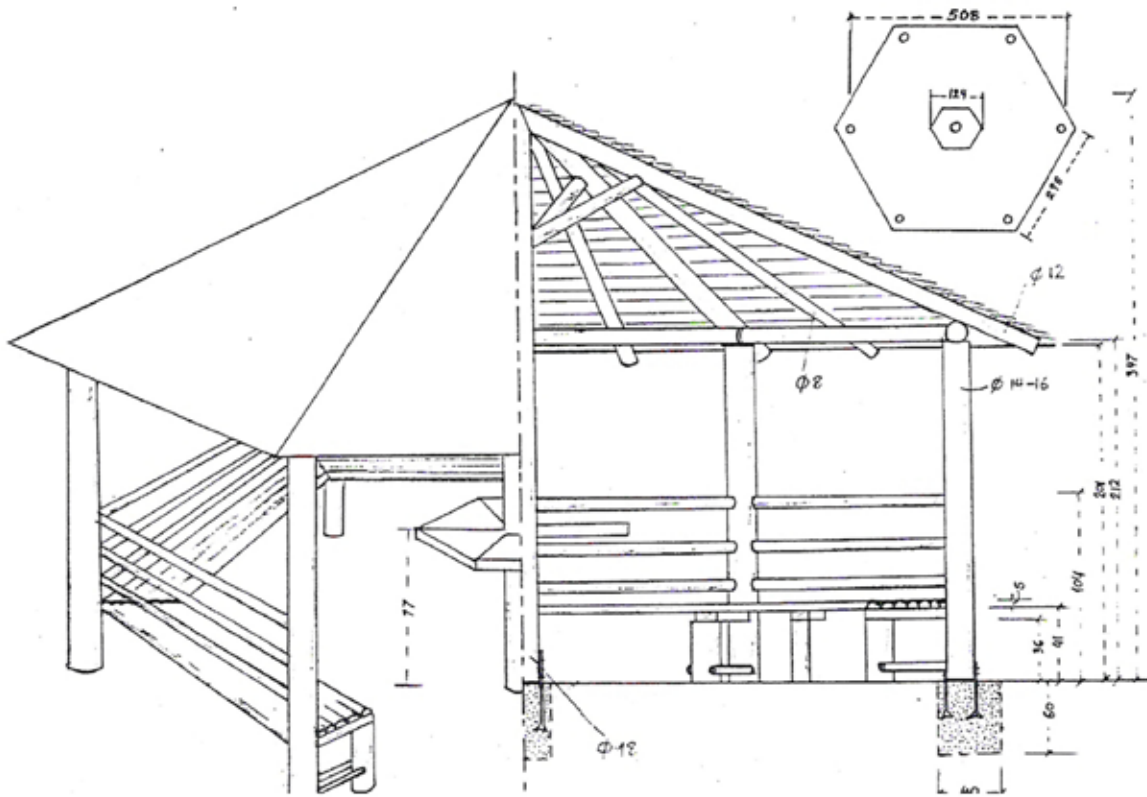

ΚΑΤΟΨΗ

ΤΟΜΗ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΚΑΓΚΕΛΟΥ GAZEBO

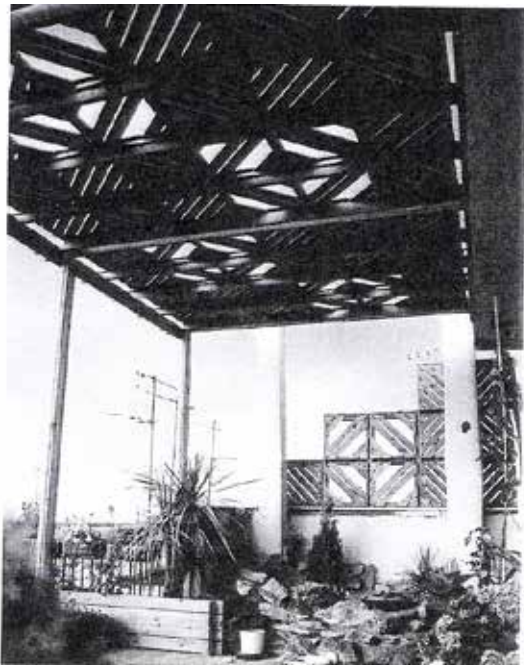
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

Οι προκατασκευασμένες πέργκολες άρχισαν να κατασκευάζονται από τις βιομηχανίες με στόχο τη μείωση του κόστους της παραγωγής τους. Γνωρίζοντας τις διαστάσεις που συμβάλλουν στην βέλτιστη λειτουργία των πέργκολων, οι βιομηχανίες προχώρησαν στο σχεδιασμό και στη συνέχεια την παραγωγή ενός πολλαπλασιαζόμενου μοντέλου πέργκολας, το οποίο διακρίνεται σε δυο κατηγορίες (συστήματα):

- ü ΣΥΣΤΗΜΑ_1: Το ανάπτυγμα του μοντέλου είναι 1.95*1,95 m και τα παράγωγά του. Οι πέργκολες του συστήματος αυτού είναι κατάλληλες για κατοικίες, βεράντες κλπ.
- ü ΣΥΣΤΗΜΑ_2: Η διαφορά του συστήματος αυτού με το σύστημα_1, έγκειται στις διαφορετικές διαστάσεις των modules. Η βασική μονάδα του συστήματος αυτού είναι 2,75*2,75 m και τα παράγωγά της. Το σύστημα αυτό έχει ιδιαίτερα καφασωτά. Οι πέργκολες του συστήματος_2 χρησιμοποιούνται σε περιοχές και τοποθεσίες όπου τα μεγάλα ανοίγματα είναι επιβεβλημένα, όπως π.χ. καφετέριες, εστιατόρια, πλατείες κλπ.

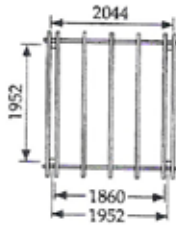
Οι πέργκολες αυτές είναι κατασκευασμένες από φουρνισμένο ξύλο Σουηδίας (Scandinavian Redwood), το οποίο είναι εμπλουτισμένο με όλα τα κατάλληλα φάρμακα, εξασφαλίζοντας την εγγύηση 25 χρόνων για μηδενική συντήρηση.

Οι προκατασκευασμένες πέργκολες αποτελούν μία εύκολη, γρήγορη και με σίγουρη κατασκευαστική αποτελεσματικότητα λύση. Έτσι, ο σχεδιαστής, γνωρίζοντας τις διαστάσεις και τη λειτουργία των συστημάτων, έχει τη δυνατότητα να σχεδιάσει όποια κάτοψη πέργκολας είναι εφαρμόσιμη στις ανάγκες του χώρου του μειώνοντας παράλληλα το κόστος της διαμόρφωσης ενός δημόσιου υπαίθριου χώρου.

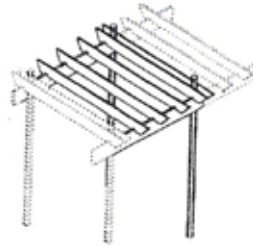
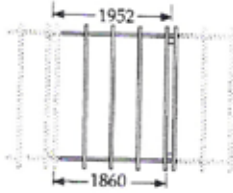

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

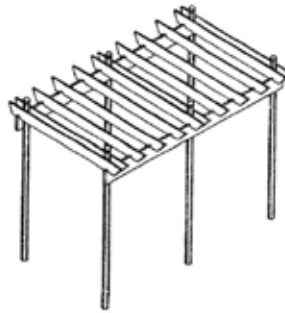
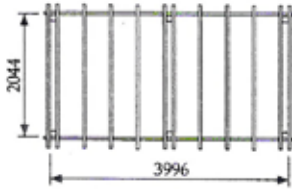
ΣΥΣΤΗΜΑ 1

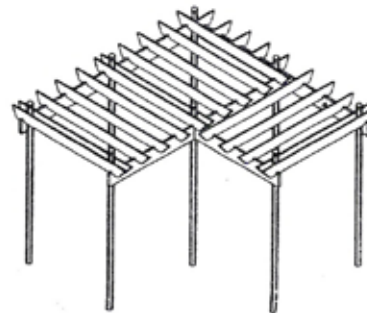
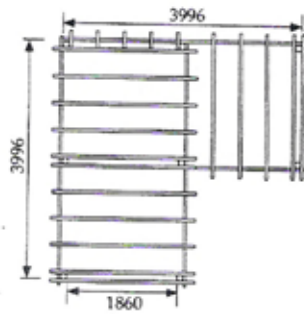
ΣΧΗΜΑ 1

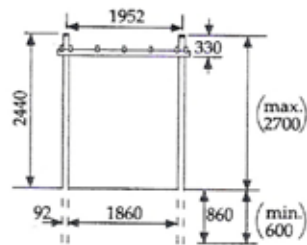
ΣΧΗΜΑ 2

ΣΧΗΜΑ 3 (1,2)

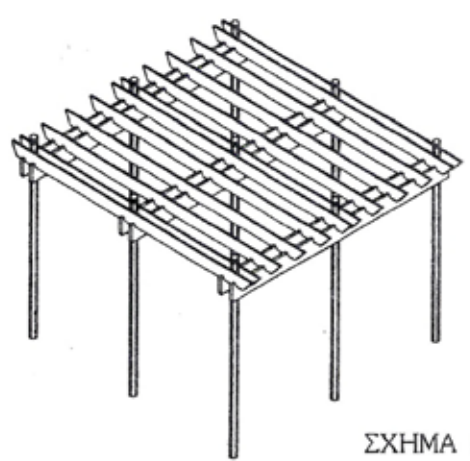
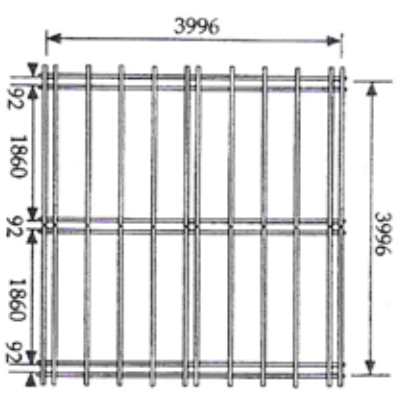

ΣΧΗΜΑ 4

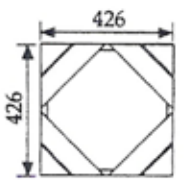
ΟΨΗ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

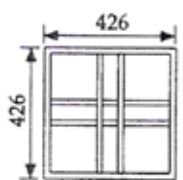

ΣΧΗΜΑ 5

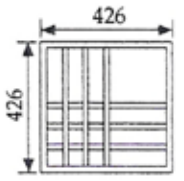
ΚΑΦΑΣΩΤΑ (SCREENS) ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 1.

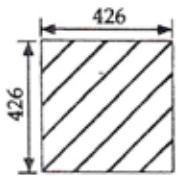
ΣΧΗΜΑ α

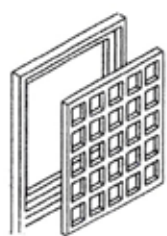
ΣΧΗΜΑ ε

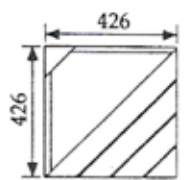
ΣΧΗΜΑ β

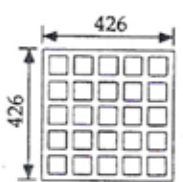
ΣΧΗΜΑ ζ

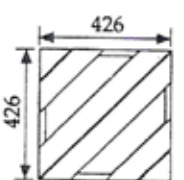
ΣΧΗΜΑ θ

ΣΧΗΜΑ γ

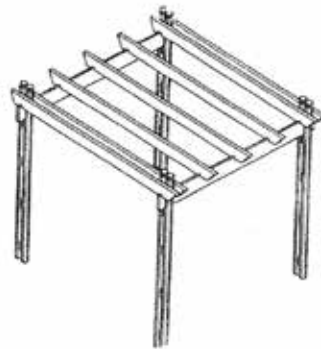
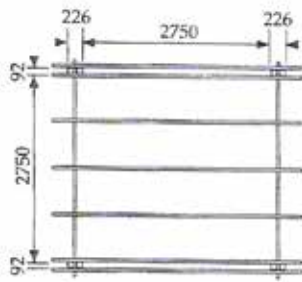
ΣΧΗΜΑ η

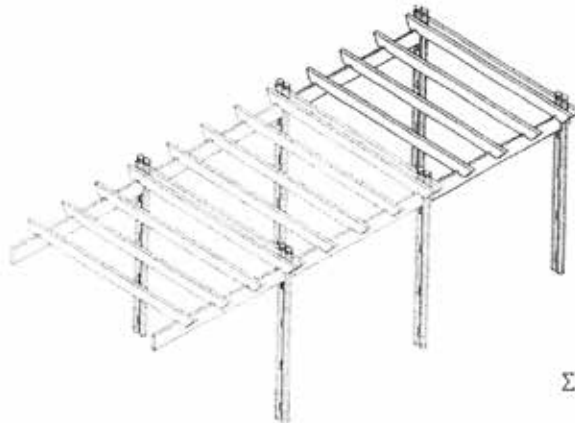
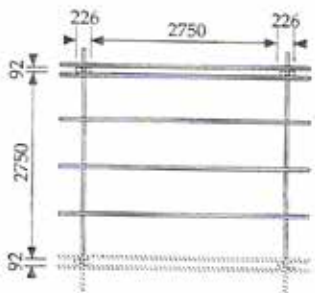
ΣΧΗΜΑ δ

Τα ανωτέρω σχήματα εφαρμόζουν ακριβώς μεταξύ των διαδοκίδων της πέργκολας.

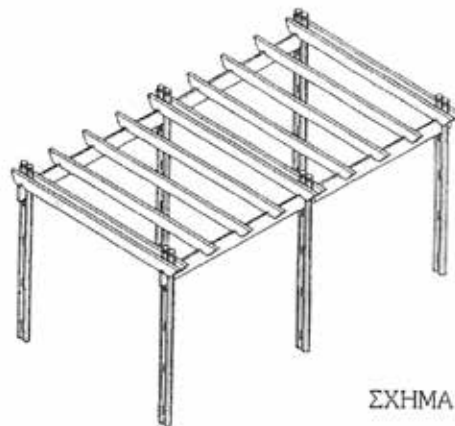
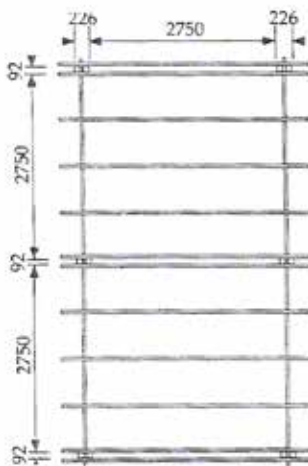
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

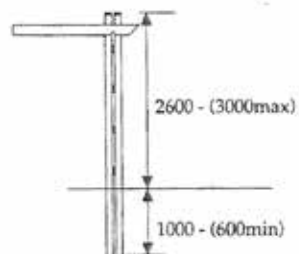
ΣΧΗΜΑ 1
ΒΑΣΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

ΣΧΗΜΑ 2

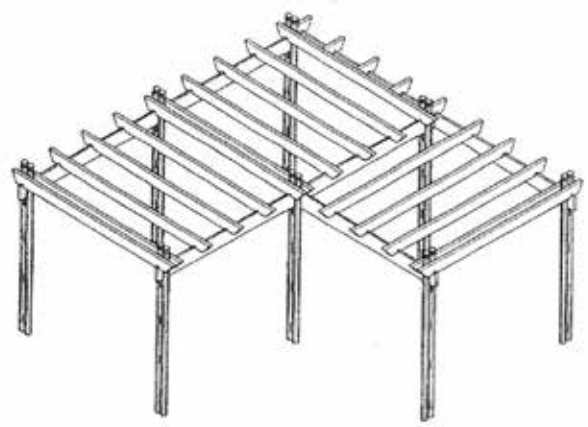
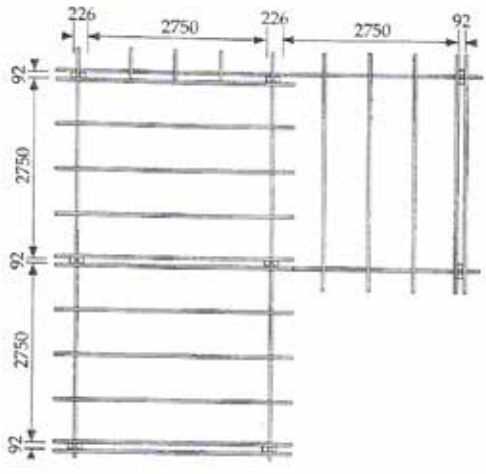

ΣΧΗΜΑ 3 (1, 2)

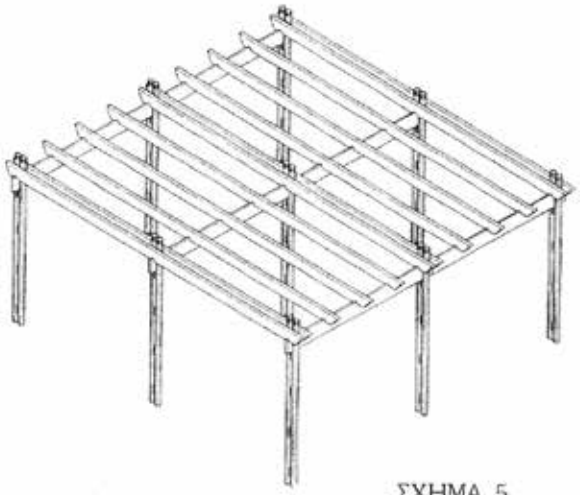
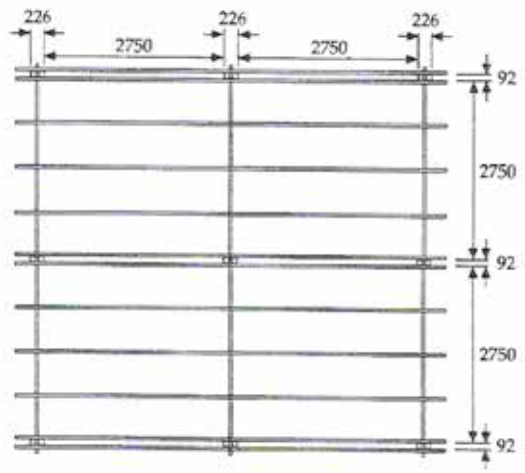

ΤΟΜΗ
ΤΡΟΠΟΣ ΕΜΠΤΗΗΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΗΛΩΜΑΤΟΣ ΕΔΑΦΟΥΣ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

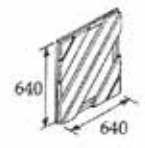

ΣΧΗΜΑ 4

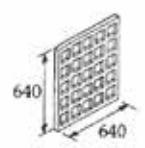

ΣΧΗΜΑ 5

ΚΑΦΑΣΩΤΑ (SCREENS
ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 2.

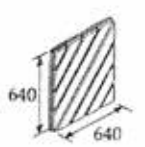
ΣΧΗΜΑ α

ΣΧΗΜΑ γ

ΣΧΗΜΑ β

ΣΧΗΜΑ δ

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ Δ.Υ.Χ.

Από τα στοιχεία των υπαίθριων χώρων, κτίρια, πεζοδρομήσεις, μνημεία, διαφημιστικές πινακίδες – επιγραφές και “μικροκτίσματα”, σηματοδοτήσεις, στέγαστρα αναμονής, τηλεφωνικούς θαλάμους, κιόσκια και περίπτερα, πάγκους, καθιστικά, κάδους αχρήστων, πράσινο, τεχνικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις δημόσιου φωτισμού, από όλα τα παραπάνω στοιχεία, ο φωτισμός διαφέρει και κρίνεται σπουδαίος, επειδή ο ρόλος του είναι διπλός:

- I. Την ημέρα αποτελεί αρχιτεκτονικό στοιχείο που εντάσσεται στο πολεοδομικό πλέγμα
- II. Τη νύκτα αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο που επιτρέπει να γίνονται ορατά τα υπόλοιπα στοιχεία του χώρου και να μπορούμε να κινούμαστε με συνθήκες καλύτερες και σε πολλές περιπτώσεις εφάμιλλες με εκείνες της ημέρας. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του φωτισμού σε περιοχές που παρουσιάζουν υψηλή εγκληματικότητα, όπου το φως παίζει καταλυτικό ρόλο για την εξασφάλιση συνθηκών ασφαλείας στους κατοίκους αλλά και στους απλούς περαστικούς.

Στον εξωτερικό δημόσιο φωτισμό συμπεριλαμβάνεται συνήθως ο φωτισμός:

- I. Κτιρίων και προσόψεων
- II. Μνημείων
- III. Δρόμων και οδών
- IV. Πλατειών, κέντρων πόλεων και πεζοδρόμων
- V. Κήπων, πάρκων, χώρων αναψυχής
- VI. Αθλητικών εγκαταστάσεων

(Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

ΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ

Όταν ένας λαμπτήρας έχει θερμοκρασία χρώματος 2700 – 3500 K δίνει ένα φώς που προκαλεί θερμή εντύπωση, όταν έχει 5000 – 6000 K δίνει ένα φώς που προκαλεί ψυχρή εντύπωση και όλοι οι υπόλοιποι λαμπτήρες δίνουν φώς που προκαλεί ενδιάμεσες εντυπώσεις.

Όταν το φώς δίνει θερμή εντύπωση, αυτό σημαίνει ότι περιέχει μεγάλο ποσοστό κόκκινης ακτινοβολίας και είναι κατάλληλο για να φωτίζει θερμά χρώματα, όπως είναι το κόκκινο, πορτοκαλί κλπ. Αντίθετα, όταν το φώς δίνει ψυχρή εντύπωση, τότε περιέχει πολύ μπλε ακτινοβολία και είναι ιδανικό για να φωτίζει ψυχρά χρώματα, όπως το μπλε.

Ο πρώτος βασικός κανόνας του σωστού φωτισμού λοιπόν είναι: θερμά χρώματα πρέπει να φωτίζονται πάντα με θερμές πηγές, ψυχρά χρώματα πρέπει να φωτίζονται πάντα με ψυχρές πηγές, ενώ ενδιάμεσα χρώματα αποδίδονται καλύτερα με ενδιάμεσες πηγές.

Η ικανότητα ενός λαμπτήρα ως προς τη σωστή απόδοση των χρωμάτων εκφράζεται με το δείκτη χρωματικής απόδοσης με άριστα το 100 και ελάχιστο το 50. Ένας λαμπτήρας με δείκτη 90 είναι πολύ καλός ως προς την απόδοση των χρωμάτων, ένας με δείκτη 65 μέτριος και ένας με δείκτη 50 κακός. Η θερμοκρασία χρώματος λοιπόν και ο δείκτης χρωματικής απόδοσης είναι τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των λαμπτήρων.

Έτσι, για ζώνες πρασίνου οι λάμπες που συνήθως χρησιμοποιούμε έχουν θερμοκρασία χρώματος 4000 – 4500, κι αυτό γιατί τα φυτά αντανakλούν εκτός του πρασίνου και άλλα χρώματα (από μπλε έως πρασινομπλε). Βέβαια δεν αποκλείονται οι λαμπτήρες με μικρότερη θερμοκρασία χρώματος, 3000 – 3500 K.

Για το φωτισμό προσόψεων κτιρίων, ιστορικών κτισμάτων, κάστρων κλπ. Συνήθως χρησιμοποιούμε κίτρινο φως – επιβάλλεται σε αρχαία κτίσματα – λόγω της υφής και του είδους του χρησιμοποιούμενου δομικού υλικού, όπως πέτρα, πωρόλιθος, τούβλο, κεραμίδι. Δεν ισχύει το ίδιο για μοντέρνα κτίρια, με προσόψεις από υαλοπίνακες, όπου σ' αυτήν την περίπτωση χρησιμοποιούμε άσπρο φως και εξαρτήματα που μειώνουν το αποτέλεσμα της θάμβωσης (περσίδες, πτερύγια).

Οι λάμπες οι οποίες συνήθως χρησιμοποιούνται για φωτισμούς υπαίθριων χώρων, είναι λάμπες λευκού φωτός (Ατμών Υδραργύρου/MBF, Αλογόνου, Μεταλλικών Στοιχ./JM), ή κίτρινου φωτός (Ατμών Νατρίου/SAP).

Για ύψη μικρότερα των 2m (κήποι, φωτισμοί μονοπατιών, θάμνων), μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε λαμπτήρες νέας τεχνολογίας και εξοικονόμησης ενέργειας, φθορισμού με μικρή κατανάλωση (π.χ. 20W) και με μεγάλη απόδοση (100W).

Ο φωτισμός των μονοπατιών θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός και πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα. Θα πρέπει να είναι ομοιόμορφος και όσο το δυνατόν χαμηλότερος. Γι' αυτό, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η χρησιμοποίηση λαμπτήρων φθορισμού εξοικονόμησης ενέργειας (PL, SL, PLC, σειρά DULUX) κρίνονται ιδανικές. Τα χαμηλά φωτιστικά πάντα τροφοδοτούνται με χαμηλή τάση συνήθως 24 V ή 42 V.

Γενικά, ο λαμπτήρας φθορισμού είναι ο μόνος λαμπτήρας που μπορεί να δώσει ανάλογα με τον τύπο που επιλέγουμε, οποιοδήποτε φως ως προς τη θερμοκρασία του χρώματος, το δείκτη χρωματικής απόδοσης (από 2700 – 6200 K) και συνεπώς μπορούμε να επιλέγουμε τον κατάλληλο λαμπτήρα για οποιαδήποτε εφαρμογή. (Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημπούλου, 1995)

ΥΨΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ

Για τη μελέτη φωτισμού ενός υπαίθριου χώρου θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας δύο στοιχεία πολύ βασικά για το σχεδιασμό:

- I. Το ύψος των κέντρων φωτισμού και την αναλογικότητά τους
- II. Την απόσταση μεταξύ των λαμπτήρων

Η αναλογικότητα των κέντρων φωτισμού, δηλαδή η σχέση μεταξύ ύψους τοποθέτησης και διαστάσεων φωτιστικού, είναι ένα στοιχείο, το οποίο θα καθορίσει το σημείο εγκατάστασης και τον αριθμό κ.φ. (κέντρων φωτισμού) που θα απαιτηθούν.

Ορισμένα ενδεικτικά ύψη κ.φ. ανάλογα με τη χρήση :

- Φωτιστικά σώματα χαμηλού φωτισμού (ύψος 0,5-1 m)
Ο χαμηλός φωτισμός ουσιαστικά αναδεικνύει ιδιαίτερους χώρους που ο σχεδιαστής θέλει να τονίσει, όπως παρτέρια με λουλούδια, μονοπάτια (ανα 8-10 m), τοίχους, κορμούς δέντρων κλπ. Επίσης συντελεί στη δημιουργία σκοτεινών και φωτεινών σημείων σε μία πορεία.
- Φωτιστικά σώματα μέσου φωτισμού (ύψος 3-5 m)
πάρκα, πεζόδρομοι, parking, πλατείες

Ο μέσος φωτισμός οριοθετεί την σχεδιασθείσα και προκαθορισμένη πορεία, χρησιμοποιείται δε κυρίως σε κήπους.

- Φωτιστικά σώματα υψηλού φωτισμού (ύψος 5-8 m)
δρόμοι με σχετική κίνηση, πλατείες, διασταυρώσεις
Ο υψηλός φωτισμός προσφέρει ασφαλή πορεία (πάρκα, δρόμους κλπ.)
Τα ψηλά φωτιστικά αποτελούνται από δύο μέρη, τον ιστό και την κεφαλή. Η θεμελίωση γίνεται σε λάκκο βάθους περίπου 1 m με την βοήθεια του τσιμεντοσωλήνα.
- Φωτιστικά σώματα σημειακού φωτισμού (ύψος 10-15 m)
πλατείες, δρόμοι με κίνηση, διασταυρώσεις, μεγάλες επιφάνειες.
Ο σημειακός φωτισμός (προβολείς) αποτελεί:
 - a) Διακοσμητικό και αισθητικό φωτισμό και συντελεί στην ανάδειξη προκαθορισμένων σημείων του χώρου (τοίχοι, δέντρα, συστάδες θάμνων, αγάλματα κλπ.
 - b) Λειτουργικό φωτισμό, όταν φωτίζει χώρους άθλησης (γήπεδα τένις, μπάσκετ κλπ.).

Γίνεται αντιληπτό ότι δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός για ό, τι αφορά τα ύψη και τις εφαρμογές τους και αυτό γιατί η επιλογή είναι περισσότερο στη κρίση του μελετητή, ο οποίος ανάλογα με τις απαιτήσεις του χώρου καθώς και από το αισθητικό αποτέλεσμα που θέλει να δώσει στο χώρο διαμόρφωσης επιλέγει τα αντίστοιχα κ.φ.

Όσον αφορά την απόσταση μεταξύ των λαμπτήρων, αυτή ποικίλλει ανάλογα με το είδος και το ύψος του λαμπτήρα. Ενδεικτικά, για έναν λαμπτήρα ύψους 3 m οι αποστάσεις κυμαίνονται μεταξύ των:

$$D_{\min} = 3 - 3,5 * h \text{ (m)}$$

$$D_{\max} = 3 * h \text{ (m)}$$

Να σημειωθεί επίσης, ότι ο φωτισμός των υπαίθριων χώρων (πάρκα κλπ) θα πρέπει να εξετασθεί και ως προς την επικινδυνότητα που παρουσιάζει η κάθε περιοχή, οπότε το ύψος και οι αποστάσεις μεταξύ των λαμπτήρων διαφοροποιούνται, γιατί και οι απαιτήσεις σε φωτισμό είναι πιο αυξημένες.

(Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ

Τα φωτιστικά εξωτερικών χώρων τα χαρακτηρίζει η ανθεκτικότητά τους στις καιρικές συνθήκες, είτε πρόκειται για τη Σαχάρα είτε για τη Β. Ευρώπη.

Η στεγανότητα, η οποία ορίζεται από το βαθμό προστασίας IP και συνοδεύεται από 3 νούμερα θα πρέπει να είναι το πρώτο μας μέλημα κατά την επιλογή του φωτιστικού. Βαθμός προστασίας IP 43 θεωρείται ικανοποιητικός για εξωτερική χρήση. Το υλικό κατασκευής φωτιστικών, κρίνει επίσης αν ένα φωτιστικό κάνει για εξωτερική χρήση.

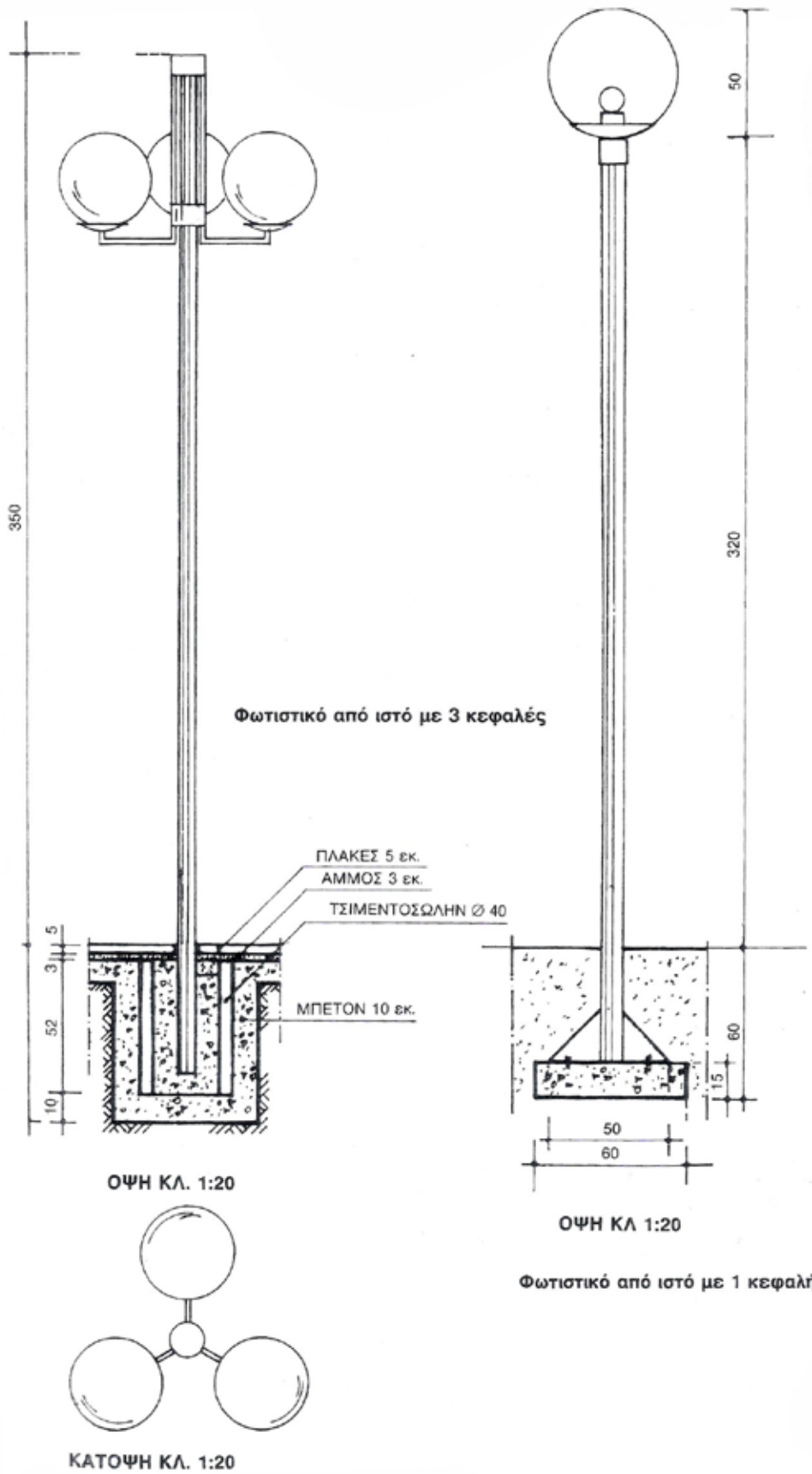
Σήμερα στην αγορά κυκλοφορεί μία μεγάλη γκάμα φωτιστικών υπαίθριων χώρων. Αν θα επιχειρούσαμε να ορίσουμε ποιο είναι σωστό φωτιστικό, κατασκευαστικά, θα μπορούσαμε να δώσουμε τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Να έχει IP 43 το λιγότερο . να προσέξουμε ότι δεν είναι ανάγκη σ' ένα στεγασμένο χώρο να χρησιμοποιούμε φωτιστικό με βαθμό προστασίας IP 65 (υπερβολή), ούτε όμως IP 20 (ανεπαρκές). Για κάθε χρήση το ανάλογο IP.

2. Το υλικό κατασκευής του μεταλλικού μέρους του φωτιστικού, να είναι ανθεκτικό στις καιρικές συνθήκες, όπως ατσάλι (ειδικές κατασκευές) ή, πιο σύνηθες, το χυτό αλουμίνιο.
3. Η κεφαλή του φωτιστικού πρέπει να προστατεύεται από κάποια κατασκευή όπως π.χ. από συρμάτινο κάλυμμα. Διαφορετικά η κεφαλή θα πρέπει να κατασκευάζεται όχι από κρύσταλλο που υπόκεινται εύκολα σε φθορές (σπασίματα τυχαία ή εκ προθέσεως), αλλά από άθραυστη πλαστική (ακρυλική) ύλη καλής ποιότητας. Βέβαια, προτιμότερο είναι να έχουμε κρυστάλλινο κάλυμμα που προστατεύεται από συρμάτινη κατασκευή και όχι ακρυλικού τύπου κάλυμμα διότι με το κρυστάλλινο κάλυμμα επιτυγχάνεται καλύτερη διάχυση φωτός με αισθητά ωστόσο μεγαλύτερο κόστος παραγωγής.

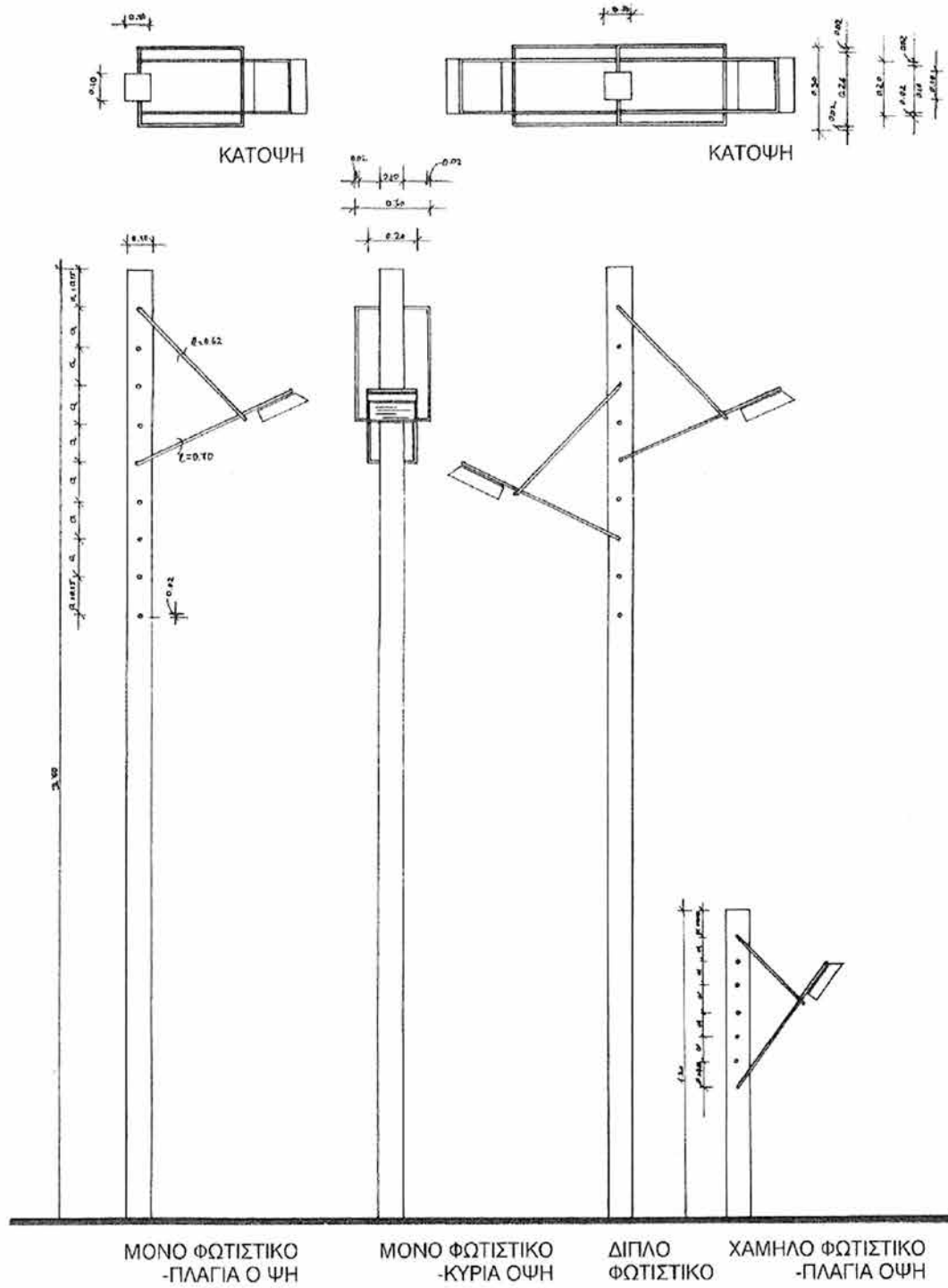
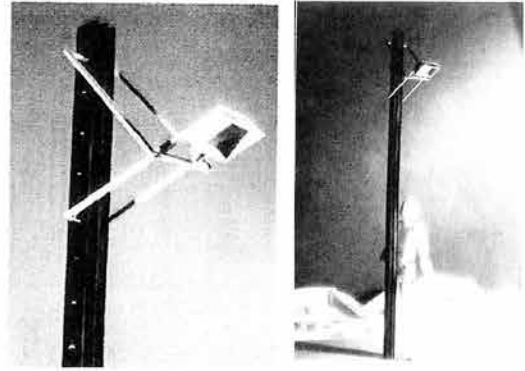
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

Η κατανομή του φωτισμού δε θα πρέπει να είναι ομοιόμορφη. Η ύπαρξη κοντράστ είναι επιβεβλημένη, ειδικά όταν θέλουμε να τραβήξουμε την προσοχή σε ορισμένα σημεία, και γίνεται δυνατό με την ύπαρξη υψηλών ποσοτήτων φωτισμού (τοπικός ή ειδικός φωτισμός) και χρώματα καθαρά. Στις ζώνες πρασίνου (θάμνοι, παρτέρια), οι φωτιστικές πηγές, καλό θα είναι, να είναι χαμηλές και όσο το δυνατό μη ορατές. Για να έχουμε αποτέλεσμα λαμπερό, χρησιμοποιούμε πηγές με μεγάλη φωτεινότητα. Ενδεχόμενα, να υπάρχουν περιπτώσεις που να έχουμε την ανάγκη ειδικού φωτισμού, γι' αυτό θα πρέπει κατά το σχεδιασμό να έχουμε προβλέψει αναμονές (στεγανούς ρευματοδότες), για τοποθέτηση εποχιακών φωτιστικών, όπως για παράδειγμα ένας ανθισμένος θάμνος, ή τα φύλλα των δέντρων που πέφτουν το φθινόπωρο. (Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

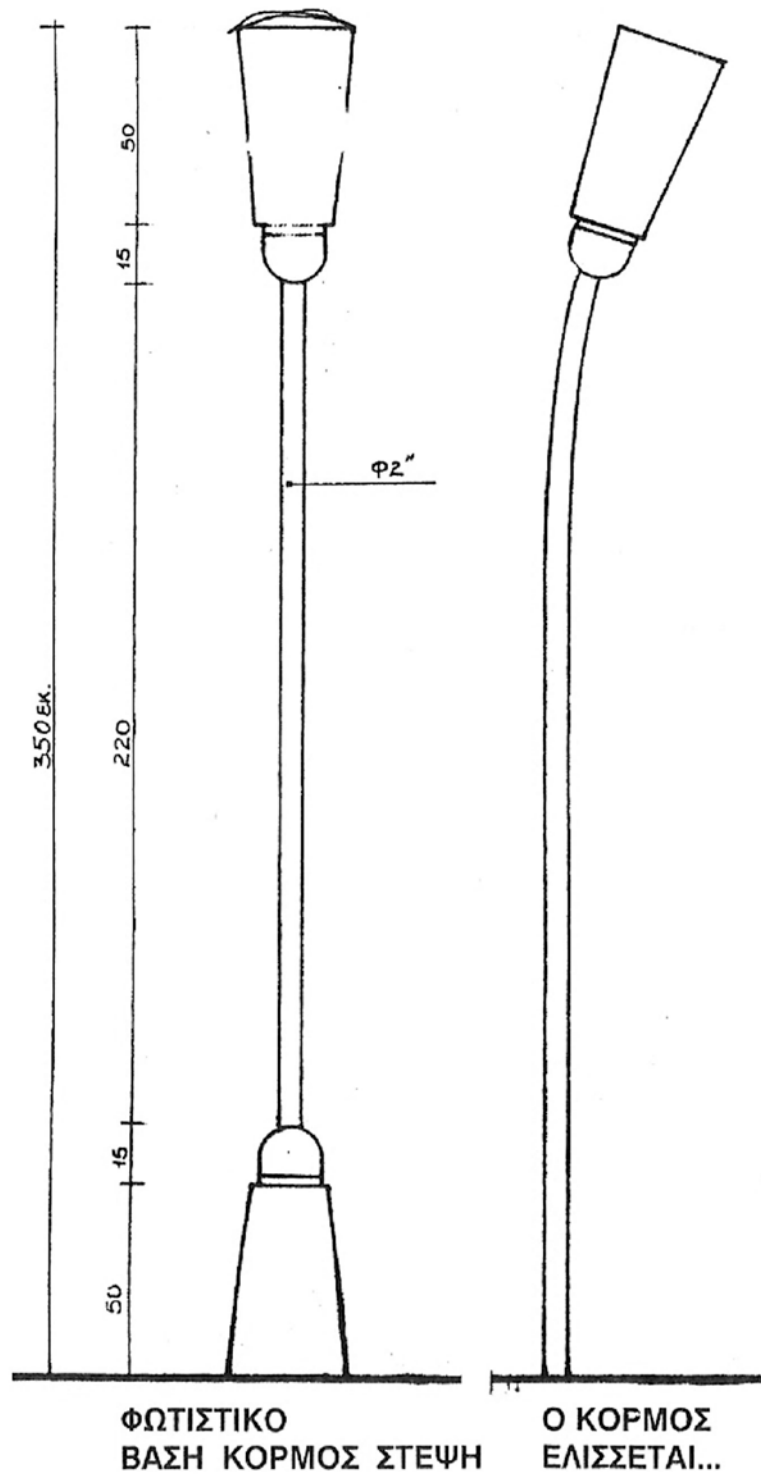
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΟΥ
 της Βάββα Λαμπρινής και
 του Ζαγανίδη Μενέλαου
 (Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Α.Τ.Θ.)

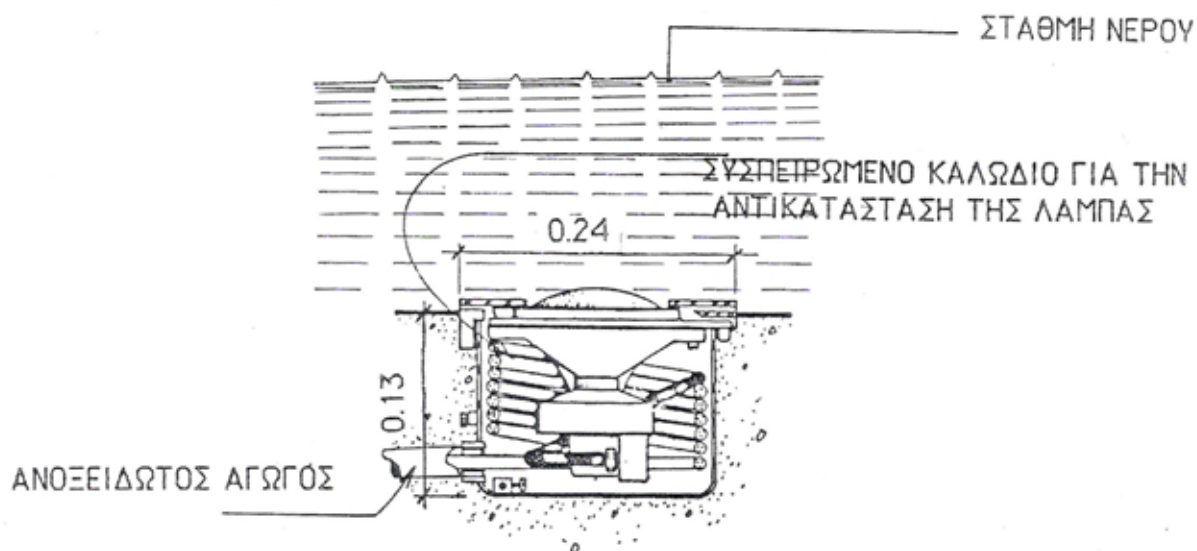
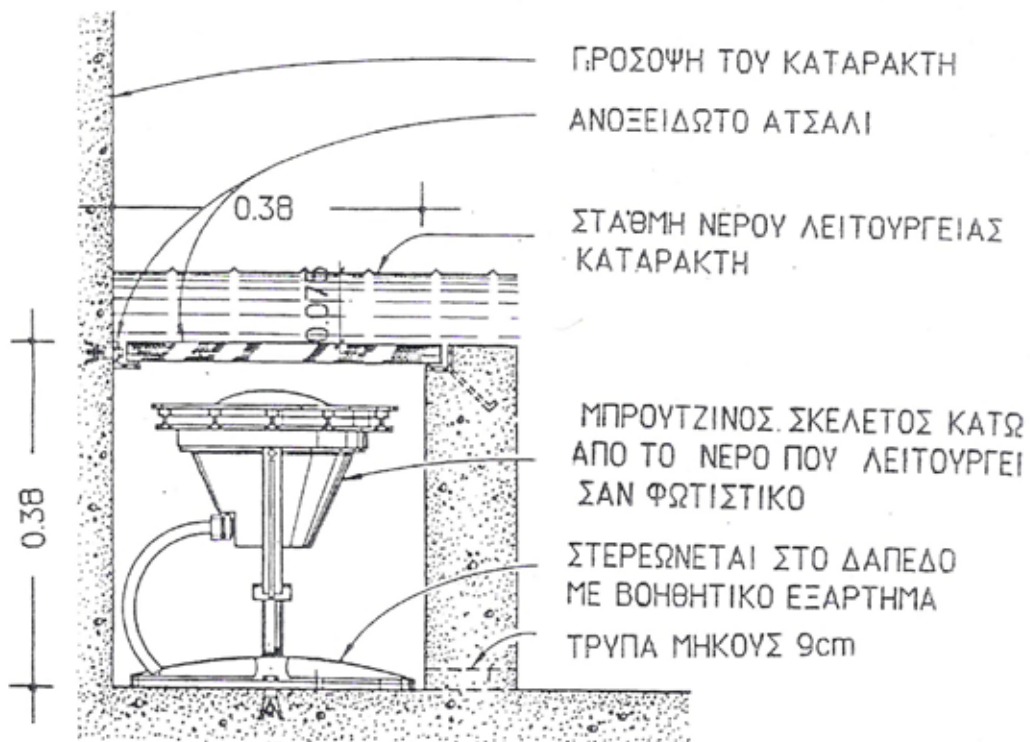

(Πηγή: Ανανάδου Μ. – Τζημπούλου, 1995)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΟΥ
του Γραμματικού Ηλία
(Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Α.Π.Θ.)

(Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

ΚΑΘΙΣΤΙΚΑ

Τα καθιστικά μπορούν να χωρισθούν σε διάφορες κατηγορίες.

Βάση λειτουργικότητας διακρίνονται σε:

- Καθιστικά με πλάτη
- Καθιστικά χωρίς πλάτη

Βάση του υλικού παρασκευής χωρίζονται σε:

- Καθιστικά με μεταλλικό σκελετό
- Καθιστικά με σκελετό από Σ/δ
- Καθιστικά χτιστά με πέτρα ή τούβλα
- Καθιστικά με ξύλινο σκελετό και
- Καθιστικά με πλαστικό σκελετό και βάση από Σ/δ

Τα καθιστικά κατά κανόνα είναι ξύλινα σπανιότερα δε από άλλο υλικό όπως π.χ. από τούβλο, πέτρα, σκυρόδεμα ή πλαστικό. Γενικότερα, προτιμούνται τα ξύλινα καθίσματα γιατί παρέχουν μεγαλύτερη άνεση που είναι ιδιαίτερα σημαντική για ευπαθείς ομάδες όπως είναι: τα άτομα τρίτης ηλικίας, ΑΜΕΑ και παιδιά. Πέρα από την άνεση, τα ξύλινα καθίσματα παρουσιάζουν διάφορα άλλα πλεονεκτήματα όπως είναι η αισθητική υπεροχή, ποικιλία χρωμάτων, υφής και σχεδίασης, υψηλή μηχανική αντοχή σε σχέση με το βάρος, καλές μονωτικές ιδιότητες (ακουστικές, θερμικές, ηλεκτρικές) κ.ά.

Το ξύλο όμως παρουσιάζει και μειονεκτήματα. Είναι υγροσκοπικό υλικό και οι διαστάσεις του μεταβάλλονται με πρόσληψη ή απώλεια υγρασίας, παρουσιάζει μεταβλητότητα δομής και ιδιοτήτων και είναι ανισότροπο υλικό, προσβάλλεται από μικροοργανισμούς (μύκητες, έντομα, βακτήρια, θαλασσινοί οργανισμοί) και αλλοιώνεται ή σαπίζει, καίγεται και η παραγωγή του επηρεάζεται από το περιβάλλον και την κληρονομικότητα. Έτσι θα πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή κατά την επιλογή του ξύλου που θα χρησιμοποιηθεί καθώς και η ειδική επεξεργασία που πρέπει να υποστεί για την μεγαλύτερή του παραμονή στο χώρο.

Μερικές κατηγορίες ξύλου που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τον δημόσιο υπαίθριο εξοπλισμό είναι:

- IROCO, το οποίο είναι προσιτό από οικονομικής άποψης (πρέπει να είναι καλής ποιότητας και καλά φουρνισμένο)
- ΤΕΑΚ, το οποίο είναι άριστης ποιότητας, αλλά αρκετά ακριβό
- Σύνθετο ξύλο, το οποίο είναι συμπαγές, αποτελείται από πολλά μικρά αντικολλητά ξύλα, τα οποία θα πρέπει να υποστούν ειδική επεξεργασία και να έχουν γίνει άσηπτα και άκαυστα.

Ένα άλλο υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή υπαίθριων καθιστικών και παρουσιάζει ένα αισθητικό ενδιαφέρον είναι το πλαστικό. Τα πλαστικά κελύφη στηρίζονται σε βάση από σκυρόδεμα και υπάρχουν σε εμπόριο σε διαφορετικές ποιότητες και ποικιλία χρωμάτων, πράγμα που δίνει τη δυνατότητα για ενδιαφέρουσες χρωματικές συνθέσεις, εναρμονισμένες με τη λειτουργικότητα του χώρου. Τα πλαστικά κελύφη αντικαθίστανται εύκολα σε περίπτωση φθοράς, θέλουν όμως μεγάλη προσοχή στη στήριξη και στην επιλογή της ποιότητας πλαστικού. Το πλαστικό όταν δεν είναι καλής ποιότητας παρουσιάζει μεγάλες φθορές και καθιστά την λύση αντικοινωνική.

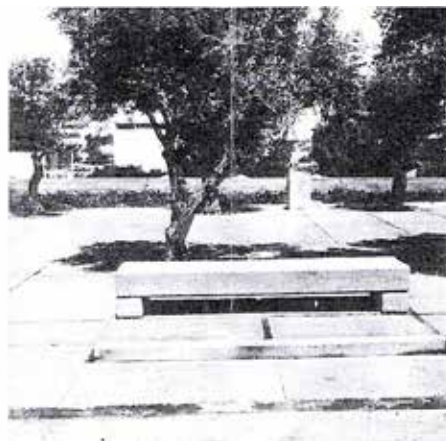
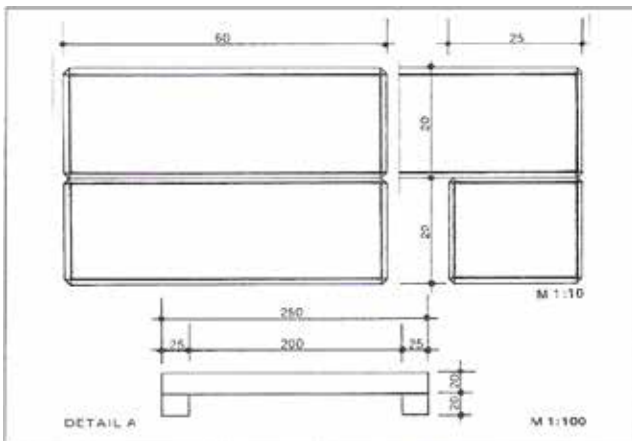
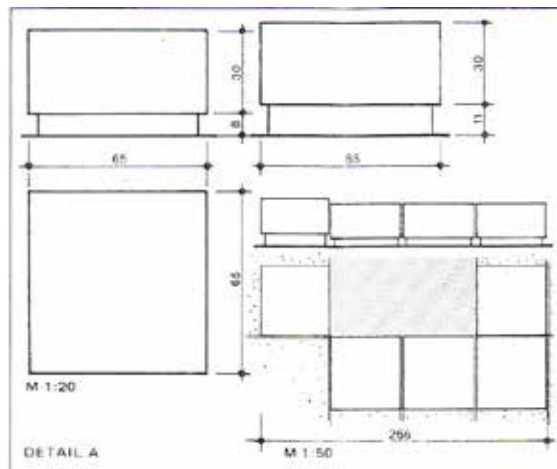
Σε όλες τις περιπτώσεις πάντως, το ξύλο χρειάζεται προστασία από την υγρασία, τους μύκητες, τον παγετό και τη φωτιά. Τρόποι προστασίας:

- Με εμποτισμό (διάφορα χημικά)

ü Με επάλειψη (κερί, πίσσα, ελαιοχρώματα, συνθετικές ρητίνες κ.ά.)

Σχετικά με τις διαστάσεις των καθιστικών, αυτές ποικίλλουν ανάλογα με τις ανάγκες. Το ύψος του καθίσματος είναι σταθερό στα 40-42 εκ. ενώ το πλάτος και το μήκος συνήθως κυμαίνονται μεταξύ των τιμών: π= και μ= .
(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

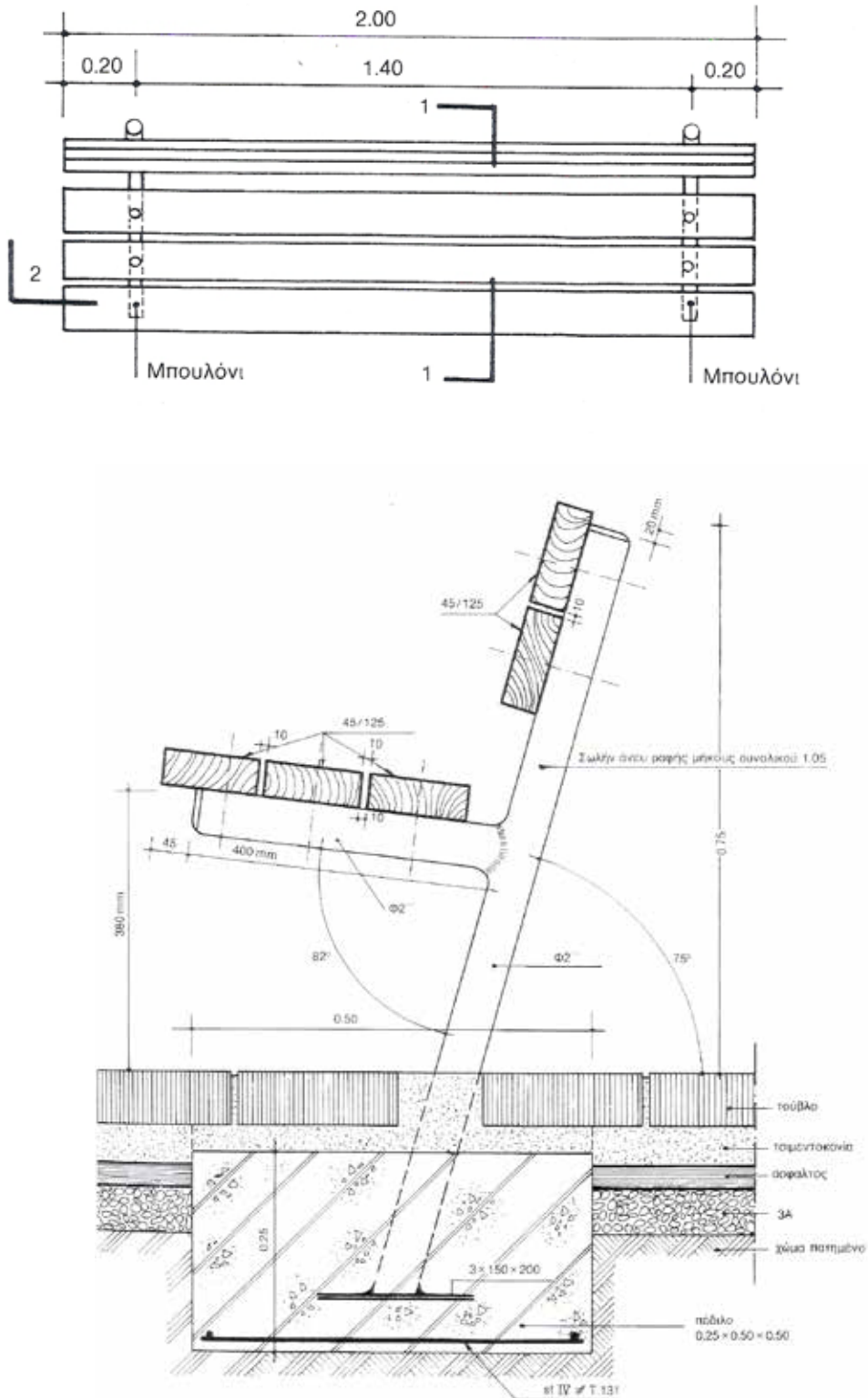
ΚΑΘΙΣΤΙΚΑ ΑΠΟ Σ/Δ.

(Πηγή: Ροΐδης Χάρης, 1993)

ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ με μεταλλικό σκελετό και ξύλινο κάθισμα και πλάτη

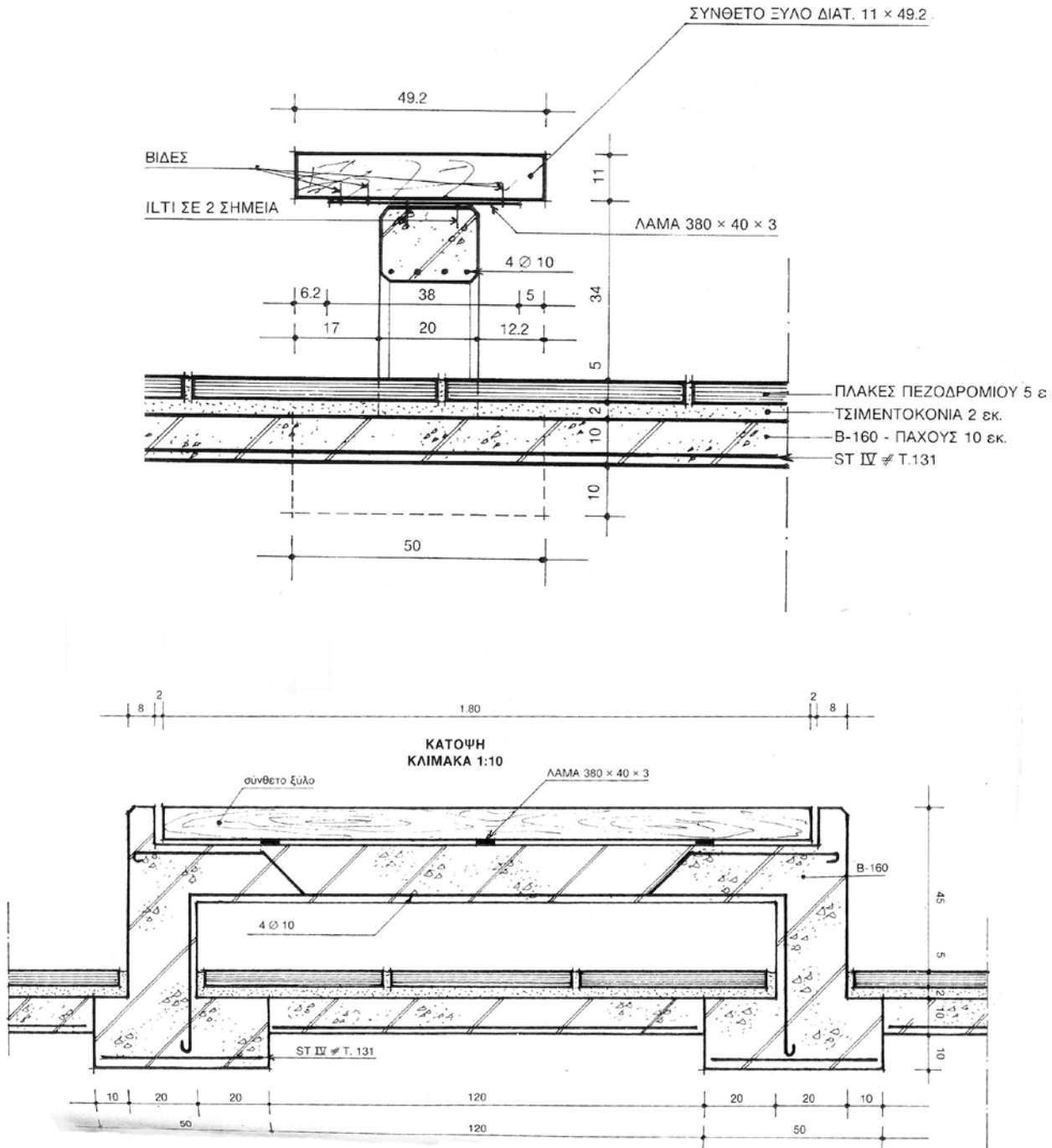
Εύκολη και οικονομική κατασκευή με γρήγορη τοποθέτηση σε οποιοδήποτε τύπο δαπέδου. Μορφολογικά δεν αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα.

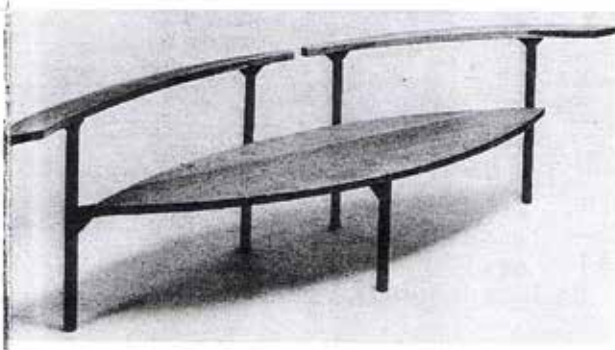
(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ με βάση από σκυρόδεμα και κάθισμα από σύνθετο ξύλο.

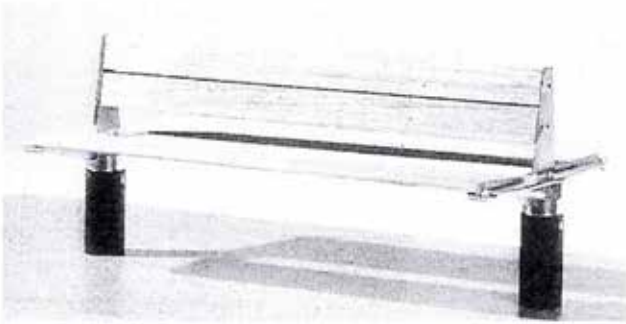
Είναι αρκετά εντυπωσιακό στην εμφάνιση, αλλά θέλει προσοχή στην κατασκευή, κυρίως του ξυλότυπου (φαλτσογωνιές, σκοτίες κλπ.)

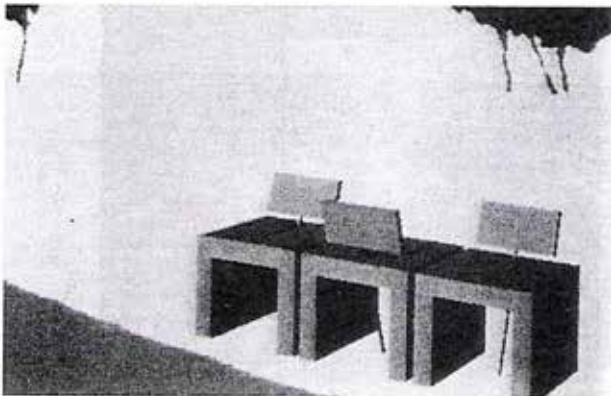
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

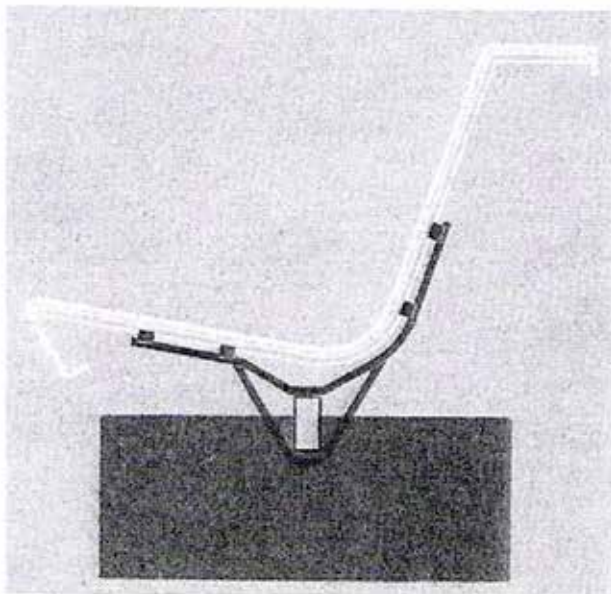
ΠΑΓΚΑΚΙ Yoni σχεδιάστηκε από την Camilla Wessman για την σουηδική εταιρεία Nola. Αποτελείται από μεταλλικούς σωλήνες και κόντρα πλακάξ.

ΞΥΛΙΝΟ ΠΑΓΚΑΚΙ ΔΙΠΛΗΣ ΟΨΗΣ

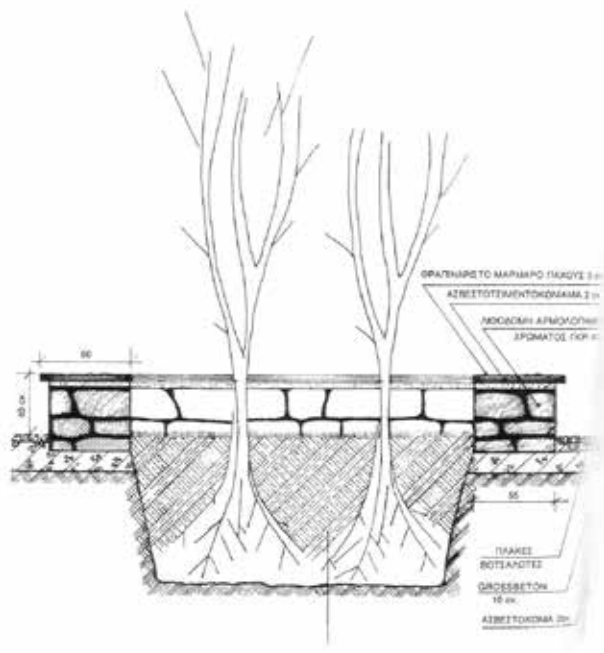
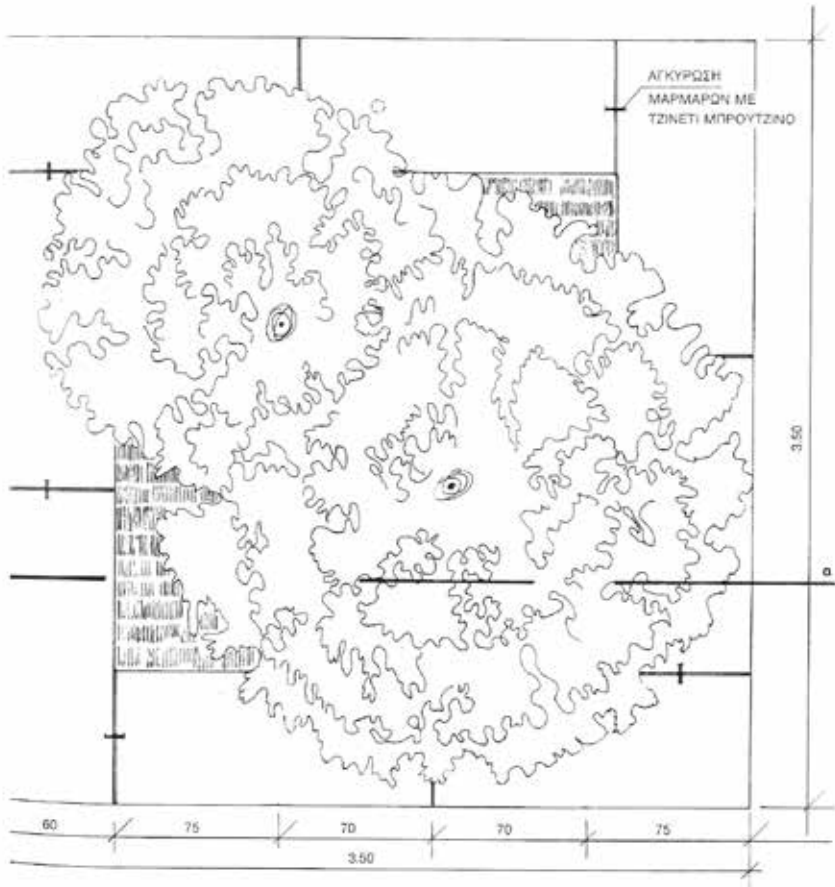

ΠΑΓΚΑΚΙ "Συναυλία στο πάρκο" από την Christine Longere για την έκθεση "αντικείμενα της πόλης" που παρουσιάστηκε στο Κέντρο Τεχνών της Αθήνας τον Ιούνιο του 1991.

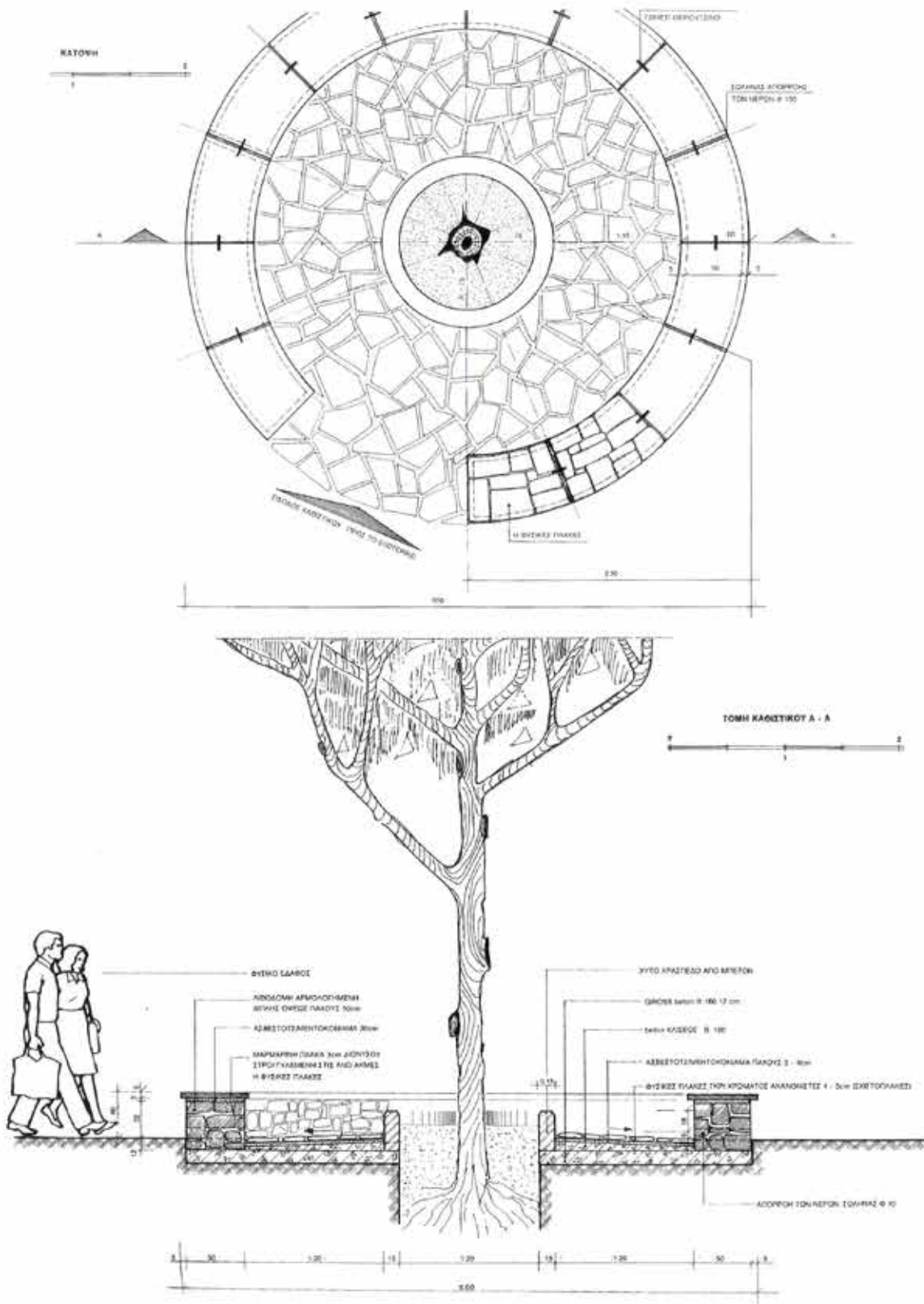
Κατασκευαστική τομή του **ΚΑΘΙΣΜΑΤΟΣ "waiting system"** της "Techno". Ο μαρμάρινος ή από σκυρόδεμα όγκος της βάσης στηρίζει μέσω μεταλλικών στοιχείων το επάνω τμήμα του αντικειμένου, όπου το κάθισμα και πλάτη είναι ενιαία.

ΠΕΤΡΙΝΟ ΚΘΙΣΤΙΚΟ γύρω από ζαρντινιέρα

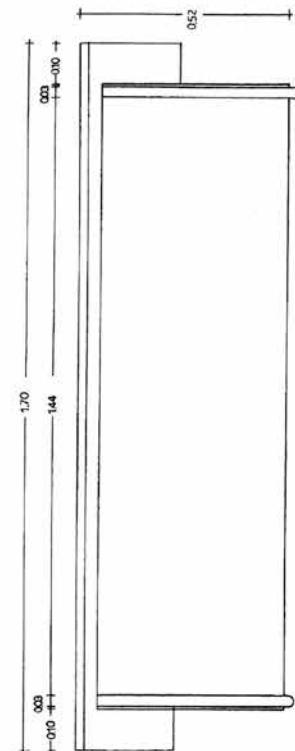
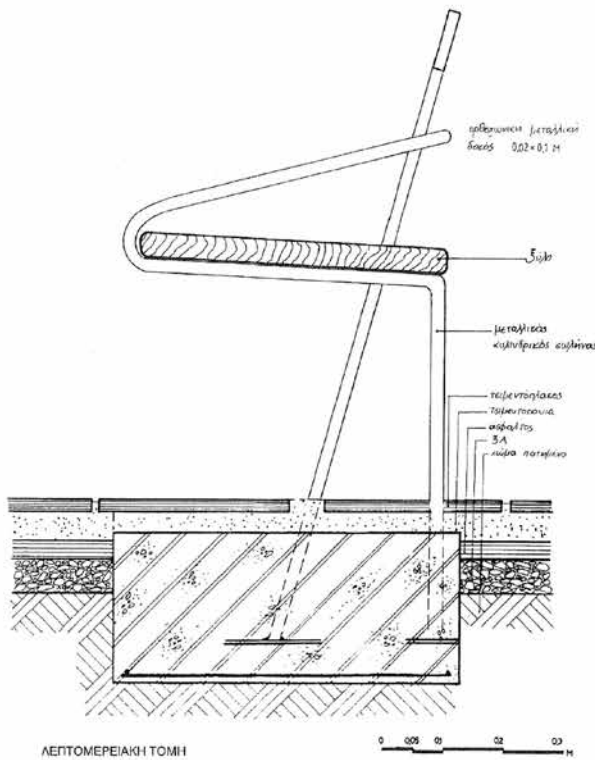
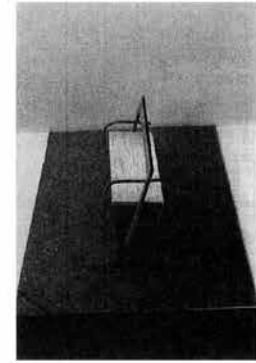
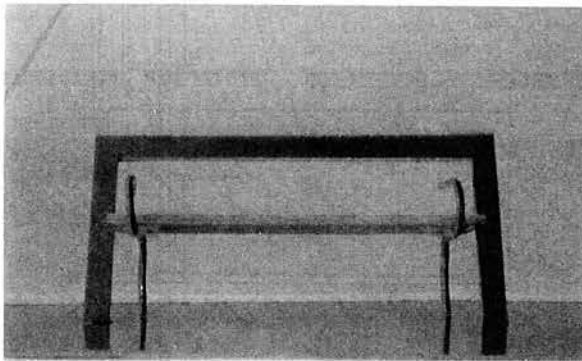
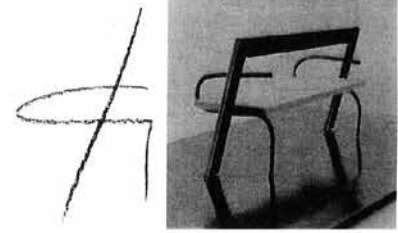
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ από φυσική πέτρα και μάρμαρο ή φυσικές πλάκες

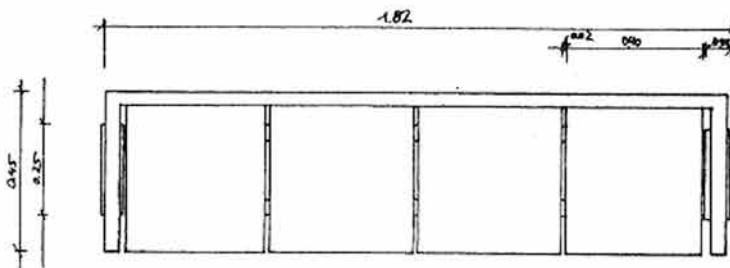
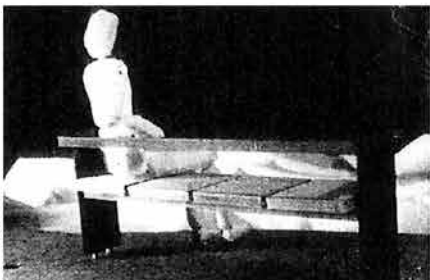
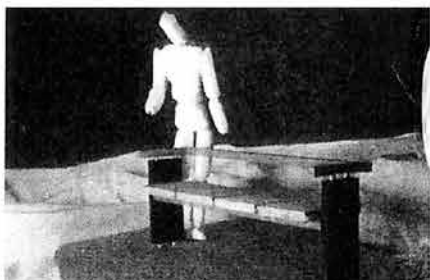
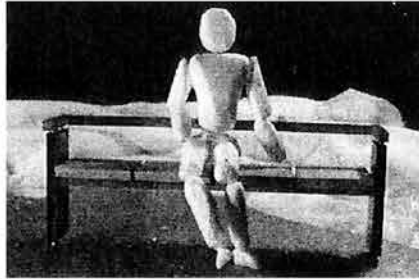
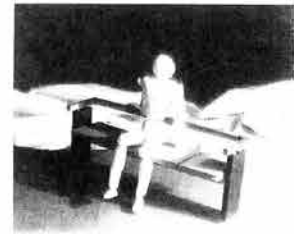
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟΥ
της Μακρίδου Ελεάνας (Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Α.Π.Θ.)

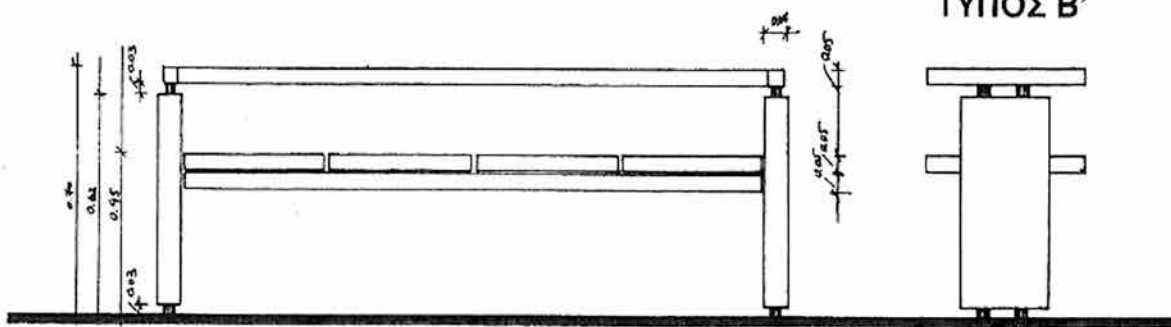

(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟΥ
 της Βάββα Λαμπρινής και
 του Ζαγανίδη Μενέλαου
 (Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Α.Π.Θ.)

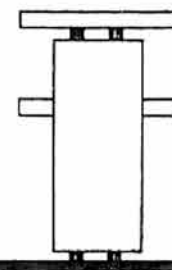

ΚΑΤΟΨΗ

ΚΥΡΙΑ ΟΨΗ

ΤΥΠΟΣ Β'

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

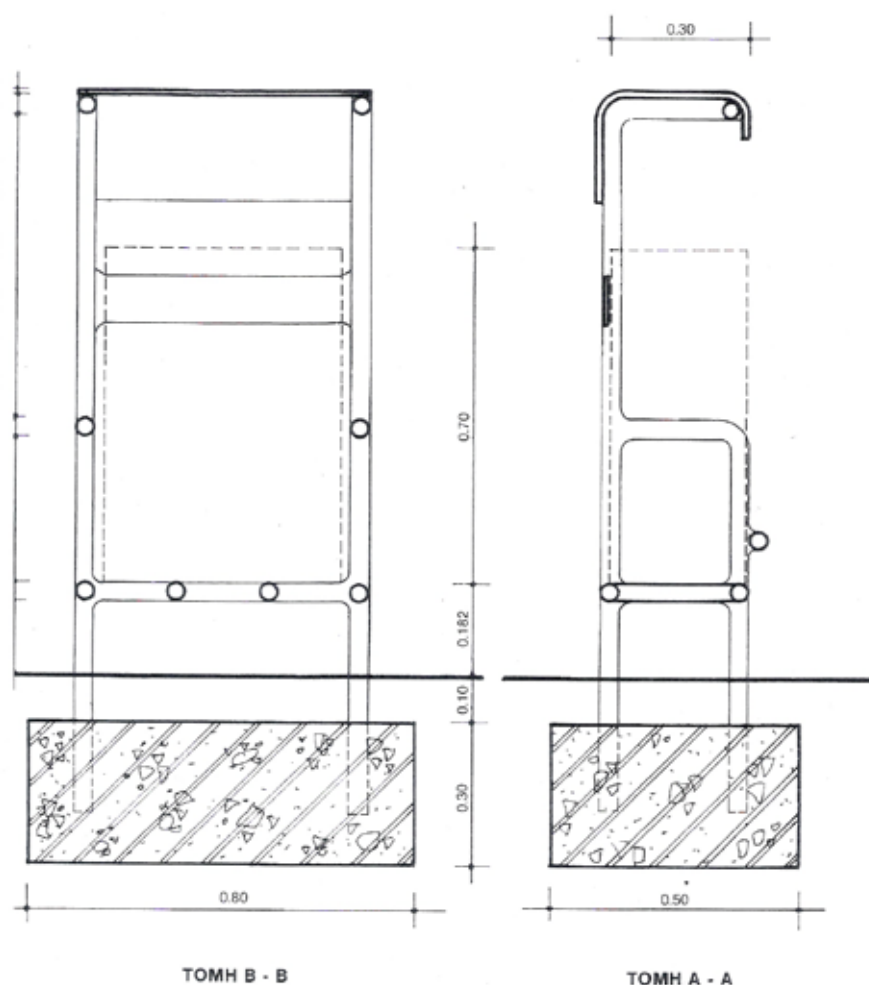
(Πηγή: Ροίδης Χάρης, 1993)

ΚΑΛΑΘΙΑ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Τα καλάθια αχρήστων αποτελούν το βασικό αστικό εξοπλισμό των δημόσιων υπαίθριων χώρων. Είναι ουσιαστικά το μόνο στοιχείο που εξασφαλίζει την καθαριότητα των Δ.Υ.Χ., γι' αυτό πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα τόσο στην τοποθέτησή τους όσο και στο σχεδιασμό τους. Το σχέδιό τους πρέπει να είναι απλό και η μορφή τους να εναρμονίζεται με την αισθητική της όλης διαμόρφωσης.

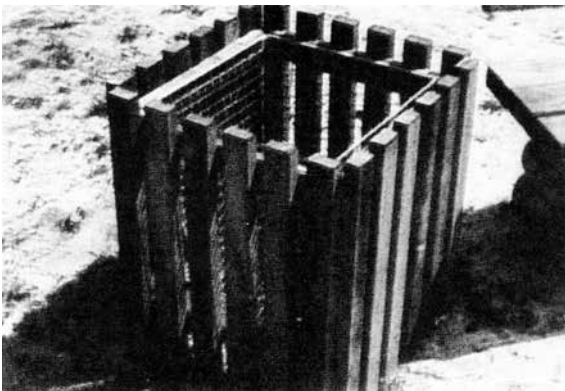
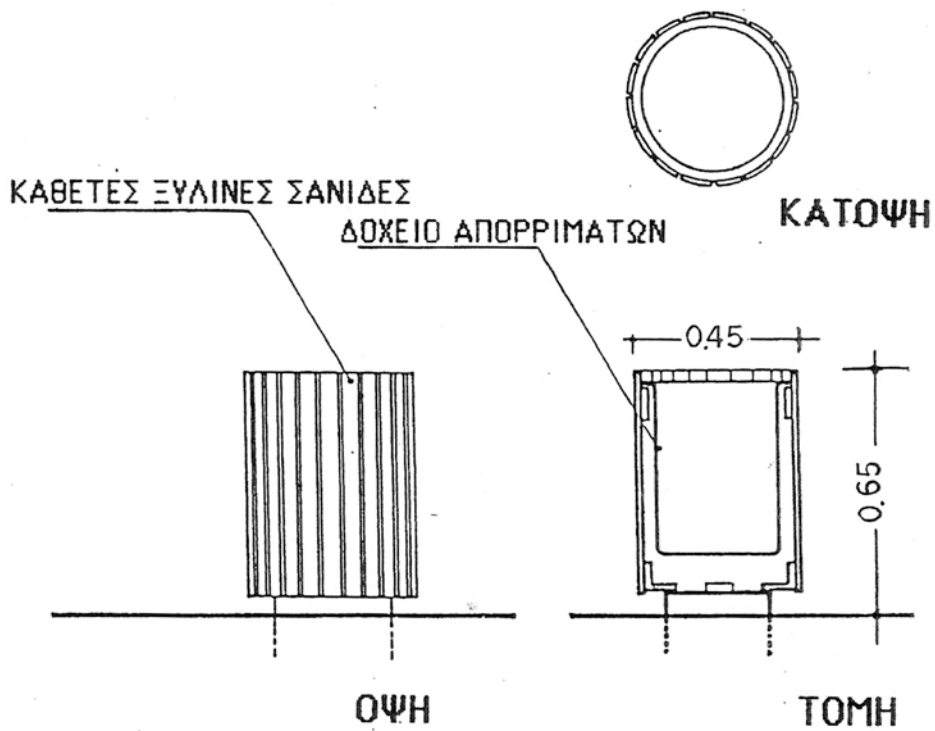
Ο τύπος δοχείου απορριμμάτων διαφέρει ανάλογα με το χώρο στο οποίο τοποθετείται. Συνεπώς, διαφορετικό τύπο έχουμε σε μία δασική έκταση που λειτουργεί ως χώρος δασικής αναψυχής, διαφορετικό τύπο σε ένα αστικό πάρκο, και διαφορετικό σε μία πλατεία που είναι τμήμα του αστικού ιστού και που υφίσταται έντονη και διαρκή καταπόνηση.

Ανεξαρτήτως από το τύπο δοχείου, συνήθως χρησιμοποιούνται καλάθια αχρήστων βιομηχανοποιημένα που διατίθενται στο εμπόριο. Σε ειδικές περιπτώσεις κατασκευάζονται καλάθια με ειδικό σχέδιο, τα οποία όμως στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι οικονομικά ασύμφορα γι' αυτό και αποφεύγονται. Παρακάτω παρατίθενται δύο παραδείγματα ειδικών καλάθιων αχρήστων.

ΚΑΛΑΘΙ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

από σταθερό μεταλλικό σωληνωτό σκελετό με κινητό μεταλλικό καλάθι
(Πηγή: Ροϊδης Χάρης, 1993)

ΞΥΛΙΝΟΣ ΚΑΔΟΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

ΚΑΛΑΘΙ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Από σκυρόδεμα και καπάκι από ατσάλι και πολυουρεθάνη.
Δυνατότητα περιεχομένου 60 και 80 λίτρα.

ΠΛΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΔΟΣ

(Πηγή: Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου, 1995)

ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ

Η ελληνική πόλη έχει παραμελήσει σε μεγάλο βαθμό τόσο το πεζό όσο και τον ποδηλάτη και αυτό φαίνεται από την έλλειψη υποδομών (π.χ. πεζόδρομοι, λωρίδες κυκλοφορίας και χώροι στάθμευσης ποδηλάτων κ.ά.) Εάν η πολιτεία στο μέλλον αποφασίσει να φιλοξενήσει στους δρόμους της, εκτός από αυτοκίνητα, πεζούς και ποδηλάτες θα πετύχει πολλαπλούς στόχους. Η πόλη θα αναβαθμιστεί καθώς θα αλλάξει η όψη του δρόμου τόσο λειτουργικά όσο και κατασκευαστικά, θα ενισχυθεί η χρήση του ποδηλάτου και αντίστοιχα θα μειωθεί αυτή των αυτοκινήτων, το περιβάλλον θα πάρει μία ανάσα από το νέφος και το καυσαέριο που πλήττουν την πόλη κ.ά.

Αυτό που θα εξεταστεί στο συγκεκριμένο κεφάλαιο είναι ένα μόνο μέρος των υποδομών που προορίζεται για τα ποδήλατα – χώρος στάθμευσης. Οι χώροι στάθμευσης ποδηλάτων είναι άκρως απαραίτητοι όχι μόνο για τον καλλωπισμό της πόλης, αλλά για να διευκολύνουμε την κίνηση των πεζών. Είναι γνωστό το πρόβλημα που επικρατεί στους πεζόδρομους, όπου τα ποδήλατα σταθμεύονται αυθαίρετα σε διάφορα σημεία και λειτουργούν εις βάρος του πεζού. Συνεπώς, η επαρκής και καλά οργανωμένη στάθμευση είναι απαραίτητη για τη σωστή λειτουργία του δημόσιου χώρου. Επίσης, ο χώρος στάθμευσης βοηθά και τους ποδηλάτες καθώς ενθαρρύνει τη χρήση του ποδηλάτου, μειώνει τις πιθανότητες κλοπής και βανδαλισμού και σε πολλές των περιπτώσεων προστατεύει το ποδήλατο από δυσχερείς καιρικές συνθήκες.

ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ

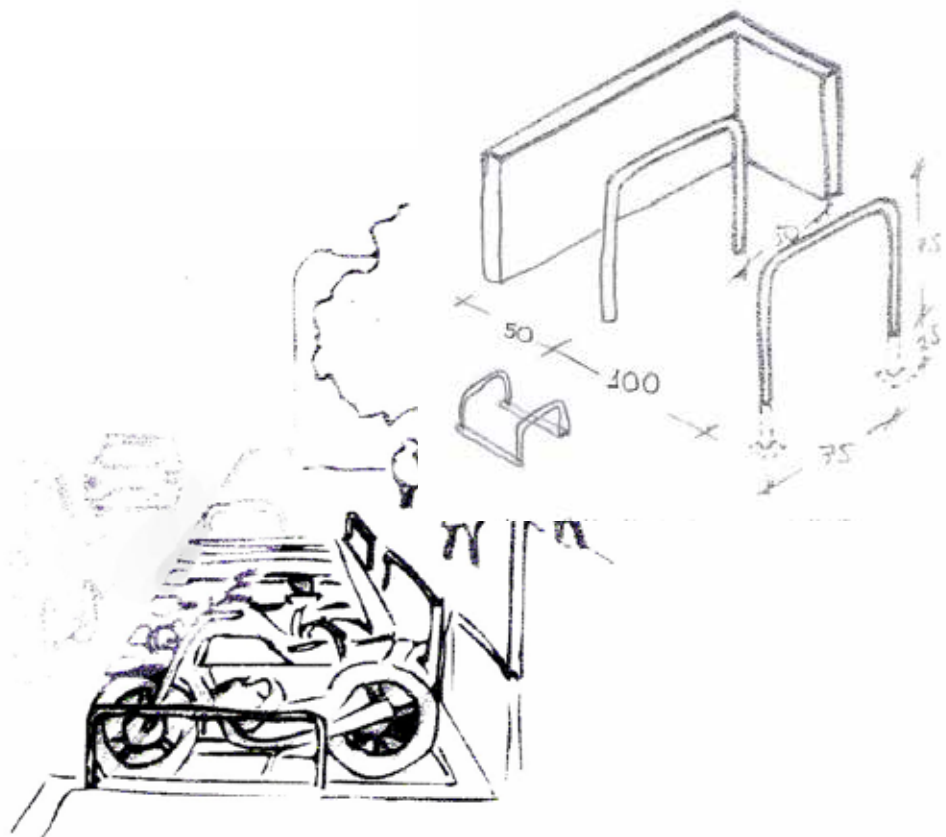
Για λόγους λειτουργικούς και αισθητικούς, πρέπει να αποφεύγονται οι πολύ μεγάλες συγκεντρώσεις σταθμευμένων ποδηλάτων. Επομένως, τα σημεία στάθμευσης πρέπει να είναι πολλά και διασκορπισμένα σε όλη την επιφάνεια της διαδρομής του ποδηλάτου. Οι χώροι στάθμευσης μπορούν εύκολα να δημιουργηθούν σε νησίδες, πεζοδρόμια, πλατείες, σε ανοιχτούς και κλειστούς χώρους. Δυνατότητα στάθμευσης πρέπει να υπάρχει:

- Στις εισόδους δημόσιων κτιρίων (γραμμικά στηρίγματα)
- Σε σημεία όπου υπάρχει δημόσια συγκοινωνία και μπορεί να συνδυαστεί με τη χρήση του ποδηλάτου (γραμμικά στηρίγματα σκεπασμένα)
- Σε εκπαιδευτικά κτίρια και χώρους εργασίας (αποθηκευτικός χώρος με σκέπασμα, γραμμικά στηρίγματα, συλλογικός χώρος αποθήκευσης)
- Σε αθλητικά, πολιτιστικά, διοικητικά και εμπορικά κέντρα (μεγάλος αριθμός γραμμικών στηριγμάτων)
- Γενικότερα σε χώρους όπου εκτιμάται ότι θα υπάρχει μεγάλη προσέλευση ποδηλάτων (γραμμικά στηρίγματα).

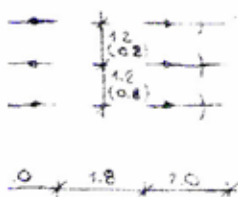
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Σ' ένα κανονικό δρόμο, γραμμικά στηρίγματα μπορούν να τοποθετούνται στο πεζοδρόμιο, με την προϋπόθεση ότι αυτό είναι αρκετά φαρδύ. Όταν τα ποδήλατα είναι τοποθετημένα σε σειρά πρέπει να αφήνεται ένας ελάχιστος ελεύθερος χώρος για τους πεζούς πλάτους 1,50 m. Σε πολυσύχναστους δρόμους το αντίστοιχο πλάτος πρέπει να είναι 2,40 m. Όταν η στάθμευση του ποδηλάτου επιτρέπεται κατά μήκος του πεζοδρομίου, τότε πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος 0,50 m. ανάμεσα στο γραμμικό στήριγμα και την άκρη του πεζοδρομίου προς την πλευρά του δρόμου (άνοιγμα πόρτας αυτοκινήτου). Εάν ο χώρος του πεζοδρομίου δεν είναι αρκετός, τότε τα στηρίγματα σε συστοιχία τοποθετούνται σε χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου. Για την ασφάλεια των

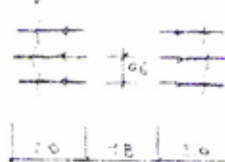
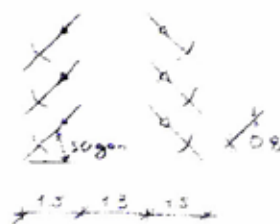
πεζών ίσως είναι προτιμότερη η λύση στάθμευσης στο οδόστρωμα. Δώδεκα ποδήλατα μπορεί να σταθμεύσουν σε χώρο στάθμευσης ενός αυτοκινήτου. Η επιφάνεια στάθμευσης ποδηλάτου είναι $2 * 0,65 \text{ m}$. (Θάνος Βλαστός, Τίνα Μπιρμπίλη, 2000).

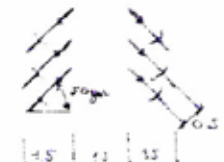
Στάθμευση ποδηλάτων στο οδόστρωμα

Στάθμευση ποδηλάτων σε οριζόντια θέση

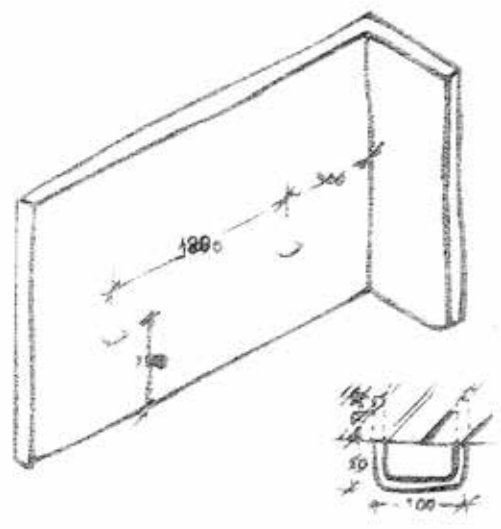
Στάθμευση ποδηλάτων υπό γωνία καθ' ύψος

(Πηγή: Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα, 2001)

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ ΜΟΡΦΗΣ Π

Προσφέρουν καλή στήριξη καθώς ασφαλίζουν το σκελετό και τις ρόδες του ποδηλάτου. Γενικότερα, οι χώροι στάθμευσης πρέπει να παρέχουν στήριξη σκελετού και ρόδας (στην καλύτερη περίπτωση και των δύο ρόδων) για βέλτιστη ασφάλεια. Το στήριγμα μόνο της ρόδας δεν είναι επαρκές.

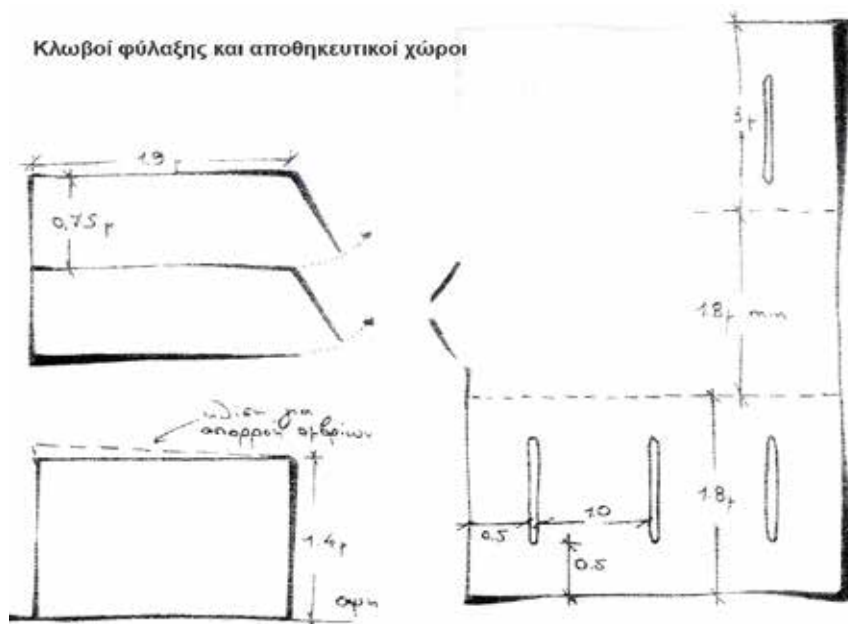

ΘΗΛΙΑ ΤΟΙΧΟΥ

Είναι ένας εύκολος, φθηνός και απλός τρόπος στάθμευσης, που ωστόσο δεν παρέχει μεγάλη ασφάλεια. Είναι κατάλληλος για θέσεις όπου υπάρχει περιορισμένη έκταση πεζοδρόμιο και αρκετός τοίχος.

ΚΛΩΒΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Η χρήση των χώρων αυτών συνίσταται όταν υπάρχει ανάγκη για στάθμευση μεγάλης διάρκειας και όταν ο χρήστης έχει ανάγκη από ασφάλεια και προστασία από καιρικές συνθήκες. Οι χώροι αυτοί μπορούν να τοποθετηθούν σε χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και σε σταθμούς τρένων.

(Πηγή: Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα, 2001)

Η πρόσοψη είναι ένα από τα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά στοιχεία ενός κτιρίου και προσδιορίζει τη σημασία και τη λειτουργία του κτίσματος αυτού. Η ρίζα της λέξης "πρόσοψη" ("façade") προέρχεται από τη λατινική λέξη "πρόσωπα" ("facies"), που είναι συνώνυμη των λέξεων "πρόσωπο" και "εμφάνιση". Επομένως, όταν μιλάμε για το πρόσωπο ενός κτιρίου αναφερόμαστε πρωτίστως στην όψη που αντικρίζει ένα σημαντικό δημόσιο χώρο (π.χ. πλατεία, οδός κ.ά.). Η πρόσοψη ενός κτιρίου δεν καλείται μόνο να εκπληρώσει τις ανάγκες ενός κτιρίου, αλλά και καθρεφτίζει την περίοδο κατά την οποία χτίστηκε καθώς και τα πολιτισμικά στοιχεία της περιόδου αυτής. Αποκαλύπτει τα στοιχεία στα οποία δινόταν έμφαση, η λειτουργία που καλούσε να εκπληρώσει το κτίσμα, τα διακοσμητικά στοιχεία που επικρατούσαν καθώς και διάφορες εναλλακτικές προτάσεις που υπήρχαν για την διαμόρφωση του κτιρίου. Μία πρόσοψη, επίσης, μας προϋδεάζει για τους χρήστες του κτιρίου, μας δίνει την ταυτότητα της μικρής αυτής κοινότητας καθώς και την ένταξή της στην ευρύτερη κοινωνία.

Τα κυριότερα στοιχεία της διαμόρφωσης της εξωτερικής επιφάνειας ενός κτιρίου είναι η υφή, η μορφή και το χρώμα, που εάν συνδυαστούν κατάλληλα μπορούν να δημιουργήσουν εντυπωσιακές εικόνες και να προσθέσουν ζωντάνια στην όλη αρχιτεκτονική σύνθεση. Συγκεκριμένα, το μοτίβο χρησιμοποιείται για να τονίσει το ύψος, το μήκος ή το βάθος ενός κτιρίου ενώ το χρώμα για να διαμορφώσει την επίδραση του ηλιακού φωτός – προβολή ή σκιασμός επιμέρους στοιχείων ενός κτιρίου, δημιουργία "θερμού" ή "ψυχρού" περιβάλλοντος ή ακόμη και δημιουργία περίπλοκης ισορροπίας φωτισμού. Η όλη σύνθεση της όψης του κτιρίου μπορεί να εμπλουτιστεί ακόμη περισσότερο εάν συνδυαστεί με διαφανείς ή αντανακλώμενες επιφάνειες.

Ένας άλλος παράγοντας που παίζει μεγάλο ρόλο στην αρχιτεκτονική σύνθεση μίας όψης είναι οι αναλογίες. Όλα τα επιμέρους στοιχεία πρέπει να έχουν αναλογίες που να συμφωνούν μεταξύ τους και με το σύνολο. Τέτοιες προσπάθειες είχαν αρχίσει να γίνονται από την περίοδο της Αναγέννησης, όπου οι φιλοσοφικές αρχές του Πλάτωνα, καθώς και διάφορα συστήματα αριθμών και κανόνες αναλογιών λειτουργούσαν ως βάση για τη δημιουργία μίας αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Οι αρχιτέκτονες εκείνης της εποχής ήταν ολότελα πεπεισμένοι ότι όλο το σύμπαν ήταν μία αρμονική μαθηματική δημιουργία.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα όσον αφορά τη διαμόρφωση της πρόσοψης είναι ο ξεκάθαρος διαχωρισμός των οριζόντιων και κάθετων στοιχείων, το καθ' ένα από τα οποία μπορεί να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό εφέ. Κρίνεται δε απαραίτητη και η δημιουργία οριζόντιων επιπέδων, που θα δώσει έμφαση σε διαφορετικές λειτουργίες του κάθε μέρους του κτιρίου ενώ ταυτόχρονα θα προσδώσει τρεις διαστάσεις στο κτίριο και ειδικότερα στη πρόσοψη. Κατά κανόνα, η πρόσοψη ποτέ δεν πρέπει να κατασκευάζεται χωρίς οριζόντια επίπεδα.

Η πρόσοψη σαν ενότητα αποτελείται από μεμονωμένα στοιχεία, τα οποία έχουν τη δική τους εκφραστική δύναμη. Όλα αυτά τα ξεχωριστά αντικείμενα πρέπει να παραμείνουν αντιληπτά ως ξεχωριστές οντότητες, που ωστόσο θα έχουν κάτι που θα τα ενώνει σε ένα ενιαίο σύνολο. Σε όλα αυτά τα στοιχεία μίας πρόσοψης μπορούν να προστεθούν διάφορα κατασκευαστικά στοιχεία, τα οποία όταν γίνονται ευδιάκριτα τονίζουν τη φύση της κατασκευής και την όλη δουλειά του κατασκευαστή.

Το σχεδιασμό μίας πρόσοψης πρέπει πάντοτε να το προσεγγίζουμε ως ένα αυτόνομο έργο τέχνης. Δεν πρέπει ούτε να το εκσυγχρονίζουμε αλλά και ούτε να το εντάσσουμε

σε μία εποχή που δεν ανήκει. Ωστόσο, σε περίπτωση που αυτό κρίνεται απαραίτητο θα πρέπει να υπάρχουν στοιχεία κτίσματος που θα οδηγούν στη δημιουργία μίας αρμονικής σύνθεσης και θα εξασφαλίζουν την ομαλή συμβίωση του παρελθόντος και του τώρα.

(Πηγή: Krier Rob, 1992)

Telschow Building: Berlin, Germany, 1928

Adelaide Crescent: Brighton, England, 1830

Κυματοειδής διάταξη κτιρίων

Διακριτικός σκιασμός και φωτισμός που παρέχει ποικιλία τόνων.

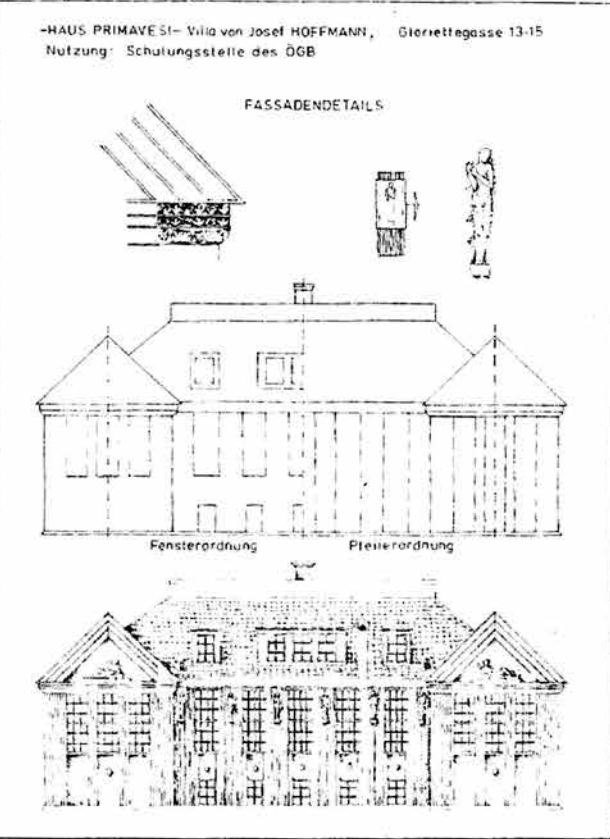
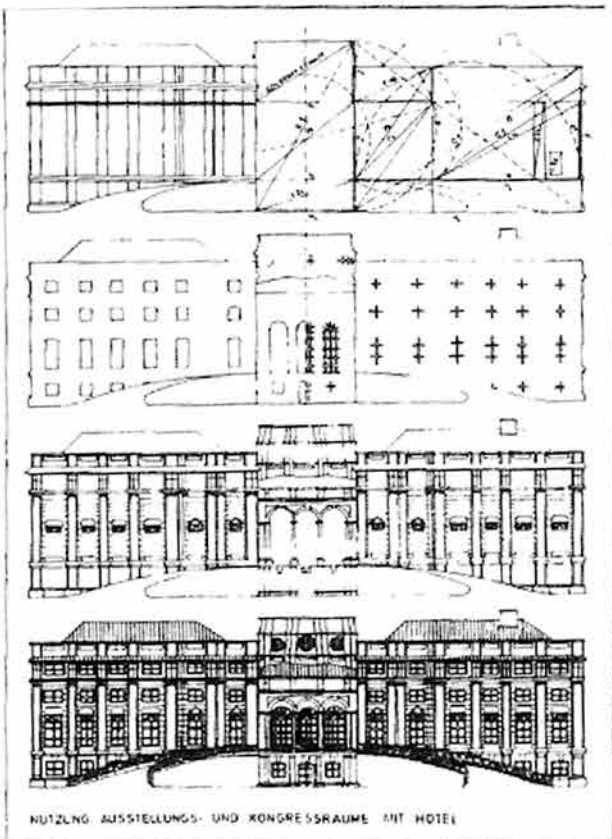
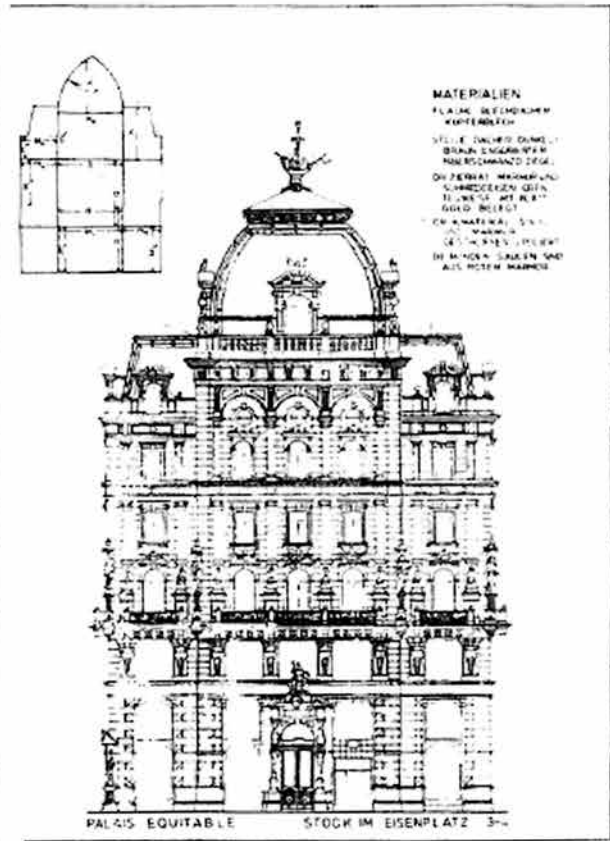
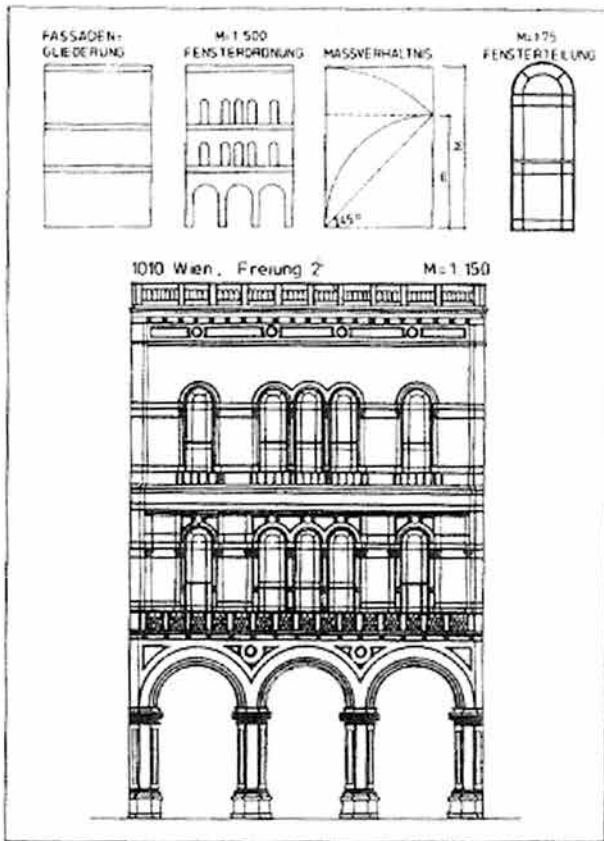

Υψηλό κοντράστ, παιχνίδι φωτός-σκιάς
Stock Exchange, North La Salle Building:
Chicago, Illinois, United States, 1893

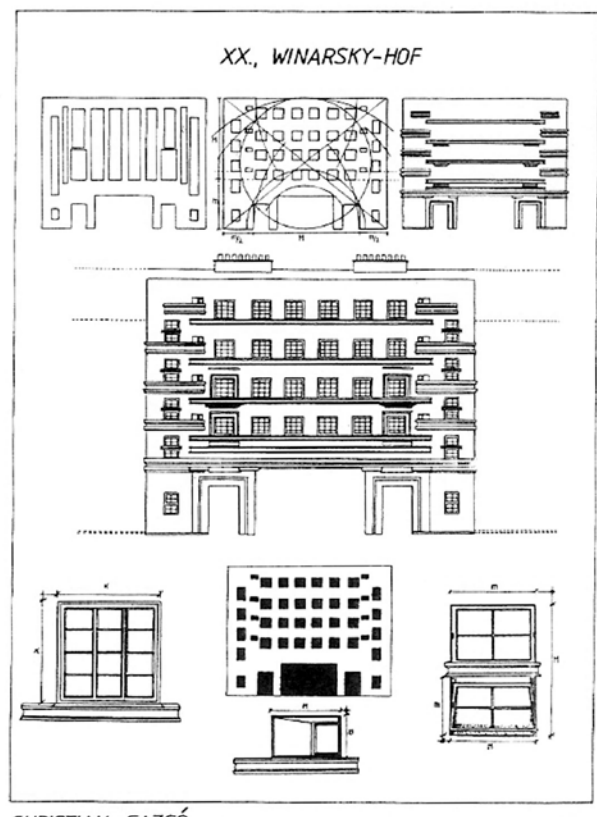
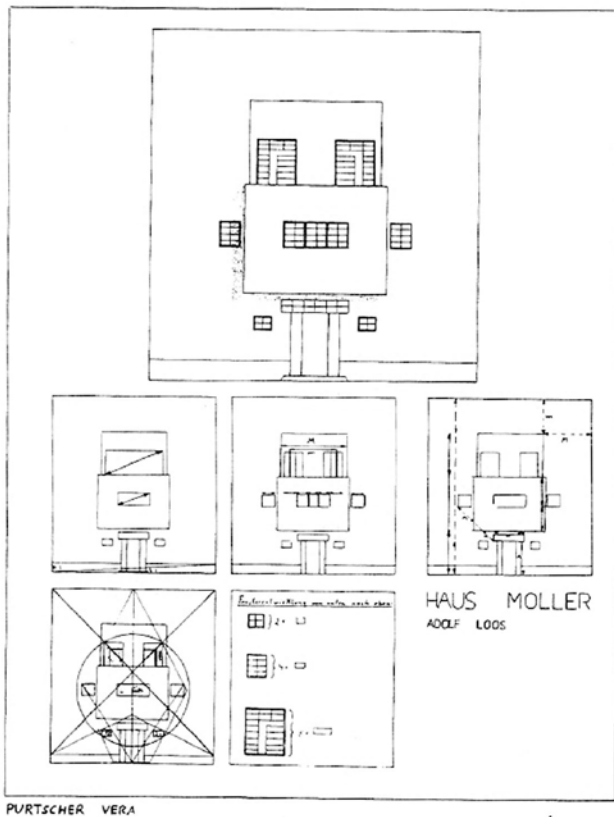
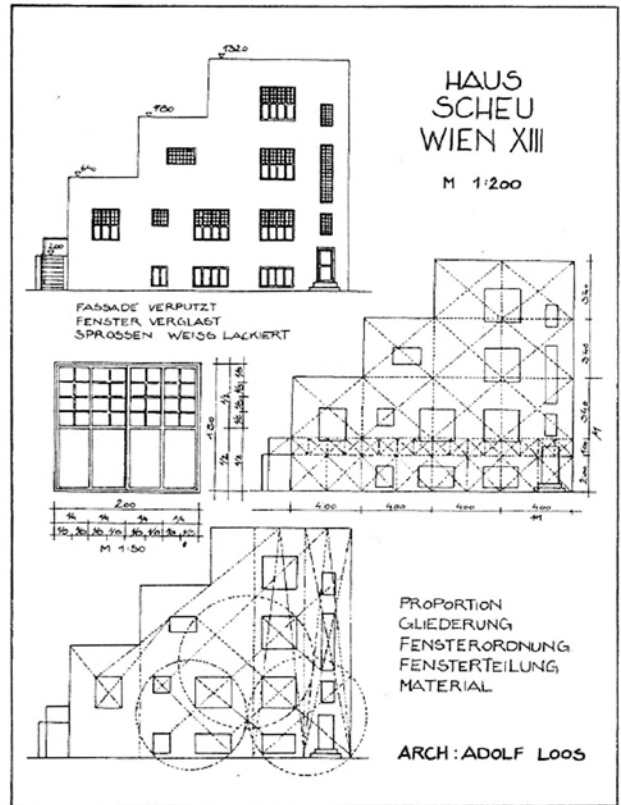
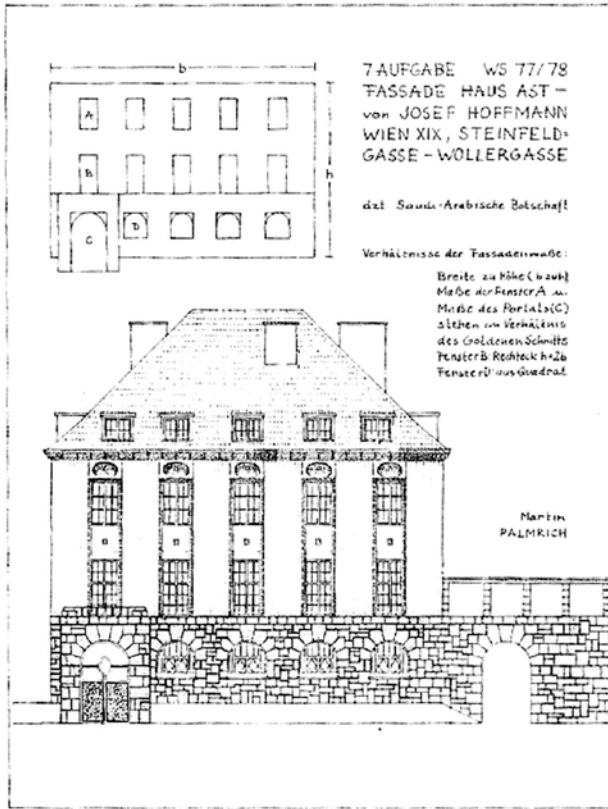

Κτίρια με κοίλες επιφάνειες
παιχνίδι φωτισμού και σκίασης
S. Carlo alle Quattro Fontane: Rome,
Italy, 1665

(Πηγή: Muschenheim William, 1967)

(Πηγή: Krier Rob, 1992)

(Πηγή: Krier Rob, 1992)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ανανιάδου Μ. – Τζημπούλου,** «Σχεδιασμός Αντικειμένων Αστικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Διαμορφώσεις και Πολιτικές για την Ένταξη του Ποδηλάτου στην Ελληνική Πόλη. Διερεύνηση Γεωμετρικών Προδιαγραφών με βάση την Ευρωπαϊκή Εμπειρία», εκδ. Ευρωπαϊκή Ένωση ΓΔΧΙ, ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνας, Ιανουάριος 2000.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Φτιάχνοντας Πόλεις για Ποδήλατο. Στοιχεία Αισθητικής και Κατασκευής. Τα Πρώτα Παραδείγματα σε Ελλάδα & Κύπρο», εκδόσεις MBike, Ιανουάριος 2001.
- **Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζηστάθης Αθανάσιος,** «Προστασία της Φύσης & Αρχιτεκτονικής Τοπίου», εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Ροίδης Χάρης,** «Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες Εξωτερικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, 1993.
- **Krier Rob,** «Elements of Architecture», London, 1992
- **Muschenheim William,** «Elements of Art of Architecture», London, 1967.
- **Wiles Richard,** «Κατασκευές στον Κήπο», εκδόσεις Ψυχάλου, 1990

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.minenv.gr

Αθήναι — Πλατεία Κάνιγγος.
Athènes — La Place Kaningos.

Η Πλατεία Κάνιγγος ή σωστότερα « Κάννινγκος » οφείλει το όνομά της στον Γεώργιο Canning (1770-1827), που ήταν ένας περίφημος βρετανός πολιτικός και φιλέλληνας, από το Λονδίνο. Διακρίθηκε ως υπουργός των Εξωτερικών. Την εποχή εκείνη η πολιτική της Αγγλίας, όπως και των άλλων Μεγάλων Δυνάμεων (Ιερά Συμμαχία), ήταν γενικά υπέρ της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από φόβο όμως προς την επιρροή της Ρωσίας στην Ελλάδα, ο Κάννινγκ απηύθυνε το 1823 διακοίνωση στην Τουρκία καλώντας την να σεβαστεί τις υποχρεώσεις της προς τους χριστιανούς. Το 1825 διέταξε την κυβέρνηση των Ιονίων Νήσων να θεωρούν τους Έλληνες επαναστάτες ως εμπόλεμους. Δε δέχθηκε πρόταση των Ελλήνων να πάρει υπό την προστασία του τον Αγώνα τους, τους έδωσε όμως υποσχέσεις για τη μεσολάβηση του. Είναι από τους πρωτεργάτες του Πρωτοκόλλου των Μεγάλων Δυνάμεων «Περί ανεξαρτησίας της Ελλάδος», που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 6 Ιουλίου 1827. Πέθανε στις 27 Ιουλίου 1827, δηλ. σχεδόν αμέσως μετά την υπογραφή του πρωτοκόλλου αυτού. Μαρμάρινος ανδριάντας του, έργο του Βρετανού γλύπτη Τσάντρεϊ (Chantray) βρίσκεται στην ομώνυμη πλατεία.

Η πλατεία Κάνιγγος στα 1905
(Πηγή: www.istoricathemata.com)

Στα 1941 στη διάρκεια του πολέμου, από εδώ ξεκινούν τα λεωφορεία για τα χωριά "Αμαρούσιον" και "Χαλάνδριον"

Η πλατεία Κάνιγγος κατά τη διάρκεια της πρόσφατης ανάπλασης

(Πηγή: www.istoricathemata.com)

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

- **Πολεοδομικός χαρακτήρας της πλατείας και η ένταξή της στην ευρύτερη λειτουργία της πόλης**

Η πλατεία Κάνιγγος βρίσκεται στο 1^ο Διαμέρισμα της Αττικής και αποτελεί μέρος του Ιστορικού Κέντρου. Διασχίζεται από κυκλοφοριακά φορτισμένο άξονα, υπερτοπικής σημασίας, την οδό Χαλκοκονδύλη-Ακαδημίας, ενώ πιο κάτω βρίσκεται εξίσου σημαντικός άξονας με ακόμη μεγαλύτερη κυκλοφοριακή φόρτιση, η λεωφόρος Πατησίων. Ο χώρος της πλατείας περικλείεται από δύο πεζόδρομους, τη Χαλκοκονδύλη και τη Βερανζέρου, και από δύο δρόμους, τη Τζωρτζ και τη Κάνιγγος.

Η πλατεία, μέσω της Ακαδημίας, ενώνεται με το χώρο του Πανεπιστημίου στα Νοτιοανατολικά, στα Νοτιοδυτικά με την πλατεία Ομονοίας μέσω της λεωφόρου Πατησίων, στα Δυτικά συναντά την πλατεία Λαυρίου και την πλατεία Βάθης και τέλος στα Βορειοδυτικά βλέπει την πλατεία Εξαρχείων.

Η πλατεία Κάνιγγος έχει υπερτοπική σημασία λόγω του κυκλοφοριακού άξονα Χαλκοκονδύλη-Ακαδημίας που την διασχίζει καθώς και λόγω της λεωφόρου Πατησίων που βρίσκεται ένα τετράγωνο πιο κάτω. Ο χώρος χρησιμοποιείται κυρίως ως πέρασμα από περαστικούς που μετακινούνται με τα ΜΜΜ που βρίσκονται πλησίον της πλατείας, δευτερευόντως από εργαζόμενους λόγω πολλών γραφείων που υπάρχουν στο κέντρο και τέλος από χιλιάδες φοιτητές μια και ο χώρος περικλείεται από πολλά εκπαιδευτικά κέντρα. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η χρήση του χώρου περιορίζεται κυρίως στη στάση ή αναμονή κάποιου Μέσου Μεταφοράς και ελάχιστα ικανοποιεί το βασικό της ρόλο, που είναι η αναψυχή και η ξεκούραση.

- **Η χρήση του χώρου από τα τροχοφόρα και τους πεζούς**

Ο κύριος κυκλοφοριακός άξονας, η οδός Χαλκοκονδύλη-Ακαδημίας, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα κυκλοφοριακά προβλήματα σε αντίθεση με την οδό Πατησίων, που τοποθετείται πλησίον της πλατείας. Οι υπόλοιποι δρόμοι, περιμετρικά της πλατείας, είναι δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας.

Από την πλατεία Κάνιγγος περνάνε ή έχουν αφετηρία αρκετά λεωφορεία και τρόλεϊ που εξυπηρετούν διάφορους προσανατολισμούς. Πλησίον της πλατείας, επί της γειτονικής πλατείας Ομονοίας, βρίσκονται και οι σταθμοί του metro και τρένου της περιοχής, που συμβάλουν στην επιπλέον αύξηση των πεζών στο χώρο της πλατείας που μελετάμε.

Τα τελευταία χρόνια (από Απρίλιο, 2004) στο χώρο της πλατείας, σε χαμηλότερη στάθμη, λειτουργεί ένας υπόγειος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων 500 θέσεων και 24ωρης λειτουργίας (ΦΕΚ 76 Α/04). Η ανάπτυξη αυτού του είδους επιχειρηματικής δραστηριότητας κάτω από την πόλη, με την οικονομική εκμετάλλευση του υπόγειου

χώρου στάθμευσης, απολαμβάνει την κοινή εύνοια, καθώς εκτελεί τριπλό ρόλο : επίλυση προβλήματος στάθμευσης, οικονομικές απολαβές με ταυτόχρονη διατήρηση των κοινόχρηστων χώρων.

Ο στόχος δημιουργίας του υπόγειου χώρου στάθμευσης ήταν η επίλυση του προβλήματος των σταθμευμένων αυτοκινήτων. Δυστυχώς δεν δόθηκε ίδια βαρύτητα και στο πρόβλημα των σταθμευμένων δικύκλων, η ύπαρξη των οποίων στα πεζοδρόμια και στο χώρο της πλατείας προκαλεί πρόβλημα προσπελασιμότητας και αποδεικνύεται ιδιαίτερα καταστροφική για την τοπική βλάστηση.

Ο χώρος αποτελεί ένα καθημερινό πέρασμα χιλιάδων ανθρώπων που κυκλοφορούν και εργάζονται στο κέντρο της Αθήνας. Επειδή αποτελεί ένα πέρασμα και όχι χώρο αναψυχής, όπως θα έπρεπε, το κύριο μέρος της πλατείας που χρησιμοποιείται είναι ουσιαστικά το πεζοδρόμιο κατά μήκος του κύριου κυκλοφοριακού άξονα, που σημαίνει ότι όλο το υπόλοιπο μέρος της πλατείας αχρηστεύεται. Για να μετατραπεί η πλατεία από πέρασμα σε ένα χώρο αναψυχής, που θα προσελκύσει όχι μόνο τους ντόπιους, αλλά και τους τουρίστες, θα πρέπει να έχει ένα αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και να διαθέτει μία πιο οργανωμένη δομή. Ένα άλλο πρόβλημα του χώρου αποτελεί ο κύριος κυκλοφοριακός άξονας που χωρίζει την πλατεία σε δύο αυτόνομα κομμάτια με αποτέλεσμα να δυσκολεύει τον πεζό και να καθιστά το συνολικό χώρο της πλατείας μη φιλικό και προσιτό χώρο.

· Διαμόρφωση και εξοπλισμός της πλατείας

Η πλατεία Κάνιγγος χαρακτηρίζεται από έλλειψη μίας γεωμετρικής υπόστασης στο χώρο, ενώ ο κυκλοφοριακός άξονας Χαλκοκονδύλη- Ακαδημίας που διασχίζει την πλατεία εμποδίζει την δημιουργία αντίληψης ότι πρόκειται για ένα ενιαίο δημόσιο υπαίθριο χώρο.

Παρατηρείται γενικά μία εγκατάλειψη τόσο του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και του αστικού εξοπλισμού που καθιστούν το χώρο μη ελκυστικό.

-Οι δρόμοι που διασχίζουν και ορίζουν την πλατεία βρίσκονται σε άριστη κατάσταση και ικανοποιούν πλήρως τις

ανάγκες της περιοχής σε κυκλοφοριακό φόρτος. Οι πεζόδρομοι που έγιναν τα τελευταία χρόνια στις παρειές της πλατείας είναι καλαίσθητα, αλλά έχει αλλοιωθεί ο ρόλος για τον οποίο προορίζονται. Συγκεκριμένα, αντί να εξυπηρετούν την κίνηση και τις δραστηριότητες των πεζών, καταλαμβάνονται από τα τραπεζοκαθίσματα μαγαζιών που βρίσκονται γύρω από την πλατεία.

-Η ανάπτυξη της χλωρίδας είναι περιορισμένη καθώς στο χώρο υπάρχει ένας υπόγειος χώρος στάθμευσης. Αναλυτικότερα, τα φυτά σε δώματα αναπτύσσονται επί αδιαπέρατου εδάφους, μικρού βάθους, το οποίο λόγω του συγκεκριμένου βάθους και πλάτους του παρτεριού δεν έχει τη δομή και την ενέργεια που θα είχε. Οι συνθήκες είναι εγκλεισμού εδάφους, κάτι που απαιτεί για τη διατήρηση των φυτών συνεχές πότισμα, λίπανση και αδιάκοπη περιποίηση. Με λίγα λόγια, παρατηρείται γλαστροποίηση του χώρου, που δεν επιτρέπει στα δέντρα να ξεπεράσουν το ύψος των 8-10 m. και ως φυσικό επακόλουθο είναι περιορισμένα και στον αριθμό τους. Η χαμηλή βλάστηση δεν επηρεάζεται από το βάθος του εδάφους και ευδοκίμει στο χώρο.

-Γύρω και πάνω στο χώρο της πλατείας υπάρχουν 3 περίπτερα, ένα από τα οποία βρίσκεται σε μη στρατηγική θέση με συνέπεια να αχρηστεύεται η παρουσία του στο χώρο. Γενικότερα, θεωρείται ότι τα δύο περίπτερα που βρίσκονται επί της πλατείας ικανοποιούν την ζήτηση σε προϊόντα, οπότε είναι ανώφελη η κατάχρηση του δημόσιου υπαίθριου χώρου από επιπλέον περίπτερα.

- Υπάρχουν αρκετά παγκάκια στο χώρο της πλατείας (17 στον αριθμό) με ξύλινη επένδυση, που προσφέρει μεγαλύτερη άνεση σε άτομα τρίτης ηλικίας και τα ΑΜΕΑ.

-Στο εσωτερικό χώρο της πλατείας υπάρχουν χαμηλά φωτιστικά 2-3 m, ενώ πάνω στο κεντρικό κυκλοφοριακό άξονα τα φωτιστικά είναι ψηλά 10-12 m. Ο φωτισμός του χώρου μπορεί να χαρακτηριστεί επαρκής, αν και λόγω υψηλής εγκληματικότητας που παρουσιάζει η περιοχή και για τη μεγαλύτερη ασφάλεια των πολιτών συνίσταται καλύτερος φωτισμός.

- Στο χώρο βρίσκεται ένα περίπτερο ανακύκλωσης χαρτιού-γυαλιού και αλουμινίου ενώ σε πολύ μικρή απόσταση από αυτό υπάρχει και ένας κάδος ανακύκλωσης χαρτιού, ο οποίος ουσιαστικά δεν χρησιμοποιείται λόγω του περιπτέρου ανακύκλωσης. Σημειώνεται μεγάλη έλλειψη σε καλάθια αχρήστων, καθώς υπάρχει μόνο ένα (!) επί της οδού Χαλκοκονδύλη.

-Το χώρο διακοσμεί το άγαλμα του

Γεώργιου Canning, που υποβαθμίζεται από την απρόσφορη κλίμακά του και την αδόκιμη τοποθέτησή του, εισπράττοντας την αδιαφορία του διερχομένου.

-Ο χώρος χαρακτηρίζεται κατάλληλος για τα ΑΜΕΑ, αν και παρουσιάζει μερικές ελλείψεις σε αστικό εξοπλισμό για τη συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα. Το πλάτος όλων των πεζοδρομίων είναι το ελάχιστο δυνατόν και τα κυριότερα πεζοδρόμια φέρουν οδηγό όδευσης τυφλών. Υπάρχει επαρκής κάλυψη υψομετρικών διαφορών για τη σύνδεση στάθμης πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος με σκάφες και κατέβασμα όλης της γωνίας της διασταύρωσης των δύο οδών. Τέλος, έχουν διαμορφωθεί χώροι ανάπαυσης που προορίζονται για τους χρήστες αμαξιδίων. Ο μόνος εξοπλισμός που λείπει από το χώρο και είναι άκρως αναγκαίο για την ασφάλεια των ΑΜΕΑ είναι οι φωτεινοί-ηχητικοί σηματοδότες που πρέπει να υπάρχουν στις διαβάσεις.

-Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για τους πεζοδρόμους της πλατείας είναι δύο, το ένα χαρακτηρίζεται από αντλιοσθητικότητα και τοποθετήθηκε εσωτερικά της πλατείας ενώ το άλλο είναι ιδιαίτερα ολισθηρό και βρίσκεται εξωτερικά της πλατείας σε πεζοδρόμους που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη κίνηση.

• **Ο περιβάλλον χώρος και τα μέτωπα των κτιρίων**

Τα κτίρια που περιστοιχίζουν την πλατεία είναι κατά πλείστον πολυόροφα (6-8 ορόφων) και αρκετά παλαιάς κατασκευής (δεκαετίες '50-'70). Συγκεκριμένα, ο συντελεστής δόμησης για τα κτίρια κοντά στην πλατεία είναι, Σ.Δ.: 5,4 (ΦΕΚ ΣΔ312Δ/78), που αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους συντελεστές δόμησης. Το ποσοστό κάλυψης είναι 70% και το σύστημα δόμησης είναι συνεχές. Άρτια είναι τα οικόπεδα με ελάχιστο εμβαδόν τα 200 m² και ελάχιστο πλάτος τα 10 m.

Ένα από τα πιο σημαντικά κτίρια που βρίσκονται στο χώρο της πλατείας είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης (παλαιότερα Υπουργείο Εμπορίου), η ανέγερση του οποίου ξεκίνησε μεταξύ των ετών 1938-1940 βάση σχεδίων του αρχιτέκτονα Εμμανουήλ Κριεζή, πρώιμου εκφραστή μίας τάσης που επιδιώκει τη λειτουργικότητα και την αξιοποίηση των μοντέρνων δομικών υλικών, σε συνδυασμό αναζήτησης μίας ελληνικότητας. Η ανέγερσή του ολοκληρώθηκε μεταπολεμικά (1946-1949), ενώ επακολούθησαν και άλλες παρεμβάσεις (1960-1962, δεκαετία 1970), με τροποποιήσεις και προσθήκης ορόφων. Ένα άλλο κτίριο, πλησίον της πλατείας, που αξίζει να αναφερθεί, είναι το ξενοδοχείο KANINGOS HOTEL, το οποίο εκτός του ότι παρουσιάζει αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, αποτελεί και πόλο έλξης τουριστών και συνεπώς ενισχύει την οικονομική δραστηριότητα της περιοχής. Τα υπόλοιπα κτίρια επί της πλατείας περιλαμβάνουν χώρους εκπαίδευσης (σχολές, φροντιστήρια), γραφείων και υπηρεσιών. Στους ισόγειους χώρους των κτιρίων αυτών λειτουργούν καταστήματα και χώροι

αναψυχής. Κατοικίες υπάρχουν σε ζώνες περιμετρικά της πλατείας, είναι όμως διάσπαρτες και πολύ λίγες σε σχέση με τους επαγγελματικούς χώρους.

Οι όψεις των κτιρίων που βλέπουν προς την πλατεία Κάνιγγος έχουν σχετικά αδιάφορες και ποικίλες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις, που σε συνδυασμό με διαφορετικές χρωματικές επιλογές και κακή συντήρηση συμβάλλουν στην αισθητική υποβάθμιση του χώρου. Αυτό, όμως, που πραγματικά ενισχύει την κακή εικόνα τόσο των κτιρίων όσο και της πλατείας, είναι η διαφημιστική προβολή, η οποία σύμφωνα με το ν. 2833/2000, δεν θα έπρεπε καν να υπάρχει στο συγκεκριμένο χώρο, που αποτελεί μέρος του Ιστορικού Κέντρου.

ΣΤΟΧΟΣ

Ο πρωταρχικός στόχος της πρότασης είναι η ποιοτική και η αισθητική αναβάθμιση του χώρου, που θα εξασφαλίσει μία ευχάριστη παραμονή στους επισκέπτες ενώ παράλληλα θα βελτιώσει το μικροκλίμα της περιοχής. Σε δεύτερο στάδιο, θα εμπλουτίσουμε το χώρο με ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία, τα οποία θα μετατρέψουν το χώρο από απλό πέρασμα σε χώρο αναψυχής πολιτών και σε πόλο έλξης τουριστών.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ø ΑΜΕΑ

Ο χώρος της πλατείας διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την διευκόλυνση των ευπαθών ομάδων πληθυσμού. Έχει τηρηθεί το ελάχιστο επιτρεπτό πλάτος στους κύριους αλλά και στους δευτερεύοντες πεζόδρομους και έχει διαμορφωθεί οδηγός όδευσης τυφλών επί αυτών. Σε όλες τις διαβάσεις αλλά και σε άλλα σημαντικά σημεία έχει προβλεφθεί η κάλυψη υψομετρικών διαφορών είτε με σκάφες είτε με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Το υλικό κατασκευής δαπέδου (κυβόλιθοι) εξασφαλίζει αντισlipσηρότητα, σταθερότητα και ασφάλεια ιδίως κατά τη διάρκεια δυσμενών καιρικών συνθηκών. Τέλος, προστέθηκαν σε όλες τις διαβάσεις φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες, εξοπλισμός άκρος απαραίτητος για την ασφάλεια των ΑΜΕΑ και ο οποίος δυστυχώς έλειπε από την προηγούμενη διαμόρφωση του χώρου.

Ø Ειδικά Αρχιτεκτονικά Στοιχεία

Σε κεντρικό σημείο της όλης επιφάνειας της πλατείας κατασκευάστηκε ένας τρούλος χωρισμένος σε δύο ισομερή κομμάτια, το ένα εκ των οποίων βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της πλατείας ενώ το δεύτερο ακριβώς απέναντι στο νοτιοδυτικό τμήμα. Ο σκελετός του τρούλου αποτελείται από ανοξείδωτα ατσάλινα σύρματα που θα φέρουν ένα κατά επιλογήν αναρριχητικό φυλλοβόλο φυτό, που δεν θα εξαπλώνεται σε μεγάλο ύψος για να μην επιβαρυνθεί πολύ η όλη κατασκευή. Η περίμετρος του κύκλου που θα συναντά το έδαφος θα πακτώνεται ενώ στο κέντρο του τρούλου, και στα δύο κομμάτια του, θα υπάρχει μία επιπρόσθετη στήριξη, μία ανοξείδωτη ατσάλινη κολώνα.

Η κατασκευή του αρχιτεκτονικού αυτού στοιχείου εκπληρώνει πολλαπλούς στόχους.

- Ο πρώτος και ο κυριότερος είναι η εξασφάλιση θερμικής άνεσης στους επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Τα αναρριχητικά φυλλοβόλα φυτά που θα φέρει ο σκελετός του τρούλου θα εξασφαλίσουν σκiasμό του χώρου κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ενώ ταυτόχρονα κατά τη διάρκεια του χειμώνα θα υπάρχει άφθονος ηλιασμός του χώρου. Ας μην ξεχνάμε ότι για το Μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας ο ηλιασμός και η ηλιοπροστασία των δημόσιων υπαίθριων χώρων αποτελεί μέγιστο ζήτημα κατά τη διαμόρφωση αυτών των χώρων. Επιπλέον,

χρησιμοποιώντας ένα φυσικό μέσο (τρούλος – πέργκολά) που εξυπηρετεί τις εποχιακές ανάγκες του χώρου, επιτυγχάνουμε βιοκλιματικό σχεδιασμό με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

- Ο δεύτερος στόχος της κατασκευής αυτής είναι να μετατρέψουμε το χώρο από απλό πέρασμα σε σημείο συνάντησης και αναψυχής κατοίκων, φοιτητών των γύρω εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και εργαζομένων της περιοχής. Είναι γνωστό ότι ο αριθμός των επισκέψεων των πολιτών καθώς και η διάρκεια παραμονής τους σε δημόσιους χώρους (πλατείες, πάρκα) μειώνονται προοδευτικά. Κύρια αιτία είναι ότι το συμβατικό πάρκο ή πλατεία δεν ελκύουν πλέον τον κάτοικο, διαθέτουν λιγιστό αστικό εξοπλισμό και δεν είναι συμβατά με την πολυπράγμονα, αγχωτική αστική του ζωή. Με το συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό βιοκλιματικό σχεδιασμό που επιχειρείται, στόχο έχουμε τη διέγερση της περιέργειας του περαστικού με απώτερο σκοπό την παραμονή του στο χώρο. Επιπλέον, συνδυάζοντας αυτήν την πρωτότυπη και καλαίσθητη κατασκευή με όλο τον απαραίτητο αστικό εξοπλισμό υπαίθριων χώρων ενισχύουμε την ευχάριστη εμπειρία του επισκέπτη, ο οποίος θα αποθηκεύσει τις όμορφες εικόνες του χώρου και ενδεχομένως θα επισκεφτεί το χώρο της πλατείας ξανά. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι η διαμόρφωση του χώρου αποσκοπεί και στην προσέλκυση των τουριστών που θα ξαναζωντανέψουν τις γύρω τουριστικές επιχειρήσεις.
- Με την αλλαγή της όλης δομής της πλατείας θα πετύχουμε την ολική αναβάθμιση της περιοχής. Ένας χώρος οπτικά ευχάριστος στο μάτι, που εξασφαλίζει άνεση στον επισκέπτη, θα αυξήσει την επισκεψιμότητα ενώ ταυτόχρονα θα προσελκύσει διάφορες εμπορικές και ψυχαγωγικές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της περιοχής και τη σημαντική μείωση της εγκληματικότητας. Βέβαια, πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στις δραστηριότητες που θα συγκεντρωθούν στην περιοχή και να υπάρχει ειδική ρύθμιση και περιορισμοί έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να ενισχύουν την επισκεψιμότητα της πλατείας και όχι να την κλέβουν με συνέπεια την υποβάθμιση και πάλι της πλατείας.
- Τέλος, από αισθητικής άποψης και δομής του χώρου, με το κατασκευαστικό στοιχείο τρούλου – πέργκολα και με την σχετική συμμετρία που επιτυγχάνεται, αποσκοπούμε στην ενοποίηση του χώρου που είναι χωρισμένος σε δύο αυτόνομα κομμάτια.

∅ **Κιόσκια - Gazebo**

Τα κιόσκια αποτελούν ένα χρήσιμο αρχιτεκτονικό στοιχείο στις διαμορφώσεις δημόσιων ελεύθερων χώρων. Λειτουργούν κυρίως ως σκίαστρα, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως χώροι προφύλαξης από τη βροχή. Επιπλέον, εάν συνδυαστούν με διάφορα αναρριχώμενα φυτά, προσφέρουν επιπρόσθετη δροσιά στον επισκέπτη.

Προτείνεται η κατασκευή δύο εξαγωνικών κιοσκιών στην πλατεία, όπως φαίνεται στην κάτω φωτογραφία που παρατίθεται πιο κάτω. Το υλικό που θα χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή τους είναι το ξύλο IROCO, το οποίο θα περιορίσει το κόστος της κατασκευής χωρίς να μειώσει τη διάρκεια της ζωής του. Για την προστασία από την υγρασία, το ξύλο θα επαλειφθεί με καλής ποιότητας βερνίκι θαλάσσης σε τρεις στρώσεις.

Ø Περίπτερα

Υπάρχουν τρία περίπτερα στο χώρο της πλατείας, δύο εκ των οποίων βρίσκονται σε στρατηγικές θέσεις και ικανοποιούν πλήρως τις ανάγκες των πολιτών. Το τρίτο περίπτερο που βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της πλατείας είναι κλειστό και η τοποθέτησή του δεν ευνοεί τη λειτουργία του. Προτείνεται λοιπόν η κατάργηση του και η τοποθέτηση ενός Gazebo (κίосκι) στη θέση του.

Ø Δάπεδο

Το δάπεδο της πλατείας αποτελείται κυρίως από δύο υλικά επίστρωσης. Στους κύριους πεζόδρομους προτιμήθηκε η τσιμεντόπλακα ενώ στους δευτερεύοντες ο κυβόλιθος σε σκούρο γκρι χρώμα. Η παρουσία και των δύο αυτών υλικών προκαλεί αισθητική σύγχυση στους επισκέπτες ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει αρνητικά στην λειτουργική υπόσταση του χώρου. Η χρωματική επιλογή των κυβόλιθων εντείνει την αυξημένη θερμότητα που επικρατεί κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ενώ οι πλάκες πεζοδρομίου έχουν φθαρεί από την πολλή χρήση με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα ολισθηρά.

Τα υλικά πλακοστρώσεως πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην αντανακλούν ούτε να απορροφούν μεγάλες ποσότητες ακτινοβολίας. Συνεπώς, θα πρέπει να αποφευχθούν τα πολύ ανοιχτόχρωμα ή σκουρόχρωμα υλικά που εύκολα μετατρέπονται σε θερμοπομπούς. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν φυσικά υλικά με γήινα χρώματα και άγριες επιφάνειες, που έχουν καλύτερη συμπεριφορά στην ηλιακή ακτινοβολία.

Προτείνεται λοιπόν, ως υλικό επίστρωσης, ο κυβόλιθος σε γήινες αποχρώσεις, που παρουσιάζει καλύτερη ανταπόκριση σε καιρικά δεδομένα του Μεσογειακού κλίματος και προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια για τον πεζό λόγω των αντιολισθητικών του ιδιοτήτων. Το υλικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί σε όλη την επιφάνεια της πλατείας για να εξασφαλίσουμε ομοιογένεια και το καλύτερο δυνατόν αισθητικό αποτέλεσμα.

∅ Φωτισμός

Μεγάλη σημασία θα δοθεί στο φωτισμό της πλατείας, καθώς πέρα από αρχιτεκτονικό στοιχείο, ο φωτισμός παίζει και καταλυτικό ρόλο στην εξασφάλιση συνθηκών ασφαλείας στους επισκέπτες, αλλά και στους περαστικούς. Ιδιαίτερα απαραίτητος κρίνεται για τη συγκεκριμένη περιοχή που παρουσιάζει αυξημένη εγκληματικότητα.

Έτσι, θα διατηρήσουμε τα φωτιστικά σώματα υψηλού φωτισμού (8 m) που βρίσκονται επί της οδού Χαλκοκονδύλη – Ακαδημίας και θα αυξήσουμε τα φωτιστικά σώματα μέσου φωτισμού (3 m) καθ' όλη την επιφάνεια της πλατείας. Κρίνεται απαραίτητη και η χρήση του χαμηλού φωτισμού με στόχο να αναδείξουμε τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία που θα εισάγουμε στο χώρο. Τέλος, στο σιντριβάνι που θα τοποθετηθεί στο βορειοδυτικό τμήμα της πλατείας, θα χρησιμοποιήσουμε υποβρύχιο φωτισμό που θα δώσει ένα ιδιαίτερο αισθητικό αποτέλεσμα. Οι αποστάσεις μεταξύ όλων των λαμπτήρων θα είναι όσο το δυνατόν μικρότερη με σκοπό τη μεγαλύτερη αίσθηση ασφαλείας.

Τεχνικά Χαρακτηριστικά

Ο χαμηλός φωτισμός που προορίζεται κυρίως για τις ζώνες πρασίνου καθώς και ο φωτισμός που θα τοποθετηθεί στο σιντριβάνι, θα έχουν λαμπτήρες θερμοκρασίας χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Για το ψηλό και μέσο φωτισμό θα χρησιμοποιήσουμε άσπρο φως που θα τείνει σε θερμό (Θερμ. Χρώματος > 3500 K) για μία πιο ξεκούραστη ατμόσφαιρα. Για φωτιστικά σώματα ύψους μικρότερου των 2 m θα χρησιμοποιήσουμε λαμπτήρες φθορισμού, που φημίζονται για μικρή κατανάλωση (20 W) και υψηλή απόδοση (100 W). Όλα τα φωτιστικά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή, ιστό από ατσάλι ή χυτό αλουμίνιο και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

Μορφή

Ο υψηλός φωτισμός θα διατηρήσει τη τωρινή του μορφή ενώ ο μέσος φωτισμός θα φέρει ιστό με τριπλή κεφαλή σε κύριους άξονες κυκλοφορίας πεζών, όπως σε αυτούς κατά μήκος της οδού Χαλκοκονδύλη – Ακαδημίας και θα έχει ιστό με μία κεφαλή σε δευτερεύοντα πεζοδρόμια μικρού κυρίως μήκους. Εναλλακτικά, και για τους δύο αυτούς τύπους φωτισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί η πρόταση της Βάββας Λαμπρινής και του Ζαγανίδη Μενέλαου, απόφοιτων Τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΠΘ)

∅ Καθιστικό

Τα καθιστικά που υπάρχουν στο χώρο της πλατείας είναι επαρκή στον αριθμό και βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Ιδιαίτερα θετικό είναι το γεγονός ότι το υλικό κατασκευής τους είναι ξύλο, το οποίο προσφέρει άνεση και ζεστασιά σε άτομα μεγάλης ηλικίας και τα ΑΜΕΑ.

Προτείνεται η επαναχρησιμοποίηση των παλαιών καθιστικών στη νέα διαμόρφωση του χώρου για εξοικονόμηση πόρων, καθώς και η εισαγωγή επιπρόσθετων καθισμάτων, ίδιας μορφής και ίδιας ποιότητας, για λόγους σχεδιασμού. Εναλλακτικά, θα μπορούσαμε να προτείνουμε την πρόταση καθιστικού της Βάββα Λαμπρινής και του Ζαγανίδη Μενέλαου, απόφοιτων του τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ.

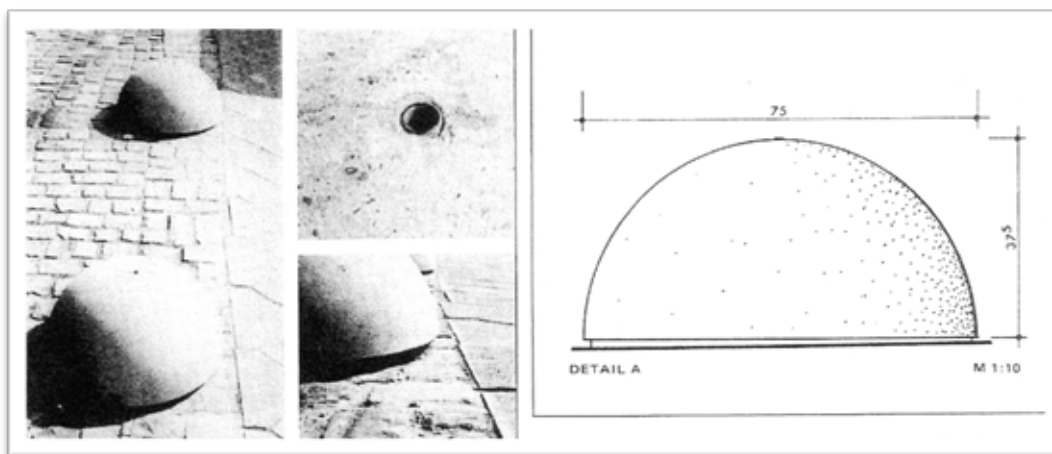
∅ **Καλάθια Αχρήστων**

Τα καλάθια αχρήστων αποτελούν ίσως το πιο αναγκαίο αστικό εξοπλισμό στη διαμόρφωση των δημόσιων υπαίθριων χώρων. Δυστυχώς η πλατεία Κάνιγγος παρουσιάζει τη παντελή έλλειψη σε κάδους απορριμμάτων και ως εκ τούτου ταλαιπωρείται από σκουπίδια. Στο χώρο υπάρχουν επίσης ένα περίπτερο ανακύκλωσης για διάφορα υλικά και ένας κάδος ανακύκλωσης χαρτιού, τα οποία βρίσκονται πολύ κοντά το ένα στο άλλο, με αποτέλεσμα η παρουσία του δεύτερου σχεδόν να αχρηστεύεται.

Προτείνεται η διατήρηση του περιπτέρου ανακύκλωσης, η κατάργηση του κάδου ανακύκλωσης χαρτιού και η τοποθέτηση πολλών καλάθιων αχρήστων. Οι περισσότεροι κάδοι θα συνδυαστούν με διάφορα άλλα στοιχεία του χώρου (π.χ. φωτιστικά) για μία καλύτερη οργάνωση του χώρου καθώς και για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα. Το υλικό κατασκευής των καλάθιων θα είναι από ανοξείδωτο μεταλλικό υλικό για να μπορέσουμε να τα συνδυάσουμε ευκολότερα με τα φωτιστικά σώματα.

∅ **Στάθμευση Αυτοκινήτων**

Παρ' όλο που στο χώρο της πλατείας φιλοξενείται ένας υπόγειος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, παρουσιάζεται πρόβλημα παράνομα σταθμευμένων αυτοκινήτων, κυρίως στα πεζοδρόμια της περιοχής. Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με ελέγχους και κλήσεις της Δημοτικής Αστυνομίας είτε με το πρόγραμμα της ελεγχόμενης στάθμευσης που εφαρμόζεται σε πολλές συνοικίες του κέντρου της Αθήνας. Επειδή όμως τις περισσότερες φορές το δυναμικό της Δημοτικής Αστυνομίας δεν επαρκεί και προφανώς δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγχει την παράνομη στάθμευση καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, προτείνεται η τοποθέτηση διαχωριστικών στοιχείων.

Εμπόδια – κάγκελα και άλλες κατασκευές για την αποφυγή της στάθμευσης συναντώνται κατά κόρον σε όλες τις Ευρωπαϊκές και όχι μόνο χώρες. Εμπόδια που με την αισθητική τους αυτή καθ' εαυτή καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό την αισθητική του χώρου που τοποθετούνται. Δυστυχώς, η εικόνα των εμποδίων στο χώρο της Ελλάδας και κυρίως στην πόλη της Αθήνας είναι επιεικώς απαράδεκτη και θυμίζει ακαλαιίσθητα αντικείμενα που προσπαθούν να συμμορφώσουν τους πολίτες. Στη συγκεκριμένη διαμόρφωση του χώρου θα δώσουμε στα διαχωριστικά στοιχεία μία πιο φιλική μορφή, όπως αυτή που συναντάμε στο Ελσίνκι, στο Εδιμβούργο ή στη Ζυρίχη. Για την ακρίβεια, θα χρησιμοποιήσουμε τα εμπόδια που απεικονίζονται στις παραπάνω εικόνες.

∅ Στάθμευση Δικύκλων (Μοτοσυκλετών)

Στο χώρο συναντάμε και το πρόβλημα στάθμευσης δικύκλων, που πλήττει όχι μόνο τα πεζοδρόμια, αλλά και όλο το χώρο της πλατείας με αρνητικές συνέπειες για την ομαλή κυκλοφορία και αναψυχή των πολιτών. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με την τοποθέτηση κάγκελων περιμετρικά της πλατείας γεγονός που θα οδηγήσει σε δραματική μείωση του αριθμού επισκέψεων και συνεπώς στη απομόνωση του χώρου. Επειδή όμως το δεύτερο κακό είναι μεγαλύτερο του πρώτου, θα αποφύγουμε την τοποθέτηση των διαχωριστικών κάγκελων και αντί αυτού θα προτείνουμε μία μελλοντική δημιουργία χώρου στάθμευσης δικύκλων πλησίον της πλατείας.

∅ Στάθμευση Ποδηλάτων

Οι περισσότεροι δρόμοι της περιοχής είναι μεγάλης κυκλοφορίας πράγμα που δεν αφήνει πολλά περιθώρια για την χρήση του ποδηλάτου. Οι υποδομές για το ποδήλατο και κυρίως οι λωρίδες κυκλοφορίας είναι ανύπαρκτες και ούτε υπάρχει χώρος για να φιλοξενήσουμε τέτοιες εγκαταστάσεις στο μέλλον. Οπότε δεν θα γίνει κάποια κίνηση για να κάνουμε το χώρο διαθέσιμο για τους ποδηλάτες, τουλάχιστον στο συγκεκριμένο σημείο της πόλης. Στη συνέχεια θα προτείνουμε τη δημιουργία χώρου στάθμευσης για τα ποδήλατα στη πλατεία Εξαρχείων, πλησίον της πλατείας Κάνιγγος, που έχει περισσότερες δυνατότητες να φιλοξενήσει έναν τέτοιο χώρο.

Η πλατεία Κάνιγγος διαθέτει πολλά κτίρια νεωτέρας κατασκευής με χαρακτηριστικό παράδειγμα το ξενοδοχείο Kaniggos, καθώς και αρκετά κτίρια μεσοπολεμικής κατασκευής. Κάποια από τα νεώτερα κτίρια έχουν διαμορφωθεί βάση των νεοκλασικών προτύπων και αποτελούν μία ενδιαφέρουσα ανατροπή των μοντέρνων τάσεων ενώ διακρίνονται και για την αισθητική τους ποιότητα. Η συνολική εικόνα που παρουσιάζουν οι όψεις των κτιρίων επί της πλατείας Κάνιγγος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως η βέλτιστη δυνατή. Υπάρχει μία ποικιλομορφία κτιρίων που όλα μαζί δημιουργούν μία ωραία αρχιτεκτονική σύνθεση που ωστόσο λόγω των διαφορετικών χρωματικών επιλογών και πολλαπλών διαφημιστικών προβολών αλλοιώνεται σημαντικά με αποτέλεσμα την συνολική υποβάθμιση του υπαίθριου χώρου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλατεία Κάνιγγος βρίσκεται εντός των ορίων του Ιστορικού Κέντρου πράγμα που απαγορεύει αυστηρά τη χρήση των διαφημιστικών πινακίδων σύμφωνα με το νομοθετικό διάταγμα Ν. 2833/2000.

Για την ισότιμη ανάδειξη των κτιρίων προτείνεται ο καθαρισμός και ο χρωματισμός των κτιρίων που διαταράσσουν την αισθητική ομοιομορφία του κτισμένου δυναμικού καθώς και η απαλλαγή όλων των κτιρίων από διαφημιστικές πινακίδες σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις Ν2833/200 ΚΑΙ Ν.1577/1997.

Μέτωπα κτιρίων επί του πεζόδρομου Χαλκοκονδύλη

Μέτωπα κτιρίων επί του πεζόδρομου Βερανζέρου

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Κάνιγγος

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Τζώρτζ

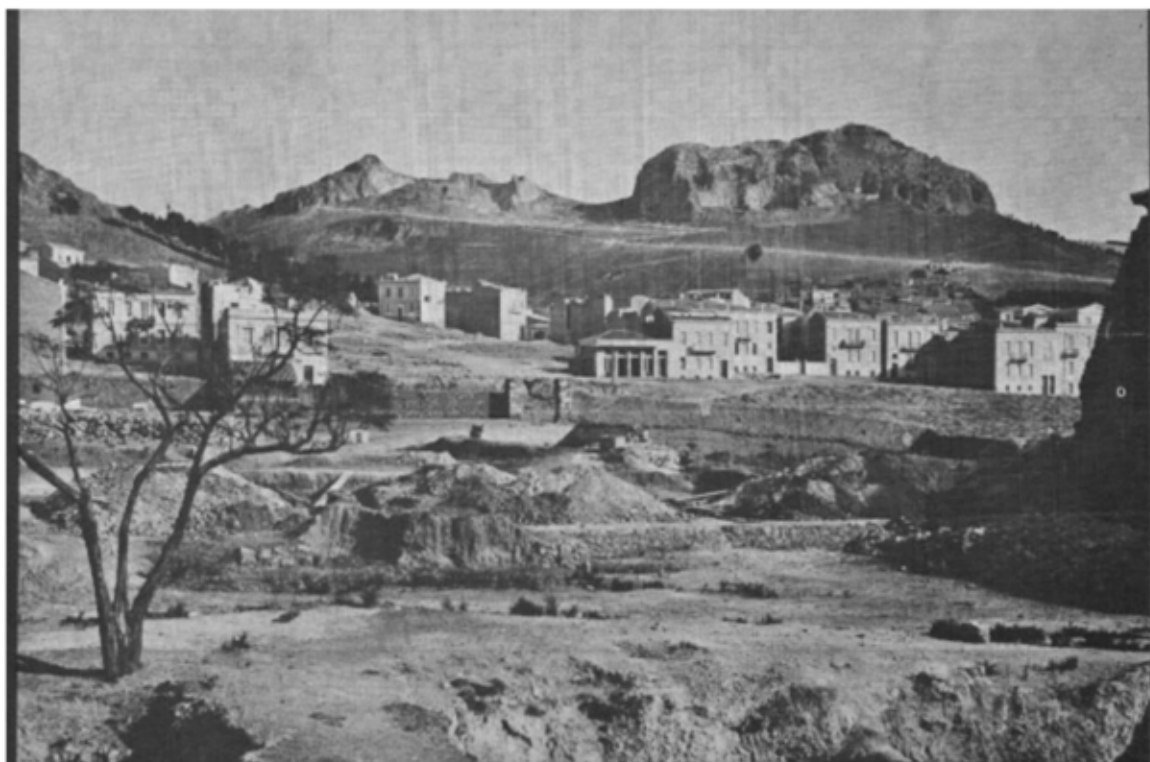
ΠΑΤΕΙΑ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ

Παλαιότερα η περιοχή ονομαζόταν Πιθαράδικα λόγω των εργαστηρίων που υπήρχαν στην περιοχή μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα και κατασκεύαζαν πιθάρια. Το νεώτερο όνομα της περιοχής καθώς και της ομώνυμης πλατείας προήλθε από έναν έμπορο Ηπειρώτη ονόματι Έξαρχο, που διατηρούσε στην οδό Θεμιστοκλέους μεγάλο –για τα δεδομένα της εποχής– κατάστημα γενικού εμπορίου.

Η στέγαση εκεί των τμημάτων του Πανεπιστημίου και του Πολυτεχνείου της Αθήνας, προσέλκυσε από τα μέσα του 19^{ου} – αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι και τις μέρες μας, διανοούμενους, νέους και φοιτητές. Η πλατεία συνδέεται άμεσα με το Πολυτεχνείο και τα γεγονότα του 1973, αλλά και αυτά του 1941-43. Στοιχείο που μαρτυρά έντονα τη συμμετοχή της πλατείας στα δρώμενα εκείνης της εποχής είναι η περίφημη «μπλε πολυκατοικία» στη γωνία της πλατείας Εξαρχείων και οδού Αραχώβης που είχε καταληφθεί από Ελασίτες για να εγκατασταθεί πολυβόλο το 1944 στα Δεκεμβριανά. Από την αντίσταση και τα Δεκεμβριανά του '44 ως τις φοιτητικές κινητοποιήσεις του 1-1-4 και τον αντιδικτατορικό αγώνα, η πλατεία των Εξαρχείων είχε ένα ξεχωριστό ρόλο στην ιστορία. Στη μεταπολίτευση η περιοχή μετατράπηκε στο επίκεντρο των πολιτικοϊδεολογικών ζυμώσεων και διεργασιών της εποχής, στεγάζοντας γραφεία πολιτικών οργανώσεων και στέκια αντιεξουσιαστών. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι με την πάροδο του χρόνου ο χώρος της πλατείας υπέστη σημαντική υποβάθμιση καθώς πέρα των καταστροφών που προκάλεσε ο «πόλεμος» μεταξύ των αναρχικών και της Αστυνομίας, υπήρξε και υπάρχει ακόμη και σήμερα παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και εμπόριο σάρκας.

Στο πλαίσιο της βελτίωσης του κέντρου της Αθήνας και ιδιαίτερα των υποβαθμισμένων περιοχών, επιχειρήθηκε επανειλημμένες φορές η ανάπλαση της πλατείας των Εξαρχείων. Οι πρώτες αναφορές για ανάπλαση της πλατείας γίνονται στα μέσα της δεκαετίας του '70, όταν ο τότε υπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ Β. Κουλουμπής δίνει στη δημοσιότητα ένα σχέδιο «ανάπλασης» των Εξαρχείων και μετατροπής της συνοικίας, στα βήματα του Θησείου και της Πλάκας: πεζοδρομήσεις, απομάκρυνση σουβλατζίδικων και μπαρ, ανάπτυξη ήπιας τουριστικής υποδομής, γκαλερί κ.λπ. Το σκεπτικό, όπως αναλυόταν στο σχετικό φυλλάδιο του ΥΠΕΧΩΔΕ, ήταν εύγλωττο: η «αποθάρρυνση των διαφόρων περιθωριακών κοινωνικών ομάδων στη μονοπώληση και υποβάθμιση του χώρου», μέσω της μετατροπής της συνοικίας σε «πόλο έλξης επισκεπτών και τουριστών» και της «τόνωσης της κατοικίας». Υπήρχαν κι άλλες προσπάθειες που αποσκοπούσαν στην αναβάθμιση της πλατείας και της ευρύτερης περιοχής, όπως αυτή του Γεώργιου Βουλγαράκη, υφυπουργού ΥΠΕΧΩΔΕ, ο οποίος σε μία συνεντευξή του στην Ελευθεροτυπία το '93 ανακοίνωσε ότι «Τα Εξάρχεια θα γίνουν σαν την Πλάκα». Τέλος, σε μία πρόσφατη ανάπλαση της πλατείας στο πλαίσιο για την ανάδειξη των δημόσιων υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, επιχειρήθηκε μία ριζική αλλαγή της δομής της πλατείας. Το σχέδιο περιλάμβανε τη διάσπαση του ενιαίου χώρου της πλατείας και τον κατακερματισμό της, με οριοθέτηση δύο ξεχωριστών υπερυψωμένων χώρων. Ωστόσο το σχέδιο αυτό δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ καθώς υπήρξαν πολλές αντιδράσεις τόσο των κατοίκων όσο και του τεχνικού κόσμου με αποτέλεσμα τη δημιουργία από κοινού ενός νέου σχεδίου ανάπλασης. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο σχέδιο ανάπλασης συμπεριλήφθηκε και η αποκατάσταση των όψεων των κτιρίων που βλέπουν στην πλατεία με βάση το πρόγραμμα «ΠΡΟΣΩΠΗ 2000», με αποτέλεσμα τον εξωραϊσμό των κτιρίων και την ανάδειξή τους, αλλά και ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα για το σύνολο της πλατείας.

Η πλατεία Εξαρχείων πριν την διαμόρφωσή της και η σημερινή της κατάσταση.

· **Πολεοδομικός Χαρακτήρας της πλατείας και η ένταξή της στην ευρύτερη λειτουργία της πόλης.**

Η πλατεία Εξαρχείων βρίσκεται στο 1^ο Διαμέρισμα της Αττικής και περικλείεται από τους εξής βασικούς άξονες κυκλοφορίας: την οδό Θεμιστοκλέους, την Σπ. Τρικούπη και την Στουρνάρη. Συνδέεται επίσης με ένα μικρό δίκτυο πεζοδρομίων, κυριότεροι εκ των οποίων είναι: τμήμα της οδού Θεμιστοκλέους, οδός Βολτετσίου, Τσαμαδού και Μεθώνης.

Η πλατεία στα Βορειοανατολικά της, μέσω της οδού Θεμιστοκλέους, συναντά τον λόφο Στρέφη ενώ στον ίδιο άξονα, αλλά αντίθετη κατεύθυνση, βλέπει την πλατεία Κάνιγγος. Τέλος, ενώνεται με το Πολυτεχνείο στα Βορειοδυτικά μέσω της οδού Στουρνάρη.

Από τον 20ο αιώνα έως και σήμερα, η πλατεία Εξαρχείων αποτελεί ένα σημείο συνάντησης πολλών Ελλήνων διανοούμενων, νέων και φοιτητών. Με την πάροδο του χρόνου, η πλατεία συγκέντρωσε ένα πλήθος από ψυχαγωγικές, κοινωνικοπολιτικές και εμπορικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα να γίνει πόλος έλξης για ανθρώπους και πέρα από τα στενά όρια της περιοχής. Ο χώρος της πλατείας χρησιμοποιείται κυρίως από την νεολαία λόγω μεγάλης συγκέντρωσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην περιοχή με κύριο εκπρόσωπο το Πολυτεχνείο. Η πλατεία λειτουργεί περισσότερο ως χώρος αναψυχής και λιγότερο ως πέρασμα εκπληρώνοντας έτσι το στόχο της ως δημόσιος υπαίθριος χώρος.

· **Η χρήση του χώρου από τροχοφόρα και τους πεζούς**

Οι δρόμοι περιμετρικά της πλατείας είναι ήπιας κυκλοφορίας με μοναδική ίσως εξαίρεση την οδό Σπ. Τρικούπη, που παρουσιάζει σχετικά έντονα κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως κατά τις ώρες αιχμής.

Πλησίον της πλατείας υπάρχει ένας υπόγειος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων (πλατεία Κάνιγγος), που παρέχει τη δυνατότητα στάθμευσης 24ώρου βάσεως για ένα μεγάλο αριθμό αυτοκινήτων (500 θέσεων). Παρ' όλη αυτά η πλατεία Εξαρχείων κατακλύζεται από παράνομα σταθμευμένα αυτοκίνητα και δίκυκλα εμποδίζοντας την ομαλή κυκλοφορία πεζών και περιορίζοντας το διαθέσιμο δημόσιο υπαίθριο χώρο στο ελάχιστο.

Στο χώρο δεν έχει προβλεφθεί κανένας άξονας κίνησης για τη μετακίνηση με το ποδήλατο και γενικότερα υποδομές για το ποδήλατο, με αποτέλεσμα η χρήση του ποδηλάτου να είναι ιδιαίτερα δυσχερής και περιορισμένη στην περιοχή. Όσον αφορά την μελλοντική χρήση του ποδηλάτου στο χώρο, είναι μάλλον αδύνατον να επιτευχθεί καθώς το μικρό σχετικά πλάτος των πεζοδρομίων και των δρόμων δεν επιτρέπουν τη δημιουργία λωρίδας κυκλοφορίας ποδηλάτων. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να δημιουργηθεί χώρος στάθμευσης ποδηλάτων πλησίον ή επί της πλατείας, σε χώρο που θα είναι λιγότερο δυσχερής για την φιλοξενία ποδηλάτων, για τη διευκόλυνση των φοιτητών που επί τω πλείστον χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο μέσω μετακίνησης.

Τα ΜΜΜ που υπάρχουν κοντά στο χώρο της πλατείας είναι κυρίως τα ΕΘΕΛ και ΗΛΠΑΠ (επί της Πατησίων) ενώ αρκετά κοντά, σε απόσταση 10 – 15 λεπτών βρίσκεται ο σταθμός μετρό Πανεπιστήμιο και σταθμός τρένου Ομόνοια. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο μελλοντικό σχεδιασμό του δικτύου μετρό προβλέπεται και μία νέα γραμμή, η γραμμή 4 (ή γραμμή U, όπως λέγεται λόγω του σχήματός της), η οποία θα έχει σταθμό στα Εξάρχεια και μάλιστα πλησίον της πλατείας. (Πηγή: www.oasa.gr). Η επικείμενη επέκταση γραμμής μετρό θα έχει πολλά θετικά αποτελέσματα για την περιοχή. Καταρχήν θα ανακουφίσει το επίγειο κυκλοφοριακό δίκτυο και θα δώσει την προτεραιότητα στον πεζό και κατά δεύτερον θα αυξήσει την αξία των ακινήτων που βαθμιαία θα φέρει την ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής, που τόσο χρειάζεται. Βέβαια, σημαντικό είναι να ελεγχθεί η άνοδος των τιμών για να μην προκληθούν ριζικές αλλαγές στην κοινωνική υπόσταση του χώρου.

Όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, η πλατεία συνδέεται με ένα δίκτυο από μικρά και μεγάλα πεζοδρόμια (οδοί ή τμήματα αυτών: Θεμιστοκλέους, Βαλτετσίου, Τσαμάδου, Μεθώνης, κ.ά.). Η κυκλοφορία στους πεζόδρομους είναι αρκετά άνετη χωρίς να διακόπτεται από εμπόδια. Η παράνομη στάθμευση των αυτοκινήτων στους πεζόδρομους έχει περιοριστεί σημαντικά καθώς κατά την πρόσφατη ανάπλαση της πλατείας τοποθετήθηκαν μεταλλικά κολωνάκια περιμετρικά της πλατείας. Λόγω της υψηλής συγκέντρωσης ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων στο χώρο, υπάρχουν αρκετά τραπεζοκαθίσματα στους πεζόδρομους, αλλά όχι σε βαθμό που να εμποδίζουν την κίνηση των πεζών.

· Διαμόρφωση και εξοπλισμός της πλατείας

Η πλατεία των Εξαρχείων αποτελεί ένα χώρο παραδοσιακού πολεοδομικού ιστού που διατηρεί πολλά και σημαντικά ιστορικά και μορφολογικά στοιχεία. Συγκεντρώνει στο χώρο της ανάμεικτες χρήσεις, κυρίως τριτογενούς τομέα (εμπόριο, ψυχαγωγία, υπηρεσίες) και σε μικρότερο ποσοστό την οικιστική χρήση. Με την πάροδο του χρόνου, η πλατεία μετατράπηκε από συνοικιακό χώρο συνεύρεσης κατοίκων σε υπερτοπικής σημασίας χώρο, με αποτέλεσμα την συγκέντρωση των πολυάριθμων εμπορικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που εκτόπισαν σημαντικά την κατοικία και υποβάθμισαν τους χώρους πρασίνου. Πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, το ΥΠΕΧΩΔΕ και η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων ΑΕ. Με την συμβολή των κατοίκων της περιοχής επιχείρησαν την ανάπλαση της πλατείας Εξαρχείων. Το αποτέλεσμα της παρέμβασης χαρακτηρίστηκε από αισθητική και ποιοτική αναβάθμιση του χώρου. Τα γεγονότα ότι στο ανασχεδιασμό της πλατείας συμμετείχαν οι κάτοικοι της περιοχής, έκανε το χώρο της πλατείας να ανταποκρίνεται άμεσα στις ανάγκες των επισκεπτών με φυσικό επακόλουθο την αύξηση της επισκεψιμότητας. Σήμερα, η πλατεία εξακολουθεί να διακρίνεται για τον πετυχημένο σχεδιασμό της που σε συνδυασμό με τον απαραίτητο υπαίθριο αστικό εξοπλισμό εξασφαλίζει σχεδόν τη βέλτιστη χρήση του χώρου.

- ΑΜΕΑ. Ο χώρος χαρακτηρίζεται κατάλληλος για τα ΑΜΕΑ, αν και παρουσιάζει μερικές ελλείψεις σε αστικό εξοπλισμό για τη συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα. Το πλάτος όλων των πεζοδρομίων είναι το ελάχιστο δυνατόν και τα κυριότερα πεζοδρόμια φέρουν οδηγό όδευσης τυφλών. Για την μετακίνηση ατόμων με κινητικά προβλήματα και προβλήματα όρασης έχουν δημιουργηθεί δύο ράμπες – κεκλιμένοι διάδρομοι κίνησης. Η μία ράμπα είναι κάθετη στην οδό Στουρνάρι και έχει κλίση 3% και η άλλη είναι κάθετη στην οδό Σπ. Τρικούπη με κλίση 4,35%. Οι δύο ράμπες συγκλίνουν στο πεζοδρομημένο τμήμα της οδού Θεμιστοκλέους. Οι κεκλιμένοι διάδρομοι (ράμπες) για τα ΑΜΕΑ έχουν κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές των διατάξεων του Κτιριακού Κανονισμού, αλλά και του ισχύοντος (Ν. 1577/85) καθώς οι κλίσεις είναι επιτρεπτές και τα υλικά τα προτεινόμενα από τους πιο πάνω αναφερόμενους κανονισμούς. Η χωροθέτησή τους στην πλατεία και η συνάντησή τους στην οδό Θεμιστοκλέους κρίνεται σωστή.

Τέλος, έχουν διαμορφωθεί χώροι ανάπαυσης που προορίζονται για τους χρήστες αμαξιδίων. Ο μόνος εξοπλισμός που λείπει από το χώρο και είναι άκρως αναγκαίο για την ασφάλεια των ΑΜΕΑ είναι οι φωτεινοί-ηχητικοί σηματοδότες που πρέπει να υπάρχουν στις διαβάσεις.

- Μορφή. Η πλατεία Εξαρχείων από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα διατηρεί την τριγωνική της μορφή.
- Έργα Τέχνης. Την πλατεία διακοσμεί ένα κεντρικά τοποθετημένο άγαλμα του Θεού Έρωτα.

- Βλάστηση. Σύμφωνα με την μελέτη που έκανε η φοιτήτρια Τρελοπούλου Ευτυχία στα πλαίσια της πτυχιακής της εργασίας (Σχολή Αγρονόμων – Τοπογράφων Μηχανικών), η πλατεία Εξαρχείων χαρακτηρίζεται από αραιή βλάστηση που αποτελείται από μεγάλα, μέτρια δέντρα και θάμνους. Το πράσινο που διαθέτει ο χώρος δεν επαρκεί για την βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Στους δρόμους και πεζόδρομους περιμετρικά ή πλησίον της πλατείας υπάρχει γραμμική φύτευση δέντρων που λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας. Η φύτευση κατά μήκος των οδικών αξόνων αλλά και πεζοδρομίων τονίζει την κατεύθυνση των δρόμων, επιτρέπει και προστατεύει την κίνηση – στάση των περαστικών ενώ παράλληλα αυξάνει σημαντικά τα ποσοστά του πρασίνου στην πόλη.

- Οι δρόμοι και οι πεζόδρομοι που περικλείουν το χώρο της πλατείας βρίσκονται σε άριστη κατάσταση λόγω της πρόσφατης ανάπλασης που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολλές διαμαρτυρίες όσον αφορά την κατάληψη ενός μεγάλου μέρους του πεζοδρομίου Θεμιστοκλέους από τραπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων. Είναι γνωστό ότι ο Δήμος έχει παραχωρήσει ένα αξιόλογο κομμάτι του πεζοδρομίου στους ιδιοκτήτες των καταστημάτων μειώνοντας έτσι σημαντικά το δημόσιο ελεύθερο χώρο που αναλογεί δικαιωματικά στους κατοίκους. Ίσως θα έπρεπε να επανεξεταστεί από το Δήμο Αθηναίων το ποσοστό του χώρου της πλατείας που θα παραχωρείται στα καταστήματα.
- Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την δαπεδόστρωση της πλατείας είναι ο κυβόλιθος σε γήινα χρώματα και το μάρμαρο σε λευκό και γκρι χρώματα. Το μάρμαρο ως υλικό επίστρωσης κρίνεται αρνητικά όχι για την αισθητική του επίδραση στο χώρο, αλλά κυρίως για την λειτουργική. Στις αρχές του Βιοκλιματικού Σχεδιασμού αναφέρεται ότι θα πρέπει να επιλέγονται υλικά με χαμηλό συντελεστή θερμοχωρητικότητας και χαμηλό δείκτη ανακλαστικότητας ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα θάμπωσης (Τέτοια υλικά είναι κυβόλιθοι, όχι όμως και το μάρμαρο). Σε τμήματα της πλατείας, όπου προβλέπεται η ύπαρξη κλίσης έγινε ειδική διαμόρφωση και επίστρωση της επιφάνειας για τη μείωση της ολισθηρότητας του δαπέδου.

- Στάθμευση. Είναι γνωστό το πρόβλημα της στάθμευσης που επικρατεί σε όλους τους δημόσιους υπαίθριους χώρους στα κεντρικά σημεία της Αθήνας. Εξαίρεση δεν αποτελεί ούτε η πλατεία Εξαρχείων. Αν και τα τελευταία χρόνια το πρόβλημα αυτό έχει περιοριστεί σημαντικά στο συγκεκριμένο χώρο. Κατά την ανάπλαση της πλατείας είχαν τοποθετηθεί μεταλλικά κολωνάκια – εμπόδια περιμετρικά της πλατείας που καθιστούν αδύνατη την προσέλευση αυτοκινήτων στο χώρο της πλατείας. Ο κατάλληλος αυτός υπαίθριος αστικός εξοπλισμός σε συνδυασμό με την δράση της Δημοτικής Αστυνομίας έχουν μειώσει δραστικά τον αριθμό των παραβατών. Ωστόσο τα μέτρα αυτά δεν αποδείχθηκαν αρκετά για την αναχαίτιση των μοτοσυκλετών τα οποία κυριαρχούν σχεδόν σε όλα τα πεζοδρόμια της

πλατείας. Τέλος, λόγω μεγάλης συγκέντρωσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πλησίον της πλατείας, υπάρχει αυξημένη προσέλευση ποδηλάτων. Δυστυχώς, κατά την ανάπλαση του χώρου δεν είχαν προβλεφθεί κατάλληλες υποδομές για την φιλοξενία του συγκεκριμένου μέσου μετακίνησης. Βέβαια, το δίκτυο των πεζοδρόμων δεν είναι εκτεταμένο και ούτε συ άλλος δεν θα μπορούσε, λόγω περιορισμένου πλάτους σε πολλά τμήματα αυτού, να φιλοξενήσει και ποδηλατοδρόμο. Ωστόσο θα μπορούσε να δημιουργηθεί τουλάχιστον ένας χώρος στάθμευσης ποδηλάτων.

- Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείται επαρκής και αποτελείται από φωτιστικά σώματα μεσαίου φωτισμού (2-3 m) που υπερβαίνουν τον αριθμό των 20, από ένα φωτιστικό σώμα ψηλού φωτισμού (7 m) που βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της

πλατείας και από μερικά spots για το φωτισμό των ιδιαίτερων στοιχείων της πλατείας (άγαλμα) και δημιουργίας εφέ. Επιπλέον, για το φωτισμό των περιφερειακών δρόμων (οδοί Στουρνάρη, Σπ. Τρικούπη) χρησιμοποιήθηκαν εκκρεμή φωτιστικά σώματα, τα οποία δεν επιβαρύνουν το χώρο της πλατείας με επιπλέον αστικό εξοπλισμό και δημιουργούν ένα ωραίο αισθητικά αποτέλεσμα.

- Τα καθίσματα που βρίσκονται στο χώρο της πλατείας είναι 12 στον αριθμό και έχουν ξύλινη επένδυση, που προσφέρει επιπλέον άνεση στις ευπαθείς ομάδες (ΑΜΕΑ, άτομα μεγάλης ηλικίας). Επίσης σε κεντρικό σημείο της πλατείας υπάρχουν και κερκίδες που αυξάνουν τον αριθμό των καθιστικών που υπάρχουν στο χώρο. Οι κερκίδες είναι φτιαγμένες από μπετόν και είναι κατάλληλα σκασμένες με φυσικά μέσα (βλάστηση).
- Η καθαριότητα του χώρου είναι η μέγιστη δυνατή καθώς υπάρχουν καλάθια απορριμμάτων (12 στον αριθμό) τοποθετημένα σε στρατηγικά σημεία ανά 4–6 m. Έλλειψη ωστόσο παρουσιάζεται σε κάδους αχρήστων που είναι ιδιαίτερα απαραίτητοι σε τόσο κεντρικά σημεία της Αθήνας όπως είναι τα Εξάρχεια.
- Παιδική Χαρά. Η πλατεία Εξαρχείων φιλοξενεί στο χώρο της μία παιδική χαρά για παιδιά ηλικίας άνω των 5 ετών και κάτω των 14 ετών και δημιουργήθηκε με στόχο να καλύψει τις ανάγκες που δημιουργούνται από τις γύρω χρήσεις γης (κατοικίες,

δημοτικά σχολεία, κ.ά.) Ο χώρος αυτός πληρεί σχεδόν όλες τις προϋποθέσεις που αναφέρουν τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, EN 1176/1 έως 8 και η ελληνική νομοθετική πράξη Ν. 28492/2009 (ΦΕΚ 931/Β`/18.5.2009) ΠΛΗΝ όμως ενός ενός αρκετά σημαντικού παράγοντα – τη δημιουργία μίας ικανής περιφραξης, φυσικής ή τεχνητής, που θα παρέχει ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντάς τα από κινδύνους και τραυματισμούς. Μία τέτοια παράλειψη μπορεί να θέσει σε σοβαρό κίνδυνο την ασφάλεια των παιδιών δεδομένου ότι ο χώρος γειτνιάζει με δρόμους κυκλοφορίας αυτοκινήτων (οδός Στουρνάρι και Σπ. Τρικούπη).

- Ο χώρος φιλοξενεί τρία περίπτερα. Λόγω υπερτοπικής σημασίας της πλατείας Εξαρχείων και τα τρία περίπτερα αξιοποιούνται πλήρως από τους επισκέπτες. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλίσουμε περισσότερο υπαίθριο χώρο στους κατοίκους και τους επισκέπτες, θα μπορούσαμε να καταργήσουμε ένα από αυτά.
- Λόγω της θέσης της πλατείας στο χώρο και λόγω το ότι περικλείεται από κτίσματα όχι ιδιαίτερα μεγάλου ύψους, επιτυγχάνεται ικανοποιητικά ο στόχος της ανεμοπροστασίας.
- Λοιπά Στοιχεία. Επί του πεζοδρομίου Θεμιστοκλέους υπάρχουν δύο βρύσες συμμετρικά τοποθετημένες. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα απαραίτητο στο συγκεκριμένο χώρο που φιλοξενεί μία παιδικά χαρά. Στο τμήμα της πλατείας που βλέπει προς την Στουρνάρη υπάρχει ένας πυροσβεστικός κρουνός εύκολα προσβάσιμος. Τέλος, επί του πεζοδρομίου που βρίσκεται παράλληλα στην οδό Σπ. Τρικούπη έχει τοποθετηθεί ένας τηλεφωνικός θάλαμος ολοκληρώνοντας τον άψογο εξοπλισμό της πλατείας.

• **Ο περιβάλλον χώρος και τα μέτωπα των κτιρίων**

Το οικοδομικό δυναμικό που περιστοιχίζει την πλατεία αποτελείται κυρίως από πολυώροφα κτίρια (5 – 7 ορόφων) ενώ στο χώρο υπάρχουν και λίγα μονώροφα και δώροφα κτίρια, όπως αυτό που ανήκει στο κινηματογράφο «Βοξ» καθώς και ένα άλλο που βρίσκεται επί της Θεμιστοκλέους και της Μεταξά Ανδρ. Η δεκαετία κατασκευής τους ποικίλλει. Υπάρχουν κτίρια που κατασκευάστηκαν τη δεκαετία του '50 – '60 και άλλα που κατασκευάστηκαν τη δεκαετία του '80. Η περιοχή μελέτης μας διαθέτει και αρκετά διατηρητέα κτίρια, νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, τα περισσότερα εκ των οποίων βρίσκονται κυρίως επί της οδού Θεμιστοκλέους (Θεμιστοκλέους 48 – ιδιοκτησία αδελφών Κατσαντώνη, Θεμιστοκλέους 66, Θεμιστοκλέους 73 – ιδιοκτησία Παν. Κορδώση).

Οι χρήσεις γης που συγκεντρώνονται γύρω από το χώρο της πλατείας είναι ανάμεικτες και σε πολλές των περιπτώσεων ασύμβατες μεταξύ τους. Υπάρχει αυξημένη συγκέντρωση των τριτογενών λειτουργιών και ιδιαίτερα ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (κινηματογράφος, καφετέριες, μπαρ κ.ά.) που έχουν εκτοπίσει κατά πολύ την οικιστική χρήση αλλοιώνοντας το παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής. Η πλατεία συνδέεται άμεσα με το Πολυτεχνείο, αλλά και με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως ΕΠΑΛ, ΙΕΚ, φροντιστήρια κ.ά. με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται αυξημένη προσέλευση της νεολαίας στο χώρο. Λόγω της συσχέτισης της πλατείας με τα γεγονότα του Πολυτεχνείου του 1973, στην περιοχή γύρω από αυτήν στεγάζονται οργανώσεις της Κοινοβουλευτικής και εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς καθώς και αναρχικές ομάδες. Τα υπόλοιπα κτίρια, κυρίως στην ευρύτερη περιοχή, περιλαμβάνουν χώρους γραφείων, υπηρεσιών καθώς και εμπορικών δραστηριοτήτων.

Οι όψεις των κτιρίων που βλέπουν προς την πλατεία έχουν παρόμοιες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις διατηρώντας παράλληλα τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τα κάνουν να ξεχωρίζουν από το σύνολο. Τα περισσότερα κτίρια βρίσκονται σε καλή κατάσταση και αυτό χάρη στο πρόγραμμα «ΠΡΟΣΟΨΗ 2000» που εφαρμόστηκε στα πλαίσια για την αποκατάσταση των όψεων των κτιρίων και ανάδειξης υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Το αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής ήταν ο εξωραϊσμός των κτιρίων, η ανάδειξή τους αλλά και ένα καλύτερο αποτέλεσμα για το σύνολο της πλατείας.

ΣΤΟΧΟΣ

Η υφιστάμενη κατάσταση της πλατείας Εξαρχείων μπορεί να χαρακτηριστεί ως άριστη και αυτό γιατί προηγήθηκε η διαμόρφωση του χώρου στα πλαίσια ανάπλασης ιστορικών περιοχών και ανάδειξης των υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ ΑΜΕΑ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η πλατεία διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την φιλοξενία ευπαθών ομάδων πλην των φωτεινών – ηχητικών σηματοδοτών, οι οποίοι θα τοποθετηθούν στις διαβάσεις για την εξασφάλιση της ασφάλειας των ΑΜΕΑ.

∅ Βλάστηση

Ο χώρος χαρακτηρίζεται από αραιή βλάστηση με αποτέλεσμα να μην συμβάλει στην βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Προτείνεται λοιπόν η ενίσχυση του πρασίνου με φύτευση φυλλοβόλων και αειθαλών δέντρων μεσαίου μεγέθους. Τα δέντρα μεσαίου μεγέθους θα βοηθήσουν στη γεφύρωση της διαφοράς κλίμακας που παρουσιάζεται ανάμεσα στον άνθρωπο και το κτισμένο δυναμικό της πόλης. Επίσης προτείνεται η φύτευση εδαφοκαλυπτικών φυτών ή γκαζόν που θα δημιουργήσουν ένα ωραίο αισθητικά αποτέλεσμα στην επιφάνεια του εδάφους που φαντάζει άμορφο και μελαγχολικό. Θα αποφευχθεί η χρήση θαμνοειδούς πρασίνου που προκαλεί αίσθηση ανασφάλειας στους επισκέπτες. Ο δημότης θέλει πλέον ελεύθερο οπτικό πεδίο για ναιώσει ασφαλής και η χαμηλή βλάστηση δεν του το παρέχει.

∅ Στάθμευση

Η παράνομη στάθμευση αυτοκινήτων έχει μειωθεί σημαντικά στο χώρο της πλατείας. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τα πεζοδρόμια που βρίσκονται επί της Στουρνάρη και Σπ. Τρικούπη, τα οποία καταλαμβάνονται καθημερινά από αυτοκίνητα και εμποδίζουν την ομαλή κυκλοφορία των περαστικών και επισκεπτών. Προτείνεται η τοποθέτηση στοιχείων – εμποδίων σε σημεία όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Τα στοιχεία – εμπόδια θα είναι σε μορφή μεταλλικών

κολωνακίων καθώς δεν υπάρχει αρκετός χώρος για τοποθέτηση πιο καλαίσθητων

εμποδίων. Όσον αφορά την παράνομη στάθμευση μοτοσυκλετών, επειδή δεν υπάρχει κάποιος αστικός εξοπλισμός να αναχαιτίσει τη δράση τους, θα πραγματοποιούνται έλεγχοι και θα κόβονται κλήσεις από την Δημοτική Αστυνομία. Επίσης, προτείνεται μία μελλοντική δημιουργία χώρου στάθμευσης δικύκλων πλησίον της πλατείας. Τέλος, λόγω μεγάλης προσέλευσης ποδηλάτων στο χώρο της πλατείας, θα δημιουργηθεί στεγασμένος χώρος στάθμευσης για τα ποδήλατα (10 θέσεων) στο τμήμα της πλατείας που βλέπει προς την οδό Στουρνάρη (Βλέπε Τοπογραφικό). Ο χώρος αυτός θα περιλαμβάνει ποδηλατοστάτες σχήματος Π και ένα στέγαστρο από μεταλλικές κολώνες και ημιδιαφανές υλικό (Βλέπε Σχέδιο). Δυστυχώς, δεν υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας περαιτέρω υποδομών για το ποδήλατο καθώς το δίκτυο των πεζοδρόμων δεν είναι εκτεταμένο και ούτε συ άλλος λόγω περιορισμένου πλάτους δεν θα μπορούσε να φιλοξενήσει και ποδηλατοδρόμο.

Ø **Πεζόδρομοι και Πεζοδρόμια**

Οι πεζόδρομοι και τα πεζοδρόμια βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση. Το υλικό της κατασκευής τους είναι ο κυβόλιθος σε γήινα χρώματα και η τσιμεντόπλακα. Για την δαπεδόστρωση, καλό θα ήταν να διαλέγουμε υλικά ανοιχτόχρωμα με υψηλή ανακλαστικότητα και αυξημένη υδατοπερατότητα. Έτσι θα μειωθεί το ποσοστό απορρόφησης της ηλιακής ενέργειας και θα αυξηθεί η συγκράτηση νερού και υγρασίας στο έδαφος. Η τσιμεντόπλακα δεν έχει τέτοιες ιδιότητες σε αντίθεση με το κυβόλιθο. Προτείνεται η τοποθέτηση κυβόλιθων σε όλη την επιφάνεια της πλατείας και πεζοδρομίων που περιβάλλουν την πλατεία.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω υπάρχει δυσανασχέτηση όσον αφορά την κατάληψη του πεζοδρομίου Θεμιστοκλέους από τραπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων. Συγκεκριμένα, έχει παραχωρηθεί ένα αξιόλογο τμήμα του πεζοδρομίου πλάτους 5 m που μειώνει το δημόσιο ελεύθερο χώρο μόλις στα 2,5 – 3 m. Σε περίπτωση που όλος ο πεζόδρομος ήταν διαθέσιμος για δημόσια χρήση θα μπορούσαμε να εισάγουμε άξονα κίνησης για το ποδήλατο και με τον τρόπο αυτό να προωθούσαμε τη χρήση του ποδηλάτου. Από την άλλη βέβαια ο δημόσιος υπαίθριος χώρος είναι άμεσα συνυφασμένος με δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας καθώς αυτές είναι που προσελκύουν ακόμη περισσότερους επισκέπτες και ενισχύουν την δραστηριότητα στη πλατεία. Συνεπώς προτείνεται η μείωση του χώρου του πεζόδρομου που παραχωρείται στους ιδιοκτήτες των καταστημάτων κατά 1 m και κατάργηση των τραπεζοκαθισμάτων στα πεζοδρόμια περιμετρικά της πλατείας (π.χ. πεζοδρόμιο επί της Στουρνάρη, Βλέπε Φωτογραφία).

Προτείνεται επίσης η κατάργηση του περιπτέρου επί της οδού Σπ. Τρικούπη, καθώς τα δύο περιπτερα που βρίσκονται επί της Στουρνάρη θεωρούνται αρκετά για την ικανοποίηση των αναγκών των επισκεπτών. Με την απομάκρυνση του συγκεκριμένου περιπτέρου θα ελευθερωθεί ένα σημαντικό μέρος του πεζόδρομου Θεμιστοκλέους που αδιαμφισβήτητα θα συμβάλει στην ομαλή κίνηση των πεζών.

Τέλος, στο βορειοδυτικό τμήμα της πλατείας έχει παραχωρηθεί ένα σημαντικό μέρος της πλατείας (3*5) στον ιδιοκτήτη του διπλανού καταστήματος. Προτείνεται λοιπόν η κατάργηση των τραπεζοκαθισμάτων και η κατασκευή ενός ημιστεγασμένου χώρου με καθίσματα και συνοδεία πρασίνου. (κιόσκι – Gazebo, Βλέπε Σχέδιο). Ο χώρος αυτός αποσκοπεί στην ηλιοπροστασία των κατοίκων κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και στην προστασία από δυσμενείς καιρικές συνθήκες κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Θα διαθέτει καθίσματα με ημικυκλική διάταξη που ενισχύουν την κοινωνική περίπτωση των κατοίκων ενώ το ύψος της κατασκευής θα ξεπερνάει τα 2,5 – 3 m με σκοπό την εξασφάλιση ελεύθερου οπτικού πεδίου που θα ενισχύσει το αίσθημα της ασφάλειας στους χρήστες.

∅ Φωτισμός

Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείται επαρκής και κατάλληλος για έναν χώρο σαν την πλατεία Εξαρχείων που έχει προϊστορία στη συγκέντρωση κοινωνικών ομάδων που θεωρούνται «ανεπιθύμητες» ή και επικίνδυνες. Ωστόσο, λόγω αύξησης της βλάστησης που προτείνεται, κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή περισσότερων spots που θα έχουν λαμπτήρες θερμοκρασίας χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε) και είναι ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Τα φωτιστικά αυτά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

∅ Καθαριότητα

Προτείνεται η τοποθέτηση ενός περιπτέρου ανακύκλωσης χαρτιού – αλουμινίου – γυαλιού στη θέση του περιπτέρου επί της Σπ. Τρικούπη που προτάθηκε να απομακρυνθεί από το χώρο. Με την τοποθέτηση ενός περιπτέρου ανακύκλωσης σε ένα τόσο κεντρικό σημείο θα ενισχύσουμε την δραστηριότητα της ανακύκλωσης καθώς και ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης στους κατοίκους αλλά και στους επισκέπτες.

∅ Παιδική Χαρά

Προτείνεται η κατασκευή μίας τεχνητής περίφραξης περιμετρικά της παιδικής χαράς που θα παρέχει συνθήκες ασφάλειας στα παιδιά εν ώρα του παιχνιδιού ενώ παράλληλα θα εξασφαλίζει ελεύθερο οπτικό πεδίο προς το περιβάλλοντα χώρο έτσι ώστε ο χώρος να μη γίνεται στόχος συγκέντρωσης παράνομων δραστηριοτήτων (χρήση ναρκωτικών από περιφερειακές ομάδες πληθυσμού). Τέλος, βάση της παραγράφου 4.2. του προτύπου EN 1177/97 και του προτύπου EN 1176/97, θα διαμορφωθεί ένα δάπεδο καλύτερο από το υπάρχων (ξηρό έδαφος), που θα έχει μεγαλύτερη δυνατότητα απορρόφησης κρούσεων. Επίσης, θα γίνει μέριμνα για το πάχος του δαπέδου σε σημεία του χώρου όπου το ύψος της πτώσης είναι ιδιαίτερα μεγάλο με στόχο πάντα τη βέλτιστη δυνατή απορρόφηση κρούσεων.

Κατά τη διαμόρφωση των χώρων πρασίνου θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας όχι μόνο τη φορμαλιστική διαμόρφωση του χώρου αλλά και την κοινωνικό – οικονομική υπόσταση της περιοχής.

Η πλατεία Εξαρχείων παλαιότερα αποτελούσε ένα συνοικιακό υπαίθριο χώρο αναψυχής. Με την πάροδο του χρόνου αποτέλεσε πόλο έλξης για διάφορες δραστηριότητες κυρίως ψυχαγωγικού χαρακτήρα και στη συνέχεια μετατράπηκε σε υπερτοπικού σημασίας χώρο με ολέθριες συνέπειες για την κατοικία. Σήμερα, ο κεντρικός ρόλος της πλατείας χάνεται ανάμεσα στη πληθώρα των δραστηριοτήτων που επικρατούν στην περιοχή ενώ η κατοικία έχει απομακρυνθεί περισσότερο από ποτέ.

Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η ένταξη καινούργιων χρήσεων, συμβατών με την οικιστική χρήση όχι μόνο για την επαναφορά της κατοικίας στην περιοχή, αλλά και για τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου της πλατείας. Τέτοιες χρήσεις μπορούν να θεωρηθούν διάφορες εμπορικές μικροεπιχειρήσεις, όπως το μπακάλικο, ο φούρνος, το ανθοπωλείο, ή με άλλα λόγια όσες επιχειρήσεις είναι απαραίτητες για την ομαλή διαβίωση των κατοίκων. Πρέπει να τονιστεί ότι ο σκοπός της συγκεκριμένης πρότασης δεν στοχεύει στην εκτόπιση των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά στο μετριασμό του φαινομένου.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕΤΩΠΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Οι όψεις κτιρίων επί της πλατείας Εξαρχείων, λόγω της πρόσφατης ανάπλασης που πραγματοποιήθηκε για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, στα πλαίσια του προγράμματος «ΠΡΟΣΟΨΗ 2000», δεν χρήζουν ανάγκης άμεσης επέμβασης και για το λόγο αυτό δεν θα παρουσιαστεί κάποια πρόταση για την ανάπλασή τους. Το μόνο που θα σημειωθεί είναι ότι τα κτίρια «υποφέρουν» από την παράνομη αφισκοκόλληση, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί με πιο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο και με πιο τακτική εποπτεία του χώρου από τις δημόσιες αρχές.

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Στουρνάρη

Μέτωπα κτιρίων επί του πεζόδρομου Θεμιστοκλέους

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Σπ. Τρικούπη

ΚΑΤΟΨΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΕΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:250

ΠΛΑΤΕΙΑ ΛΑΥΡΙΟΥ

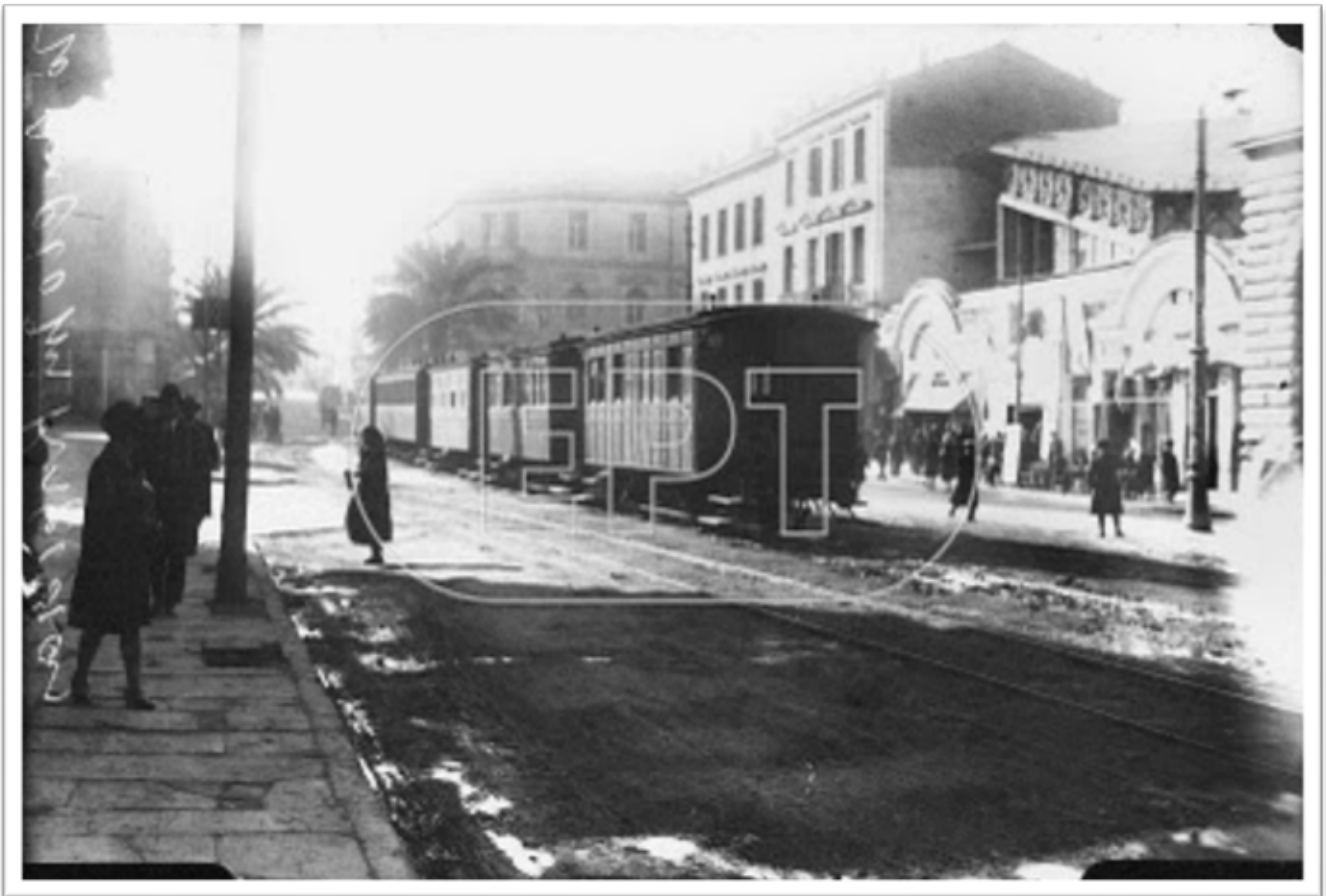
Ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Πλατείας Λαυρίου ήταν σταθμός των Σιδηροδρόμων Αττικής, επί της γραμμής Πλατείας Λαυρίου - Στροφυλίου, της οποίας αποτελούσε αφετηρία. Βρισκόταν στην Αθήνα και η ονομασία του οφειλόταν στην παρακείμενη πλατεία Λαυρίου. Η πλατεία Λαυρίου διαμορφώθηκε μαζί με τον σταθμό και ονομάστηκε έτσι επειδή ο παρακείμενος σταθμός θ' αποτελούσε την αφετηρία του δικτύου των Σιδηροδρόμων Αττικής (προς Στροφύλι και Λαύριο). Ουσιαστικά η πλατεία και ο σταθμός κατασκευάστηκαν και ονομάστηκαν ταυτοχρόνως. Εγκαινιάστηκε το 1889 και έκλεισε το 1926. Διέθετε περιστροφική πλάκα.

Ο σταθμός πλατείας Λαυρίου αναφερόταν σε ορισμένες ενδείξεις με την ονομασία «Ομόνοια», λόγω της εγγύτητάς του με την πλατεία Ομονοίας. Επίσης, σε άλλες ενδείξεις ο σταθμός αναφερόταν με την ονομασία «Αθήνα», θεωρούμενος ως κεντρικός σταθμός των Σιδηροδρόμων Αττικής για την Αθήνα. Μετά την επέκταση της γραμμής των Ελληνικών Ηλεκτρικών Σιδηροδρόμων από την Ομόνοια προς την Κηφισιά το 1957, ο σταθμός Ομονοίας του μετρό θεωρείται ότι παρέχει την εξυπηρέτηση που παρείχε στη διάρκεια της λειτουργίας του ο σταθμός πλατείας Λαυρίου, όσον αφορά τη διαδρομή Ομονοίας - Κηφισιάς. (Πηγή: www.el.wikipedia.org)

Ζαχαροπλασείο «Λαύριον» επί της Βερανζέρου και Γ' Σεπτεμβρίου.

· Πολεοδομικός χαρακτήρας της πλατείας και η ένταξή της στην ευρύτερη λειτουργία της πόλης

Η πλατεία Λαυρίου βρίσκεται στο 1^ο Διαμέρισμα της Αττικής και περικλείεται από τους εξής άξονες κυκλοφορίας: την οδό Χαλκοκονδύλη, την Βερανζέρου και την 3^η Σεπτεμβρίου. Οι άξονες αυτοί έχουν υπερτοπική σημασία πράγμα που ανάγει τη πλατεία σε σημαντικό χώρο πρασίνου και αναψυχής.

Η πλατεία Λαυρίου απέχει μόλις 200 m από την πλατεία Ομονοίας ενώ πλησίον της βρίσκονται και η πλατεία Κάνιγγος στα Νοτιοανατολικά καθώς και η πλατεία Ανεξαρτησίας (Βάθης) στα Βορειοδυτικά. Με την κατάλληλη φύτευση των δρόμων και των παραπάνω χώρων θα μπορούσαμε να πετύχουμε τη δημιουργία δικτύου χώρων πρασίνου που θα έδινε μία ανάσα στην πυκνοκατοικημένη περιοχή της Ομόνοιας.

Σήμερα η πλατεία Λαυρίου δεν παραπέμπει με κανέναν τρόπο σε χώρο πλατείας. Οι κάτοικοι αλλά και οι απλοί περαστικοί αναγνωρίζουν το χώρο ως μία απλή νησίδα πρασίνου ή ως ένα απλό πέρασμα με λιγοστό πράσινο και ένα σιντριβάνι που προσπαθούν να κρύψουν την ασχήμια των γύρω πολυώροφων κτιρίων. Έτσι, οι μόνοι χρήστες της περιοχής είναι οι παράνομα σταθμευμένες μοτοσυκλέτες που εκμεταλλεύονται στο έπακρων τον ελάχιστο διαθέσιμο χώρο της πλατείας αποτρέποντας τη χρήση του από απλούς περαστικούς που μέχρι τώρα κατά κάποιο τρόπο χρησιμοποιούσαν και αυτοί την πλατεία. Με λίγα λόγια, ο χώρος της πλατείας σήμερα χρησιμοποιείται περισσότερο ως χώρος στάθμευσης, λιγότερο ως πέρασμα και καθόλου ως χώρος αναψυχής και πρασίνου που είναι ο πρωταρχικός στόχος της δημιουργίας του.

· Η χρήση του χώρου από τα τροχοφόρα και τους πεζούς.

Οι δρόμοι περιμετρικά της πλατείας Λαυρίου είναι δρόμοι μεγάλης κυκλοφορίας λόγω της υπερτοπικής τους σημασίας και παρουσιάζουν σχετικά έντονα κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως κατά τις ώρες αιχμής. Εξαίρεση ίσως να αποτελεί η οδός Βερανζέρου που έχει περισσότερο τοπική σημασία παρά υπερτοπική λόγω της περιορισμένης έκτασής της στο χώρο.

Πλησίον της πλατείας, επί της οδού Χαλκοκονδύλη, υπάρχει ένας ιδιωτικός υπόγειος χώρος στάθμευσης 24ώρου βάσεως για ένα μεγάλο αριθμό αυτοκινήτων. Για το λόγο αυτό, αλλά και επειδή έχουν τοποθετηθεί διαχωριστικά κάγκελα και στοιχεία – εμπόδια στο χώρο της πλατείας, δεν

παρουσιάζονται περιπτώσεις παράνομα σταθμευμένων αυτοκινήτων. Το ίδιο όμως δεν συμβαίνει και με τις μοτοσυκλέτες. Υπάρχει ένας χώρος στάθμευσης μοτοσυκλετών 20 θέσεων επί της Χαλκοκονδύλη, έξω από το κτίριο της ΔΕΗ, αλλά αυτός δεν επαρκεί για την κάλυψη των υπαρχόντων αναγκών στάθμευσης. Το αποτέλεσμα είναι ο χώρος της πλατείας να καταλαμβάνεται καθημερινά από δίκυκλα, τα οποία όχι μόνο εμποδίζουν την ομαλή προσπέλαση των πεζών, αλλά και έχουν μετατρέψει την πλατεία από χώρο αναψυχής σε χώρο στάθμευσης μοτοσυκλετών. Τέλος, λόγω έλλειψης πεζόδρομων, αλλά και επειδή οι δρόμοι που περιβάλλουν την πλατεία είναι δρόμοι έντονης κυκλοφορίας, δεν υπάρχουν υποδομές για το ποδήλατο. Ωστόσο, σύμφωνα με την επιτόπια παρατήρηση, στο χώρο υπάρχουν σταθμευμένα ποδήλατα που πασχίζουν να βρουν λίγο χώρο στάθμευσης ανάμεσα στις δεκάδες μοτοσυκλέτες. Κρίνεται λοιπόν σκόπιμο να δημιουργηθεί ένας χώρος στάθμευσης ποδηλάτων επί της πλατείας Λαυρίου έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι ποδηλάτες, αλλά και για να προωθήσουμε το συγκεκριμένο μέσο μετακίνησης με μελλοντική ίσως εγκατάσταση και περαιτέρω υποδομών για το ποδήλατο.

Λόγω της κεντρικής τοποθεσίας της πλατείας, υπάρχει μία πληθώρα ΜΜΜ που είτε περνάνε από το χώρο της πλατείας είτε βρίσκονται πλησίον αυτής. Λίγο πιο κάτω από την πλατεία Λαυρίου, επί της οδού Χαλκοκονδύλη, υπάρχει αφετηρία λεωφορείων ενώ ακριβώς απέναντι, επί της Γ΄ Σεπτεμβρίου, υπάρχουν τουλάχιστον πέντε στάσεις ΕΘΕΛ και ΗΛΠΑΠ. Σε απόσταση περίπου 200 m, στη γειτονική πλατεία Ομονοίας, βρίσκεται ο ομώνυμος σταθμός

ΗΣΑΠ ενώ από αυτόν περνάει και η γραμμή 2 του metro.

Τα πεζοδρόμια που υπάρχουνε στο χώρο είναι αρκετά άνετα (πλάτους 2,5 – 3 m) και εξασφαλίζουν την ομαλή κυκλοφορία των πεζών (εάν εξαιρέσουμε τα παράνομα σταθμευμένα δίκυκλα). Η πλατεία δεν συνδέεται άμεσα με κάποιο πεζόδρομο και γενικότερα παρουσιάζεται έλλειψη πεζόδρομων στη συγκεκριμένη περιοχή. Ο μόνος πεζόδρομος που εντοπίζεται είναι αυτός επί της Κοτοπούλη Μ., ο οποίος διαθέτει ελάχιστο πράσινο και σχεδόν εξ' ολοκλήρου καταλαμβάνεται από τραπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων. Παρ' όλο που ο πεζόδρομος αυτός έχει οικειοποιηθεί από τους ιδιοκτήτες των καταστημάτων, είναι ο μοναδικός στο χώρο που θυμίζει το συνοικιακό χαρακτήρα που κάποτε είχε η συγκεκριμένη περιοχή. Τέλος, καθώς απομακρυνόμαστε από την πλατεία Λαυρίου και τον βασικό άξονα κυκλοφορίας, την Γ΄ Σεπτεμβρίου, το πλάτος των πεζοδρομίων μειώνεται δραματικά με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται σημαντικά η κίνηση του πεζού.

· Διαμόρφωση και Εξοπλισμός της πλατείας.

Η πλατεία Λαυρίου έχει καθορισμένη γεωμετρική υπόσταση στο χώρο, η οποία όμως δεν την βοηθά να ασκήσει το λειτουργικό της ρόλο ως πλατεία. Η μακρόστενη μορφή της δεν της επιτρέπει πολλές παρεμβάσεις ενώ ταυτόχρονα της προσδίδει περισσότερο χαρακτηριστικά μίας απλής νησίδας πρασίνου ή περάσματος παρά μίας πλατείας. Το 1990 και το 2000, ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, έγινε μία σοβαρή προσπάθεια ανάπλασης της πλατείας, με πλακοστρώσεις, σιντριβάνια, κήπους, βάψιμο των κτιρίων, αναπαλαιώσεις νεοκλασικών κτιρίων, ξενοδοχείων κλπ. Η προσπάθεια αυτή σίγουρα μπορεί να χαρακτηριστεί αξιόλογη, αλλά ωστόσο δε απέδωσε τους επιθυμητούς καρπούς. Η πλατεία Λαυρίου συνεχίζει να εισπράττει την αδιαφορία των περαστικών, οι οποίοι ακόμη δεν μπορούν να προσδιορίσουν τον ακριβή της ρόλο στο χώρο ενώ η εγκατάλειψή της είναι ορατή πλέον και στο μάτι.

- ΑΜΕΑ. Υπάρχει μία ουσιώδης υποδομή για τις ευπαθείς ομάδες ωστόσο δεν μπορεί αυτή να χαρακτηριστεί επαρκής. Όλα τα πεζοδρόμια έχουν το ελάχιστο δυνατό πλάτος (2,05 m) και φέρουν τον απαραίτητο οδηγό όδευσης τυφλών. Έχει προβλεφθεί η κάλυψη των υψομετρικών διαφορών για τη σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος είτε με τη δημιουργία σκαφών είτε με το κατέβασμα της όλης γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή του δαπέδου (κυβόλιθος) έχει όλα τα βασικά χαρακτηριστικά για να παρέχει ασφάλεια στα ΑΜΕΑ (αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή αντανάκλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση). Αυτό που λείπει από τον χώρο είναι οι φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες στις διαβάσεις και οι χώροι ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων, οι οποίοι πρέπει να τοποθετούνται ανά 100 m κατά μήκος του κύριου πεζοδρομίου.
- Βλάστηση. Αντλώντας πληροφορίες από τη μελέτη που έκανε η φοιτήτρια Τρελοπούλου Ευτυχία, στα πλαίσια της πτυχιακής της εργασίας, μπορούμε να πούμε ότι η βλάστηση της πλατείας Λαυρίου χαρακτηρίζεται ως αραιή και αποτελείται κυρίως από μεγάλα δέντρα (φοίνικες). Κατά μήκος του κύριου οδικού άξονα (Γ' Σεπτεμβρίου) έχει προβλεφθεί η γραμμική φύτευση δέντρων που λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας. Η γραμμική αυτή φύτευση του άξονα κυκλοφορίας τονίζει την κατεύθυνση του δρόμου, επιτρέπει και προστατεύει την κίνηση – στάση των περαστικών ενώ παράλληλα συμβάλει στη βελτίωση του μικροκλίματος. Σε γενικές γραμμές, το πράσινο που διαθέτει ο χώρος δεν επαρκεί για την βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής ενώ χρειάζεται μεγαλύτερη ποικιλία φυτών και δέντρων για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα.

- Δρόμοι, πεζοδρόμια και πεζόδρομοι. Οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια που περικλείουν το χώρο της πλατείας βρίσκονται σε άριστη κατάσταση λόγω της πρόσφατης ανάπλασης που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Κοντά στη πλατεία Λαυρίου εντοπίζεται και ένας πεζόδρομος (επί της οδού Κοτοπούλη Μ.), ο οποίος βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση και διαθέτει κάποια χλωρίδα. Δυστυχώς όμως, όπως και οι περισσότεροι πεζόδρομοι, ο χώρος αυτός καταχράται από τα τραπεζοκαθίσματα των γύρω

καταστημάτων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το γεγονός αυτό δεν ενοχλεί ιδιαίτερα τον περαστικό καθώς η όλη ατμόσφαιρα που εκπέμπει ο χώρος παραπέμπει σε ένα συνοικιακό χώρο συνεύρεσης κατοίκων, σε ένα χώρο οικείο και φιλόξενο.

- Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την δαπεδόστρωση της πλατείας είναι ο κυβόλιθος σε έντονο κόκκινο χρώμα και η τσιμεντόπλακα. Το τσιμέντο και η άσφαλτος χαρακτηρίζονται από χαμηλή ανακλαστικότητα και υψηλό δείκτη θερμοχωρητικότητας, πράγμα που τα καθιστά θερμικούς συλλέκτες. Σε αντίθεση με την τσιμεντόπλακα, ο κυβόλιθος συγκεντρώνει όλα τα επιθυμητά χαρακτηριστικά που απαιτεί ένας δημόσιος υπαίθριος χώρος. Παράλληλα, έχει αυξημένη υδατοπερατότητα που βοηθά στην απορρόφηση νερού και υγρασίας.

- Ο φωτισμός του χώρου μπορεί να χαρακτηριστεί επαρκής, αν και λόγω υψηλής εγκληματικότητας που συγκεντρώνει η περιοχή της Ομονοίας συνίσταται η τοποθέτηση περισσότερων φωτιστικών σωμάτων. Η πλατεία διαθέτει κυρίως ψηλά φωτιστικά σώματα (10 – 12 m), τα οποία έχουν τρεις κεφαλές, είναι τρία στον αριθμό και αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό του κεντρικού δρόμου, της 3^{ης} Σεπτεμβρίου. Στη πλατεία υπάρχουν και μερικά spot που φωτίζουν το πράσινο και το σιντριβάνι που διαθέτει ο χώρος.

- Υπάρχει παντελής έλλειψη καθιστικών που καθιστά αδύνατη τη στάση και την αναψυχή των επισκεπτών ενώ ο χώρος με τον τρόπο αυτό χάνει τη λειτουργική του αξία.

- Η καθαριότητα του χώρου εξασφαλίζεται με 6 καλάθια ακρήστων που βρίσκονται ισοκατανεμημένα στο χώρο. Η πλατεία δεν διαθέτει κάποιο κάδο ή περίπτερο ανακύκλωσης και δεν χρειάζεται να φιλοξενήσει έναν καθώς στο απέναντι οικοδομικό τετράγωνο, όπου υπάρχει αυξημένη προσπέλαση περαστικών, υπάρχει ήδη ένας κάδος ανακύκλωσης για χάρτινες, γυάλινες και αλουμιένιες συσκευασίες.
- Η πλατεία φιλοξενεί τρία περίπτερα, τα οποία δικαιολογούν πλήρως τη παρουσία τους στο χώρο.
- Σε κεντρικό σημείο της πλατείας υπάρχει ένα σιντριβάνι, το οποίο τίθεται σε λειτουργία ελάχιστες φορές το χρόνο ενώ σπάνια συντηρείται και καθαρίζεται. Το υδάτινο αυτό στοιχείο, εάν εκμεταλλευόταν σωστά, θα μπορούσε να συμβάλει στη ρύθμιση της θερμοκρασίας του αέρα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και με τον τρόπο αυτό να προσελκύσει πολλούς επισκέπτες.
- Τέλος, ο χώρος διαθέτει δύο τηλεφωνικούς θαλάμους αρμονικά ενταγμένους στη όλη διαμόρφωση της πλατείας.

• **Ο περιβάλλον χώρος και τα μέτωπα των κτιρίων**

Τα κτίρια που περιστοιχίζουν την πλατεία είναι κατά το πλείστον πολυώροφα (7 – 9 ορόφων) και αρκετά σύγχρονης κατασκευής (δεκαετία του '80 – '90). Στο χώρο εντοπίζεται και μία διώροφη κατοικία της δεκαετίας του '80.

Τα κτίρια αυτά χρησιμοποιούνται κυρίως ως χώροι γραφείων και υπηρεσιών ενώ στους ισόγειους χώρους τους φιλοξενούν καταστήματα και χώρους αναψυχής. Κατοικίες υπάρχουν σε ζώνες περιμετρικά της πλατείας, είναι όμως διάσπαρτες και πολύ λίγες σε σχέση με τους επαγγελματικούς χώρους. Πλησίον της πλατείας, επί της Χαλκοκονδύλη, συγκεντρώνονται πολλές υπηρεσίες όπως είναι η ΔΕΗ, τα γραφεία του ΙΚΑ και της Περιφέρειας Αττικής. Η χρήση αυτή του χώρου επηρεάζει άμεσα τη χρήση της πλατείας, η οποία ζωντανεύει κατά τη διάρκεια της ημέρας ενώ πέφτει σε απόλυτη σιγή κατά τη διάρκεια της νύχτας. Το φαινόμενο αυτό εντείνεται και λόγω του πρώην νοσοκομείου Α' Βοηθειών, το ΟΚΑΝΑ, το οποίο απέχει από την πλατεία μόλις ένα οικοδομικό τετράγωνο. Κατά τη διάρκεια της νύχτας παρουσιάζεται αυξημένη προσέλευση των χρηστών ναρκωτικών που κάνουν την περιοχή επικίνδυνη και απρόσιτη.

Οι όψεις των κτιρίων που βλέπουν προς την πλατεία έχουν σχετικά αδιάφορες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις που σε συνδυασμό με υψηλή πυκνότητα του κτιριακού αποθέματος (υψηλός Σ.Δ.) συμβάλλουν στην αισθητική υποβάθμιση του χώρου. Στην ευρύτερη περιοχή και συγκεκριμένα επί της Βερανζέρου, υπάρχουν κτίρια νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, που ενώ παρουσιάζουν ενδιαφέρον τόσο από αισθητικής όσο και από αρχιτεκτονικής άποψης, δεν συντηρούνται όσο θα έπρεπε και κάποια από αυτά είναι εγκαταλειμμένα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της βελτίωσης του κέντρου της Αθήνας και κυρίως της προσπάθειας ανάπλασης ιστορικών περιοχών και ανάδειξης των υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, έχει γίνει προσπάθεια για το καλλωπισμό των προσώπων των κτιρίων, κυρίως αυτών επί της πλατείας. Ωστόσο η προσπάθεια αυτή δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Τέλος, βάση του νόμου Ν 2833/2000, κατά τη διάρκεια της ανάπλασης του υπαίθριου χώρου της πλατείας είχαν απομακρυνθεί πολλές από τις διαφημιστικές προβολές, οι οποίες όμως σήμερα και πάλι κάνουν την εμφάνισή τους. Θα πρέπει να υπάρχει αμεσότερη ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων για την απομάκρυνση των διαφημιστικών μηνυμάτων και η απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών έτσι ώστε να έχουμε μία καλύτερη εικόνα των δημόσιων υπαίθριων χώρων της Αθήνας.

ΣΤΟΧΟΣ

Ο στόχος της πρότασης ανάπλασης είναι πολλαπλός:

- Θα προσπαθήσουμε να εκμεταλλευτούμε με το βέλτιστο δυνατό τρόπο τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά της πλατείας Λαυρίου. Γενικά το σχήμα της πλατείας δεν ευνοεί την ομαλή διαμόρφωσή της ως χώρου αναψυχής, ως χώρου μίας κλασικής πλατείας. Η μακρόστενη μορφή της προσδίδει περισσότερο χαρακτηριστικά ενός περάσματος ή μίας απλής νησίδας πρασίνου παρά χαρακτηριστικά μίας πλατείας. Θα επιχειρήσουμε λοιπόν να ανατρέψουμε την κατάσταση αυτή αλλάζοντας ολότελα τη διαμόρφωση του χώρου (Βλέπε εικόνα). Βέβαια, δεν πρέπει να αναμένεται η ριζική αλλαγή της χρήσης του χώρου καθώς δεν το ευνοεί το σχήμα της πλατείας, ωστόσο θα υπάρχει ένας συνδυασμός χρήσεων που θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός χώρου αναψυχής – περάσματος.
- Θα αυξήσουμε τη βλάστηση του χώρου και θα ενισχύσουμε τη γραμμική φύτευση των πεζοδρομίων που περιβάλλουν την πλατεία με απώτερο στόχο τη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής.
- Θα επιδιώξουμε να κάνουμε πιο ευχάριστη την παραμονή του επισκέπτη στο χώρο αυξάνοντας το πλάτος των πεζοδρομίων και τοποθετώντας όλο τον απαραίτητο αστικό εξοπλισμό που έλειπε από την προηγούμενη διαμόρφωση του χώρου.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ø ΑΜΕΑ

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ο χώρος παρουσιάζει κάποιες ελλείψεις όσον αφορά τον αστικό εξοπλισμό των ευπαθών ομάδων. Θα διατηρήσουμε κάποια χαρακτηριστικά και εξοπλισμό του χώρου που διευκολύνουν τη κίνηση των ΑΜΕΑ και θα εισάγουμε κάποια άλλα στοιχεία. Συγκεκριμένα, θα δημιουργήσουμε δύο χώρους ανάπαυσης για χρήστες αμαξιδίων (χώροι διαστάσεων 0.80*1.30 m) και θα τοποθετήσουμε σε όλες τις διαβάσεις φωτεινούς – ηχητικούς σηματοδότες, που ταυτόχρονα θα εκπέμπουν φωτεινό και ηχητικό σήμα.

Ø Ειδικά Αρχιτεκτονικά Στοιχεία

Σήμερα η πλατεία αποτελεί ένα χώρο υπερτοπικής σημασίας που έχει χάσει στοιχεία από τη λάμψη του και έχει πέσει σε εγκατάλειψη και μαρασμό. Αυτό οφείλεται εν μέρη στη γειτονική πλατεία Ομονοίας, που έχει τραβήξει πάνω της όλη την προσοχή, αλλά και στη έλλειψη φροντίδας από τους αρμόδιους φορείς.

Ο στόχος μας είναι να επαναφέρουμε τη λειτουργικότητα του χώρου δίνοντας του ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία που θα προσελκύσουν επισκέπτες ενώ ταυτόχρονα θα το μετατρέψουν σε μία εντυπωσιακή πλατεία μίας σύγχρονης Ευρωπαϊκής πρωτεύουσας.

Θα τοποθετήσουμε λοιπόν στο χώρο κάθετα στοιχεία που θα έχουνε τη μορφή της καμάρας, θα αποτελούνται από ανοξειδωτους μεταλλικούς σωλήνες βαμμένους με άσπρο χρώμα και θα ενώνονται μεταξύ τους με μία ράχη στην κορυφή τους. Τα στοιχεία αυτά θα έχουν μεγάλο ύψος (6 – 7 m) και θα τοποθετηθούν ανά 3 m. Στο απόγειο του ύψους τους, στη ράχη της κατασκευής θα τοποθετηθεί ένα συρμάτινο πλέγμα που θα φέρει γυάλινες άθραυστες χρωματιστές πλάκες ελαφριάς κατασκευής. Με τη κατασκευή αυτή θα προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε ένα οπτικό ενδιαφέρον καθώς όταν θα προσπίπτει το φως στις γυάλινες πλάκες (ηλιακές ακτίνες κατά τη διάρκεια της ημέρας, τεχνητός φωτισμός κατά τη διάρκεια της νύχτας) θα δημιουργούνται χρωματιστές κηλίδες στο δάπεδο της πλατείας. Με τον τρόπο αυτό, πέρα από το ενδιαφέρον οπτικό αποτέλεσμα που θα προκύψει, θα προσδώσουμε και χρώμα στη πλατεία.

∅ Βλάστηση

Στο χώρο της πλατείας θα δημιουργηθούν δύο λωρίδες πρασίνου, η μία θα εφάπτεται του οδικού άξονα της Γ' Σεπτεμβρίου και η άλλη με το κτίριο που βρίσκεται επί της πλατείας (Βλέπε Κάτοψη). Η διαμόρφωση αυτή της βλάστησης αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ηχομόνωσης της πλατείας, πράγμα ιδιαίτερα απαραίτητο εάν αναλογιστούμε το γεγονός ότι η πλατεία περιβάλλεται από κεντρικούς οδικούς άξονες κυκλοφορίας (Γ' Σεπτεμβρίου και Χαλκοκονδύλη). Έτσι, με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίσουμε την ευχάριστη παραμονή του επισκέπτη στο χώρο μειώνοντας παράλληλα τα επίπεδα της ηχορύπανσης που επιβαρύνει την πλατεία. Οι λωρίδες πρασίνου θα αποτελούνται κυρίως από αειθαλή και φυλλοβόλα δέντρα καθώς και από θαμνώδης βλάστηση. Τα φυλλοβόλα δέντρα θα προσφέρουν άφθονο σκιά το καλοκαίρι και άφθονο ηλιασμό το χειμώνα, που είναι το ζητούμενο, ενώ λόγω του πυκνού φυλλώματος τους θα έχουμε υψηλότερη παραγωγή οξυγόνου. Όσον αφορά τη θαμνώδης βλάστηση, θα τη χρησιμοποιήσουμε για την οριοθέτηση του χώρου της πλατείας καθώς και για την βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής.

Θα γίνει προσπάθεια και για την ενίσχυση της δεντροφύτευσης των πεζοδρομίων περιμετρικά της πλατείας (επί των οδών Χαλκοκονδύλη και Βερανζέρου). Τα δέντρα που θα προτιμηθούν είναι τα αειθαλή και τα φυλλοβόλα, για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Κατά τόπους θα χρησιμοποιηθεί και η θαμνώδης βλάστηση για την παρεμπόδιση της εισόδου των μοτοσυκλετών στο χώρο.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι λωρίδες πρασίνου θα έχουν πλάτος τουλάχιστον 2 m η κάθε μία, πράγμα που σημαίνει ότι το πράσινο της πλατείας θα δεκαπλασιαστεί και συνεπώς η βελτίωση που αναμένεται να παρουσιαστεί σε περιβαλλοντικό επίπεδο να είναι θεαματική.

∅ Δαπεδόστρωση

Για να εξασφαλίσουμε συνθήκες θερμικής άνεσης στην πλατεία μας, που χαρακτηρίζεται από αυξημένη πυκνότητα του γύρω δομημένου περιβάλλοντος, θα επιλέξουμε για την

επίστρωση του δαπέδου τον ανοιχτόχρωμο κυβόλιθο, ο οποίος διακρίνεται για την υψηλή ανακλαστικότητα και την αυξημένη υδατοπερατότητα του. Έτσι, θα μειωθεί το ποσοστό απορρόφησης της ηλιακής ενέργειας και θα αυξηθεί η συγκράτηση νερού και υγρασίας στο έδαφος.

Ø **Στάθμευση**

Η παράνομη στάθμευση των δικύκλων αποτελεί ένα μεγάλο πρόβλημα στη περιοχή μελέτης μας. Ο στόχος μας είναι να αποτρέψουμε την παράνομη στάθμευση μοτοσυκλετών χωρίς να αποθαρρύνουμε τη χρήση και τη στάθμευση του ποδήλατου, πράγμα αδύνατο καθώς διαμορφώνοντας είσοδο για τα ποδήλατα θα ευνοήσουμε άθελά μας την είσοδο και την στάθμευση των μοτοσυκλετών. Προτείνεται λοιπόν η δημιουργία χώρου στάθμευσης για τα ποδήλατα στο απέναντι οικοδομικό τετράγωνο και η τοποθέτηση στοιχείων – εμποδίων, διαχωριστικών κάγκελων και πυκνής βλάστησης περιμετρικά της πλατείας για την παρεμπόδιση της παράνομης στάθμευσης των μοτοσυκλετών.

Ø **Φωτισμός**

Ο υπάρχων φωτισμός αποτελείται από 3 ψηλά φωτιστικά σώματα (7 – 12 m), τοποθετημένα κατά μήκος του οδικού άξονα της Γ' Σεπτεμβρίου και αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό του δρόμου. Στην ανάπλαση της πλατείας θα διατηρήσουμε το υπάρχων φωτισμό και θα προσθέσουμε άλλα 5 φωτιστικά σώματα με ίδιες ιδιότητες των παραπάνω, που θα αποσκοπούν καθαρά στο φωτισμό της πλατείας. Το ύψος τους ενδέχεται να είναι λίγο μεγαλύτερο έτσι ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες του ειδικού αρχιτεκτονικού στοιχείου που θα εισαχθεί στην πλατεία.

Ο χώρος της πλατείας θα φιλοξενήσει και φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) έτσι ώστε να εξασφαλίσει το αίσθημα της ασφάλειας στους επισκέπτες του, πράγμα ιδιαίτερα απαραίτητο για μία περιοχή σαν την Ομόνοια που παρουσιάζει αυξημένη εγκληματικότητα. Τα φωτιστικά αυτά σώματα θα έχουν την μορφή ενός κλασικού φωτιστικού σώματος που χρησιμοποιείται στους περισσότερους δημόσιους χώρους και θα φέρει μία κεφαλή. Εναλλακτικά, προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης του φωτιστικού του Γραμμικού Ηλίου, του φοιτητή του τμήματος της Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ (Βλέπε Κεφάλαιο 2°).

Πέρα από το βασικό φωτισμό, θα υπάρχουν και μερικά spot εντός των παρτεριών που θα φωτίζουν τη βλάστηση και θα δημιουργούν ειδικά εφέ. Οι λαμπτήρες που θα χρησιμοποιηθούν θα έχουν θερμοκρασία χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Οι συγκεκριμένοι λαμπτήρες θα χρησιμοποιηθούν και για τον υποβρύχιο φωτισμό του σιντριβανιού, αλλά θα έχουν οπωσδήποτε υψηλότερο βαθμό προστασίας.

Όλα τα φωτιστικά σώματα θα τοποθετούνται εντός των παρτεριών έτσι ώστε να διασφαλίζεται περισσότερος ελεύθερος χώρος για τους πεζούς. Τα ψηλά φωτιστικά θα συνδυαστούν με τις κολώνες που φέρουν τα σύρματα για την κίνηση των τρόλεϊ και θα τοποθετηθούν δίπλα σε ψηλά δέντρα με στόχο ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα. Τέλος, όλα τα φωτιστικά θα έχουν άθραυστες κεφαλές και βαθμό προστασίας IP 43.

Ø **Σιντριβάνι**

Σε κεντρικό σημείο της πλατείας θα τοποθετηθεί ένα συντριβάνι ημικυκλικού σχήματος που θα φέρει ένα ενιαίο πέτρινο καθιστικό στην περίμετρό του. Το υδάτινο αυτό στοιχείο θα συμβάλλει στη ρύθμιση της θερμοκρασίας του αέρα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού προσφέροντας μία αίσθηση δροσιάς στους επισκέπτες του.

Ø **Καθιστικά**

Στην καινούργια διαμόρφωση του χώρου προβλέπεται και η τοποθέτηση 9 καθιστικών, δύο εκ των οποίων προορίζονται για τη χρήση των ΑΜΕΑ. Το υλικό κατασκευής τους θα είναι ξύλο, το οποίο προσφέρει επιπλέον άνεση και ζεστασιά σε άτομα μεγάλης ηλικίας και τα ΑΜΕΑ. Προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης του καθιστικού της φοιτήτριας Βάββας Λαμπρινής και του φοιτητή Ζαγανίδη Μενέλαου του τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Η πλατεία φιλοξενεί και ένα σιντριβάνι περιμετρικά του οποίου θα διαμορφωθεί ένας ενιαίος χώρος ανάπαυσης.

Ø **Καθαριότητα**

Στην περιοχή μελέτης μας θα υπάρχουνε επτά καλάθια αχρήστων, τα οποία θα τοποθετηθούν εντός των παρτεριών και θα συνδυαστούν με τα υπάρχοντα φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους έτσι ώστε η πλατεία να παρουσιάζει μία εικόνα ενός σωστά οργανωμένου εξοπλισμού.

Ø **Περίπτερα**

Η πλατεία φιλοξενεί δύο περίπτερα, τα οποία προτείνεται να απομακρυνθούν από το χώρο όχι τόσο επειδή δεν εκτελούν τα λειτουργικά τους χρέη, αλλά επειδή δεν ταιριάζουν στην προτεινόμενη διαμόρφωση του χώρου. Εξάλλου, για την ικανοποίηση των αναγκών των επισκεπτών μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα περίπτερα που υπάρχουν στα διπλανά οικοδομικά τετράγωνα, πλησίον της πλατείας.

Ø **Τηλεφωνικοί Θάλαμοι**

Ο χώρος διαθέτει δύο τηλεφωνικούς θαλάμους, οι οποίοι θα απομακρυνθούν από το χώρο της πλατείας καθώς θεωρείται περιττή η παρουσία τους αφού στα πεζοδρόμια περιμετρικά της πλατείας υπάρχουν αρκετοί τηλεφωνικοί θάλαμοι που έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των επισκεπτών.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕΤΩΠΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Στα πλαίσια της βελτίωσης του κέντρου της Αθήνας και κυρίως της προσπάθειας ανάπλασης ιστορικών περιοχών και ανάδειξης των υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, έχουν πραγματοποιηθεί όλες οι απαραίτητες αναπαλαιώσεις και αναπλάσεις των νεοκλασικών αλλά και απλών κτιρίων που βρίσκονται επί της πλατείας Λαυρίου. Επιπλέον, επιχειρήθηκε ο ομοιόμορφος χρωματισμός όλων των γύρω κτιρίων και πραγματοποιήθηκε η απομάκρυνση των περισσότερων διαφημιστικών πινακίδων. Σήμερα, η κατάσταση των κτιρίων αυτών κρίνεται ως η βέλτιστη δυνατή, οπότε δεν θα παρουσιαστεί καμία πρόταση ανάπλασης μετώπων. Το μόνο που θα σημειωθεί είναι ότι παρ' όλη τη προσπάθεια που έγινε για την απομάκρυνση των διαφημιστικών προβολών από τις προσόψεις των κτιρίων, υπάρχουν ακόμη κάποιες που αντιστέκονται με αποτέλεσμα να αλλοιώνεται η αρχιτεκτονική του κτιρίου. Παρακάτω ακολουθεί η φωτογραφική αποτύπωση των μετώπων κτιρίων επί της πλατείας Λαυρίου.

Πρόσοψη κτιρίου επί της πλατείας Λαυρίου

Πρόσοψη κτιρίου απέναντι από την πλατεία Λαυρίου

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΒΑΘΗΣ
(ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ)
8

Η πλατεία αυτή είναι περισσότερο γνωστή ως «Πλατεία Βάθης», όνομα που προέρχεται από παλαιά ονομασία της θέσεως (*Βάθη*), γιατί από εκεί περνούσε ο δρόμος του Μενιδίου (Αχαρνών) μέσα από την κοίτη του ρέματος του Κυκλοβόρου. Το ρέμα είχε της πηγές του στα Τουρκοβούνια και ήταν ένα από τα πρώτα που καλύφθηκε (1882) για να δημιουργηθεί το αποχετευτικό δίκτυο της νεότερης πόλης. Η οδός Μάρνη αποτελεί το τμήμα του συνολικού μήκους της διευθετημένης κοίτης. Αυτό σημαίνει ότι από κάτω της περνάει αγωγός διαμέτρου περίπου 2,5 m (παντορροηκός), καθιστώντας μία πιθανή διάνοιξη τούνελ εξαιρετικά δαπανηρή, άρα μη ρεαλιστική για τα ελληνικά δεδομένα. Η πλατεία ονομάστηκε επίσημα «Ανεξαρτησίας» για να τιμηθεί η απελευθέρωση και ανεξαρτησία της Ελλάδας μετά την επανάσταση του 1821. Βρίσκεται στην συμβολή των οδών Αχαρνών, Μάρνη, Καματερού, Μαιζώνος και Λιοσίων.

Από όλες τις οδούς που καταλήγουν στην πλατεία Βάθης, η οδός Μάρνη θεωρείται η πιο σημαντική όχι τόσο από χωροταξικής άποψης όσο από ιστορικής. Η ονομασία της οδού προέρχεται από τον γαλλικό ποταμό Μάρνη. Στις 5 Σεπτεμβρίου του 1914 ξεκίνησε η μεγάλη Μάχη του Μάρνη, με διάρκεια ως τις 12 του ίδιου μήνα. Θεωρείται μία από τις σημαντικότερες των μαχών της ιστορίας αφού η τυχόν διαφορετική της έκβαση θα είχε ως συνέπεια τη νίκη των Κεντρικών Δυνάμεων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι η συμβολή των οδών Λιοσίων και Αχαρνών, οι οποίες εν μέρει έχουν διατηρήσει τις αρχικές τους χαράξεις, βρισκόταν από αρχαία χρόνια λίγο βορειότερα των πυλών του τοίχους Αθηνών που λεγόταν τότε Αχαρνικές Πύλες και επί τουρκοκρατίας Μενιδιάτικη Πόρτα. Σήμερα η πλατεία Βάθης εξακολουθεί να αποτελεί την είσοδο της πόλης αφού εκεί καταλήγει η εθνική οδός Αθηνών – Κορύνθου.

· **Πολυοδομικός χαρακτήρας της πλατείας και η ένταξή της στην ευρύτερη λειτουργία της πόλης**

Η πλατεία Ανεξαρτησίας ή αλλιώς Βάθης βρίσκεται στο Διαμέρισμα της Αττικής και περικλείεται από τους εξής βασικούς άξονες κυκλοφορίας: την οδό Μάρνης, Λιοσίων, Αχαρνών και Καματερού. Η πλατεία συνδέεται άμεσα με το πεζόδρομο επί της οδού Μαΐζωνος, ο οποίος είναι και ο μοναδικός στη γύρω περιοχή.

Ο χώρος της πλατείας στα Βορειοανατολικά του, μέσω της οδού Μάρνης, συνδέεται με το χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου, στα Νοτιοανατολικά της βλέπει την πλατεία Λαυρίου και στα Βόρεια συναντά την πλατεία Μαυροκορδάτου.

Οι πολλές επαγγελματικές στέγες, οι υπηρεσίες, τα αρκετά εγκαταλελειμμένα κτίρια και η απουσία ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων οδηγούν στη μειωμένη χρήση της πλατείας κατά τη διάρκεια της ημέρας, στην απόλυτη ερήμωση κατά τη διάρκεια της νύχτας και συνεπώς στη μειωμένη αντίληψη του χώρου ως ενός χώρου αναψυχής, ενός χώρου πλατείας. Στο παρελθόν έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες για την λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση του χώρου. Αρχικά άλλαξε η τοποθεσία της πλατείας, η οποία από το κεντρικό σημείο διέλευσης των κύριων οδικών αξόνων μεταφέρθηκε Βορειοδυτικά και ενώθηκε με το πεζοδρόμιο που καταλήγει στο πεζόδρομο επί της οδού Μαΐζωνος. Η ενέργεια αυτή μείωσε κατά πολύ την έκταση της πλατείας αλλά ωστόσο την έκανε πιο εύκολα προσβάσιμη στο κοινό. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν μία σειρά από αναπλάσεις που ενώ βελτίωσαν την εικόνα του χώρου δεν κατάφεραν να πετύχουν την κοινωνική του αναβάθμιση. Σήμερα, η πλατεία έχει αρχίσει να θυμίζει χώρο αναψυχής από άποψη μορφολογίας και εξοπλισμού, ωστόσο η επισκεψιμότητά της δεν έχει επέλθει σε επιθυμητά επίπεδα. Αυτό που ίσως χρειάζεται ο χώρος δεν είναι τόσο η αισθητική ανάπλαση όσο η ένταξη νέων χρήσεων γης στην περιοχή που θα προσελκύσουν περισσότερους επισκέπτες και θα οδηγήσουν στην ολική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής.

· **Η χρήση του χώρου από τα τροχοφόρα και τους πεζούς.**

Την περιοχή την διατρέχουν βασικοί υπερτοπικοί άξονες κυκλοφορίας: η οδός Μάρνη, Λιοσίων και Αχαρνών. Οι δρόμοι αυτοί παρουσιάζουν αυξημένη κυκλοφορία, είναι αφιλόξενοι και απρόσιτοι για τους πεζούς. Κατακερματίζουν την συνεκτικότητα του χώρου λόγω του μεγάλου κυκλοφοριακού του φόρτου και απομονώνουν τους ελεύθερους υπαίθριους χώρους.

Πλησίον της πλατείας υπάρχει μία πληθώρα από χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οργανωμένοι χώροι παρκινγκ καθώς και απλοί ακάλυπτοι χώροι που λειτουργούν ως χώροι στάθμευσης. Για το λόγο αυτό αλλά και επειδή έχουν τοποθετηθεί στοιχεία – εμπόδια περιμετρικά της πλατείας, δεν παρουσιάζονται περιπτώσεις παράνομης στάθμευσης αυτοκινήτων. Εξάλλου, οι δρόμοι

που περικλείουν την πλατεία είναι δρόμοι έντονης και ταχείας κυκλοφορίας που καθιστούν αδύνατη τη προσέλευση αυτοκινήτων στο χώρο της πλατείας. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τα δίκυκλα (μοτοσυκλέτες) που καταλαμβάνουν ένα υπολογίσιμο μέρος της πλατείας και τα μικρού πλάτους πεζοδρόμια με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται σημαντικά η κίνηση των πεζών.

Λόγω έλλειψης πεζοδρομίων αλλά και επειδή οι δρόμοι που περιβάλλουν την πλατεία είναι δρόμοι έντονης κυκλοφορίας, δεν υπάρχουν υποδομές για το ποδήλατο. Ωστόσο, σύμφωνα με την επιτόπια παρατήρηση, στο χώρο παρουσιάζεται αυξημένη διέλευση και στάθμευση ποδηλάτων, πράγμα που ενισχύει την ανάγκη για τη δημιουργία αν όχι

υποδομών για το ποδήλατο, τουλάχιστον ενός χώρου στάθμευσης για αυτά. Με τη συγκεκριμένη ενέργεια θα μπορούσαμε όχι μόνο να διευκολύνουμε τους ποδηλάτες, αλλά και να προωθήσουμε το συγκεκριμένο μέσω μετακίνησης με μελλοντική ίσως ένταξη του ποδηλάτου στην πόλη.

Παρόλο που η πλατεία βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της πόλης απέχει αρκετά από τα πιο σημαντικά ΜΜΜ, όπως είναι οι σταθμοί metro και ΗΣΑΠ. Ο πιο κοντινός σταθμός του υπόγειου σιδηρόδρομου (ΗΣΑΠ) που βρίσκεται πλησίον της πλατείας είναι ο σταθμός Ομονοίας από τον οποίο διέρχεται και η γραμμή 2 του metro. Επίσης, μέσω των μεγάλων οδικών αρτηριών, τις οδούς Λιοσίων και Μάρνης, η πλατεία Βάθης ενώνεται με το σταθμό metro του Μεταξουργείου καθώς και με το σταθμό Λαρίσης του προαστιακού σιδηρόδρομου, ο οποίος φιλοξενεί στο χώρο του και τον ομώνυμο σταθμό metro. Το

πιο συνηθισμένο μέσω για να φτάσει κανείς στην πλατεία Ανεξαρτησίας είναι τα λεωφορεία (ΗΛΠΑΠ) καθώς στο χώρο γύρω από την πλατεία συγκεντρώνονται πολλές αφετηρίες και στάσεις λεωφορειακών γραμμών, οι κυριότερες εκ των οποίων εντοπίζονται στις οδούς Αχαρνών, Λιοσίων, Μάρνης και Φαβιέρου.

Το δίκτυο των πεζοδρομίων και πεζόδρομων που υπάρχει στην περιοχή δεν ευνοεί ιδιαίτερα τη κίνηση του πεζού. Το πλάτος των πεζοδρομίων εκατέρωθεν της πλατείας δεν ξεπερνάει το 1 m ενώ και τα δύο πεζοδρόμια παρουσιάζουν συχνά φαινόμενα παράνομης στάθμευσης μοτοσυκλετών που επηρεάζει σημαντικά την προσπελασιμότητα του χώρου. Η πλατεία συνδέεται άμεσα με το πεζόδρομο επί της οδού Μαΐζωνος, ο οποίος βρίσκεται σε καλή κατάσταση και διαθέτει αρκετά μεγάλο πλάτος που φτάνει τα 3 m διευκολύνοντας σημαντικά την κυκλοφορία των επισκεπτών.

Δυστυχώς όπως και στις περισσότερες περιοχές της Αθήνας, ο αριθμός των πεζόδρομων στο συγκεκριμένο χώρο είναι περιορισμένος, για την ακρίβεια ο πεζόδρομος Μαΐζωνος είναι ο μόνος πεζόδρομος που υπάρχει στο χώρο γύρω από την πλατεία.

• Διαμόρφωση και Εξοπλισμός της πλατείας.

Η περιοχή μελέτης μας διαθέτει ένα πλούσιο και σημαντικό ιστορικό υπόβαθρο, ένα υπόβαθρο που θα έπρεπε να ανάγει την πλατεία Ανεξαρτησίας σε ένα χώρο αισθητικά και κοινωνικά Αναβαθμισμένο. Στα πλαίσια για την ανάδειξη των δημόσιων υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 καθώς και στα πλαίσια του προγράμματος «Πρόσωση 2000», έχει γίνει μία αξιοσημείωτη προσπάθεια για την ανάπλαση της πλατείας με τη τοποθέτηση του απαραίτητου εξοπλισμού, την ολική διαμόρφωση του χώρου, το βάψιμο των κτιρίων, τις αναπαλαιώσεις των νεοκλασικών κτιρίων κ.ά. Ωστόσο, η προσπάθεια αυτή δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η πλατεία Βάθης μπορεί να απέκτησε μία καλύτερη εικόνα από αισθητικής άποψης αλλά συνεχίζει ωστόσο να εισπράττει την αδιαφορία των περαστικών και να παρουσιάζει μειωμένη προσπελασιμότητα και επισκεψιμότητα. Ένας σημαντικός παράγοντας που ίσως θα έπρεπε να λάβουμε υπόψη μας για μία καλύτερη λειτουργικότητα του χώρου είναι οι χρήσεις γης που υπάρχουν στο χώρο γύρω από την πλατεία. Μία ενδεχόμενη κοινωνικοοικονομική αναβάθμιση του χώρου με ένταξη νέων χρήσεων θα μπορούσε να διορθώσει την υφιστάμενη κατάσταση όχι μόνο της πλατείας, αλλά και ολόκληρης της περιοχής.

- ΑΜΕΑ. Ο χώρος χαρακτηρίζεται από βασικές υποδομές που προορίζονται για άτομα με ειδικές ανάγκες, ωστόσο υπάρχουν αρκετές ελλείψεις που πρέπει να σημειωθούν. Όλα τα πεζοδρόμια έχουν το ελάχιστο δυνατό πλάτος στα 2,05 m και φέρουν τον απαραίτητο οδηγό όδευσης τυφλών. Τα πεζοδρόμια εκατέρωθεν της πλατείας δεν παρουσιάζουν τα επιθυμητά χαρακτηριστικά με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται αρκετά

η κίνηση των ΑΜΕΑ. Έχει προβλεφθεί η κάλυψη υψομετρικών διαφορών για τη σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος είτε με σκάφες είτε με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του δαπέδου είναι ποικίλα (κυβόλιθος, τσιμεντόπλακα, συμπιεσμένο χαλίκι), τα οποία επί τω πλείστον διαθέτουν όλα τα βασικά χαρακτηριστικά για να παρέχουν την επιθυμητή ασφάλεια στα ΑΜΕΑ (αντιολισθηρότητα, αντοχή στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή ανακλαστικότητα και ευκολία στο καθαρισμό και τη συντήρηση). Ο χώρος παρουσιάζει ελλείψεις σε φωτεινούς – ηχητικούς σηματοδότες που θα έπρεπε να υπάρχουν στις διαβάσεις για την ασφαλή μετακίνηση των ΑΜΕΑ και τέλος, δεν υπάρχουν χώροι ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων, οι οποίοι θα πρέπει να τοποθετούνται ανά 100 m κατά μήκος του κύριου πεζόδρομου.

- Βλάστηση. Σύμφωνα με την επιτόπια παρατήρηση η πλατεία χαρακτηρίζεται από μέτριας πυκνότητας βλάστηση και αποτελείται κυρίως από δέντρα μεσαίου ύψους και θάμνους. Μερικά από τα είδη δέντρων που εντοπίζονται στο χώρο είναι η Κουτσουπιά, η Ακακία Ροβίνια, Λεύκα λευκή, Λεύκα Καβάκι, Πρόννος, είδος Ακακίας, Γρεβιλλέα, Ευκάλυπτος, Βρωμοκαρυδιά, φοίνικας, κ.ά. (Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα, 2005). Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι ο χώρος συμβάλλει σε

περιορισμένο βαθμό στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Διαθέτει ωστόσο ενδιαφέροντα είδη βλάστησης που με το χρώμα και το σχήμα τους δημιουργούν όμορφο αισθητικό αποτέλεσμα ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της άνοιξης. Κατά μήκος όλων των πεζοδρομίων που βρίσκονται πλησίον της πλατείας έχει προβλεφθεί η γραμμική φύτευση δέντρων που σε ορισμένα σημεία είναι πυκνή και παρουσιάζει μεγάλο ύψος. Η δεντροφύτευση των δρόμων λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας, τονίζει την κατεύθυνση των δρόμων και επιτρέπει και προστατεύει την κίνηση – αναψυχή των περαστικών ενώ παράλληλα συμβάλλει και στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής.

- Δρόμοι, πεζόδρομοι και πεζοδρόμια. Οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια που περικλείουν το χώρο της πλατείας βρίσκονται σε άριστη κατάσταση λόγω της πρόσφατης ανάπλασης που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Η πλατεία Βάθης συνδέεται άμεσα με το πεζόδρομο επί της οδού Μαιζωνος, ο οποίος αν και βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση παρουσιάζει έλλειψη σε χλωρίδα, η οποία θα μπορούσε να προσδώσει χρώμα και ποιοτική αναβάθμιση στο χώρο.

- Υλικό Δαπεδόστρωσης. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για τη δαπεδόστρωση της πλατείας είναι ποικίλα και δημιουργούν μία ενδιαφέρουσα σύνθεση στην επιφάνεια της πλατείας. Χρησιμοποιήθηκε τούβλο σε γήινη απόχρωση κρεμ, η τσιμεντόπλακα και η πλάκα συμπιεσμένου χαλικιού σε σκούρο γκρι χρώμα. Το τούβλο σαν υλικό δαπεδόστρωσης είναι ένα «ζεστό» υλικό που λόγω της σύστασης και υφής του, δίνει πολλές δυνατότητες για ενδιαφέρουσες μορφολογικές και χρωματικές συνθέσεις. Είναι ένα υλικό που διακρίνεται για το αισθητικό και ποιοτικό αποτέλεσμα. Το συμπιεσμένο χαλίκι λόγω του χρώματός του απορροφά υπολογίσιμες ποσότητες ηλιακής ενέργειας, ωστόσο παρουσιάζει δύο μεγάλα πλεονεκτήματα, υψηλή αντολισθηρότητα και αυξημένη υδατοπερατότητα. Τέλος, η τσιμεντόπλακα λειτουργεί ως θερμοσυλλέκτης και διαθέτει υψηλό δείκτη ανακλαστικότητας με αποτέλεσμα να αυξάνει τη μέση θερμοκρασία του αέρα και να δημιουργεί φαινόμενα θάμπωσης.

- Φωτισμός. Ο φωτισμός του χώρου μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, αν και λόγω υψηλής εγκληματικότητας που παρουσιάζει η περιοχή μελέτης μας, συνίσταται η τοποθέτηση περισσότερων φωτιστικών σωμάτων. Η πλατεία διαθέτει 8 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) που αποσκοπούν στο φωτισμό του χώρου της πλατείας, δύο μεγάλα φωτιστικά σώματα με μία κεφαλή (7 – 10 m) και ένα μεγάλο φωτιστικό σώμα με τριπλή κεφαλή που αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό των οδικών αξόνων. Τέλος, ο χώρος διαθέτει μερικά spot για το φωτισμό της βλάστησης με σκοπό τη δημιουργία εφέ.
- Καθιστικά. Ο χώρος της πλατείας φιλοξενεί δύο τρισδιάστατες τεθλασμένες γραμμές που απλώνονται στο χώρο δημιουργώντας διαφορετικά υψόμετρα σε κάθε κορυφή τους και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως χώροι ανάπαυσης. Το αρχιτεκτονικό αυτό στοιχείο ενώ δημιουργεί πρωτότυπη και καλαίσθητη σύνθεση στο χώρο παρουσιάζει ένα μεγάλο μειονέκτημα – δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (ΑΜΕΑ, παιδιά, άτομα μεγάλης ηλικίας). Οι ομάδες αυτές χρειάζονται τα

κλασικά καθιστικά οι διαστάσεις των οποίων επιτρέπουν τη μέγιστη δυνατή άνεση ενώ η ξύλινη επένδυσή τους προσφέρει ζεστασιά ιδίως κατά τους χειμερινούς μήνες.

- Καθαριότητα. Ο χώρος χαρακτηρίζεται από τη μέγιστη δυνατή καθαριότητα αν και δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός καλαθιών αχρήστων. Η πλατεία διαθέτει μόλις δύο καλάθια αχρήστων και δύο μεγάλους κάδους απορριμμάτων επί του οδικού άξονα Μάρνης ένας εκ των οποίων προορίζεται για την ανακύκλωση χάρτινων, γυάλινων και αλουμινένιων συσκευασιών.
- Τέλος, η πλατεία φιλοξενεί στο χώρο της ένα περίπτερο, το οποίο δικαιολογεί πλήρως τη παρουσία του ενώ υπάρχουν και τρεις τηλεφωνικοί θάλαμοι για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

· Ο περιβάλλον χώρος και τα μέτωπα των κτιρίων.

Κτιριακό Απόθεμα

Στο χώρο εντοπίζεται ποικιλομορφία κτιρίων, από μικρά σπίτια με αυλή μέχρι τριώροφα νεοκλασικά και από πολυκατοικίες μεσοπολεμικές μέχρι πολυώροφα γυάλινα κτίρια χωρίς υπαίθριο χώρο εκτόνωσης της εσωτερικής λειτουργίας. Στην περιοχή υπάρχουν και αρκετά διατηρητέα κτίρια, όπως αυτό επί των οδών Λιοσίων 17 και Σωνιέρου, φερόμενης ιδιοκτησίας Χριστοφόρου και κτίριο επί της οδού Κουμουνδούρου 28, φερόμενης ιδιοκτησίας Νικολάου και Γεώργιου Ξύδη.

Χρήσεις Γής

Βορειοδυτικά της οδού Μάρνης εκτείνεται ζώνη γενικής κατοικίας και δυτικά παρατηρείται χαμηλότερη δόμηση με περισσότερα παλαιά κτίρια, σε αντίθεση με βόρεια (περιοχή Ομονοίας) όπου επικρατούν πολυώροφα κτίρια γραφείων και καταστημάτων (Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα, 2005). Στην περιοχή ξεχωρίζουν τα πολλά ξενοδοχεία χαμηλής κυρίως κατηγορίας, υπεράριθμα παρκινγκ (από οργανωμένους πολυώροφους ή υπόγειους χώρους στάθμευσης έως απλούς ακάλυπτους χώρους που χρησιμοποιούνται ως χώροι στάθμευσης) και οι υπερτοπικού χαρακτήρα υπηρεσίες (2 παραρτήματα δημαρχείου, Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Υπουργείο Γεωργίας, κτίριο ΕΥΔΑΠ και ΟΣΕ). Σε ισόγειους χώρους κάποιων κτιρίων λειτουργούν καταστήματα και χώροι αναψυχής είναι όμως λίγοι και διάσπαρτοι σε σχέση με τις άλλες λειτουργίες που συγκεντρώνει η περιοχή μελέτης. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι τα κτίρια που περιστοιχίζουν το χώρο γύρω από τη πλατεία είναι κυρίως πολυώροφα κτίρια γραφείων, λίγες κατοικίες και αρκετά εγκαταλελειμμένα κτίρια που δεν ευνοούν τη λειτουργία της πλατείας ως χώρου αναψυχής και συγκέντρωσης κατοίκων αλλά και επισκεπτών της ευρύτερης περιοχής.

Μέτωπα κτιρίων

Οι όψεις των κτιρίων που βλέπουν προς τη πλατεία έχουν ποικίλες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις. Εντοπίζονται από νεοκλασικά μέτωπα κτιρίων που ξεχωρίζουν για την αισθητική τους ποιότητα έως μεσοπολεμικά και μοντέρνα κτίρια γραφείων και κατοικιών που χαρακτηρίζονται για τη μονότονη αρχιτεκτονική τους. Όλες οι όψεις βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση καθώς έχουν προηγηθεί ποικίλες εργασίες για την αναπαλαίωση των νεοκλασικών κτιρίων και την ανάπλαση των πιο πρόσφατων χρονολογικά κτιρίων. Οι παραπάνω ενέργειες πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος «Πρόσψη 2000» για το καλλωπισμό των δημόσιων υπαίθριων χώρων ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι στο εξωτερικό χώρο των κτιρίων δεν υπάρχουν διαφημιστικές προβολές, πράγμα που ενισχύει σημαντικά την καλή εικόνα των όψεων των κτιρίων.

ΣΤΟΧΟΣ

Ο στόχος της συγκεκριμένης πρότασης ανάπλασης είναι να προσελκύσουμε περισσότερους επισκέπτες όχι με εντυπωσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία ή διαμόρφωση, αλλά με ένταξη νέων χρήσεων γης στη γύρω περιοχή. Οι χρήσεις αυτές θα είναι φιλικές ως προς την οικιστική χρήση ενώ θα εξυπηρετούν και ανάγκες υπερτοπικού χαρακτήρα. Σε ένα δεύτερο στάδιο θα ενισχύσουμε τη βλάστηση της πλατείας Βάθης έτσι ώστε αυτή να είναι σε θέση να συμβάλλει στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Τέλος, θα εξοπλίσουμε την πλατεία με όλο τον απαραίτητο υπαίθριο αστικό εξοπλισμό που θα εξασφαλίσει την ευχάριστη παραμονή των επισκεπτών στο χώρο ενώ παράλληλα να ενισχύσει τη λειτουργικότητα των γύρω χρήσεων γης.

ΕΝΤΑΞΗ ΝΕΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ

Έρχομαι σε απόλυτη συμφωνία με τη πρόταση της Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα (Διπλωματική Εργασία, 2005, ΕΜΠ) για την κοινωνικοοικονομική αναβάθμιση της πλατείας Ανεξαρτησίας με την ένταξη νέων χρήσεων γης στο χώρο γύρω από την πλατεία. Κατά τη διάρκεια της ημέρας η πλατεία αποτελεί ένα απλό πέρασμα για τους ανθρώπους που εργάζονται στην περιοχή ή απλώς κατευθύνονται προς τις δημόσιες υπηρεσίες, ενώ κατά τη διάρκεια της νύχτας παρουσιάζεται η απόλυτη ερήμωση του χώρου που εντείνει ακόμη περισσότερο το αίσθημα της ανασφάλειας που επικρατεί σε μία περιοχή με ιδιαίτερα αυξημένη εγκληματικότητα. Πιστεύεται λοιπόν ότι οι χρήσεις που διαμορφώνουν την περιοχή μελέτης μας συμβάλλουν στη λειτουργικότητα του χώρου της πλατείας μόνο κατά τη διάρκεια της ημέρας και πάλι σε περιορισμένο βαθμό. Προτείνεται η δημιουργία νέων χρήσεων που θα προσελκύσουν καινούργιους επισκέπτες στην κοινωνικά υποβαθμισμένη πλατεία και θα ενισχύσουν το λειτουργικό της ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας αλλά και της νύχτας. Συγκεκριμένα, προτείνεται:

1. Η δημιουργία ενός πολυλειτουργικού χώρου που κατά τη διάρκεια της ημέρας θα λειτουργεί ως χώρος απασχόλησης για παιδιά μικρής ηλικίας (παιδικός σταθμός) και τις βραδινές ώρες θα μετατρέπεται σε κοινωνικό κέντρο για αλλοδαπές εργαζόμενες ή μη γυναίκες. Ο χώρος αυτός θα στεγάζεται στο εγκαταλελειμμένο νεοκλασικό κτίριο που βρίσκεται επί της πλατείας Βάθης. Το κτίριο αυτό γειτνιάζει με ένα κενό οικόπεδο όπου υπάρχει ένας κήπος που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως χώρος παιδικής δραστηριότητας για το προτεινόμενο παιδικό σταθμό. Με την ένταξη ενός παιδικού σταθμού στο χώρο θα ενισχυθεί η χρήση της πλατείας από τους κατοίκους της περιοχής και θα τονωθεί ο συνοικιακός της χαρακτήρας. Όσον αφορά το κοινωνικό κέντρο για αλλοδαπές γυναίκες, επιδιώκεται η ομαλή ένταξή τους στην ελληνική πραγματικότητα μέσω μίας διαρκούς κοινωνικής δράσης, εκμάθησης οικοκυρικής και μορφωτικής δραστηριότητας. Πέρα από αυτό, το κέντρο αυτό αποσκοπεί και στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των ελλήνων πολιτών και ατόμων διαφορετικών εθνικοτήτων καθώς και στην κοινωνική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής. Επιπλέον, το κοινωνικό αυτό κέντρο θα εφοδιάσει τις

αλλοδαπές γυναίκες με επιπλέον γνώσεις που θα τις βοηθήσουν στην επαγγελματική τους πρόοδο, στη μείωση της εκμετάλλευσής τους στον εργασιακό χώρο και τέλος, υπολογίζεται ότι θα μειωθεί σημαντικά το εμπόριο της σαρκός που πλήττει το κέντρο της Αθήνας.

2. Προτείνεται επίσης η δημιουργία ενός χώρου κινηματογραφικής προβολής (cinema), που απουσιάζει παντελώς από την ευρύτερη περιοχή (Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα, 2005). Η χρήση αυτή του χώρου συνδυάζει πολιτιστική δραστηριότητα και νυχτερινή ζωή ενώ μπορεί να αποτελέσει και χώρο υπερτοπικής έλξης. Στο τελευταίο όροφο του cinema προτείνεται η διαμόρφωση ενός χώρου αναψυχής που θα περιλαμβάνει ένα χώρο bowling και καφετέρια. Ο πολυλειτουργικός αυτός χώρος θα στεγάζεται στο εγκαταλελειμμένο κτίριο που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Μάρνης και Καματερού, ακριβώς απέναντι από την πλατεία Ανεξαρτησίας. Με την ενέργεια αυτή θα επιτευχθεί όχι μόνο η ενίσχυση της δραστηριότητας επί της πλατείας, αλλά και η κοινωνικοοικονομική αναβάθμιση μίας ολόκληρης περιοχής.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ ΑΜΕΑ

Όλα τα πεζοδρόμια και πεζόδρομοι της πλατείας θα έχουν ελάχιστο πλάτος στα 2,05 m και σε περίπτωση που αυτά φέρουν αστικό εξοπλισμό, στο πλάτος τους θα προστίθενται άλλα 1,30 m. Πάνω στα κυριότερα τουλάχιστον πεζοδρόμια και σε όλους τους πεζόδρομους θα υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών πλάτους 0,30 – 0,40 m. Θα διατηρηθεί το υλικό κατασκευής δαπέδου (τούβλο, συμπιεσμένο χαλίκι και τσιμεντόπλακα), το οποίο κατά το πλείστον εξασφαλίζει αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή ανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και τη συντήρηση. Όπου κρίνεται απαραίτητο θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών μεταξύ της στάθμης του πεζοδρομίου και του οδοστρώματος είτε με τη δημιουργία σκαφών είτε ακόμη και με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Θα διαμορφωθεί επίσης ένας χώρος ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων διαστάσεων 0.80*1,30 m. Τέλος, θα υπάρχει κατάλληλη σήμανση και συγκεκριμένα, η επιδαπέδια σήμανση για τα άτομα με προβλήματα στην όραση καθώς και φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες που θα τοποθετηθούν στις διαβάσεις για να διευκολύνουν την κίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

∅ Βλάστηση

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, η βλάστηση της πλατείας είναι ποικιλόμορφη αλλά σχετικά μικρής πυκνότητας με αποτέλεσμα να μην μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση του μικροκλίματος της περιοχής. Θα ενισχύσουμε λοιπόν την ήδη υπάρχουσα βλάστηση με επιπλέον φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα μεσαίου ύψους, με θάμνους και με φυτά εδαφοκάλυψης. Τα δέντρα που θα φυτευτούν στο χώρο του πρασίνου της πλατείας θα έχουν μεσαίο ύψος έτσι ώστε να έχουμε ομαλή μετάβαση από την κλίμακα του κτιριακού δυναμικού στην ανθρώπινη κλίμακα και θα προτιμηθούν τα

φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα καθώς έχουν πλούσιο φύλλωμα που προσφέρει άφθονο σκιασμό του χώρου ενώ παράλληλα παράγουν περισσότερες ποσότητες οξυγόνου από τα συνηθισμένα δέντρα. Τα είδη των δέντρων που θα χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση του πρασίνου θα είναι παρόμοια με εκείνα που ήδη υπάρχουνε στο χώρο, αφενός για να πετύχουμε ένα πιο ομοιόμορφο αποτέλεσμα και αφετέρου γιατί τα δέντρα αυτά έχουν δείξει αντοχές στο χρόνο και τις δυσχερείς συνθήκες του αστικού περιβάλλοντος. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά από αυτά : Ακακία, Λεύκα, Ευκάλυπτος κ.ά. Θα εισάγουμε επίσης στο χώρο τη θαμνώδη βλάστηση, η οποία θα τοποθετηθεί γύρω από τη παιδική χαρά με στόχο την οριοθέτηση και τη φυσική περιφραγή του χώρου. Ο υπόλοιπος χώρος της πλατείας θα διαθέτει ελάχιστους ή και καθόλου θάμνους για να εξασφαλίσουμε αίσθημα ασφάλειας στους επισκέπτες. Ο δημότης θέλει πλέον ελεύθερο οπτικό πεδίο για να νιώσει ασφαλής και η χαμηλή βλάστηση δεν του το προσφέρει. Επιπλέον, ως φυτό εδαφοκάλυψης θα χρησιμοποιηθεί γκαζόν, το οποίο αν και παρουσιάζει δυσκολίες στη συντήρηση και εμφανίζει εύκολα φθορές, θα δώσει ένα ωραίο αισθητικό αποτέλεσμα και θα συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της αρχιτεκτονικής του τοπίου. Τέλος, προτείνεται η δεντροφύτευση του πεζόδρομου Μαιζωνος, που θα τονίσει την κατεύθυνση του πεζόδρομου ενώ παράλληλα θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα και για το μικροκλίμα της περιοχής.

Ø Δρόμοι, Πεζόδρομοι και Πεζοδρόμια.

Τα ήδη υπάρχοντα πεζοδρόμια και ο πεζόδρομος (επί της οδού Μαιζωνος) δεν θα υποστούν κάποια αλλαγή καθώς βρίσκονται σε καλή κατάσταση διαθέτοντας ένα κατάλληλα επιστρωμένο δάπεδο και όλο τον απαραίτητο αστικό εξοπλισμό που χρειάζεται ο δημόσιος υπαίθριος χώρος τέτοιου τύπου. Η μόνη αλλαγή που προτείνεται να γίνει είναι η δεντροφύτευση του πεζόδρομου Μαιζωνος για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Θα διατηρηθεί επίσης και το υλικό δαπεδόστρωσης πλατείας με την κατάλληλη προσαρμογή του στη νέα διαμόρφωση του χώρου και θα περιλαμβάνει τούβλο σε γήινη κρεμ απόχρωση, πλάκα συμπιεσμένου χαλικιού σε σκούρο γκρι χρώμα και την τσιμεντόπλακα. Κανένα από τα παραπάνω υλικά χωριστά δεν διαθέτει όλα τα επιθυμητά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η επιφάνεια ενός δημόσιου υπαίθριου χώρου (χαμηλός συντελεστής θερμοχωρητικότητας, χαμηλός συντελεστής ανακλαστικότητας, υψηλή υδατοαπαρροφητικότητα κ.ά.), αλλά ωστόσο ο συνδυασμός και των τριών αυτών υλικών μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά για την εξασφάλιση των επιθυμητών ιδιοτήτων και να δώσει ένα ενδιαφέρον αισθητικό αποτέλεσμα.

Ø Στάθμευση

Παρατηρούνται μειωμένα φαινόμενα παράνομης στάθμευσης αυτοκινήτων στ χώρο της πλατείας αφενός επειδή οι δρόμοι που περιβάλλουν την πλατεία είναι δρόμοι ταχείας κυκλοφορίας και δεν επιτρέπουν την πρόσβαση αυτοκινήτων στο χώρο και αφετέρου γιατί η πλατεία διαθέτει όλα τα απαραίτητα διαχωριστικά στοιχεία για την αναχαίτιση της

παράνομης στάθμευσης. Για τους παραπάνω λόγους δεν θα προβούμε σε περαιτέρω ενέργειες για την παρεμπόδιση της στάθμευσης των αυτοκινήτων στο χώρο.

Στο χώρο της πλατείας παρουσιάζεται αυξημένη προσέλευση ποδηλάτων και για το λόγο αυτό θα δημιουργηθεί ένας χώρος στάθμευσης πλησίον του πεζοδρομίου Μαΐζωνος που θα αποτελείται από ποδηλατοστάτες σχήματος Π και θα έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει 7 ποδήλατα.

∅ **Φωτισμός**

Ο φωτισμός του χώρου μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, αν και λόγω υψηλής εγκληματικότητας που παρουσιάζει η περιοχή μελέτης μας, συνίσταται η τοποθέτηση περισσότερων φωτιστικών σωμάτων. Η πλατεία διαθέτει 3 μεγάλα φωτιστικά σώματα (7 – 10 m) για το φωτισμό των δρόμων που την περικλείουν, τα οποία θα παραμείνουν στο χώρο ενώ θα προστεθούν άλλα 23 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m), που θα έχουν παρόμοια μορφή με τα φωτιστικά που ήδη υπάρχουνε στο χώρο και θα αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό της πλατείας και των πλησίον πεζοδρομίων. Τέλος, η πλατεία θα διαθέτει πολλά spot για το φωτισμό και την ανάδειξη της βλάστησης και αρκετά υποβρύχια φωτιστικά σώματα για το φωτισμό του σιντριβανιού. Οι λαμπτήρες των φωτιστικών αυτών σωμάτων θα έχουν θερμοκρασία χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή, ιστό από αστάλι ή χυτό αλουμίνιο και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

∅ **Καθιστικά**

Στο χώρο προβλέπεται η τοποθέτηση 14 ξύλινων καθιστικών, τα οποία λόγω της ξύλινης επένδυσής τους προτιμούνται από τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (ΑΜΕΑ, παιδιά, άτομα μεγάλης ηλικίας). Η μορφή που θα έχουν τα παγκάκια θα είναι η κλασική που έχουν τα περισσότερα καθιστικά στους δημόσιους υπαίθριους χώρους της Αθήνας. Εναλλακτικά προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης καθιστικού της Μακρίδου Ελεάνας, φοιτήτριας του τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Ένα από τα παραπάνω καθιστικά θα είναι ειδικά προσαρμοσμένο σε χώρο διαστάσεων 2,80*1,30 m και θα προορίζεται για την ανάπαυση των χρηστών των αμαξιδίων. Επιπλέον, στο χώρο περιμετρικά του σιντριβανιού, θα διαμορφωθεί ένας χώρος αναψυχής για τους επισκέπτες και θα αποτελείται από ένα πέτρινο σκαλοπάτι με πάτημα 1 m.

∅ **Καθαριότητα**

Για την εξασφάλιση της καθαριότητας του χώρου θα τοποθετηθούν 15 καλάθια απορριμμάτων τα οποία θα βρίσκονται ισοκατανεμημένα σε όλη την έκταση της πλατείας και θα είναι κατασκευασμένα από μεταλλικό ανοξείδωτο πλέγμα (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Όλα τα καλάθια θα είναι προσαρμοσμένα στα φωτιστικά σώματα του χώρου ενώ κάποια από αυτά τα σύνθετα στοιχεία (συνδυασμός φωτιστικού καλαθιού αχρήστων) θα

τοποθετούνται εντός των παρτεριών για τη διασφάλιση περισσότερου ελεύθερου χώρου στους πεζούς αλλά και στους επισκέπτες.

Ø Παιδική Χαρά

Η περιοχή μελέτης μας συγκεντρώνει σχετικά υψηλό ποσοστό οικιστικής χρήσης ενώ στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν αρκετά δημοτικά σχολεία και παιδικοί σταθμοί, πράγμα που ενισχύει την ανάγκη για τη δημιουργία ενός χώρου εκτόνωσης για τα παιδιά. Παράλληλα, σύμφωνα με την παραπάνω πρόταση για την κοινωνικοοικονομική αναβάθμιση της περιοχής, θα διαμορφωθεί ένας πολυλειτουργικός χώρος σε ένα εγκαταλελειμμένο νεοκλασικό κτίριο επί της πλατείας Βάθης που θα περιλαμβάνει και ένα παιδικό σταθμό. Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία μίας μικρής σε έκταση παιδικής χαράς, αφενός για την υποστήριξη της νέας χρήσης που θα εισαχθεί στο χώρο και αφετέρου για την αύξηση της επισκεψιμότητας της πλατείας. Η παιδική χαρά θα καταλαμβάνει χώρο συνολικής έκτασης $\sim 32,8 \text{ m}^2$, θα απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας άνω των 36 μηνών και κάτω των 14 ετών και θα σχεδιαστεί βάση των προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης EN 1176-77.

Σχεδιασμός και Μέτρα Ασφαλείας(Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ 1176-77)

Τα μέτρα θα βασίζονται στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα και θα εξασφαλίζουν την ασφαλή πρόσβαση και παραμονή των παιδιών σε όλους τους χώρους παιδικής αναψυχής. Ειδικότερα,

- a. Η παιδική χαρά θα περιβάλλεται από ικανή περίφραξη ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχει ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντάς τα από κινδύνους και τραυματισμούς,
- b. Όλες οι είσοδοι κοινού θα έχουν ελάχιστο άνοιγμα 1,00 m.
- c. Η ζώνη όδευσης στο εσωτερικό χώρο θα έχει ελάχιστο πλάτος στα 1,50 m
- d. Θα υπάρχει κατάλληλος και επαρκής φωτισμός, ο οποίος θα περιλαμβάνει 2 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) ισοκατανεμημένα ομοιόμορφα σε όλη την έκταση της παιδικής χαράς. Όλες οι φωτιστικές πηγές και τα σημεία σηματοδότησης θα φέρουν καλύμματα, θα υπάρχει διάταξη ηλεκτρονόμου διαφυγής (ρελέ) και η ένταση του φωτισμού στο χώρο της ψυχαγωγίας θα είναι κατ' ελάχιστον 250 LUX.
- e. Ο χώρος θα διαθέτει επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς, τα οποία θα είναι 3 στον αριθμό, θα έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενούν άτομα με ειδικές ανάγκες και θα είναι κατασκευασμένα από ξύλο για μία πιο άνετη παραμονή στο χώρο.
- f. Προβλέπεται η τοποθέτηση καλαθιών αχρήστων, τα οποία θα βρίσκονται προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα για μία καλύτερη λειτουργία του χώρου, αλλά και για εξάλειψη πιθανών εμποδίων που μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για την ασφάλεια των παιδιών.
- g. Στην παιδική χαρά θα υπάρχει μία βρύση με πόσιμο νερό και μία ευρεία ζώνη πρασίνου που θα προσφέρει σκιασμό στους χώρους αναψυχής.

- h. Το έδαφος στο οποίο εγκαθίσταται η παιδική χαρά θα διαθέτει ικανό σύστημα απορροής των υδάτων
- i. Το δάπεδο του χώρου θα έχει τη δυνατότητα απορρόφησης κρούσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγράφου 4.2. του προτύπου EN 1177/19977 και της παραγράφου 1 του προτύπου EN 1176/1997. Προτείνεται η εγκατάσταση τάπητα ασφαλείας με 5 πόντους ελαστικό δάπεδο, που καθαρίζεται εύκολα από τις ακαθαρσίες και προστατεύει τα παιδιά απορροφώντας τους κραδασμούς από επικείμενες πτώσεις. Επίσης, θα γίνει μέριμνα για το κατάλληλο τύπο προστασίας δαπέδου από πτώση ανάλογα με το υψόμετρο του εξοπλισμού. Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται το ύψος της πτώσης τόσο αντίστοιχα θα πρέπει να αυξάνεται και το πάχος του τάπητα της επιφάνειας της παιδικής χαράς. Εναλλακτικά προτείνεται η τοποθέτηση τάρταν κάτω από παιχνίδια που φιλοξενεί ο χώρος.
- j. Δεν θα υπάρχει έλλειψη ελεύθερου χώρου και γενικότερα πολεοδομικού σχεδιασμού και πρόβλεψης (π.χ. αποφυγή εγκατάστασης παιδικής χαράς δίπλα σε πολυσύχναστο δρόμο)
- k. Ο εξοπλισμός του παιδότοπου θα είναι ειδικά σχεδιασμένος ώστε να αποφεύγονται τραυματισμοί και θα πληρούν προδιαγραφές που προβλέπονται στη σειρά προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176 (Για περισσότερες λεπτομέρειες Βλέπετε παρακάτω)

Όργανα και Κατασκευές (Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1176)

-Κούνια 3^{ων} θέσεων με καθίσματα για παιδιά άνω των 36 μηνών, διαστάσεων 2*3,30 m και ξύλινης κατασκευής.

Η κούνια ως αυτόνομο εξάρτημα της παιδικής χαράς θα εναρμονίζεται με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EN 1176 1 Έως 8). Η αυστηρή τήρηση των κανονισμών αυτών είναι επιβαλλόμενη και προβλέπει στην ασφαλή χρήση της παιδικής χαράς από παιδιά κάθε ηλικίας.

Το κύριο υλικό κατασκευής της κούνιας θα είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.

Την κατασκευή θα συμπληρώνουν γαλβανισμένοι κοχλίες με παξιμάδια ασφαλείας και πλαστικά καλύμματα από πολυαμίδιο με προστασία UV ενάντια στις υπεριώδεις ακτίνες του ήλιου. Οι κοχλίες και οι μεταλλικοί σύνδεσμοι θα είναι από ανοξείδωτο χάλυβα, ώστε να μην σκουριάζουν ή από χάλυβα γαλβανισμένο, με χαμηλή περιεκτικότητα σε μόλυβδο, σύμφωνα με τους κανονισμούς DIN.

Για την έδραση των θέσεων χρησιμοποιείται ένας ξύλινος δοκός διατομής 90*125 και αλυσίδα 1,2 m με ελεύθερο άνοιγμα κρίκου 5 mm για να αποφεύγεται η παγίδευση δακτύλων σύμφωνα με EN 1176-1/4.2.7.6. Για την καλύτερη ευστάθεια των θέσεων, η απόσταση μεταξύ των κουζινετών θα είναι 530 mm σύμφωνα με το EN 1176-2/4.4.2. Τα κουζινέτα επίσης θα είναι έτσι εδρασμένα ώστε όταν η κούνια κινείται, η αλυσίδα να περιστρέφεται σύμφωνα με EN 1176–2/4.12.

Το κουζινέτο θα αποτελείται από σώμα αλουμινίου, γαλβανισμένο κοχλία, ανοξείδωτο άξονα και δακτυλίδια από φωσφορούχο ορείχαλκο. Θα εδράζεται πάνω στη κεντρική δοκό της κούνιας με το γαλβανισμένο κοχλία και παξιμάδι ασφαλείας. Τα ορειχάλκινα δακτυλίδια θα στηρίζουν το ανοξείδωτο άξονα και θα βοηθούν στην ελαχιστοποίηση των τριβών. Το κουζινέτο πρέπει να υπόκειται σε δοκιμασίες αντοχής για να επιβεβαιώνεται ότι δεν παραμορφώνεται.

Το κάθισμα θα είναι υψηλής ασφάλειας κατασκευασμένο εξ' ολοκλήρου από ελαστικό και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα TÜV

Η απόσταση του καθίσματος από το έδαφος, σε κατάσταση ηρεμίας θα είναι 400mm, σύμφωνα με EN 1176-2/4.2. Η απόσταση του καθίσματος, σε κατάσταση ηρεμίας, από τα δομικά στοιχεία της κατασκευής θα είναι 460 mm ενώ η απόσταση μεταξύ των καθισμάτων θα είναι 705 mm σύμφωνα με EN 1176-2/4.4.1.

Ø **Υδάτινα Στοιχεία**

Η πλατεία Ανεξαρτησίας θα φιλοξενεί στο χώρο της ένα σιντριβάνι ημικυκλικού σχήματος το οποίο θα διαθέτει στην περίμετρό του ένα σκαλοπάτι με πάτημα 1 m που θα έχει ως κύριο στόχο την αναψυχή αλλά και το δροσισμό των επισκεπτών. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι με το συγκεκριμένο υδάτινο στοιχείο, πέρα από το δροσισμό των επισκεπτών, επιδιώκεται και η ρύθμιση κλιματολογικών δεδομένων καθώς και η ηχομόνωση του χώρου που περιβάλλεται από πολυσύχναστους δρόμους και παρουσιάζει έντονα προβλήματα ηχορρύπανσης (λειτουργία του νερού ως φίλτρου προστασίας από τον θόρυβο. Επίσης, εντός του χώρου της παιδικής χαράς θα τοποθετηθεί και μία βρύση, στοιχείο ιδιαίτερα η παρουσία του οποίου κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητη σε ένα χώρο παιχνιδιού.

Ø **Λοιπά Στοιχεία**

Στο χώρο της πλατείας θα συνεχίσει να υπάρχει ένα περίπτερο για την κάλυψη των υπαρχόντων αναγκών και επίσης, θα διατηρηθούν και οι τρεις τηλεφωνικοί θάλαμοι, οι οποίοι θα τοποθετηθούν σε άλλο σημείο για λόγους διαμόρφωσης του χώρου.

Η πλατεία Βάθης, όπως άλλωστε και η πλατεία Βικτωρίας, διαθέτουν ένα πλούσιο απόθεμα νεοκλασικών κτιρίων και μεσοπολεμικών πολυκατοικιών. Δύο άκρως αντίθετες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις, που ωστόσο δημιουργούν ένα ενδιαφέρον μορφολογικό κολάζ του κτιριακού δυναμικού στο χώρο. Οι όψεις των κτιρίων αυτών βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση λόγω των πρόσφατων αναπλάσεων που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος «Πρόσοψη 2000» για το καλλωπισμό των μετώπων των κτιρίων και την ανάδειξη των δημόσιων υπαίθριων χώρων της Αθήνας. Η προσπάθεια αυτή που έγινε από το ΥΠΕΧΩΔΕ και την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων ΑΕ., διακρίνεται για την αισθητική ανάδειξη των νεοκλασικών κτιρίων καθώς και για την αποτελεσματική απομάκρυνση των διαφημιστικών προβολών που έπλητταν την περιοχή. Ωστόσο, δεν έχει γίνει κάποια ενέργεια για την αισθητική αναβάθμιση και των μεσοπολεμικών κτιρίων ενώ πολλά είναι και τα εγκαταλελειμμένα κτίρια που συμβάλλουν αρνητικά στην όλη εικόνα του κτιριακού αποθέματος. Προτείνεται ο χρωματισμός των μεσοπολεμικών πολυκατοικιών καθώς και ο καθαρισμός τους από περιττά στοιχεία με στόχο την ισότιμη ανάδειξή τους στο αστικό ιστό. Όσον αφορά τα εγκαταλελειμμένα κτίρια, έχει προταθεί πιο πάνω η ένταξη νέων χρήσεων γης στους χώρους αυτούς που θα βοηθήσουν στην αισθητική βελτίωση των όψεων των κτιρίων αυτών.

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Λιοσίων

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Μάρνης

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Μάρνης (Συνέχεια)

Μέτωπα κτιρίων επί της πλατείας Ανεξαρτησίας

BIKTOPIA
Victoria

Βικτωρία Αλεξανδρινή (1819-1901): Βασίλισσα της Μεγάλης Βρετανίας. Ήταν κόρη του Εδουάρδου, Δούκα του Κέντ, και της πριγκήπισσας Λουίζας Βικτωρίας. Ανέβηκε στο θρόνο σε ηλικία 18 χρονών και έμεινε σ' αυτόν επί 64 χρόνια. Παντρεύτηκε το γερμανό πρίγκηπα Αλβέρτο του Σάξ-Κόμπουργκ-Γκότα το 1840 και απέκτησε πολλά παιδιά. Ήταν ικανή βασίλισσα και θεωρήθηκε σύμβολο της ακμής και της ισχύος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Η βασιλεία της σημάδεψε μία ολόκληρη εποχή και νοοτροπία για τη Μεγάλη Βρετανία (Βικτωριανή εποχή). Στις μέρες της έγινε η ένωση των Επτανήσων (που ήταν υπό Βρετανική προστασία) με την Ελλάδα (1864). Στο θρόνο τη διαδέχθηκε ο γιος της Εδουάρδος, πρίγκηψ της Ουαλλίας, ως Εδουάρδος Ζ'. Η πλατεία αυτή λεγόταν άλλοτε πλατεία «Κυριακού» από το Δήμαρχο Αθηναίων Παναγή Κυριάκο (1870-1879), που είχε εκεί κοντά το σπίτι του. Οι εργασίες διαμορφώσεώς της άρχισαν το 1872. Η ονομασία Πλατεία Βικτωρίας δόθηκε προς τιμήν της βασίλισσας της Αγγλίας, οι πολιτικοί όμως αντίπαλοι του Παν. Κυριάκου, τότε δημάρχου, έλεγαν ότι δόθηκε προς τιμήν της ... κόρης του Βικτωρίας.

· Πολυενοδομικός χαρακτήρας της πλατείας και η ένταξή της στην ευρύτερη λειτουργία της πόλης

Η πλατεία Βικτωρίας ή αλλιώς πλατεία Κυριακού βρίσκεται στο 6^ο Διαμέρισμα της Αττικής και περικλείεται από τους εξής βασικούς άξονες κυκλοφορίας: την οδό Γ' Σεπτεμβρίου και την Αριστοτέλους. Υπάρχουν και δύο δρόμοι μικρής έκτασης περιμετρικά της πλατείας που συνδέουν την Γ' Σεπτεμβρίου με την Αριστοτέλους. Στο χώρο εντοπίζεται ένας πεζόδρομος επί της οδού Ελπίδος και είναι ο μοναδικός με τον οποίο συνδέεται άμεσα η πλατεία Βικτωρίας.

Η πλατεία, στα Ανατολικά της, μέσω της οδού Χέυδεν, συναντά ένα μεγάλο χώρο πρασίνου της πρωτεύουσας, το πάρκο του Πεδίου του Άρεως ενώ στα Νοτιοανατολικά της βλέπει την πλατεία Αιγύπτου.

Ως κύρια χρήση εντοπίζεται η κατοικία, η οποία υποστηρίζεται από το τοπικό εμπόριο και χώρους αναψυχής. Τα τελευταία δύο, λόγω της μικρής έκτασής και του τοπικού χαρακτήρα τους, δεν έρχονται σε αντιπαράθεση με την οικιστική χρήση, αλλά αντίθετα ενισχύουν την παρουσία της στο χώρο. Για το λόγο αυτό η περιοχή μελέτης μας χρησιμοποιείται κατά το πλείστον από τις οικογένειες που διαμένουν περιμετρικά της πλατείας και αποτελεί χώρο εκτόνωσης και αναψυχής τους ύστερα από μία μέρα επιβεβαρωμένης ρουτίνας. Η περιοχή λόγω της κεντρική τοποθέτησής της, αλλά και λόγω του ότι φιλοξενεί στο χώρο της τον υπόγειο σταθμό του ηλεκτρικού σιδηρόδρομου παρουσιάζει και χρήσεις υπερτοπικού χαρακτήρα. Εντοπίζονται πολλά γραφεία ελεύθερων επαγγελματιών και πολυεθνικών επιχειρήσεων, όπως το κτίριο του ΟΤΕ, η ΔΕΗ και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, καθώς και διάφορες εμπορικές επιχειρήσεις υπερτοπικού χαρακτήρα (αντιπροσωπείες μηχανημάτων, ειδών υγιεινής, κατασκευαστικών υλικών κ.ά.). Έτσι, η πλατεία δεν αποτελεί μόνο ένα συνοικιακό χώρο συνεύρεσης κατοίκων, αλλά και ένα καθημερινό πέρασμα χιλιάδων ανθρώπων που ζουν, κυκλοφορούν και εργάζονται στο κέντρο της Αθήνας. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει και έντονη παρουσία φοιτητών καθώς ο χώρος γειτνιάζει με ένα από τα καλύτερα οικονομικά πανεπιστήμια της Αθήνας, την ΑΣΟΕ. Η πλατεία Βικτωρίας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον ως περιοχή μελέτης δημόσιου υπαίθριου χώρου καθώς στο χώρο της συγκεντρώνει ποικίλες κοινωνικές ομάδες, κουλτούρες και δραστηριότητες, που όλα μαζί συμβάλλουν στην εξέλιξη της πλατείας και τη διατηρούν ζωντανή όλο το 24ωρο.

· Η χρήση του χώρου από τα τροχοφόρα και τους πεζούς

Οι δρόμοι περιμετρικά της πλατείας είναι γενικά δρόμοι έντονης κυκλοφορίας, ωστόσο στο συγκεκριμένο ύψος παρουσιάζουν μειωμένη ένταση κυκλοφορίας. Οι δρόμοι μικρής έκτασης που περιβάλλουν την πλατεία και αποτελούν χώρους μεταβίβασης από το δρόμο της Γ' Σεπτεμβρίου στην Αριστοτέλους και αντίστροφα αποτελούν επίσης δρόμους ήπιας κυκλοφορίας.

Όπως όλες οι κεντρικές περιοχές της Αθήνας, έτσι και η Βικτώρια παρουσιάζει έντονα προβλήματα παράνομης στάθμευσης τόσο των αυτοκινήτων όσο και των δίκυκλων. Στο χώρο περιμετρικά της πλατείας, αλλά και όπου κρίθηκε απαραίτητο, τοποθετήθηκαν στην πρόσφατη ανάπλαση στοιχεία – εμπόδια τα οποία συνέβαλλαν αποτελεσματικά στη μείωση της παράνομης στάθμευσης αυτοκινήτων· δεν είχαν όμως το ίδιο αποτέλεσμα και στα δίκυκλα (μοτοσυκλές), τα οποία κυριαρχούν σχεδόν σε κάθε γωνία της πλατείας, των πεζοδρομίων και των πεζόδρομων. Επίσης, υπάρχει μεγάλη προσέλευση και ποδηλάτων για τα οποία δεν έχει προβλεφθεί καμία εγκατάσταση ούτε καν χώρος στάθμευσης παρ' όλο που είναι αναμενόμενη η υψηλή συγκέντρωσή τους στο χώρο καθώς η πλατεία περιλαμβάνει ένα σταθμό ΗΣΑΠ που βοηθά ιδιαίτερα στη μετακίνηση των ποδηλάτων.

Τα ΜΜΜ που υπάρχουν κοντά στο χώρο της πλατείας Βικτωρίας είναι ο ομώνυμος υπόγειος σταθμός του ηλεκτρικού σιδηρόδρομου, που μάλιστα βρίσκεται επί αυτής, καθώς και λεωφορεία και τρόλεϊ που περνάνε από την λεωφόρο Πατησίων, πλησίον της πλατείας, και κατευθύνονται προς διάφορους Δήμους της πρωτεύουσας.

Όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, η πλατεία συνδέεται με ένα καλοδιατηρημένο πεζόδρομο που βρίσκεται επί της οδού Ελπίδος καθώς και με ένα πλούσιο δίκτυο διευρυμένων πεζοδρομίων. Ωστόσο, παρ' όλη την έκτασή τους και την καλή κατάστασή τους δεν χρησιμοποιούνται έτσι όπως θα έπρεπε. Τα πεζοδρόμια επί της πλατείας καταλαμβάνονται από τραπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων και δυσχεραίνουν την κίνηση του πεζού. Η κατάσταση αυτή τη χειροτερεύουν ακόμη περισσότερο οι παράνομα σταθμευμένες μοτοσυκλές με αποτέλεσμα τη σοβαρή διαταραχή της ομαλής κίνησης του πεζού. Τέλος,

ο χώρος παρουσιάζει παντελή έλλειψη εξοπλισμού για τις ευπαθείς ομάδες και έτσι καθιστά τη χρήση του αδύνατη από τα άτομα αυτά.

· Διαμόρφωση και εξοπλισμός της πλατείας

Στο μικροσκόπιο για την ανάπλαση των δημόσιων υπαίθριων χώρων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 είχε μπει και η πλατεία Βικτωρίας. Οι προσπάθειες που έγιναν είχαν κυρίως χαρακτήρα σημειακών παρεμβάσεων με στόχο το καλλωπισμό του

υπαίθριου χώρου, την τοποθέτηση του απαραίτητου αστικού εξοπλισμού που έλειπε από την πλατεία και τις διαπλατύνσεις των πεζοδρομίων στις παρειές της πλατείας για την καλύτερη εξυπηρέτηση της κίνησης των πεζών. Αξιολογώντας το σημερινό σχεδιασμό της πλατείας μπορούμε να πούμε πως η προσφορά των σημειακών παρεμβάσεων δεν οδήγησε σε αναμενόμενες βελτιώσεις των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων στο αστικό περιβάλλον. Οι διαπλατύνσεις των πεζοδρομίων αντί να εξυπηρετούν την κίνηση και τις δραστηριότητες των πεζών καταλήφθηκαν γρήγορα από τα ταπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων αφήνοντας ελάχιστο χώρο κίνησης για τον πεζό (πλάτους μόλις 1 m). Έτσι, δημιουργείται η εντύπωση πως η ενέργεια αυτή έγινε περισσότερο με στόχο την εξασφάλιση πόρων για το δήμο παρά για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας των κατοίκων και περαστικών. Το φαινόμενο αυτό επεκτείνεται και μέσα στο χώρο της πλατείας ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο αστικός εξοπλισμός που τοποθετήθηκε στο χώρο είναι ελλιπής, περιλαμβάνει κυρίως την αύξηση των τηλεφωνικών θαλάμων που ξεπερνάνε τον αριθμό των δέκα και δεν προβλέπεται καμία απολύτως υποδομή για τη χρήση του χώρου από τα ΑΜΕΑ. Το αποτέλεσμα είναι η μη ελκυστική εικόνα της πλατείας που μειώνει κατά πολύ την επισκεψιμότητα του χώρου ενώ παράλληλα αυξάνει αυτήν των γύρω καταστημάτων που αποτελούν το μόνο παράδειγμα ενός περιποιημένου χώρου στην πλατεία. Μία ριζική ανάπλαση του χώρου είναι αναγκαία περισσότερο από ποτέ. Η πλατεία Βικτωρίας είναι ο μόνος ελεύθερος χώρος της γειτονιάς και οφείλει να εξυπηρετεί τις ανάγκες των κατοίκων με το βέλτιστο δυνατό τρόπο.

- ΑΜΕΑ. Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, η πλατεία παρουσιάζει παντελής έλλειψη σε αστικό εξοπλισμό που προορίζεται για τη εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Δεν υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών στα πεζοδρόμια ούτε ειδικά σχεδιασμένος χώρος ανάπαυσης για τους χρήστες των αμαξιδίων ενώ στις διαβάσεις απουσιάζουν και οι φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες που είναι άκρως απαραίτητοι για την ασφαλή μετακίνηση των ΑΜΕΑ. Η μόνη υποδομή που υπάρχει στο χώρο και αποσκοπεί προς την διευκόλυνση των ατόμων αυτών είναι οι σκάφες που συνδέουν τη στάθμη του πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος. Η εγκατάσταση του αστικού εξοπλισμού για τα ΑΜΕΑ σε δημόσιους υπαίθριους χώρους αποτελεί μείζον θέμα ιδιαίτερα σε χώρο όπως είναι η πλατεία Βικτωρίας που πέρα από τη κεντρική της τοποθεσία, φιλοξενεί στο χώρο της και σταθμό ΗΣΑΠ που αποτελεί το μόνο μέσο μετακίνησης που χρησιμοποιείται από όλες τις κατηγορίες των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Βλάστηση. Η πλατεία Βικτωρίας χαρακτηρίζεται από πυκνή και μεγάλης ποικιλίας βλάστηση και αποτελείται από δέντρα μέτριου και μεγάλου ύψους καθώς και από θαμνώδης βλάστηση. Το πράσινο που διαθέτει ο χώρος έχει όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές για τη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής, αλλά υστερεί σε ένα πράγμα – τη σωστή οργάνωση για την καλύτερη αποδοτικότητα των φυτών και για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, κάθε δέντρο είναι απομονωμένο σε ένα δικό του παρτέρι που τις περισσότερες φορές δεν ξεπερνά το 1 m² με αποτέλεσμα να μην υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης άλλων φυτών στο χώρο και να παρουσιάζεται η εικόνα «γλαστροποίησης» των ήδη υπάρχοντων

φυτών. Αυτό που χρειάζεται ο χώρος είναι ενιαίες ζώνες πρασίνου που όχι μόνο θα ενισχύσουν τη σωστή ανάπτυξη των δέντρων που ήδη υπάρχουν, αλλά θα ευνοήσουν και την ανάπτυξη της περαιτέρω βλάστησης.

Στους δρόμους και πεζόδρομους περιμετρικά ή πλησίον της πλατείας υπάρχει γραμμική φύτευση δέντρων που λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας. Το πράσινο αυτό τονίζει την κατεύθυνση των οδικών αξόνων, επιτρέπει και προστατεύει τη κίνηση – στάση των περαστικών ενώ παράλληλα αυξάνει σημαντικά τα ποσοστά του πρασίνου και οξυγόνου στην πόλη.

- Οι δρόμοι, ο πεζόδρομος (επί της οδού Ελπίδος) και τα πεζοδρόμια που περικλείουν το χώρο της πλατείας βρίσκονται σε άριστη κατάσταση λόγω των πρόσφατων παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν για τον καλλωπισμό της πλατείας. Ωστόσο, υπάρχουν διαμαρτυρίες όσον αφορά τη χρήση κυρίως των πεζοδρομίων, τα οποία καταλαμβάνονται από τραπεζοκαθίσματα των γύρω καταστημάτων και εμποδίζουν την ομαλή κυκλοφορία των πεζών. Αξιοσέβαστο είναι το γεγονός ότι ο Δήμος προσπαθεί να αναβαθμίσει το χώρο προσφέροντας ήπιες ψυχαγωγικές δραστηριότητες στους επισκέπτες του και ενισχύοντας παράλληλα τις ελληνικές μικροεπιχειρήσεις που πλήττονται στη συγκεκριμένη περιοχή, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να λειτουργεί εις βάρος των κατοίκων και επισκεπτών. Ίσως θα πρέπει να επανεξεταστεί από το Δήμο το ποσοστό του χώρου της πλατείας που θα παραχωρείται στα καταστήματα.

- Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για τη δαπεδόστρωση της πλατείας είναι η τσιμεντόπλακα σε γκρι απόχρωση ενώ για τα πεζοδρόμια και το πεζόδρομο που περικλείουν την πλατεία χρησιμοποιήθηκε ο κυβόλιθος σε κεραμιδί χρώμα. Στις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού αναφέρεται ότι θα πρέπει να επιλέγονται υλικά με χαμηλό συντελεστή θερμοχωρητικότητας και χαμηλό δείκτη ανακλαστικότητας ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα θάμπωσης (τέτοιο υλικό είναι ο κυβόλιθος, όχι όμως και η τσιμεντόπλακα. Επιπλέον, καλό θα

ήταν να χρησιμοποιούνται υλικά με αυξημένη υδατοπερατότητα, όπως είναι ο κυβόλιθος, που βοηθά στην απορρόφηση νερού και υγρασίας και συνεπώς στη μείωση λιμναζόντων νερών.

- Ο φωτισμός του χώρου μπορεί να θεωρηθεί επαρκής και περιλαμβάνει τρία ψηλά φωτιστικά σώματα (7 – 10 m) που αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό του οδικού άξονα της Γ' Σεπτεμβρίου και φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) που ξεπερνάνε τον αριθμό των 15 και αποσκοπούν στο φωτισμό της πλατείας και των πεζοδρομίων που την περικλείουν. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους που βρίσκονται στη πλατεία μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες, αυτά που έχουν μία κεφαλή και καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της πλατείας και αυτά που έχουν τριπλή κεφαλή και βρίσκονται κυρίως στο κεντρικό σημείο της πλατείας. Τέλος, στο κεντρικό χώρο της πλατείας υπάρχουν μερικά spot που φωτίζουν το άγαλμα της πλατείας.

- Η πλατεία Βικτωρίας διαθέτει τέσσερις χώρους που προορίζονται για την ανάπαυση των επισκεπτών. Οι χώροι αυτοί περιλαμβάνουν 5 – 9 καθίσματα τοποθετημένα σε βάση από σκυρόδεμα. Ο αριθμός των καθιστικών δεν επαρκεί για την εξυπηρέτηση των κατοίκων ενώ κάποια από αυτά έχουν καταστραφεί ή λείπουν από το χώρο.

- Η πλατεία είναι πλήρως εξοπλισμένη με κάδους και καλάθια απορριμμάτων για τη βέλτιστη εξασφάλιση της καθαριότητας του χώρου. Συγκεκριμένα, υπάρχουν παραπάνω από 12 καλάθια αχρήστων ισοκατανεμημένα στο χώρο της πλατείας, 2 μεγάλοι κάδοι απορριμμάτων τοποθετημένοι πλησίον ενός από τους κεντρικούς

άξονες κυκλοφορίας καθώς και 2 κάδοι ανακύκλωσης που βρίσκονται σε ένα εμφανές σημείο της πλατείας και διευκολύνουν την ανακύκλωση των χάρτινων, γυάλινων και αλουμιένιων συσκευασιών.

- Σε κεντρικό σημείο της πλατείας υπάρχει ένα σιντριβάνι που απεικονίζει
- Η πλατεία φιλοξενεί στο χώρο της πέντε περίπτερα τα οποία υπερβαίνουν κατά πολύ τον αριθμό για την κάλυψη των υπάρχοντων αναγκών και με τον τρόπο αυτό καταχρώνται τον ελεύθερο δημόσιο χώρο που αντιστοιχεί στους κατοίκους.
- Τέλος, ο χώρος διαθέτει 16 τηλεφωνικούς θαλάμους, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι τελείως αχρείαστοι, μία δημόσια τουαλέτα που για λόγους υγιεινής δεν χρησιμοποιείται και διαθέτει επίσης και μία βρύση που έχει υποστεί σημαντική φθορά από βανδαλισμούς.

· Ο περιβάλλον χώρος και τα μέτωπα των κτιρίων

Το κτιριακό δυναμικό που περιστοιχίζει την πλατεία είναι κατά πλείστον μεσοπολεμικές κατοικίες 5 – 6 ορόφων, λίγα νεοκλασικά 4 ορόφων και ένα πολυώροφο γυάλινο κτίριο γραφείων (ΟΤΕ) χωρίς υπαίθριο χώρο εκτόνωσης της εσωτερικής λειτουργίας. Η πλατεία Βικτωρίας φιλοξενεί στο χώρο της και το ομώνυμο υπόγειο σταθμό ΗΣΑΠ, ο διάκοσμος του οποίου θεωρείται διατηρητέος.

Το ΓΠΣ της Αθήνας, χαρακτηρίζει την περιοχή γενικής κατοικίας, ενώ το τμήμα της οδού Πατησίων, πολεοδομικό κέντρο. Το μεγαλύτερο μέρος των ιδιοκτησιών είναι κατοικημένο, ενώ επικρατούσα είναι η τάση μετατροπής των ισόγειων διαμερισμάτων σε καταστήματα λιανικού κυρίως εμπορίου και χώρων αναψυχής, ενώ τα άνω του ισόγειου διαμερίσματα σε χώρους επαγγελματικής χρήσεως. Η περιοχή λόγω της κεντρικότητας της παρουσιάζει και χρήσεις υπερτοπικού χαρακτήρα, όπως εμπόριο (αντιπροσωπίες μηχανημάτων, ειδών υγιεινής κ.ά.) και υπηρεσίες (κτίριο ΟΤΕ, ΔΕΗ και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας). Στην περιοχή, επίσης, υπάρχουν ποικίλα εκπαιδευτικά κτίρια, όπως διάφορα δημοτικά σχολεία και το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η «μετανάστευση» προς τα προάστια που συνέβη τη δεκαετία του '80 ελευθέρωσε πολλά διαμερίσματα σε πολυκατοικίες της περιοχής, τα οποία γρήγορα μετατράπηκαν σε επαγγελματικές στέγες. Με το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα της δεκαετίας του '90 πολλοί άνθρωποι κυρίως από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή καθώς εκεί υπήρχε μεγάλο αποθεματικό κατοικιών, σε χαμηλές τιμές, που είχε εγκαταλειφτεί από τους παλαιούς κατοίκους του κέντρου. Οι συνθήκες αυτές δημιούργησαν και τον σημερινό χαρακτήρα της περιοχής γύρω από την πλατεία Βικτωρίας και μέχρι την πλατεία Βάθης και το σταθμό Λαρίσης.

Έχουν πραγματοποιηθεί ποικίλες αισθητικές παρεμβάσεις στις όψεις των κτιρίων που περιβάλλουν την πλατεία Βικτωρίας στα πλαίσια πάντα του προγράμματος «Πρόσοψη 2000» για την ανάπλαση των προσόψεων των κτιρίων και για το καλλωπισμό των δημόσιων υπαίθριων χώρων της Αθήνας εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Οι όψεις των κτιρίων βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση λόγω των πρόσφατων παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν. Ωστόσο, εξαιτίας της φθοράς του χρόνου και των αδιάφορων σχετικά αρχιτεκτονικών προσεγγίσεων που έχουν, φαντάζουν μονότονα και μελαγχολικά στο τοπίο της πλατείας.

ΣΤΟΧΟΣ

Ο στόχος της πρότασης ανάπλασης της πλατείας Βικτωρίας είναι τριπλός:

- Η ποιοτική αναβάθμιση του χώρου με τη τοποθέτηση όλου του απαραίτητου αστικού εξοπλισμού που λείπει από τη πλατεία.
- Η αισθητική βελτίωση του χώρου με την ανάπτυξη της βλάστησης και την οργάνωσή του σε ενιαίες ζώνες πρασίνου, και
- Η διεύρυνση του χώρου της πλατείας με στόχο την αύξηση του ποσοστού του δημόσιου υπαίθριου χώρου που αντιστοιχεί σε κάθε πολίτη.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ ΑΜΕΑ

Όλα τα πεζοδρόμια και πεζόδρομοι της πλατείας θα έχουν ελάχιστο πλάτος στα 2,05 m και σε περίπτωση που φέρουν αστικό εξοπλισμό, στο πλάτος τους θα προστίθενται άλλα 1,30 m. Πάνω στα κυριότερα τουλάχιστον πεζοδρόμια θα υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών πλάτους 0,30 – 0,40 m. Το υλικό κατασκευής δαπέδου θα είναι τέτοιο ώστε να εξασφαλίζει αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή ανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και τη συντήρηση. Ένα υλικό δαπεδόστρωσης που κατέχει όλες τις παραπάνω ιδιότητες είναι ο κυβόλιθος, οπότε θα προτιμηθεί για την επιστρωση του δαπέδου της πλατείας. Όπου κρίνεται απαραίτητο, θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών μεταξύ της στάθμης του πεζοδρομίου και του οδοστρώματος είτε με τη χρήση των σκαφών είτε ακόμη και με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Θα δημιουργηθούν επίσης τέσσερις χώροι ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων, διαστάσεων 0,8*1,30 m. Τέλος, θα υπάρχει κατάλληλη σήμανση και συγκεκριμένα, η επιδαπέδια για τα άτομα με προβλήματα στην όραση καθώς και φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες που θα τοποθετηθούν στις διαβάσεις για να διευκολύνουν την κίνηση όλων των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

∅ Βλάστηση

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, η βλάστηση της πλατείας είναι πυκνή και ποικιλόμορφη, αλλά υστερεί σημαντικά σε οργάνωση πράγμα που οφείλεται καθαρά στον ανθρώπινο παράγοντα. Συγκεκριμένα, έχουμε «γλαστροποίηση» των δέντρων και φυτών σε παρτέρια 1 m² που δεν επιτρέπει τη σωστή ανάπτυξη της βλάστησης και

δεν έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν επιπλέον φυτά. Θα δημιουργήσουμε λοιπόν ενιαίες ζώνες πρασίνου στο χώρο διατηρώντας την ήδη υπάρχουσα βλάστηση και ενισχύοντάς την με επιπλέον δέντρα και φυτά εδαφοκάλυψης για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα. Επιπλέον, στους πεζόδρομους που θα δημιουργηθούν περιμετρικά της πλατείας, θα υπάρχει η περαιτέρω αύξηση του πρασίνου με τη γραμμική φύτευση των δέντρων, που θα λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας ενώ παράλληλα θα τονίζει την κατεύθυνση των πεζόδρομων. Τα δέντρα που θα προτιμηθούν για τη φύτευση των χώρων πρασίνου της πλατείας αλλά και των πεζοδρομίων είναι τα φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα μεσαίου ύψους που θα συμβάλλουν στη γεφύρωση της κλίμακας ανάμεσα στον άνθρωπο και το κτισμένο δυναμικό της πόλης. Ο λόγος για τον οποίο θα προτιμηθούν τα φυλλοβόλα και τα αειθαλή φυτά είναι επειδή έχουν πλούσιο φύλλωμα που παράγει τρεις φορές περισσότερο οξυγόνο από ένα κανονικό δέντρο ενώ κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού προσφέρει άφθονο σκιασμό του χώρου. Θα χρησιμοποιηθεί επίσης και η θαμνώδης βλάστηση, κυρίως γύρω από τη παιδική χαρά, με στόχο την οριοθέτηση και τη φυσική περίφραξη του χώρου. Τέλος, ως φυτό εδαφοκάλυψης θα χρησιμοποιηθεί ο κισσός, που απλώνεται αρκετά γρήγορα ώστε να καλύψει το έδαφος, ευδοκιμεί σε Ελληνικά εδάφη και συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της αρχιτεκτονικής του τοπίου.

Ø Δρόμοι, πεζόδρομοι και πεζοδρόμια.

Προτείνεται η πεζοδρόμηση των δρόμων μικρής έκτασης που περιβάλλουν το χώρο της πλατείας με στόχο την αύξηση του δημόσιου υπαίθριου χώρου που θα διευκολύνει τη

κίνηση των πεζών, θα προσφέρει περισσότερο χώρο αναψυχής και θα συμβάλλει στη ποιοτική και την αισθητική αναβάθμιση της περιοχής. Η σύνδεση των πεζόδρομων με τα πεζοδρόμια και με το χώρο της πλατείας θα πραγματοποιείται με σκάφες που θα δημιουργηθούν σε επιλεγμένα κεντρικά σημεία. Το υλικό κατασκευής του δαπέδου θα είναι ο κυβόλιθος, που συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η επιφάνεια ενός δημόσιου υπαίθριου χώρου. Θα υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών επί του δαπέδου για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τέλος, κατά μήκος των πεζόδρομων θα εφαρμοστεί εκτενής γραμμική δεντροφύτευση που θα περιλαμβάνει κυρίως φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα με στόχο το καλύτερο δυνατόν σκιασμό του χώρου κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και τη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής.

Όσον αφορά τα ήδη υπάρχοντα πεζοδρόμια και το πεζόδρομο (επί της οδού Ελπίδος), δεν θα πραγματοποιηθεί κάποια αλλαγή καθώς βρίσκονται ήδη σε πολύ καλή κατάσταση διαθέτοντας καλοδιατηρημένη πυκνή γραμμική βλάστηση, ένα κατάλληλα επιστρωμένο

δάπεδο με κυβόλιθο και όλο τον απαραίτητο υπαίθριο αστικό εξοπλισμό που χρειάζεται ένας δημόσιος χώρος.

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν θα περιοριστεί το ποσοστό του χώρου των πεζοδρομίων που παραχωρείται στα γύρω καταστήματα καθώς θεωρείται απαραίτητο για την οικονομική ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων, αλλά και ολόκληρης της περιοχής ενώ παράλληλα θα συμβάλλει αποτελεσματικά και στη αναβάθμιση του χώρου της πλατείας. Ωστόσο, είναι γνωστό το πρόβλημα που δημιουργείται στο χώρο κίνησης του πεζού, ένα πρόβλημα που φιλοδοξείτε να επιλυθεί με τους νέους πεζόδρομους που θα δημιουργηθούν περιμετρικά της πλατείας. Η περαιτέρω επέκταση των τραπεζοκαθισμάτων, πέρα από το καθορισμένο χώρο θα εμποδίζεται από εκτενή γραμμική δεντροφύτευση των πεζόδρομων ενώ θα υπάρχουν και αυστηρές κυρώσεις σε περίπτωση που ο πρώτος φυσικός περιορισμός δεν λειτουργήσει.

∅ Δαπεδόστρωση

Προτείνεται ως υλικό επίστρωσης ο κυβόλιθος σε γήινες αποχρώσεις, που παρουσιάζει καλύτερη ανταπόκριση σε καιρικά δεδομένα του Μεσογειακού κλίματος και προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια για τον πεζό λόγω των αντιστοίχων του ιδιοτήτων. Το υλικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί σε όλη την επιφάνεια της πλατείας για να εξασφαλίσουμε ομοιογένεια και το καλύτερο δυνατόν αισθητικό αποτέλεσμα.

∅ Στάθμευση

Οι πεζόδρομοι που θα δημιουργηθούν περιμετρικά της πλατείας λόγω της μορφής τους αλλά και της παλιάς τους χρήσης ως δρόμοι κυκλοφορίας αυτοκινήτων, πιθανότατα θα αποτελέσουν στόχο για διέλευση αλλά και για στάθμευση αυτοκινήτων με αποτέλεσμα να βγει για άλλη μία φορά χαμένος ο πεζός. Για το λόγο αυτό. Στις εισόδους των πεζόδρομων αυτών προβλέπεται η τοποθέτηση στοιχείων – εμποδίων που θα ανατρέπουν τη παράνομη στάθμευση αυτοκινήτων χωρίς να εμποδίζουν ή να δυσχεραίνουν τη κίνηση του πεζού. Η μορφή που θα έχουν τα στοιχεία αυτά θα είναι παρόμοια με αυτή των στοιχείων – εμποδίων που ήδη υπάρχουν στο χώρο (Βλέπε φωτογραφία). Επίσης, η τοποθέτησή τους προβλέπεται και σε όλα τα υπόλοιπα σημεία της πλατείας αλλά και των πεζοδρομίων που ταλαιπωρούνται από τη παράνομη στάθμευση.

Στο χώρο υπάρχει αυξημένη προσέλευση ποδηλάτων, αφενός λόγω του σταθμού ΗΣΑΠ που φιλοξενεί η πλατεία και αφετέρου λόγω του οικονομικού πανεπιστημίου, την ΑΣΟΕ, που βρίσκεται στη περιοχή. Για να διευκολύνουμε αλλά και για να προωθήσουμε τη χρήση του ποδηλάτου θα δημιουργήσουμε δύο στεγασμένους χώρους στάθμευσης ποδηλάτων σε σημεία πλησίον του σταθμού του υπόγειου σιδηρόδρομου. Ο χώρος

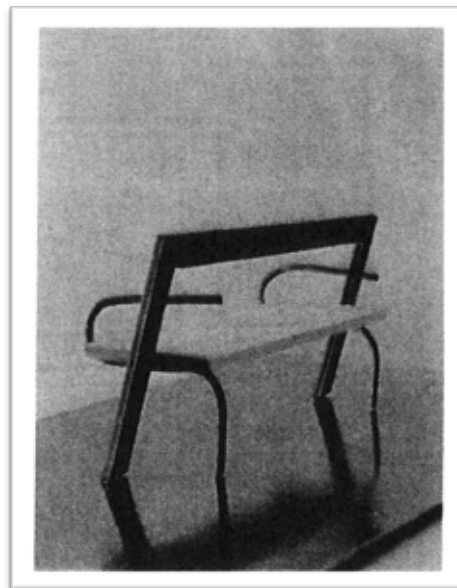
αυτός θα αποτελείται από ποδηλατοστάτες σχήματος Π και από μεταλλικά στοιχεία και ημιδιαφανές υλικό στην οροφή.

∅ Φωτισμός

Για το φωτισμό της πλατείας θα χρησιμοποιηθούν πάνω από 20 – 30 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) με μία κεφαλή και 4 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους με τρεις κεφαλές που θα τοποθετηθούν στο κεντρικό σημείο της πλατείας και όλα αυτά για τη μεγιστοποίηση της ασφάλειας σε μία περιοχή που παρουσιάζει αυξημένη εγκληματικότητα. Τα 4 ψηλά φωτιστικά σώματα (7 – 10 m) που βρίσκονται κατά μήκος των κύριων οδικών αξόνων και αποσκοπούν κυρίως στο φωτισμό των δρόμων θα διατηρηθούν ενώ θα προστεθούν και άλλα δύο που θα ενισχύσουν την ασφάλεια κυκλοφορίας αυτοκινήτων. Τέλος, θα τοποθετηθούν πολλά spot κυρίως σε περιοχές πρασίνου για δημιουργία εφέ και αρκετά υποβρύχια φωτιστικά στα 5 σιντριβάνια που θα διακοσμούν το χώρο της πλατείας. Οι λαμπτήρες των spot αλλά και των υποβρύχιων φωτιστικών θα έχουν θερμοκρασία χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή, ιστό από ασάλι ή χυτό αλουμίνιο και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

∅ Καθιστικά

Στο χώρο προβλέπεται να τοποθετηθούν άνω των 20 ξύλινα παγκάκια, τα οποία λόγω της ξύλινης επένδυσής τους θα προσφέρουν επιπλέον άνεση και ζεστασιά στις ευπαθείς ομάδες (ΑΜΕΑ, παιδιά, άτομα 3^{ης} ηλικίας). Η μορφή που θα έχουν τα συγκεκριμένα καθιστικά θα είναι η κλασική που συναντάμε στους περισσότερους δημόσιους υπαίθριους χώρους (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Εναλλακτικά, προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης καθιστικού της φοιτήτριας του τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ, της Μακρίδου Ελεάνας. Επιπλέον, περιμετρικά του κεντρικού σιντριβανιού θα διαμορφωθούν κερκίδες δύο σκαλοπατιών με πάτημα 1 m που θα χρησιμοποιηθούν ως κάθισμα και θα επωφελούνται της δροσιάς που θα προσφέρει το υδάτινο στοιχείο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι κερκίδες αυτές θα είναι κατασκευασμένες από σκυρόδεμα ενώ η επιφάνειά τους θα είναι καλυμμένη με σχιστόπλακα που θα δημιουργήσει ένα ενδιαφέρον διάκοσμο.

Ø Καθαριότητα

Για την εξασφάλιση της καθαριότητας του χώρου θα τοποθετηθούν πάνω από 20 καλάθια απορριμμάτων σε όλη την έκταση της πλατείας, των πεζόδρομων και των πεζοδρομίων. Τα καλάθια αυτά θα είναι κατασκευασμένα από μεταλλικό ανοξείδωτο πλέγμα και θα προσαρμόζονται στα φωτιστικά σώματα του χώρου έτσι ώστε να διασφαλίσουμε περισσότερο ελεύθερο χώρο για τους πεζούς αλλά και για να παρουσιάζει πιο οργανωμένη μορφή ο υπαίθριος αστικός εξοπλισμός. Επιπλέον, θα διατηρηθεί το περίπτερο ανακύκλωσης για τις χάρτινες, γυάλινες και αλουμιένιες συσκευασίες καθώς και οι μεγάλοι κάδοι απορριμμάτων που υπάρχουν στη πλατεία για την εξυπηρέτηση τόσο των κατοίκων όσο και των γύρω καταστημάτων.

Ø Παιδική Χαρά

Η περιοχή Βικτωρίας συγκεντρώνει αυξημένο ποσοστό οικιστικής χρήσης, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν πολλές οικογένειες στο χώρο και αυτές είναι που κατά το πλείστον χρησιμοποιούν το χώρο της πλατείας. Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία μίας παιδικής χαράς, η οποία θα βρίσκεται στο Βορειοδυτικό τμήμα της πλατείας, κατά μήκος της οδού Αριστοτέλους και θα καταλαμβάνει χώρο έκτασης 585 m². Πρόκειται για την κατασκευή ενός σύνθετου συγκροτήματος παιδότοπου εξωτερικού χώρου με κύριο υλικό κατασκευής το ξύλο, για άτομα ηλικίας άνω των 36 μηνών και κάτω των 14 ετών, σύμφωνα πάντα με τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας EN 1176-77.

Σχεδιασμός και Μέτρα Ασφαλείας(Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ 1176-77)

Τα μέτρα θα βασίζονται στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα και θα εξασφαλίζουν την ασφαλή πρόσβαση και παραμονή των παιδιών σε όλους τους χώρους παιδικής αναψυχής. Ειδικότερα,

- a. Η παιδική χαρά θα περιβάλλεται από ικανή περίφραξη ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχει ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντάς τα από κινδύνους και τραυματισμούς,
- b. Όλες οι εισοδοί κοινού θα έχουν ελάχιστο άνοιγμα 1,00 m.
- c. Η ζώνη όδευσης στο εσωτερικό χώρο θα έχει ελάχιστο πλάτος στα 1,50 m
- d. Θα υπάρχει κατάλληλος και επαρκής φωτισμός, ο οποίος θα περιλαμβάνει 13 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) ισοκατανεμημένα ομοιόμορφα σε όλη την έκταση της παιδικής χαράς. Όλες οι φωτιστικές πηγές και τα σημεία σηματοδότησης θα φέρουν καλύμματα, θα υπάρχει διάταξη ηλεκτρονόμου διαφυγής (ρελέ) και η ένταση του φωτισμού στο χώρο της ψυχαγωγίας θα είναι κατ' ελάχιστον 250 LUX.
- e. Ο χώρος θα διαθέτει επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς, τα οποία θα είναι 16 στον αριθμό, θα έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενούν άτομα με ειδικές ανάγκες και θα είναι κατασκευασμένα από ξύλο για μία πιο άνετη παραμονή στο χώρο.

- f. Προβλέπεται η τοποθέτηση 9 καλαθιών αχρήστων, τα οποία θα βρίσκονται προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα για μία καλύτερη λειτουργία του χώρου, αλλά και για εξάλειψη πιθανών εμποδίων που μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για την ασφάλεια των παιδιών.
- g. Στην παιδική χαρά θα υπάρχει μία βρύση με πόσιμο νερό και μία ευρεία ζώνη πρασίνου που θα προσφέρει σκιασμό στους χώρους αναψυχής.
- h. Το έδαφος στο οποίο εγκαθίσταται η παιδική χαρά θα διαθέτει ικανό σύστημα απορροής των υδάτων
- i. Το δάπεδο του χώρου θα έχει τη δυνατότητα απορρόφησης κρούσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγράφου 4.2. του προτύπου EN 1177/1997 και της παραγράφου 1 του προτύπου EN 1176/1997. Προτείνεται η εγκατάσταση τάπητα ασφαλείας με 5 πόντους ελαστικό δάπεδο, που καθαρίζεται εύκολα από τις ακαθαρσίες και προστατεύει τα παιδιά απορροφώντας τους κραδασμούς από επικείμενες πτώσεις. Επίσης, θα γίνει μέριμνα για το κατάλληλο τύπο προστασίας δαπέδου από πτώση ανάλογα με το υψόμετρο του εξοπλισμού. Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται το ύψος της πτώσης τόσο αντίστοιχα θα πρέπει να αυξάνεται και το πάχος του τάπητα της επιφάνειας της παιδικής χαράς. Εναλλακτικά προτείνεται η τοποθέτηση τάρταν κάτω από παιχνίδια που φιλοξενεί ο χώρος.
- j. Δεν θα υπάρχει έλλειψη ελεύθερου χώρου και γενικότερα πολεοδομικού σχεδιασμού και πρόβλεψης (π.χ. αποφυγή εγκατάστασης παιδικής χαράς δίπλα σε πολυσύχναστο δρόμο)
- k. Ο εξοπλισμός του παιδότοπου θα είναι ειδικά σχεδιασμένος ώστε να αποφεύγονται τραυματισμοί ενώ θα τηρηθεί και η απόσταση ασφαλείας μεταξύ των οργάνων. Τα όργανα και οι κατασκευές θα πληρούν προδιαγραφές που προβλέπονται στη σειρά προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176 (Για περισσότερες λεπτομέρειες Βλέπετε παρακάτω)

Όργανα και Κατασκευές (Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1176)

Ο κάθε εξοπλισμός ή εξάρτημα παιδικής χαράς θα εναρμονίζεται με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EN 1176 1 Έως 8). Η αυστηρή τήρηση των κανονισμών αυτών είναι επιβαλλόμενη και προβλέπει στην ασφαλή χρήση της παιδικής χαράς από παιδιά κάθε ηλικίας.

Η παιδική χαρά θα φιλοξενεί στο χώρο της τα εξής παιχνίδια:

1. Ένα σύνθετο συγκρότημα με τσουλήθρα και τραμπάλα συνολικής έκτασης 9,25*4,40 m² και ξύλινης κατασκευής.
 - Τραμπάλα (2,5*3 m). Το κύριο υλικό κατασκευής της τραμπάλας είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.
 - Τσουλήθρα (3*0,5 m). Ο εξοπλισμός της τσουλήθρας θα αποτελείται από, μία σιδερένια σκάλα από σωλήνες και από έναν αύλακα μήκους 3,20 m με κλίση προς το έδαφος. Η σκάλα θα έχει 8 σκαλοπάτια, το τελευταίο εκ των οποίων θα αποτελεί το πλατύσκαλο και θα έχει ύψος από το έδαφος περίπου 1,90 m. Τα σκαλοπάτια θα έχουν διαστάσεις 0,40 *0,11 m, θα στηρίζονται στους σωλήνες με ηλεκτροσυγκόλληση ARGON, έχοντας

τέτοια κλίση ώστε το σώμα των παιδιών να διατηρείται όρθιο και να μην κτυπούν από τα πόδια αυτών που ανεβαίνουν. Το πλατύσκαλο διαστάσεων 0,40*0,43 m θα στηρίζεται στις δύο γωνίες του πάνω στους σωλήνες της κλίμακας 1 ¼' και στις άλλες δύο γωνίες πάνω στα ποδαρικά 1 ¼' που βρίσκονται εμπρός από τη κλίμακα και σε κάθετη θέση από το πλατύσκαλο. Οι χειρολαβές της σκάλας θα είναι κατασκευασμένες από σωλήνες ¾", θα αρχίζουν από το δεύτερο σκαλοπάτι και θα καταλήγουν σχηματίζοντας ημικύκλιο πάνω στον αύλακα. Ο αύλακας κυλίσεως θα έχει μήκος 3,20 m και θα είναι κατασκευασμένος από FIBER GLASS. Εναλλακτικά η λαμαρίνα μπορεί να είναι γαλβανιζέ ή ανοξείδωτα πάχους 1,5 mm.

2. Μία κούνια τεσσάρων θέσεων με κάθισμα για παιδιά άνω των 6 ετών, διαστάσεων 2*4,40 m² και ξύλινης κατασκευής.

Το κύριο υλικό κατασκευής της κούνιας θα είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.

Για την έδραση των θέσεων χρησιμοποιείται ένας ξύλινος δοκός διατομής 90*125 και αλυσίδα 1,2 m με ελεύθερο άνοιγμα κρίκου 5 mm για να αποφεύγεται η παγίδευση δακτύλων σύμφωνα με EN 1176-1/4.2.7.6. Για την καλύτερη ευστάθεια των θέσεων, η απόσταση μεταξύ των κουζινετών θα είναι 530 mm σύμφωνα με το EN 1176-2/4.4.2. Τα κουζινέτα επίσης θα είναι έτσι εδρασμένα ώστε όταν η κούνια κινείται, η αλυσίδα να περιστρέφεται σύμφωνα με EN 1176–2/4.12.

Το κουζινέτο θα αποτελείται από σώμα αλουμινίου, γαλβανισμένο κοχλία, ανοξείδωτο άξονα και δακτυλίδια από φωσφορούχο ορείχαλκο. Θα εδράζεται πάνω στη κεντρική δοκό της κούνιας με το γαλβανισμένο κοχλία και παξιμάδι ασφαλείας. Τα ορειχάλκινα δακτυλίδια θα στηρίζουν το ανοξείδωτο άξονα και θα βοηθούν στην ελαχιστοποίηση των τριβών. Το κουζινέτο πρέπει να υπόκειται σε δοκιμασίες αντοχής για να επιβεβαιώνεται ότι δεν παραμορφώνεται.

Το κάθισμα θα είναι υψηλής ασφάλειας κατασκευασμένο εξ' ολοκλήρου από ελαστικό και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα TUV

Η απόσταση του καθίσματος από το έδαφος, σε κατάσταση ηρεμίας θα είναι 400mm, σύμφωνα με EN 1176-2/4.2. Η απόσταση του καθίσματος, σε κατάσταση ηρεμίας, από τα δομικά στοιχεία της κατασκευής θα είναι 460 mm ενώ η απόσταση μεταξύ των καθισμάτων θα είναι 705 mm σύμφωνα με EN 1176-2/4.4.1.

3. Ένας αμμοδόχος κυκλικής διατομής (R=2,5 m)

Το κύριο υλικό της αμμοδόχου θα είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.

Η αμμοδόχος θα αποτελείται από δοκάρια διατομής 90*90 mm.

Η άμμος που θα περιέχεται στην αμμοδόχο θα αλλάζεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα για την υγιεινή των παιδιών ενώ θα αποτρέπεται και η είσοδος κατοικίδιων ζώων στο χώρο της παιδικής χαράς, που αποτελούν εστίες παρασίτων και βακτηριδίων και εύκολα μπορούν να βλάψουν την υγεία των παιδιών.

Τέλος, όλες οι κατασκευές θα συμπληρώνονται από γαλβανισμένους κοχλίες με παξιμάδια ασφαλείας και πλαστικά καλύμματα από πολυαμίδιο με προστασία UV ενάντια στις υπεριώδεις ακτίνες του ήλιου. Οι κοχλίες και οι μεταλλικοί σύνδεσμοι θα είναι από ανοξείδωτο χάλυβα, ώστε να μην σκουριάζουν ή από χάλυβα γαλβανισμένο, με χαμηλή περιεκτικότητα σε μόλυβδο, σύμφωνα με τους κανονισμούς DIN.

∅ **Υδάτινα Στοιχεία**

Η πλατεία Βικτωρίας θα διακοσμείται από πέντε σιντριβάνια κυκλικού σχήματος, τα τέσσερα εκ των οποίων θα έχουν ακτίνα $R=2$ m και θα βρίσκονται περιμετρικά της πλατείας ενώ το άλλο θα έχει ακτίνα $R=4$ m και θα διακοσμή το κεντρικό χώρο της πλατείας. Το τελευταίο θα φέρει κερκίδες στη περίμετρό του και για το λόγο αυτό θα έχει μεγαλύτερο ύψος από τα άλλα σιντριβάνια. Οι κερκίδες θα αποτελούνται από δύο σκαλοπάτια με πάτημα διαστάσεων 1 m. Το υλικό κατασκευής τους θα είναι μπετόν και η επιφάνειά τους θα είναι καλυμμένη με σχιστόπετρα. Στο κέντρο του σιντριβανιού, σε ελαφρώς υπερυψωμένη βάση, θα τοποθετηθεί το άγαλμα που υπάρχει σήμερα στο χώρο και είναι σημαντικό για τη διατήρηση της ιστορικής ταυτότητας του χώρου.

Στην ανάπλαση του χώρου προβλέπεται και η τοποθέτηση δύο βрусών μέσα στο χώρο της παιδικής χαράς, ένα στοιχείο ιδιαίτερα απαραίτητο για το συγκεκριμένο χώρο.

∅ **Περίπτερα**

Η πλατεία φιλοξενεί στο χώρο της πέντε περίπτερα τα οποία υπερβαίνουν κατά πολύ τον αριθμό για την κάλυψη των υπαρχόντων αναγκών και με τον τρόπο αυτό καταχρώνται τον ελεύθερο δημόσιο χώρο της πλατείας εις βάρος πάντα των κατοίκων και επισκεπτών. Προτείνεται λοιπόν η απομάκρυνση των τριών εκ των πέντε περιπτέρων από το χώρο και συγκεκριμένα αυτών που βρίσκονται επί της Αριστοτέλους και απέναντι από το πεζόδρομο της οδού Ελπίδος. Ο κενός χώρος που θα δημιουργηθεί με την απομάκρυνση αυτών των περιπτέρων θα εκμεταλλευτεί με ποικίλους τρόπους, όπως για διεύρυνση του χώρου κίνησης πεζών, για φύτευση δέντρων κ.ά.

∅ **Λοιπά Στοιχεία**

Στη νέα διαμόρφωση του χώρου θα καταργηθεί η δημόσια τουαλέτα που για λόγους υγιεινής δεν χρησιμοποιείται πλέον και ούτε πρόκειται να χρησιμοποιηθεί εάν παραμείνει στο χώρο καθώς η συντήρησή της απαιτεί συνεχή καθαρισμό, πράγμα που είναι δύσκολο να επιτευχθεί. Προτείνεται επίσης και η απομάκρυνση δέκα τουλάχιστον τηλεφωνικών θαλάμων από το χώρο της πλατείας καθώς θεωρείται ότι ο αριθμός τους υπερβαίνει τη ζήτηση. Οι έξι τηλεφωνικοί θάλαμοι που θα παραμείνουν στο χώρο κρίνεται ότι είναι αρκετοί για να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες.

Στο χώρο εντοπίζεται μία ποικιλομορφία κτιρίων· Υπάρχουν μικρά σπίτια με αυλή, τριώροφα νεοκλασικά κτίρια, μεσοπολεμικές πολυκατοικίες καθώς και γυάλινα κτίρια χωρίς υπαίθριο χώρο εκτόνωσης της εσωτερικής λειτουργίας. Οι όψεις όλων αυτών των κτιρίων, και ιδίως αυτών που βρίσκονται στο χώρο της πλατείας, έχουν υποστεί επανειλημμένες αναπλάσεις με την πιο πρόσφατη να πραγματοποιείται πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στα πλαίσια του προγράμματος «Πρόσοψη 2000» για την ανάδειξη των δημόσιων υπαίθριων χώρων της Αθήνας. Σήμερα, τα μέτωπα των κτιρίων εμφανίζουν μία περιποιημένη εικόνα. Ωστόσο, λόγω της φθοράς του χρόνου, αλλά και των αδιάφορων σχετικά αρχιτεκτονικών προσεγγίσεων φαντάζουν μονότονα και μελαγχολικά στο αστικό τοπίο. Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει αρνητικά στην αισθητική υπόσταση των όψεων των κτιρίων είναι η διαφημιστική προβολή. Έχουν γίνει αξιότιμες προσπάθειες για την απομάκρυνση των διαφημιστικών μηνυμάτων κατά τη διάρκεια της τελευταίας ανάπλασης, αλλά το πρόβλημα έκανε την εμφάνισή του για άλλη μία φορά. Προτείνεται ο καθαρισμός και ο χρωματισμός των όψεων καθώς και η απαλλαγή τους από τις διαφημιστικές πινακίδες σύμφωνα με την νομοθετική πράξη N-1577/85, με στόχο την ισότιμη ανάδειξη τόσο των νεοκλασικών όσο και των σύγχρονων κτιρίων. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στην ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών στοιχείων που φέρει το κάθε κτίριο και που αντιστοιχεί στην εποχή της κατασκευής του, πρώτον για να τονίσουμε την ποικιλομορφία του κτιριακού δυναμικού, αλλά και δεύτερον για να πετύχουμε την αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων και συνεπώς της ευρύτερης περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αναπλάσεις των μετώπων και ιδιαίτερα αυτών που βλέπουν προς ένα κοινόχρηστο χώρο, θα πρέπει να γίνονται με απόλυτο σεβασμό προς την εποχή της κατασκευής τους χωρίς να αλλοιώνουμε την αρχιτεκτονική τους υπόσταση προσπαθώντας να τους προσδώσουμε χαρακτηριστικά στοιχεία μίας άλλης εποχής στην οποία δεν ανήκουν.

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Γ' Σεπτεμβρίου

Μέτωπα κτιρίων επί της οδού Αριστοτέλους

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου,** «Σχεδιασμός Αντικειμένων Αστικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Ανδρεαδάκη Α., Χατζημπίρος Κ.,** «Οικολογία για Μηχανικούς», Αθήνα 2000.
- **Αραβαντινός Αθανάσιος,** «Πολεοδομικός Σχεδιασμός για Μία Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου», Αθήνα 2007.
- **Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα,** «Πλατεία Βάθης», Διπλωματική Εργασία ΕΜΠ, 2005.
- **Βαρελιδης Γεώργιος,** «Πολεοδομική Διάρθρωση & Εξέλιξη της Ελληνικής Πόλης», Αθήνα 2007.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Διαμορφώσεις και Πολιτικές για την Ένταξη του Ποδηλάτου στην Ελληνική Πόλη. Διερεύνηση Γεωμετρικών Προδιαγραφών με βάση την Ευρωπαϊκή Εμπειρία», εκδ. Ευρωπαϊκή Ένωση ΓΔΧΙ, ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνας, Ιανουάριος 2000.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Φτιάχνοντας Πόλεις για Ποδήλατο. Στοιχεία Αισθητικής και Κατασκευής. Τα Πρώτα Παραδείγματα σε Ελλάδα & Κύπρο», εκδόσεις MBike, Ιανουάριος 2001.
- **Γληνού Αικατερίνη,** «Δημιουργία δικτύου ελεύθερων πράσινων χώρων στο κέντρο της Αθήνας: μία γειτονιά γύρω από την πλατεία Βικτωρίας», Διπλωματική Εργασία ΕΜΠ, 2004.
- **Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζησταθης Αθανάσιος,** «Προστασία της Φύσης & Αρχιτεκτονικής Τοπίου», εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Καραμπάμπα Ευφροσύνη,** «Δημόσιοι Υπαιθριοί Χώροι – Πλατείες και η Βιωσιμότητά τους. Η πλατεία Εξαρχείων», Σπουδαστική Εργασία Τμήματος Αρχιτεκτόνων, ΕΜΠ, 2007.
- **Πολυχρονόπουλος Δ.,** «Η Ένταξη Βιοκλιματικών Αρχών στον Αστικό Σχεδιασμό», Αθήνα 2002
- **Ροίδης Χάρης,** «Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες Εξωτερικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, 1993.
- **Τρελοπούλου Ευτυχία,** Πτυχιακή Εργασία Τμήματος Αγρονόμων – Τοπογράφων Μηχανικών, ΕΜΠ, 1990.

- **Επιστημονικό Συνέδριο:** «Αρχιτεκτονική Τοπίου. Εκπαίδευση, Έρευνα, Εφαρμοσμένο Έργο», Πρακτικά, Τόμος 4, Συνεδρία 13 έως 17, εκδόσεις Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, 2009.
- **Επιστημονικό Συνέδριο:** «Η Αισθητική των Πόλεων και η Πολιτική των Παρεμβάσεων. Συμβολή στην Αναγέννηση του Αστικού Χώρου», εκδόσεις Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας ΑΕ., Αθήνα, 13 – 14 Οκτωβρίου 2003.
- **Neufert Peter,** «Αρχιτεκτονικός & Οικοδομικός Σχεδιασμός. Βοήθημα για Σωστές Κατασκευές», εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 1998.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.el.wikipedia.org.
- www.istoricathemata.com
- www.phorum.gr
- www.esoterica.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΥΠΑΙΘΡΙΑΙ ΧΩΡΟΙ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΝΙΓΓΟΣ

ΈΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Το αστικό κενό που εξετάζεται στη συγκεκριμένη ενότητα βρίσκεται επί των πεζοδρομίων Κάνιγγος, Γλαδστώνος και Γαμβέτα, πλησίον της πλατείας Κάνιγγος και Ομονοίας. Αποτελεί ένα καθημερινό πέρασμα ατόμων που ζουν ή εργάζονται στην περιοχή. Οι χρήσεις που εντοπίζονται στο χώρο περιλαμβάνουν κυρίως τοπικό εμπόριο η ένταση του οποίου παρατηρείται κυρίως στη στοά Φέξη, μερικούς χώρους αναψυχής (καφετέρια, ταβέρνα) και λίγες κατοικίες.

- ΑΜΕΑ. Ο χώρος μπορεί να χαρακτηριστεί ως κατάλληλος για τη χρήση του από τα ΑΜΕΑ. Διαθέτει πεζοδρόμια ελάχιστου πλάτους στα 2,05 m που φέρουν τον απαραίτητο οδηγό όδευσης τυφλών. Έχει προβλεφθεί η κάλυψη υψομετρικών διαφορών για τη σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος (σκάφες). Το μόνο που απουσιάζει είναι οι χώροι ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων, οι οποίοι πρέπει να τοποθετούνται ανά 100 m κατά μήκος του κύριου πεζοδρόμου.
- Βλάστηση. Η περιοχή μελέτης μας παρουσιάζει μέτριας πυκνότητας βλάστηση και αποτελείται από δέντρα μεσαίου ύψους και λίγους θάμνους. Το πράσινο είναι περιορισμένο σε παρτέρια διαστάσεων 1 m², που δεν επιτρέπουν τη σωστή ανάπτυξη των δέντρων αλλά και ούτε ευνοούν τη φιλοξενία άλλων φυτών. Γενικά ο χώρος λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της πλατείας και έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής.
- Πεζοδρόμοι. Και οι τρεις πεζοδρόμοι βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση. Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για τη δαπεδόστρωση είναι η τσιμεντόπλακα, ένα υλικό που λειτουργεί ως θερμοσυλλέκτης με αποτέλεσμα να αυξάνει τη μέση θερμοκρασία του αέρα ενώ χαρακτηρίζεται και από μειωμένη υδατοπερατότητα με συνέπεια το σχηματισμό των λιμναζόντων νερών στο χώρο.
- Στάθμευση. Σε αντίθεση με άλλους δημόσιους υπαίθριους χώρους, ο συγκεκριμένος χώρος δεν παρουσιάζει έντονα προβλήματα παράνομης στάθμευσης αυτοκινήτων και δικύκλων.

- Φωτισμός. Ο φωτισμός του αστικού χώρου μπορεί να θεωρηθεί επαρκής και περιλαμβάνει 12 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 - 3 m).
- Καθιστικά. Πριν την τελική διαμόρφωση, ο χώρος είχε ρόλο ενός περάσματος και για το λόγο αυτό οι παρεμβάσεις που ακολούθησαν δεν περιλάμβαναν την τοποθέτηση καθιστικών. Ωστόσο, το αστικό αυτό κενό έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει παγκάκια τα οποία θα προσέδιδαν στο χώρο έναν άλλο χαρακτήρα, θα το μετέτρεπαν σε χώρο αναψυχής και ξεκούρασης.
- Καθαριότητα. Οι πεζόδρομοι είναι πλήρως εξοπλισμένοι με κάδους και καλάθια απορριμμάτων. Συγκεκριμένα, υπάρχουν δύο μεγάλοι κάδοι απορριμμάτων που βρίσκονται πλησίον της λεωφόρου Πατησίων και εξυπηρετούν κυρίως τις ανάγκες των καταστημάτων και 5 μικρά καλάθια αχρήστων ισοκαταναμημένα σε όλο το μήκος των πεζόδρομων, τα οποία συνδυάζονται με τα υπάρχοντα φωτιστικά σώματα για την εξοικονόμηση του ελεύθερου χώρου και για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα.
- Υδάτινα Στοιχεία. Στο σημείο συνάντησης των τριών πεζόδρομων έχει τοποθετηθεί ένα κυκλικό υδάτινο στοιχείο που περιλαμβάνει τρεις βρύσες και αποσκοπεί στο δροσισμό των επισκεπτών.
- Λοιπά Στοιχεία. Τέλος, οι πεζόδρομοι φιλοξενούν και δύο τηλεφωνικούς θαλάμους, ο ένας εκ των οποίων βρίσκεται επί του πεζόδρομου Κάνιγγος ενώ ο άλλος επί του πεζόδρομου Γλαδστώνος.

ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ ΚΑΝΙΓΓΟΣ

ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ ΓΛΑΔΣΤΩΝΩΝ

ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ ΓΑΜΒΕΤΑ

ΣΤΟΧΟΣ

Ο πρωταρχικός στόχος της πρότασης διαμόρφωσης του αστικού χώρου είναι να του προσδώσουμε έναν επιπλέον ρόλο αυτού του χώρου αναψυχής. Σε ένα δεύτερο στάδιο θα οργανώσουμε τους πεζόδρομους, τον αστικό εξοπλισμό τους δηλαδή καθώς και τη βλάστηση.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ ΑΜΕΑ

Η λωρίδα κίνησης πεζών θα έχει ελάχιστο πλάτος στα 2,50 m και θα φέρει οδηγό όδευσης τυφλών. Θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών για τη σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με τη στάθμη του οδοστρώματος ενώ προβλέπεται και η διαμόρφωση χώρων ανάπαυσης για χρήστες αμαξιδίων διαστάσεων 0,80 *1,30 m.

∅ Βλάστηση.

Η βλάστηση που υπάρχει ήδη στους πεζόδρομους θα οργανωθεί σε μεγαλύτερα παρτέρια τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν και άλλα φυτά και δέντρα. Έχοντας περισσότερο διαθέσιμο χώρο για τη βλάστηση, θα ενισχύσουμε την ήδη υπάρχουσα με δέντρα μέτριου ύψους και θάμνους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν θα προτιμηθούν φυλλοβόλα δέντρα καθώς ο χώρος σκιάζεται επαρκώς από τους όγκους των κτιρίων με αποτέλεσμα να χρειάζεται περισσότερος ηλιασμός παρά σκίασμός του αστικού χώρου. Συνεπώς, ο στόχος της βλάστησης στο συγκεκριμένο αστικό κενό είναι η βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής και όχι η εξασφάλιση σκίασμού.

∅ Πεζόδρομοι

Τα κτίρια που περιβάλλουν την περιοχή μελέτης μας εμποδίζουν τον ηλιασμό του χώρου με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά η λειτουργία της τσιμεντόπλακας ως θερμοσυλλέκτη. Συνεπώς, δεν είναι αναγκαία η αλλαγή του υλικού δαπεδόστρωσης. Ωστόσο για ένα καλύτερο αισθητικό αλλά και λειτουργικό αποτέλεσμα προτείνεται η τοποθέτηση κυβόλιθων που χαρακτηρίζονται από αυξημένη υδατοπερατότητα πράγμα που βοηθά στην απορρόφηση νερού και υγρασίας και συνεπώς στη μείωση των λιμναζόντων νερών.

∅ Φωτισμός.

Η περιοχή Ομονοίας παρουσιάζει υψηλή εγκληματικότητα και για το λόγο αυτό θα ενισχύσουμε το φωτισμό των πεζόδρομων τοποθετώντας τουλάχιστον 10 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) σε κάθε ένα από αυτά. Η μορφή που θα έχουν τα φωτιστικά αυτά θα είναι ίδια με αυτή των φωτιστικών που ήδη υπάρχουνε στο χώρο με μόνη διαφορά ότι στο σημείο συνάντησης των πεζόδρομων τα φωτιστικά σώματα θα

έχουν τρεις κεφαλές. Τέλος, θα τοποθετηθούν αρκετά spot για το φωτισμό του πρασίνου και υποβρύχια φωτιστικά για το φωτισμό των υδάτινων στοιχείων. Οι λαμπτήρες των φωτιστικών αυτών θα έχουν θερμοκρασία χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή, ιστό από ασάλι ή χυτό αλουμίνιο και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

∅ **Καθιστικά.**

Στο χώρο προβλέπεται να τοποθετηθούν 20 ξύλινα καθιστικά και 4 κερκίδες δύο σκαλοπατιών με πάτημα 0,50 m. Οι κερκίδες θα είναι κατασκευασμένες από σκυρόδεμα και θα φέρουν πέτρινη επικάλυψη που θα προσδώσει καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα.

∅ **Καθαριότητα**

Ο αστικός χώρος θα εξοπλιστεί με 15 συρμάτινα καλάθια αχρήστων ισοκατανεμημένα ομοιόμορφα σε όλο το χώρο και με 5 μεγάλους κάδους απορριμμάτων που θα τοποθετηθούν στις απολήξεις των πεζόδρομων σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους που θα κρύβουν τους κάδους με την υπάρχουσα βλάστηση. Οι μεγάλοι κάδοι θα αποσκοπούν κυρίως στη εξυπηρέτηση των γύρω καταστημάτων.

∅ **Υδάτινα Στοιχεία**

Ο χώρος διαθέτει ένα υδάτινο στοιχείο που περιλαμβάνει τρεις βρύσες και βρίσκεται στο σημείο συνάντησης των 3^{ων} πεζόδρομων. Το στοιχείο αυτό θα συνεχίσει να υπάρχει και στη νέα διαμόρφωση του χώρου.

ΣΤΟΧΟΣ

Η υφιστάμενη κατάσταση των ακάλυπτων χώρων Υπουργείου Ανάπτυξης είναι τραγική – η απόλυτη κυριαρχία της τσιμεντόπλακας, η παντελής έλλειψη βλάστησης και χώρων ανάπαυσης για το προσωπικό αποτελούν τη σημερινή τους εικόνα. Η κεντρική ιδέα της ανάπλασης των αστικών αυτών κενών είναι η δημιουργία χώρων χαλάρωσης και αναψυχής για το προσωπικό του Υπουργείου Ανάπτυξης. Σε ένα δεύτερο στάδιο επιχειρείται η διαμόρφωση μικρών ζωνών πρασίνου που θα δώσουν την αίσθηση εξοχής στους χώρους ενώ θα βελτιώσουν αισθητά την εικόνα των ακάλυπτων.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ**∅ Βλάστηση**

Όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, οι χώροι χαρακτηρίζονται από παντελή απουσία βλάστησης. Προτείνεται λοιπόν η δημιουργία ζωνών πρασίνου που θα περιλαμβάνουν κατά το πλείστον δέντρα μεσαίου ύψους και φυτά εδαφοκάλυψης. Στο συγκεκριμένο σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι θα προτιμηθούν δέντρα που αναπτύσσονται με περιορισμένη έκθεσή τους στον ήλιο καθώς ο κτιριακός όγκος που περιβάλλει τους ακάλυπτους χώρους προσφέρει άφθονο σκιασμό σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας – πιθανότερο είναι να προτιμηθούν δέντρα από την ομάδα των κωνοφόρων (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Συγκεκριμένα, ο πρώτος ακάλυπτος χώρος θα διαθέτει δυο ζώνες πρασίνου, η μία θα αναπτυχθεί περιμετρικά του αστικού κενού ενώ η άλλη στο κεντρικό σημείο του χώρου. Η βλάστηση θα περιλαμβάνει 4 δέντρα μεσαίου ύψους φυτεμένα στις γωνίες του χώρου και γκαζόν ως φυτό εδαφοκάλυψης. Κεντρικά θα τοποθετηθεί ένα ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό στοιχείο, μία συρμάτινη ανοξειδωτη σφαίρα που θα καλυφθεί από ένα κατά επιλογήν φυτό εδαφοκάλυψης και θα συμβολίζει την ενότητα και τη συνεργασία που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των εργαζομένων του Υπουργείου Ανάπτυξης. Στο δεύτερο ακάλυπτο χώρο θα υπάρχει μία ζώνη πρασίνου περιμετρικά του χώρου και θα περιλαμβάνει δύο δέντρα μεσαίου ύψους και γκαζόν ως φυτό εδαφοκάλυψης. Στον ακάλυπτο επίσης θα δημιουργηθούν δύο πέργκολες που θα ξεκινάνε από το ίδιο σημείο και υψόμετρο του χώρου (+1,80 m) και θα καταλήγουν σε δύο διαφορετικές τοποθεσίες, στο ίδιο υψόμετρο των +3,00 m. Η ανοδική πορεία των στοιχείων αυτών θα συμβολίζει την ανάπτυξη της χώρας που αποτελεί το πρωταρχικό στόχο του Υπουργείου.

∅ Δαπεδόστρωση

Η επιφάνεια του υπαίθριου χώρου δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τις ηλιακές ακτίνες με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν ιδιαίτερες απαιτήσεις για τις ιδιότητες του υλικού της δαπεδόστρωσης (δείκτης θερμοαπορροφητικότητας). Ωστόσο, για λόγους καλύτερης υδατοαπορροφητικότητας και αισθητικής του τοπίου, προτείνεται η χρήση του

κυβόλιθου σε γήινα χρώματα ή η συνδυαστική τοποθέτηση τούβλου και τσιμεντόπλακας (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο).

∅ **Φωτισμός**

Προβλέπεται η τοποθέτηση 5 – 6 φωτιστικών σωμάτων μεσαίου ύψους (2-3 m) σε κάθε ακάλυπτο χώρο, αρκετών spot για την ανάδειξη των ιδιαίτερων αρχιτεκτονικών στοιχείων καθώς και η τοποθέτηση υποβρύχιου φωτισμού για το φωτισμό του σιντριβανιού, που θα φιλοξενεί ο δεύτερος ακάλυπτος χώρος. Για τα φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους, προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης φωτιστικού του Γραμματικού Ηλία, φοιτητή του τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΑΤΘ (Βλέπε Κεφάλαιο 2^ο). Τα χαμηλά φωτιστικά σώματα θα έχουν λαμπτήρες με θερμοκρασία χρώματος 5000 – 6000 K που προκαλεί ψυχρή εντύπωση (αποχρώσεις πράσινου και μπλε), ιδανικά για να φωτίζουν τη βλάστηση και τα υγρά στοιχεία του χώρου. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα έχουν άθραυστη πλαστική κεφαλή, ιστό από ασάλι ή χυτό αλουμίνιο και θα χαρακτηρίζονται από βαθμό προστασίας IP 43.

∅ **Καθιστικά**

Και οι δύο ακάλυπτοι χώροι θα διαθέτουν 6 – 8 ξύλινα καθιστικά. Προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης καθιστικού της Βάββας Λαμπρινής και του Ζαγανίδη Μενέλαου, φοιτητών τμήματος Αρχιτεκτονικής, ΕΜΠ.

∅ **Καθαριότητα**

Κάθε φωτιστικό σώμα θα φέρει ένα συμμάτινο ανοξειδωτο καλάθι αχρήστων τα οποία θα βρίσκονται ισοκατανεμημένα στο χώρο και θα φτάνουν συνολικά στον αριθμό των 11 τεμαχίων. Κάποια από αυτά τα συνδυαστικά στοιχεία (στοιχεία φωτιστικού – καλάθιού) θα βρίσκονται εντός των παρτεριών με στόχο την ανεμπόδιστη κυκλοφορία των πεζών.

∅ **Υδάτινα Στοιχεία**

Ο δεύτερος ακάλυπτος θα φιλοξενεί στο χώρο του ένα σιντριβάνι με ψηφιακό προγραμματισμό (Βλέπε παράδειγμα RIVERWEST) το οποίο θα αποσκοπεί κυρίως στην αισθητική αναβάθμιση του χώρου παρά στο δροσισμό των επισκεπτών. Ο δροσισμός και ο σκιασμός του χώρο εξασφαλίζεται επαρκώς από τον περιβάλλοντα όγκο κτιρίων.

ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

(πλησίον πλατείας Κάνιγγος)

Παρακάτω ακολουθεί μία πρόταση διαμόρφωσης του αστικού κενού που αποτελεί ιδιοκτησία ενός Έλληνα πολίτη. Προτείνεται η απόκτηση του οικοπέδου είτε με αλλαγή χρήσης γης είτε με εισφορά σε χρήμα με απώτερο στόχο τη δημιουργία χώρου κοινής ωφέλειας.

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο ακάλυπτος προς μελέτη χώρος βρίσκεται επί της οδού Καποδιστρίου στο ύψος της πλατείας Κάνιγγος. Περιβάλλεται από κτίρια οικιστικής κυρίως χρήσης και τοπικού εμπορίου. Στην ευρύτερη περιοχή εντοπίζονται πολλοί χώροι εκπαίδευσης (ΕΜΠ, 35^ο και 37^ο Δημοτικά Σχολεία), εμπόριο, γραφεία και υπηρεσίες υπερτοπικής σημασίας (Υπουργείο Ανάπτυξης, ΙΚΑ, Γ' Εφορία Αθηνών).

Το οικόπεδο δεν φέρει κάποια οικοδομή, αλλά και ούτε υπάρχει πρόθεση για τη διαμόρφωση του ως χώρου ιδιωτικής χρήσης. Είναι εμφανή τα σημάδια της εγκατάλειψης και της αντιαισθητικής της παρουσίας στο χώρο.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΣΤΟΧΟΣ

Ο πρωταρχικός στόχος της διαμόρφωσης του ελεύθερου αυτού χώρου είναι η δημιουργία ενός χώρου φιλικού ως προς την οικιστική χρήση με στόχο την ενίσχυση της κατοικίας, αλλά και ενός χώρου που θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και τις ανάγκες της περιοχής. Προτείνεται η διαμόρφωση ενός χώρου παιδικής δραστηριότητας, δηλαδή μίας παιδικής χαράς που θα λειτουργεί τονωτικά για την κατοικία ενώ ταυτόχρονα θα ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες της περιοχής καθώς πλησίον της υπάρχουν δύο Δημοτικά Σχολεία (35° και 37° Δημοτικά Σχολεία) που έχουν ανάγκη έστω και από μικρό σε έκταση χώρο εκτόνωσης και παιχνιδιού.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ Βλάστηση

Προβλέπεται η δημιουργία ζώνης πρασίνου περιμετρικά του οικοπέδου, που θα περιλαμβάνει δέντρα μεσαίου ύψους, θαμνώδης βλάστηση, αναρριχώμενα και φυτά εδαφοκάλυψης. Τα δέντρα θα είναι μεσαίου ύψους έτσι ώστε να καλύψουμε τη διαφορά κλίμακας μεταξύ του κτιριακού δυναμικού και του ανθρώπου. Θα προτιμηθούν φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα που παράγουν υψηλότερα ποσοστά οξυγόνου και μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, η τοποθέτηση βλάστησης δεν αποσκοπεί τόσο στο σκιασμό του χώρου όσο στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών της περιοχής. Ο σκιασμός του χώρου προσφέρεται σε αφθονία και σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας από τους όγκους των κτιρίων που περιβάλλουν το οικόπεδο. Η θαμνώδης βλάστηση θα αναπτυχθεί στη πλευρά του αστικού χώρου που βλέπει προς το δρόμο και θα αποσκοπεί κυρίως στη διασφάλιση του εν μέρει ελεύθερου οπτικού πεδίου για την ενίσχυση του αισθήματος της ασφάλειας σε μία περιοχή που πλήττεται από την εγκληματικότητα. Τέλος, τα αναρριχώμενα φυτά θα έχουν ως στόχο την κάλυψη των όψεων των κτιρίων που βρίσκονται στο χώρο του ακάλυπτου για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα, αλλά και για τη δημιουργία μίας πιο φιλικής κλίμακας για τον άνθρωπο.

∅ Παιδική Χαρά

Παλαιότερα η περιοχή συγκέντρωνε στο χώρο της υψηλό ποσοστό οικιστικής χρήσης. Με τη πάροδο του χρόνου όμως, η υψηλή εγκληματικότητα, αλλά και η ένταση άλλων χρήσεων γης κυρίως ψυχαγωγικού χαρακτήρα, μείωσαν δραματικά την κατοικία. Στη συγκεκριμένη πρόταση γίνεται προσπάθεια για την επανένταξη της κατοικίας στη περιοχή με τη δημιουργία χώρων και χρήσεων φιλικών ως προς την οικιστική χρήση. Θεωρήθηκε λοιπόν ιδανική η πρόταση για δημιουργία ενός χώρου παιχνιδιού που όχι μόνο θα ευνοήσει τη κατοικία, αλλά και θα εξυπηρετήσει τις υπάρχουσες ανάγκες καθώς

πλησίον του ακάλυπτου εντοπίζονται αρκετά δημοτικά σχολεία που διαθέτουν ελάχιστο ελεύθερο χώρο. Η παιδική χαρά θα καταλαμβάνει συνολικό χώρο έκτασης 48 m², θα απευθύνεται σε παιδιά άνω των 36 μηνών και κάτω των 14 ετών και η διαμόρφωσή της θα βασιστεί σε προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας EN 1176-77.

Σχεδιασμός και Μέτρα Ασφαλείας(Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ 1176-77)

Τα μέτρα θα βασίζονται στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα και θα εξασφαλίζουν την ασφαλή πρόσβαση και παραμονή των παιδιών σε όλους τους χώρους παιδικής αναψυχής. Ειδικότερα,

- a. Η παιδική χαρά θα περιβάλλεται από ικανή περιήφραξη ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχει ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντάς τα από κινδύνους και τραυματισμούς,
- b. Όλες οι εισοδοί κοινού θα έχουν ελάχιστο άνοιγμα 1,00 m.
- c. Η ζώνη όδευσης στο εσωτερικό χώρο θα έχει ελάχιστο πλάτος στα 1,50 m
- d. Θα υπάρχει κατάλληλος και επαρκής φωτισμός, ο οποίος θα περιλαμβάνει 7 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) και αρκετά spot για το φωτισμό της βλάστησης. Όλες οι φωτιστικές πηγές και τα σημεία σηματοδότησης θα φέρουν καλύμματα, θα υπάρχει διάταξη ηλεκτρονόμου διαφυγής (ρελέ) και η ένταση του φωτισμού στο χώρο της ψυχαγωγίας θα είναι κατ' ελάχιστον 250 LUX.
- e. Ο χώρος θα διαθέτει επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς, τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενούν άτομα με ειδικές ανάγκες.
- f. Προβλέπεται η τοποθέτηση 3 ανοξείδωτων συρμάτων καλαθιών αχρήστων, τα οποία θα βρίσκονται προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα για μία καλύτερη λειτουργία του χώρου, αλλά και για εξάλειψη πιθανών εμποδίων που μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για την ασφάλεια των παιδιών.
- g. Στην παιδική χαρά θα υπάρχει μία βρύση με πόσιμο νερό και μία ευρεία ζώνη πρασίνου που θα προσφέρει σκιασμό στους χώρους αναψυχής.
- h. Το έδαφος στο οποίο εγκαθίσταται η παιδική χαρά θα διαθέτει ικανό σύστημα απορροής των υδάτων
- i. Το δάπεδο του χώρου θα έχει τη δυνατότητα απορρόφησης κρούσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγράφου 4.2. του προτύπου EN 1177/1997 και της παραγράφου 1 του προτύπου EN 1176/1997. Προτείνεται η εγκατάσταση τάπητα ασφαλείας με 5 πόντους ελαστικό δάπεδο, που καθαρίζεται εύκολα από τις ακαθαρσίες και προστατεύει τα παιδιά απορροφώντας τους κραδασμούς από επικείμενες πτώσεις. Επίσης, θα γίνει μέριμνα για το κατάλληλο τύπο προστασίας δαπέδου από πτώση ανάλογα με το υψόμετρο του εξοπλισμού. Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται το ύψος της πτώσης τόσο αντίστοιχα θα πρέπει να αυξάνεται και το πάχος του τάπητα της επιφάνειας της παιδικής χαράς. Εναλλακτικά προτείνεται η τοποθέτηση τάρταν κάτω από παιχνίδια που φιλοξενεί ο χώρος.
- j. Δεν θα υπάρχει έλλειψη ελεύθερου χώρου και γενικότερα πολεοδομικού σχεδιασμού και πρόβλεψης (π.χ. αποφυγή εγκατάστασης παιδικής χαράς δίπλα σε πολυσύχναστο δρόμο)
- k. Ο εξοπλισμός του παιδότοπου θα είναι ειδικά σχεδιασμένος ώστε να αποφεύγονται τραυματισμοί ενώ θα τηρηθεί και η απόσταση ασφαλείας μεταξύ των οργάνων. Τα

όργανα και οι κατασκευές θα πληρούν προδιαγραφές που προβλέπονται στη σειρά προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176 (Για περισσότερες λεπτομέρειες Βλέπετε παρακάτω)

Όργανα και Κατασκευές (Σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1176)

Ο κάθε εξοπλισμός ή εξάρτημα παιδικής χαράς θα εναρμονίζεται με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EN 1176 1 Έως 8). Η αυστηρή τήρηση των κανονισμών αυτών είναι επιβαλλόμενη και προβλέπει στην ασφαλή χρήση της παιδικής χαράς από παιδιά κάθε ηλικίας.

Η παιδική χαρά θα φιλοξενεί στο χώρο της τα εξής παιχνίδια:

a. Μία κούνια 3^{ων} θέσεων με καθίσματα για παιδιά άνω των 5 ετών, διαστάσεων 2*3,30 m και ξύλινης κατασκευής.

Το κύριο υλικό κατασκευής της κούνιας θα είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.

Για την έδραση των θέσεων χρησιμοποιείται ένας ξύλινος δοκός διατομής 90*125 και αλυσίδα 1,2 m με ελεύθερο άνοιγμα κρίκου 5 mm για να αποφεύγεται η παγίδευση δακτύλων σύμφωνα με EN 1176-1/4.2.7.6. Για την καλύτερη ευστάθεια των θέσεων, η απόσταση μεταξύ των κουζινετών θα είναι 530 mm σύμφωνα με το EN 1176-2/4.4.2. Τα κουζινέτα επίσης θα είναι έτσι εδρασμένα ώστε όταν η κούνια κινείται, η αλυσίδα να περιστρέφεται σύμφωνα με EN 1176-2/4.12.

Το κουζινέτο θα αποτελείται από σώμα αλουμινίου, γαλβανισμένο κοχλία, ανοξειδωτο άξονα και δακτυλίδια από φωσφορούχο ορείχαλκο. Θα εδράζεται πάνω στη κεντρική δοκό της κούνιας με το γαλβανισμένο κοχλία και παξιμάδι ασφαλείας. Τα ορειχάλκινα δακτυλίδια θα στηρίζουν το ανοξειδωτο άξονα και θα βοηθούν στην ελαχιστοποίηση των τριβών. Το κουζινέτο πρέπει να υπόκειται σε δοκιμασίες αντοχής για να επιβεβαιώνεται ότι δεν παραμορφώνεται.

Το κάθισμα θα είναι υψηλής ασφάλειας κατασκευασμένο εξ' ολοκλήρου από ελαστικό και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα TUV

Η απόσταση του καθίσματος από το έδαφος, σε κατάσταση ηρεμίας θα είναι 400mm, σύμφωνα με EN 1176-2/4.2. Η απόσταση του καθίσματος, σε κατάσταση ηρεμίας, από τα δομικά στοιχεία της κατασκευής θα είναι 460 mm ενώ η απόσταση μεταξύ των καθισμάτων θα είναι 705 mm σύμφωνα με EN 1176-2/4.4.1.

b. Μία τραμπάλα ξύλινης κατασκευής και διαστάσεων 2,5*0,3 m.

Τραμπάλα (2,5*3 m). Το κύριο υλικό κατασκευής της τραμπάλας είναι το ξύλο. Το ξύλο που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι πρεσαριστό με ιδιαίτερα μεγάλη μηχανική αντοχή, επεξεργασμένο και βαμμένο με υδατοδιαλυτικά, μη τοξικά υλικά για την αντοχή του στο χρόνο και τις καιρικές συνθήκες. Κάθε ξύλο θα έχει λειανθεί και κατεργαστεί κατάλληλα, ώστε να μην αφήνει ακίδες στην επιφάνειά του, σύμφωνα με EN 1176 – 1.4.25.

Τέλος, όλες οι κατασκευές θα συμπληρώνονται από γαλβανισμένους κοχλίες με παξιμάδια ασφαλείας και πλαστικά καλύμματα από πολυαμίδιο με προστασία UV ενάντια στις υπεριώδεις ακτίνες του ήλιου. Οι κοχλίες και οι μεταλλικοί σύνδεσμοι θα είναι από ανοξειδωτο χάλυβα, ώστε να μην σκουριάζουν ή από χάλυβα γαλβανισμένο, με χαμηλή περιεκτικότητα σε μόλυβδο, σύμφωνα με τους κανονισμούς DIN.

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΒΑΘΗΣ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΩΝ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛ. ΒΑΘΗΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΣ)
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΧΑΡΝΩΝ

(πλησίον της πλατείας Βάθης και Μαυροκορδάτου)

Η περιοχή γύρω από την πλατεία Βάθης συγκεντρώνει στο χώρο της πολυάριθμους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων που εγκαθίστανται κυρίως σε ακάλυπτους χώρους ενώ δεν διαθέτουν οργανωμένες εγκαταστάσεις ή υποδομές. Προτείνεται λοιπόν η αλλαγή χρήσης γης σε κάποια εξ' αυτών για δημιουργία χώρων κοινής ωφέλειας.

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο ακάλυπτος προς μελέτη χώρος βρίσκεται επί της οδού Αχαρνών στο ύψος της πλατείας Μαυροκορδάτου. Γειτνιάζει με δύο μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες (PERGAMOS και ARISTOTELOUS), με γραφεία και υπηρεσίες υπερτοπικής σημασίας (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ΕΥΔΑΠ), με λίγες κατοικίες, αρκετά parking και κάποιους χώρους αναψυχής και ψυχαγωγίας (Θέατρο Προσκήνιο, αναψυκτήρια επί της Αχαρνών). Πλησίον του εντοπίζονται μικροί σε έκταση χώροι πρασίνου όπως είναι η πλατεία Βάθης και Μαυροκορδάτου ενώ συνορεύει με το πεζόδρομο Καπνοκοπηρίου. Επί της Αχαρνών και σε πολύ κοντινή απόσταση από τον ακάλυπτο χώρο βρίσκονται αρκετές αφετηρίες λεωφορειακών γραμμών που εξυπηρετούν καθημερινά χιλιάδες κόσμο.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΓΥΡΩ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ ΚΑΠΝΟΚΟΠΗΤΗΡΙΟΥ

ΣΤΟΧΟΣ

Με τη σωστή εκμετάλλευση του αστικού αυτού κενού θα αναδείξουμε το πεζόδρομο Καπνοκοπηρίου και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης που βρίσκεται επί του πεζόδρομου αυτού. Παράλληλα θα βελτιώσουμε το μικροκλίμα της περιοχής και θα συμβάλλουμε αποτελεσματικά στη δημιουργία δικτύου χώρων πρασίνου.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

∅ ΑΜΕΑ

Ο χώρος της πλατείας θα διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την διευκόλυνση των ευπαθών ομάδων πληθυσμού. Θα τηρηθεί το ελάχιστο επιτρεπτό πλάτος στους κύριους αλλά και στους δευτερεύοντες πεζόδρομους οι οποίοι θα φέρουν οδηγό όδευσης τυφλών. Σε όλες τις διαβάσεις αλλά και σε άλλα σημαντικά σημεία θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών είτε με σκάφες είτε με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Τέλος, σε όλες τις διαβάσεις θα τοποθετηθούν φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες, εξοπλισμός άκρος απαραίτητος για την ασφάλεια των ΑΜΕΑ.

∅ Βλάστηση

Θα δημιουργήσουμε δύο ζώνες πρασίνου συνολικής έκτασης 120 m². Η βλάστηση θα περιλαμβάνει δέντρα μεγάλου και μεσαίου ύψους ύψους. Εξωτερικά θα τοποθετηθούν κυπαρίσσια που με την επιβλητική τους παρουσία και τη μεγάλη ανάπτυξή τους θα συμβάλλουν στην οπτική – αισθητική μόνωση από τα περιβάλλοντα κτίρια, εντείνοντας την προοπτική ανάδειξη του κτιρίου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, ενώ εσωτερικά θα τοποθετηθούν πλάτανοι εξασφαλίζοντας την αισθητική συνέχεια και αρμονική μετάβαση στο υδάτινο στοιχείο της πλατείας, παράλληλα δε θα προσφέρουν φιλόξενη σκιά στον επισκέπτη θυμίζοντάς του την εναλλαγή των εποχών με τη πτώση των φύλλων, τα γυμνά κλαδιά και τα νέα φύλλα. Για τη διαμόρφωση του αστικού τοπίου δεν θα χρησιμοποιηθεί η θαμνώδης βλάστηση καθώς η περιοχή παρουσιάζει αυξημένη εγκληματικότητα και ο δημότης θέλει ελεύθερο οπτικό πεδίο για να αισθάνεται ασφαλής. Θα χρησιμοποιηθούν όμως αναρριχώμενα φυτά για να κρύψουν την άσχημη εικόνα των όψεων των κτιρίων που βλέπουν προς το αστικό κενό καθώς και φυτά εδαφοκάλυψης για ένα καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα.

∅ Δαπεδόστρωση

Η κύρια επέμβαση στο δημόσιο υπαίθριο χώρο θα περιλαμβάνει τη δημιουργία δύο επιπέδων, τα οποία θα «σπάσουν» την έκταση αλλά και τη μονοτονία της πλατείας. Ως υλικό δαπεδόστρωσης θα χρησιμοποιηθεί ένα πολύχρωμο μωσαϊκό από χρωματιστές πέτρες και μάρμαρο. Το πολύχρωμο αυτό χαλί – δάπεδο θα αποτελέσει αναφορά στη

μεσογειακότητα της χώρας ενώ αδιαμφισβήτητα θα τραβήξει τα βλέμματα των περαστικών αυξάνοντας έτσι την επισκεψιμότητα της πλατείας.

Ø **Στάθμευση**

Για να αποτρέψουμε τη παράνομη στάθμευση αυτοκινήτων, θα τοποθετήσουμε στοιχεία – εμπόδια όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Η μορφή που θα έχουν αυτά τα στοιχεία θα είναι παρόμοια με αυτή που έχουν τα στοιχεία – εμπόδια εκατέρωθεν του πεζόδρομου Καπνοκοπηρίου έτσι ώστε να πετύχουμε μία ομαλή και ομοιόμορφη μετάβαση από το χώρο της πλατείας στο χώρο του πεζόδρομου.

Ø **Φωτισμός**

Ο φωτισμός του χώρου θα περιλαμβάνει 3 ψηλά φωτιστικά σώματα (7 – 10 m) με τρεις κεφαλές, 6 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) και αρκετά spot. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα φέρουν πλαστική κεφαλή και θα έχουν προστασία λαμπτήρα IP43.

Ø **Καθιστικά**

Η πλατεία θα φιλοξενεί στο χώρο της 10 ξύλινα καθιστικά, 2 εκ των οποίων θα προορίζονται για τη χρήση τους από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Στο χώρο επίσης θα υπάρχουν κερκίδες 3^{ov} σκαλοπατιών, στη μετάβαση από το ένα επίπεδο στο άλλο, και θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούνται ως καθιστικά.

Ø **Καθαριότητα**

Ο υπαίθριος αστικός χώρος θα διαθέτει 6 ανοξείδωτα συρμάτινα καλάθια αχρήστων προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους για τη διασφάλιση περισσότερου χώρου κίνησης για τους πεζούς, αλλά και για μία πιο οργανωμένη και καλαισθητή εικόνα του αστικού υπαίθριου εξοπλισμού. Προβλέπεται και η τοποθέτηση περιπτέρου ανακύκλωσης χάρτινων, γυάλινων και αλουμινένιων συσκευασιών σε σημείο εμφανές και εύκολα προσβάσιμο από όλους τους πολίτες.

Ø **Λοιπά Στοιχεία**

Τέλος, θα υπάρχουνε δύο τηλεφωνικοί θάλαμοι και ένα περίπτερο για την εξυπηρέτηση των υπαρχόντων αναγκών.

ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΑΓΕΡ

(πλησίον της πλατείας Μαυροκορδάτου και Βάθης)

Παρακάτω ακολουθεί μία πρόταση διαμόρφωσης ενός αστικού άκτιστου οικοπέδου που αποτελεί ιδιοκτησία ενός έλληνα πολίτη και χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων. Προτείνεται η απόκτηση του οικοπέδου είτε με αλλαγή χρήσης γης είτε με εισφορά σε χρήμα με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός κοινόχρηστου χώρου.

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο ακάλυπτος χώρος βρίσκεται επί της οδού Μάγερ, σε πολύ κοντινή απόσταση από την πλατεία Μαυροκορδάτου. Ως κύρια χρήση εντοπίζεται η κατοικία, αρκετοί χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων και λίγα καταστήματα εμπορίου και αναψυχής. Ο χώρος συνδέεται άμεσα με υπαίθριους χώρους μικρής έκτασης και συγκεκριμένα με την πλατεία Ανεξαρτησίας (Βάθης) και την πλατεία Μαυροκορδάτου. Τα πεζοδρόμια πλησίον του ακάλυπτου είναι περιορισμένου πλάτους, 1 m, διαθέτουν αραιή βλάστηση και παρουσιάζουν προβλήματα παράνομης στάθμευσης. Ακριβώς απέναντι από το αστικό χώρο υπάρχει στάση δημοτικών λεωφορειακών γραμμών της Αθήνας που χρησιμοποιούνται ευρέως από εκατοντάδες κατοίκους της Αθήνας.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

ΣΤΟΧΟΣ

Στις προηγούμενες προτάσεις διαμόρφωσης αστικών κενών της περιοχής μεριμνήσαμε κυρίως για την άνετα και απεριόριστη δραστηριότητα των ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού (παιδιά, ΑΜΕΑ, άτομα μεγάλης ηλικίας) και ατόμων παραγωγικής ηλικίας ενώ παραμελήσαμε αρκετά τη νεολαία και τις ανάγκες της. Στη συγκεκριμένη πρόταση διαμόρφωσης χώρου προτείνεται η δημιουργία ενός χώρου αθλητικής δραστηριότητας για άτομα ηλικίας 14 – 21 ετών και θα περιλαμβάνει γήπεδο μπάσκετ και βόλεϊ. Η χρήση αυτή του χώρου θεωρείται ότι θα υποστηριχτεί σημαντικά από χώρους μέσης εκπαίδευσης που βρίσκονται πλησίον του αστικού χώρου (2^ο Γυμνάσιο – Λύκειο επί της Μάγερ, 42^ο Λύκειο και 7^ο Εσπερινό επί της Λιοσίων) ενώ θα παίξει καταλυτικό ρόλο στην ενίσχυση της οικιστικής χρήσης.

ΓΗΠΕΔΟ ΜΠΑΣΚΕΤ – ΒΟΛΕΪ

Ο υπαίθριος προς μελέτη χώρος περιλαμβάνει ένα γήπεδο καλαθοσφαίρισης ελαχίστων διαστάσεων (24*13 m²), το οποίο θα φιλοξενεί στο χώρο του και μία εναλλακτική

αθλητική δραστηριότητα, το βόλει. Οι εγκαταστάσεις για τη δεύτερη δραστηριότητα θα είναι κινητές (δίχτυ) και θα είναι προσβάσιμες σε όλο το κοινό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Οι παραπάνω αθλητικές δραστηριότητες αποσκοπούν στη βέλτιστη σωματική και πνευματική ανάπτυξη καθώς και στην κοινωνικοποίηση των εφήβων ηλικίας 14 έως 21 ετών.

· **Περίφραξη**

Ο χώρος θα περιβάλλεται από ικανή τεχνητή περίφραξη ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχει ασφάλεια στους επισκέπτες.

· **Δάπεδο**

Το δάπεδο του αθλητικού χώρου θα είναι ελαστικό και θα αποτελείται από μαύρους κόκκους ελαστικού συνδεδεμένους με πολυουρεθάνη ενός συστατικού, για τη δημιουργία του ελαστικού υποστρώματος και κόκκους EPDM συνδεδεμένους με πολυουρεθάνη δύο συστατικών για την κατασκευή του επιφανειακού στρώματος. Το δάπεδο θα είναι αντιολισθητικό, κατάλληλο για όλες τις κλιματολογικές συνθήκες, ανθεκτικό στη τριβή και την κρούση, θα παρέχει υψηλή απορροφητικότητα δονήσεων, θα διευκολύνει την αποστράγγιση του νερού διότι είναι πορώδες και θα εξασφαλίζει ιδανικές συνθήκες άθλησης και ασφάλειας.

· **Φωτισμός**

Ο φωτισμός του χώρου θα περιλαμβάνει 4 προβολείς μεγάλου ύψους (7 – 10 m) με πολλαπλές κεφαλές για την εξυπηρέτηση των αθλητών και 4 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) για την εξυπηρέτηση του κοινού.

· **Καθιστικά**

Το γήπεδο θα φιλοξενεί στο χώρο του 6 καθιστικά κατασκευασμένα από σκυρόδεμα, το οποίο θα προορίζεται πρωτίστως για την ανάπαυση των αθλητών και δευτερευόντως για την αναψυχή του κοινού.

· **Καθαριότητα**

Ο αστικός χώρος θα διαθέτει 4 συρμάτινα ανοξείδωτα καλάθια αχρήστων προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους για τη διασφάλιση περισσότερου χώρου κίνησης και δραστηριότητας, αλλά και για μία πιο οργανωμένη εικόνα του υπαίθριου αστικού εξοπλισμού.

ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΜΑΓΕΡ ΚΑΙ ΛΙΟΣΙΩΝ

(πλησίον της πλατείας Βάθης)

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το συγκεκριμένο οικόπεδο που προτείνεται για διαμόρφωση ενός χώρου κοινής ωφέλειας αποτελεί περιουσιακό στοιχείο ενός έλληνα πολίτη, δεν φέρει κάποιο κτίσμα ενώ είναι φανερά τα σημάδια της εγκατάλειψής του. Προτείνεται η απόκτηση του οικοπέδου είτε με αλλαγή χρήσης γης είτε με εισφορά σε χρήμα.

Ο αστικός χώρος συνδέεται άμεσα με την πλατεία Ανεξαρτησίας (Βάθης) και την πλατεία Μαυροκορδάτου. Τα πεζοδρόμια που τον περιβάλλουν έχουν περιορισμένο πλάτος, διαθέτουν ελάχιστο πράσινο και πλήττονται από παράνομη στάθμευση δικύκλων και αυτοκινήτων. Ως κύρια χρήση εντοπίζεται η κατοικία, οι πολυάριθμοι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, γραφεία υπερτοπικής σημασίας (Δημαρχείο, ΕΥΔΑΠ) και λίγοι χώροι εμπορίου και αναψυχής. Ακριβώς απέναντι από το χώρο, επί της οδού Λιοσίων και Μάγερ, βρίσκονται στάσεις λεωφορειακών γραμμών τοπικής και υπερτοπικής σημασίας.

ΣΤΟΧΟΣ

Όπως ειπώθηκε και στη προηγούμενη πρόταση διαμόρφωσης, οι δημόσιοι υπαίθριοι χώροι γύρω από τη πλατεία Ανεξαρτησίας διαμορφώθηκαν βάση γενικότερων αναγκών των κατοίκων χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις απαιτήσεις της νεολαίας που δίνει δυναμικό παρόν στο χώρο καθώς η περιοχή διαθέτει πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα και σχολές. Η συγκεκριμένη πρόταση διαμόρφωσης αστικού κενού θα λειτουργεί συνδυαστικά με την προηγούμενη πρόταση και από χωρικής άποψης, αλλά και από άποψης δραστηριότητας. Η προηγούμενη διαμόρφωση περιλάμβανε τη δημιουργία χώρου αθλητικής δραστηριότητας για τα άτομα ηλικίας 14 – 21 ετών, ενώ η παρούσα αποσκοπεί στη δημιουργία μίας πλατείας για την καλλιτεχνική έκφραση της νεολαίας και περιλαμβάνει τρεις ειδικά διαμορφωμένους τοίχους για δημιουργία graffiti. Θεωρείται ότι με την καλλιτεχνική αυτή δραστηριότητα θα δοθεί η δυνατότητα εκτόνωσης σε άτομα εφηβικής ηλικίας και θα τους κρατήσει μακριά από μικροπαραβάσεις και γενικότερα ενέργειες εγκληματικού τύπου.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ**∅ ΑΜΕΑ**

Όλα τα πεζοδρόμια και πεζόδρομοι της πλατείας θα έχουν ελάχιστο πλάτος στα 2,05 m και σε περίπτωση που αυτά φέρουν αστικό εξοπλισμό, στο πλάτος τους θα προστίθενται άλλα 1,30 m. Πάνω στα κυριότερα τουλάχιστον πεζοδρόμια και σε όλους τους πεζόδρομους θα υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών πλάτους 0,30 – 0,40 m. Όπου κρίνεται απαραίτητο θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών μεταξύ της στάθμης του πεζοδρομίου και του οδοστρώματος είτε με τη δημιουργία σκαφών είτε ακόμη και με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Θα διαμορφωθεί επίσης ένας χώρος ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων διαστάσεων 0.80*1,30 m. Τέλος, θα υπάρχει κατάλληλη σήμανση και συγκεκριμένα, η επιδαπέδια σήμανση για τα άτομα με προβλήματα στην όραση καθώς και φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες που θα τοποθετηθούν στις διαβάσεις για να διευκολύνουν την κίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

∅ Βλάστηση

Προβλέπεται η δημιουργία ζώνης πρασίνου περιμετρικά του οικοπέδου, που θα περιλαμβάνει δέντρα μεγάλου και μεσαίου ύψους, θαμνώδης βλάστηση και αναρριχώμενα φυτά. Τα δέντρα στη συγκεκριμένη περίπτωση καλούνται να παίξουν τριπλό ρόλο, θα χρησιμοποιηθούν ως φυσικό ηχομονωτικό υλικό έτσι ώστε ο χώρος να είναι φιλικός ως προς την οικιστική χρήση, θα καλύπτουν τη διαφορά κλίμακας μεταξύ ανθρώπου και του κτιριακού δυναμικού και τέλος θα συμβάλλουν στη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Τα ψηλά δέντρα θα τοποθετηθούν πλησίον των όψεων των πολυώροφων κτιρίων ενώ τα μεσαίου ύψους προς το εσωτερικό χώρο της πλατείας έτσι

ώστε να πετύχουμε μία πιο ομαλή μετάβαση από τη κλίμακα των κτιρίων στην ανθρώπινη κλίμακα. Επίσης, όπου υπάρχει δυνατότητα θα φυτευτούν αναρριχώμενα φυτά που θα κρύψουν την άσχημη εικόνα των γυμνών τοίχων των κτιρίων που περιβάλλουν το αστικό χώρο. Τέλος, σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι με την περιμετρική φύτευση του χώρου επιδιώκεται και η ηχομόνωση του ίδιου του υπαίθριου χώρου που βρίσκεται πλησίον μίας πολυσύχναστης λεωφόρου (οδός Λιοσίων) και ενός μεγάλου σε έκταση χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων.

Ø **Δαπεδόστρωση**

Ως υλικό δαπεδόστρωσης θα χρησιμοποιηθεί η τσιμεντόπλακα σε γήινες αποχρώσεις που να μην δεν διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για τη δημιουργία ενός βιώσιμου χώρου (υψηλός δείκτης θερμοαπορροφητικότητας), αλλά ωστόσο κρίνεται ιδανική για τις δραστηριότητες που θα φιλοξενεί η πλατεία. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ο αστικός χώρος θα φιλοξενεί στο χώρο του 3 τοίχους που θα χρησιμοποιούνται για graffiti με αποτέλεσμα την ύπαρξη των χρωματικών λεκέδων στο δάπεδο της πλατείας. Η τσιμεντόπλακα διαθέτει χαμηλό δείκτη υδατοαπορροφητικότητας, οπότε οι λεκέδες δεν θα εισχωρούν στο εσωτερικό του υλικού, αλλά θα περιορίζονται στην επιφάνειά του, ενώ η λεία επιφάνεια της τσιμεντόπλακας θα βοηθήσει στην ενδεχόμενη ανάγκη για καθαρισμό του δαπέδου.

Ø **Φωτισμός**

Ο φωτισμός του χώρου θα περιλαμβάνει 3 προβολείς για το φωτισμό των τοίχων graffiti, 5 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) ισοκατανεμημένα στο χώρο και μερικά spotγια την ανάδειξη του πρασίνου της πλατείας. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα φέρουν πλαστική κεφαλή και θα έχουν προστασία λαμπτήρα IP43.

Ø **Καθιστικά**

Η πλατεία θα φιλοξενεί στο χώρο της ένα πέτρινο παγκάκι και κερκίδες ενός πατήματος διαστάσεων 0,50 m.

Ø **Καθαριότητα**

Λόγω της περιορισμένης έκτασης του αστικού χώρου, θα τοποθετηθούν 2 ανοξείδωτα συρμάτινα καλάθια αχρήστων σε στρατηγικά σημεία και θα είναι προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους για την εξασφάλιση περισσότερου χώρου κίνησης για τους πεζούς και τους επισκέπτες.

Ø **Τοίχοι graffiti**

Η πλατεία θα διαθέτει 3 τοίχους που θα προορίζονται για τη δημιουργία graffiti και θα έχουν διαστάσεις 2,5*3,0*0,2 m. Ο αστικός αυτός εξοπλισμός θα έχει ως απώτερο σκοπό την απασχόληση της νεολαίας με καλλιτεχνικές δραστηριότητες, οι οποίες θεωρείται ότι θα τους δώσουν δυνατότητα εκτόνωσης και θα τους κρατήσει μακριά από μπελάδες.

ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ ΠΛΗΞΙΟΝ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ

ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΦΥΛΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ

(πλησίον της πλατείας Βικτωρίας)

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο αστικός προς μελέτη χώρος βρίσκεται στη συμβολή των οδών Φυλής και Φιλιππίδου, πλησίον της πλατείας Βικτωρίας και χρησιμοποιείται ως πρατήριο καυσίμων. Ωστόσο, το τελευταίο χρονικό διάστημα, λόγω υψηλής εγκληματικότητας αλλά και λόγω μειωμένης ανταπόκρισης του πελατολογίου, ο χώρος έχει επέλθει σε πλήρη εγκατάλειψη με άμεση συνέπεια την ακόμη μεγαλύτερη υποβάθμιση της περιοχής. Προτείνεται η αλλαγή χρήσης γης του αστικού κενού και η εκμετάλλευση του ως χώρου κοινής ωφέλειας.

Ως κύρια χρήση του περιβάλλοντα χώρου εντοπίζεται η κατοικία, λίγοι κακόφημοι χώροι αναψυχής ενώ πολλοί είναι οι εγκαταλελειμμένοι χώροι κατοικιών μερικοί εκ των οποίων έχουν χαρακτηριστεί και ως διατηρητέοι. Ο ακάλυπτος χώρος συνδέεται άμεσα με ένα φτωχό δίκτυο πεζοδρομίων το πλάτος των οποίων δεν ξεπερνάει το 1 m. Τα πεζοδρόμια αυτά έχουν ανεπαρκής έως καθόλου βλάστηση και πλήττονται από παράνομη στάθμευση αυτοκινήτων και δικύκλων. Η ευρύτερη περιοχή χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα αυξημένη εγκληματικότητα και γενική εγκατάλειψη του χώρου.

ΣΤΟΧΟΣ

Ο κύριος στόχος της συγκεκριμένης πρότασης ανάπλασης είναι η διαμόρφωση ενός δημόσιου υπαίθριου χώρου αναψυχής που θα λειτουργεί συνδυαστικά με το κύριο υπαίθριο χώρο της περιοχής, την πλατεία Βικτωρίας, και θα συμβάλλει αποτελεσματικά στην αναβάθμιση του ευρύτερου χώρου. Η προτεραιότητα βέβαια θα δοθεί πρωτίστως στο σχεδιασμό ενός αστικού χώρου που θα εμπνέει το αίσθημα της ασφάλειας στους κατοίκους ενώ προτείνεται και η επιπρόσθετη αστυνόμευση της περιοχής έτσι ώστε ο χώρος της πλατείας να μην λειτουργεί ανασταλτικά σε μία ενδεχόμενη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής σε περίπτωση που η διαμόρφωση αποτύχει στο τομέα της ασφάλειας.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ**∅ ΑΜΕΑ**

Όλα τα πεζοδρόμια και πεζόδρομοι της πλατείας θα έχουν ελάχιστο πλάτος στα 2,05 m και σε περίπτωση που αυτά φέρουν αστικό εξοπλισμό, στο πλάτος τους θα προστίθενται άλλα 1,30 m. Πάνω στα κυριότερα τουλάχιστον πεζοδρόμια και σε όλους τους πεζόδρομους θα υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών πλάτους 0,30 – 0,40 m. Όπου κρίνεται απαραίτητο θα υπάρχει κάλυψη υψομετρικών διαφορών μεταξύ της στάθμης του πεζοδρομίου και του οδοστρώματος είτε με τη δημιουργία σκαφών είτε ακόμη και με κατέβασμα όλης της γωνίας στη διασταύρωση δύο οδών. Θα διαμορφωθεί επίσης ένας χώρος ανάπαυσης για τους χρήστες αμαξιδίων διαστάσεων 0.80*1,30 m.

∅ Βλάστηση

Προβλέπεται η διαμόρφωση ζώνης πρασίνου εκατέρωθεν των όψεων των κτιρίων που βρίσκονται στο χώρο της πλατείας με στόχο τη δημιουργία φυσικής ηχομόνωσης έτσι ώστε η χρήση του υπαίθριου χώρου να είναι φιλική ως προς την οικιστική χρήση. Η βλάστηση θα καταλαμβάνει συνολικό χώρο έκτασης 28 m² και θα περιλαμβάνει δέντρα μεγάλου και μεσαίου ύψους και αναρριχώμενα φυτά. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι δεν θα χρησιμοποιηθεί καθόλου η θαμνώδεις βλάστηση ενώ θα αποφευχθεί και η χρήση του πρασίνου στις πλευρές της πλατείας που βλέπουν προς τους δρόμους για λόγους μεγιστοποίησης της ασφάλειας των περαστικών αλλά και των επισκεπτών. Για τη φύτευση του χώρου θα προτιμηθούν φυλλοβόλα και αειθαλή δέντρα που ενδείκνυνται για τη φυσική ηχομόνωση του χώρου ενώ παράλληλα παράγουν άφθονη ποσότητα οξυγόνου που μπορεί σημαντικά να βελτιώσει το μικροκλίμα της περιοχής. Η ψηλή βλάστηση θα τοποθετηθεί πλησίον των κτιρίων ενώ η μεσαίου ύψους προς το εσωτερικό χώρο της πλατείας με σκοπό την πιο ομαλή μετάβαση από την κλίμακα του κτιριακού δυναμικού στην ανθρώπινη κλίμακα. Όπου υπάρχει δυνατότητα θα χρησιμοποιηθούν διάφορα αναρριχώμενα φυτά για την κάλυψη των γυμνών όψεων των κτιρίων που

περιβάλλουν το χώρο και εντείνουν την άσχημη εικόνα της περιοχής. Τέλος, στα πεζοδρόμια περιμετρικά του αστικού κενού προβλέπεται η δημιουργία γραμμικής δεντροφύτευσης του καλείται να παίξει τριπλό ρόλο, να αποτελέσει φυσικό εμπόδιο για τη παράνομη στάθμευση των αυτοκινήτων, να προσφέρει μία φυσική ηχομόνωση στον υπαίθριο χώρο και να συμβάλλει στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών της περιοχής.

Ø **Δαπεδόστρωση**

Η επιφάνεια της πλατείας θα χωριστεί σε 3 επίπεδα διαφορετικού υψομέτρου έτσι ώστε το πιο απομακρυσμένο σημείο της πλατείας να βρίσκεται στο υψηλότερο δάπεδο (Βλέπε Κάτοψη). Η διαμόρφωση αυτή του χώρου αποσκοπεί κυρίως στην ενίσχυση της ασφάλειας των επισκεπτών.

Ως υλικό δαπεδόστρωσης θα χρησιμοποιηθεί ο κυβόλιθος σε διάφορες αποχρώσεις. Το υλικό αυτό διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου περιβάλλοντος (χαμηλός δείκτης θερμοαπορροφητικότητας και υψηλός δείκτης υδατοαπορροφητικότητας), ενώ με τις διάφορες αποχρώσεις του θα δώσει χρώμα και ζωντάνια στην πλατεία.

Ø **Φωτισμός**

Λόγω υψηλής εγκληματικότητας που παρουσιάζει η ευρύτερη περιοχή, θα δοθεί έμφαση στο φωτισμό του χώρου ο οποίος θα αποτελείται από 2 ψηλά φωτιστικά σώματα (7 – 10 m) με τρεις κεφαλές, από 6 φωτιστικά σώματα μεσαίου ύψους (2 – 3 m) ισοκατανεμημένα ομοιόμορφα σε όλη την έκταση της πλατείας και από αρκετά spot για την ανάδειξη του πρασίνου. Όλα τα φωτιστικά σώματα θα φέρουν πλαστική κεφαλή και θα έχουν προστασία λαμπτήρα IP43.

Ø **Καθιστικά**

Ο υπαίθριος χώρος θα διαθέτει 5 παγκάκια με ξύλινη επένδυση ένα εκ των οποίων θα προσαρμοστεί κατάλληλα σε χώρο διαστάσεων 1,3*2,8 m² και θα αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των ΑΜΕΑ.

Ø **Καθαριότητα**

Για την εξασφάλιση της καθαριότητας της πλατείας θα τοποθετηθούν 4 ανοξείδωτα συρμάτινα καλάθια αχρήστων τα οποία θα είναι προσαρτημένα σε φωτιστικά σώματα μεσαίου ή μεγάλου ύψους για τη διασφάλιση του μέγιστου δυνατού χώρου κίνησης πεζών.

Ø **Λοιπά Στοιχεία**

Η πλατεία θα φιλοξενεί στο χώρο της ένα περίπτερο και δύο τηλεφωνικούς θαλάμους για την κάλυψη των υπάρχοντων αναγκών. Ενδέχεται ο εμπορικός ρόλος του περιπτέρου να προσελκύσει περισσότερους επισκέπτες και συνεπώς να συμβάλλει σοβαρά στην ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση του χώρου.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Στο υποκεφάλαιο αυτό κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστεί ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό πρόγραμμα του κέντρου της Αθήνας που θα περιλαμβάνει όχι μόνο την αναβάθμιση των δημόσιων υπαίθριων χώρων αλλά και τον λεπτομερή σχεδιασμό των πολιτιστικών και κοινωνικό – πολιτιστικών κέντρων. Συγκεκριμένα, επιχειρείται η αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων νεοκλασικών κτιρίων, που αποτελούν ένα είδος αστικού κενού, για τη στέγαση διάφορων κοινωνικό – πολιτιστικών κέντρων που θα βοηθήσουν στη δημιουργία μίας κοινωνίας με συνοχή, στη διαμόρφωση ενεργών και αποτελεσματικών πολιτών καθώς και στην εξάλειψη ποικίλων κοινωνικών προβλημάτων που παρεμποδίζουν στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στη κοινωνία μας. Η προσπάθεια αυτή θα βασιστεί στην πρόβλεψη προσφοράς και της πιθανής ζήτησης κοινωνικό – πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών σε ένα μελλοντικό χρονικό ορίζοντα (5 – 15 χρόνια) και θα έχει ως απώτερο στόχο την στήριξη και την καθοδήγηση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, όπως είναι τα άτομα εθισμένα σε ναρκωτικές ουσίες, γυναίκες που υποστούν σαρκική εκμετάλλευση, μετανάστες που δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στην ελληνική πραγματικότητα κ.ά.

Πολιτιστική Ανάπτυξη

Σκοπός της πολιτιστικής δραστηριότητας σύμφωνα με μελέτες της UNESCO είναι να διευκολύνει το άτομο να γίνει ενεργός και αποτελεσματικός πολίτης.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες σήμερα δεν ταυτίζονται μόνο με τα «γράμματα» και τις «τέχνες» αλλά έχει ουσιαστικό στόχο κυρίως τη βελτίωση της ανθρώπινης επικοινωνίας και των σχέσεων στο «ζωντανό» περιβάλλον της πόλης, για να ξεπεραστεί η ολοένα αυξανόμενη κοινωνική απομόνωση του ατόμου.

Η πολιτιστική δράση πρέπει να δίνει την δυνατότητα : 1. Αυτοπροσδιορισμού και αυτοέκφρασης του ατόμου και των κοινωνικών ομάδων, 2. Να διασφαλίζει τη δυνατότητα στα ευρύτερα πληθυσμιακά στρώματα για πληρέστερη καθημερινή ζωή, για αυτογνωσία, υπεύθυνη δράση, συλλογική συνείδηση και αυτοδιαχείριση, 3. Να απαιτηθεί ο έλεγχος πάνω στο δομημένο περιβάλλον με νέο πνεύμα χωροθέτησης των νέων πόλεων, την εξυγίανση των παλαιών πόλεων, και αναζωογόνηση της υπαίθρου. Ουσιαστικά πρέπει να δοθούν σε κάθε ηλικία τα μέσα που θα της επιτρέπουν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και τα ερωτήματα που δημιουργεί η σημερινή κοινωνική πραγματικότητα.

Κοινωνική Ανάπτυξη

Βασική αρχή στην ανάλυση του κοινωνικού εξοπλισμού είναι ότι : η προσφορά του κοινωνικού εξοπλισμού (σε όλα τα επίπεδα και για όλες τις ανάγκες των κατοίκων) αποτελεί βασική υποχρέωση της πολιτείας και απαραίτητη προϋπόθεση για μία ικανοποιητική λειτουργία του αστικού κέντρου.

Η παιδεία, η Πρόνοια, η αναψυχή, η πολιτιστική καλλιέργεια, η άθληση, είναι βασικά κοινωνικά αγαθά που πρέπει να προσφέρονται σε όλους ανεξαιρέτα τους κατοίκους της πόλης, σε μία βάση ισότητας. Στην έννοια του κοινωνικού εξοπλισμού περιλαμβάνονται πολλές λειτουργίες και εξυπηρετήσεις διαφορετικού χαρακτήρα που απευθύνονται σε διαφορετικά επίπεδα μέσα στην πόλη

Στη χώρα μας η προσφορά κοινωνικού εξοπλισμού καθορίζεται από δύο παράγοντες : α) από την ικανότητα ή διάθεση του Κράτους να αντιμετωπίσει την υποχρέωση αυτή, β) από το περιθώριο ανάπτυξης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, και η όποια φυσικά προσφέρει εκείνο το κοινωνικό εξοπλισμό και σ' εκείνες τις θέσεις, που πληρούν τα δικά της κριτήρια κοινωνικού συμφέροντος (π.χ. παιδεία, πρόνοια)

Ο κοινωνικός εξοπλισμός στην Ελλάδα άρχισε να εμφανίζεται σαν πολιτική επιβεβαίωση των Κυβερνήσεων τα τελευταία χρόνια. Έχει προβληθεί το όραμα του «κράτους πρόνοιας». Οι τελευταίες κυβερνήσεις έχουν διαφοροποιήσει το στοιχείο με τις προηγούμενες, το θέμα των κοινωνικών παροχών. Η προοδευτικότητά τους έγκειται κατά πολύ σε αυτό «μονάχα» το σημείο και στην κάπως ορθολογικότερη κατανομή των παροχών στον εθνικό χώρο.

Τα βήματα για την καλή εξασφάλιση και λειτουργία της κοινωνικής παροχής είναι δύσκολα και προϋποθέτουν την συμμετοχή των κοινωνικών φορέων, μελετητών και απλών πολιτών. Και φυσικά δεν αρκεί μόνο η θεσμοθέτηση μίας συμμετοχικής διαδικασίας, η οποία θα κατέληγε να έχει γνωμοδοτικό και όχι αποφασιστικό χαρακτήρα. (Πηγή: Λιβανού Άννα, Μαυροθαλασσίτου Κλειώ, Τούντα Φωτεινή, Τούρη Βάγια, 1986)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Νεοκλασικό εγκαταλελειμμένο κτίριο επί της οδού Κατακουζηνού**
(πλησίον της πλατείας Κάνιγγος)

Προτείνεται η διαμόρφωση ενός κέντρου επαγγελματικού προσανατολισμού και στήριξης των νέων εργαζόμενων. Ο χώρος αυτός θα αφορά νέους ηλικίας 16 έως 24 ετών και θα αποσκοπεί στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, αλλά και στη στήριξη τους στα πρώτα τους επαγγελματικά βήματα. Επίσης θα παρέχει στη νεολαία τη δυνατότητα ενασχόλησης με εναλλακτικές πηγές δραστηριοτήτων που θα έχουν κυρίως εκπαιδευτικό χαρακτήρα και θα τους βοηθήσουν στην πορεία τους ως ολοκληρωμένες προσωπικότητες ενώ παράλληλα θα τους κρατούν μακριά από παράνομες δραστηριότητες που μπορούν να αποβούν καταστροφικές όχι μόνο για την επαγγελματική, αλλά και για την κοινωνική τους εξέλιξη. Η δημιουργία του συγκεκριμένου κέντρου προτείνεται με στόχο την κάλυψη των υπάρχοντων αναγκών του 2^{ου} ΤΕΛ που βρίσκεται πλησίον του χώρου (επί της οδού Κατακουζηνού), αλλά και τις ανάγκες άλλων λυκείων επαγγελματικών ή μη που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή.

- **Νεοκλασικό εγκαταλελειμμένο κτίριο επί της οδού Βερανζέρου**
(πλησίον της πλατείας Λαυρίου)

Σε εγκαταλελειμμένο κτίριο επί της οδού Βερανζέρου προτείνεται η δημιουργία ενός κέντρου ενημέρωσης και επανένταξης χρηστών ηρωίνης τύπου 18 και άνω, σε αντιδιαστολή με ΟΚΑΝΑ που παρέχει υποκατάστατα ηρωίνης και είναι η αιτία συγκέντρωσης τοξικομανών στην ευρύτερη περιοχή. Το νεοκλασικό επικοινωνεί με το ΟΚΑΝΑ και συνεπώς έχει τη δυνατότητα παροχής άμεσων υπηρεσιών στους χρήστες με στόχο την απεξάρτησή τους από παράνομες ουσίες, την ομαλή ένταξή τους στα δρώμενα της κοινωνίας και τη στήριξή τους στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.

· **Νεοκλασικό εγκαταλελειμμένο κτίριο επί της οδού Μάγερ**
(πλησίον της πλατείας Βάθης)

Η πρόταση περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός πολυλειτουργικού χώρου που θα έχει συμβουλευτικό ρόλο για την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων, την εκπαιδευτική στήριξή τους για να φέρουν εις πέρας τους επαγγελματικούς τους στόχους καθώς και ψυχαγωγικό χαρακτήρα (π.χ. αίθουσα ρε, πινγκ πονγκ), που θα τους βοηθήσει όχι μόνο στην διεύρυνση των πνευματικών τους οριζόντων αλλά και στην κοινωνική τους εξέλιξη. Ο χώρος αυτός θα λειτουργεί συνδυαστικά με το 2^ο Γυμνάσιο – Λύκειο (επί της οδού Μάγερ), το 42^ο Λύκειο και το 7^ο Εσπερινό Λύκειο (επί της Λιοσίων) ενώ θα στηρίξει και τις προτάσεις διαμόρφωσης των δημόσιων υπαίθριων χώρων που παρουσιάστηκαν στις παραπάνω υποενότητες (αθλητικές εγκαταστάσεις και πλατεία επί της οδού Μάγερ, Βλέπε ΚΕΦ.4^ο-Αστικά Κενά)

· **Νεοκλασικά εγκαταλελειμμένα κτίρια επί της οδού Φυλής**
(πλησίον της πλατείας Βικτωρίας)

Είναι γνωστό το πρόβλημα της υψηλής εγκληματικότητας που παρουσιάζει η περιοχή γύρω από τη πλατεία Βικτωρίας. Πιθανολογείται ότι το πρόβλημα αυτό οφείλεται κυρίως σε μεγάλη συγκέντρωση των μεταναστών στην περιοχή, που είτε λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου είτε λόγω δυσκολίας ένταξης στην ελληνική πραγματικότητα καταφεύγουν σε παράνομες πράξεις με αποτέλεσμα τη γενικότερη υποβάθμιση της περιοχής. Προτείνεται λοιπόν η εκμετάλλευση των δύο εγκαταλελειμμένων νεοκλασικών κτιρίων που βρίσκονται επί της οδού Φυλής (πλησίον της πλατείας Βικτωρίας) για τη στέγαση δύο κοινωνικών κέντρων για αλλοδαπές γυναίκες και άντρες αντίστοιχα. Με αυτήν την ενέργεια επιχειρείται όχι μόνο η πάταξη της εγκληματικής δραστηριότητας στο χώρο, αλλά και η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των μεταναστών που θα τους βοηθήσει στην ομαλή ένταξή τους στην ελληνική πραγματικότητα, αλλά και αδιαμφισβήτητα θα οδηγήσει στην ολική αναβάθμιση της περιοχής.

Τα κοινωνικά αυτά κέντρα θα λειτουργούν κατά κανόνα υπό την ευθύνη ενός κοινωνικού λειτουργού και θα παρέχουν σύνολο κοινωνικών υπηρεσιών όπως, γενικά στοιχεία εκπαίδευσης, υγείας και μόρφωσης στους κατοίκους της συνοικίας. Θα έχουν ως βασικές αρμοδιότητες:

1. Διαρκή κοινωνική δράση
2. Μαθήματα οικοκυρικής (για γυναίκες)
3. Μορφωτική δραστηριότητα

Οι εγκαταστάσεις αυτές θα έχουν κοινωνικό – μορφωτικό χαρακτήρα.

(Πηγή: Λιβανού Άννα, Μαυροθαλασσίτου Κλειώ, Τούντα Φωτεινή, Τούρη Βάγια, 1986)

· **Νεοκλασικό εγκαταλελειμμένο κτίριο επί της οδού Φιλιππίδου**
(πλησίον της πλατείας Βικτωρίας)

Το νεοκλασικό αυτό κτίριο εντοπίστηκε πλησίον του αστικού κενού που προτάθηκε για διαμόρφωση στην προηγούμενη υποενότητα και για το λόγω αυτό θα φιλοξενήσει στο χώρο του δραστηριότητες που θα ενισχύσουν τη λειτουργία του νεοδιαμορφωμένου αστικού χώρου. Συγκεκριμένα θα δημιουργηθεί ένας πολυλειτουργικός χώρος που θα περιλαμβάνει ένα δημοτικό αναψυκτήριο στο ισόγειο χώρο του και στο πρώτο όροφο του θα φιλοξενεί ποικίλες δραστηριότητες πολιτιστικού χαρακτήρα (π.χ. εκθέσεις, σεμινάρια, κ.ά.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου,** «Σχεδιασμός Αντικειμένων Αστικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Ανδρεαδάκη Α., Χατζημπίρος Κ.,** «Οικολογία για Μηχανικούς», Αθήνα 2000.
- **Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζηστάθης Αθανάσιος,** «Προστασία της Φύσης & Αρχιτεκτονικής Τοπίου», εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Λιβανού Άννα, Μαυροθαλασσίτου Κλειώ, Τούντα Φωτεινή, Τούρη Βάγια,** «Κοινωνικός Εξοπλισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Αθήνα, Δεκέμβριος 1986.
- **Μαΐνα Άννα,** «Η σημασία της δημιουργίας πλέγματος ελεύθερων χώρων στην πόλη και η συμβολή τους στη βελτίωση της σχέσης φυσικών και ανθρωπογενών στοιχείων του αστικού περιβάλλοντος», Σπουδαστική Εργασία ΕΜΠ, 2006.
- **Ροΐδης Χάρης,** «Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες Εξωτερικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, 1993.
- **Βιβλίο Προδιαγραφών Τυποποίησης του ΕΛΟΤ** για Παιδότοπους και Συγκροτήματα Εξωτερικών Χώρων για Άτομα άνω των 36 μηνών σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία EN 1176
- **Neufert Peter,** «Αρχιτεκτονικός & Οικοδομικός Σχεδιασμός. Βοήθημα για Σωστές Κατασκευές», εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 1998.
- **Wiles Richard,** «Κατασκευές στον Κήπο», εκδόσεις Ψυχάλου, 1990

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ

Κατά την ανάπτυξη των περισσότερων πόλεων στη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα δόθηκαν μικρά περιθώρια για την ανάδειξη ή τη διαμόρφωση χώρων πρασίνου σε όλες τις κλίμακες του χώρου. Σε πολλές περιπτώσεις αυτό είναι συνέπεια μιας εκ των πραγμάτων (ad hoc) οικιστικής ανάπτυξης, μεγάλων τμημάτων πόλεων ή και ολόκληρων πόλεων, που προηγείται του σχεδιασμού, ο οποίος έρχεται για να εξομαλύνει, στο μέτρο του δυνατού, ακραίες δυσλειτουργίες. Αυτό είναι η συνηθέστερη περίπτωση των ελληνικών πόλεων του 20ού αιώνα αλλά και πόλεων που αναπτύχθηκαν τον 19ο αιώνα μέσα στη δίνη της βιομηχανικής επανάστασης. Ακόμα όμως και σε πόλεις που διέθεταν σχέδια με πρόβλεψη για μεγάλα πάρκα, δενδροφυτεμένες λεωφόρους και πάρκα γειτονιάς υπάρχουν περιοχές ιδιαίτερα πυκνοδομημένες, όπου το αστικό πράσινο απουσιάζει από το καθημερινό περιβάλλον, έστω και εάν σε άλλα τμήματά τους η υπερβολική παρουσία του θεωρείται ότι διαλύει τον οικιστικό ιστό.

Οι σύγχρονες πόλεις όμως αλλάζουν αργά αλλά σταθερά, όσον αφορά την έκταση και τη δομή τους. Η επέκτασή τους οδηγεί σε συνεχή αναδιανομή των λειτουργιών που με τη σειρά της δημιουργεί κενούς χώρους, τα **αστικά κενά** που προσφέρονται για τις χωροθετήσεις νέων χρήσεων εδάφους. Πολλά μεγάλα σύγχρονα πάρκα (καθαρά πρασίνου και συνηθέστερα θεματικά) αναπτύσσονται σήμερα στη θέση βιομηχανιών που εγκαταλείπονται γιατί η χωροθέτησή τους μέσα στον αστικό χώρο δεν εξυπηρετεί τις λειτουργικές τους ανάγκες, αλλά και στη θέση στρατοπέδων, αεροδρομίων, άλλων εγκαταστάσεων μέσων μεταφοράς, που δεν ανταποκρίνονται πλέον στον αρχικό τους σκοπό και ρόλο. Ακόμα μεγάλος αριθμός από μικρότερης έκτασης αστικά κενά ευρίσκονται διάσπαρτα μέσα στον αστικό ιστό. Πρόκειται για μικρότερα γήπεδα βιοτεχνιών, πυρήνες κτημάτων που επιβίωσαν έως σήμερα, οικόπεδα που για διάφορους λόγους (πολεοδομικούς ή απλώς ιδιωτικούς) δεν αναπτύχθηκαν, «ξεχασμένες» κοίτες ρεμάτων και εξάρσεις του εδάφους.

Μέσα σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο τα, μικρά κυρίως, αστικά κενά που είναι διάσπαρτα στον ιστό της πόλης μπορεί να δώσουν την πρακτική δυνατότητα για ανάπτυξη δικτύων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου. Στόχοι είναι ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, του θορύβου, της υπερθέρμανσης του αστικού ιστού, αλλά και η διασφάλιση της βιοποικιλότητας που γίνεται όλο και πιο αναγκαία. Η υπαρξή τους θα συμβάλλει στη βιωσιμότητα της πόλης, την αναβάθμιση των κοινωνικών σχέσεων και την αύξηση του βαθμού οικειοποίησης του δημόσιου χώρου σε επίπεδο γειτονιάς.

Η εκμετάλλευση των άκτιστων, ακάλυπτων χώρων καθώς και συνεπώς ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός πλεγμάτων ελεύθερων πράσινων χώρων θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του πολεοδομικού σχεδιασμού για τη διαμόρφωση των πόλεων του 21^{ου} αιώνα. (Πηγή: Μάϊνα Άννα, 2006)

Το αντικείμενο της συγκεκριμένης ενότητας είναι η εύρεση των αστικών κενών (π.χ. άκτιστα οικόπεδα, ακάλυπτοι χώροι κ.ά.) που έχουν «ξεφύγει» από την οικοδόμηση και θα μπορούσαν να αποτελέσουν χώρους πρασίνου για τη βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής. Η αναζήτησή μας θα περιοριστεί στην περιοχή γύρω από τους δημόσιους υπαίθριους χώρους που μελετήσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, με απώτερο στόχο τη δημιουργία μίας ενιαίας ζώνης πρασίνου (πράσινο τοίχος ή green belt). Τέλος, υπάρχουν εγκαταλελειμμένα σπίτια, κυρίως νεοκλασικά, τα οποία βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση. Θα προταθεί μία λύση ώστε να πάψουν να αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια και υγεία. Ειδικότερα, η κεντρική ιδέα της λύσης επικεντρώνεται στην ένταξη νέων χρήσεων στους χώρους αυτούς, κοινωνικό-πολιτιστικής σημασίας προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα υπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα της περιοχής και να επέλθει ακολούθως η ποιοτική και η αισθητική αναβάθμιση του χώρου.

Οι παρεμβάσεις που αναφέρθηκαν έως τώρα απαιτούν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα. Στην προκειμένη περίπτωση θα επικεντρωθούμε κυρίως σε βραχυπρόθεσμα μέσα, στη διαμόρφωση των αστικών κενών με σκοπό τη δημιουργία ενός βιώσιμου περιβάλλοντος για τους κατοίκους του κέντρου της Αθήνας. Θα προτείνουμε επίσης και μερικά μακροπρόθεσμα μέσα, όπως είναι η ένταξη κοινωνικού εξοπλισμού σε χώρους δίχως συγκεκριμένη λειτουργία με στόχο να αντιμετωπιστεί η εγκληματικότητα, η περιφερειοποίηση διάφορων ομάδων πληθυσμού και διάφορα άλλα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα της περιοχής. Ένα άλλο μακροπρόθεσμο μέτρο για τη βελτίωση των υπαίθριων χώρων και συνεπώς του βιοτικού επιπέδου είναι η φροντίδα και η οργάνωση των ελεύθερων χώρων από τους πολίτες της περιοχής. Η ιστορία της ελληνικής γειτονιάς έχει να επιδείξει εξαιρετικά παραδείγματα διαμόρφωσης κοινόχρηστων ελεύθερων χώρων που προέκυψαν από ιδιωτική πρωτοβουλία. Από το σκαλί που έγινε κάθισμα μέχρι τη γλάστρα έξω από τη πόρτα ή την μη περιφραγμένη αυλή. Η λαϊκή ευρηματικότητα έχει πολλά παραδείγματα να παρουσιάσει. Και αν η πόλη δεν είναι σε θέση, λόγω κλίμακας και αποξένωσης των ανθρώπων να προσφέρει κάτι τέτοιο τότε πρέπει να βρούμε τρόπους που θα μας επιτρέψουν να συμβιβάσουμε την ιδιωτική πρωτοβουλία με τη κλίμακα της πόλης (Άννα Μάϊνα, 2006). Επίσης, σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε το ρόλο που καλούνται να παίξουν το θεσμικό πλαίσιο και οι πρακτικές που αφορούν την πολεοδομική και περιβαλλοντική αντιμετώπιση των κυκλοφοριακών έργων, καθώς και η αρχιτεκτονική και κατασκευαστική τους προσέγγιση. Δυστυχώς, η υπάρχουσα νομοθεσία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκής και οι φορείς που εμπλέκονται στο σχεδιασμό δεν είναι αρκετά ενεργοποιημένοι. Η αυριανή πόλη πρέπει να είναι ανοιχτή και προσπελάσιμη για όλους, για αυτό το λόγο θα πρέπει να μεριμνήσουμε για ένα κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που αφορά τους δημόσιους υπαίθριους χώρους, για την ευαισθητοποίηση των αντίστοιχων φορέων, την ενεργοποίηση των κλάδων παραγωγής που θα στηρίξουν την αναγκαία υποδομή καθώς και για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του πολίτη σε θέματα περιβάλλοντος, ως απάντηση στην πολεοδομική κρίση των πόλεων.

ΜΕΣΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΓΗΣ

Το κράτος για την άσκηση της πολεοδομικής πολιτικής (π.χ. απόκτηση ακινήτων για ορισμένους πολεοδομικούς σκοπούς όπως είναι η δημιουργία περισσότερων κοινόχρηστων χώρων ή χώρων πρασίνου, καταπολέμηση της κτηματικής κερδοσκοπίας κλπ.) έχει στη διάθεσή του ορισμένα μέσα μερικά από τα οποία είναι:

Αναγκαστικά Απαλλοτρίωση

Η αναγκαστική απαλλοτρίωση, δηλαδή η αφαίρεση ιδιοκτησίας με διοικητική πράξη χάριν δημόσιας ωφέλειας και κατόπιν προηγούμενης πλήρους αποζημίωσης, αποτελεί το ισχυρότερο για την πολιτεία, αλλά και το απεχθέστερο για τον πολίτη, μέσο απόκτησης ακινήτων.

Η απαλλοτρίωση ρυθμίζεται γενικά από το Ν. Διάταγμα 797/1971 «περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων», όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα. Ειδικά η αναγκαστική απαλλοτρίωση για εφαρμογή σχεδίων πόλεων ρυθμίζεται από τα άρθρα 30 έως 41 του Ν. Διατάγματος της 17.7.1923 «περί σχεδίων πόλεων κλπ». Η αποζημίωση που καθορίζεται από το δικαστήριο, είναι συνήθως σε χρήμα. Δυνατόν όμως να είναι και σε αντάλλαγμα (για παράδειγμα άλλο ισάξιο με το απαλλοτριωμένο ακίνητο). Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται υπέρ του Δημοσίου. Μετά όμως από το νόμο 947/1979, η απαλλοτρίωση μπορεί να κηρυχθεί και υπέρ δημοσίου οργανισμού ή επιχείρησης πολεοδομίας, αναγκαστικού οικοδομικού συνεταιρισμού ή ανάδοχου φορέα έργων Ενεργού Πολεοδομίας.

Δικαίωμα Προτίμησης

Το δικαίωμα προτίμησης, δηλαδή το δικαίωμα του Δημοσίου να προτιμηθεί, έναντι παντός τρίτου, με την ίδια προσφορά τιμής κατά πώληση ακινήτου, προβλέπεται από το άρθρο 55 του Ν. Διατάγματος 947/1979 και ασκείται σε ενεργοποιούμενες πολεοδομικά περιοχές.

Ελεύθερη Συναλλαγή

Το δημόσιο μπορεί να αποκτήσει τα ακίνητα που χρειάζονται για την ενεργοποίηση της Ζώνης Ενεργού Πολεοδομίας ή την εφαρμογή του προγράμματός της, με ελεύθερες διαπραγματεύσεις μεταξύ αυτού και του ιδιοκτήτη του ακινήτου, χωρίς να τηρηθούν οι περιορισμοί που επιβάλλει ο νόμος διοίκησης των δημόσιων κτημάτων, δηλαδή απαλλοτρίωση του ακινήτου, αν κρίνεται σαν το μόνο κατάλληλο ακίνητο, ή δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό, αν πρόκειται για περισσότερα ακίνητα. Στην περίπτωση αυτή το Δημόσιο ή ΟΤΑ συναλλάσσεται σαν απλός πολίτης και έτσι διευκολύνεται στην ταχεία απόκτηση των ακινήτων.

Μεταφορά του Συντελεστή Δόμησης (Σ.Δ.)

Ο θεσμός της μεταφοράς του συντελεστή δόμησης αποτελεί στα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη ένα από τα κυριότερα μέσα εφαρμογής πολεοδομικής πολιτικής. Η μεταφορά του συντελεστή δόμησης καλύπτει πολλές πολεοδομικές ανάγκες (π.χ. διαφύλαξη διατηρητέων κτιρίων, προστασία περιοχών που κινδυνεύουν να υποβαθμιστούν, ανάπλαση περιοχών, δημιουργία κοινόχρηστων χώρων κλπ.). Ειδικά για την απόκτηση

κοινόχρηστων χώρων ο θεσμός αυτός μπορεί να έχει άριστα αποτελέσματα, γιατί οι χώροι αυτοί αποκτώνται εντελώς δωρεάν από τους ΟΤΑ. (1 – 7 Ν. 3044/2002)

Υποχρεωτική Εισφορά σε Γη (Ν. 947/1979, Ν. 1337/83)

Το 1983 επιβάλλεται υποχρεωτική εισφορά σε γη σε όλες τις ιδιοκτησίες που εντάσσονται σε οικιστική περιοχή ή περιοχή επέκτασης / αναθεώρησης αντίστοιχα. Ο τρόπος αυτός εξασφάλισης αστικής γης για τις ανάγκες των κοινόχρηστων χώρων και των κοινωφελών λειτουργιών είναι η πιο ασφαλής και οικονομική για το Δημόσιο μέθοδος. Είναι μάλιστα δυνατόν ο τρόπος αυτός να αποδώσει σε μεγάλη κλίμακα στα πλαίσια των πολυάριθμων πολεοδομικών μελετών που σήμερα συντάσσονται (ΕΠΑ κ.ά.). Αν μάλιστα κατορθωθεί να ισχύσουν ικανοποιητικές εισφορές σε γη ανεξαιρέτα σε όλες τις υπό μελέτη περιοχές, το όφελος για την πόλη θα είναι ακόμη μεγαλύτερο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

· N-1577/85

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι ο καθορισμός όρων, περιορισμών και προϋποθέσεων για την εκτέλεση οποιασδήποτε κατασκευής εντός ή εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων ή οικισμών, ώστε να προστατεύεται το φυσικό, οικιστικό και πολιτιστικό περιβάλλον, καθώς και να εξυπηρετείται, το κοινωνικό συμφέρον.

ΑΡΘΡΟΝ-2. "Ορισμοί".

1. Εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο οικισμού, ή σχέδιο πόλης ή πολεοδομικό σχέδιο ή πολεοδομική μελέτη είναι το διάγραμμα με τον τυχόν ειδικό πολεοδομικό κανονισμό που έχει εγκριθεί σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις και καθορίζει τους ειδικούς όρους δόμησης τους κοινόχρηστους και δομήσιμους χώρους και τις επιτρεπόμενες χρήσεις σε κάθε τμήμα ή ζώνη του οικισμού.
2. Κοινόχρηστοι χώροι είναι οι κάθε είδους δρόμοι, πλατείες άλση και γενικά οι προοριζόμενοι για κοινή χρήση ελεύθεροι χώροι, που καθορίζονται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο του οικισμού ή έχουν τεθεί σε κοινή χρήση με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο.
3. Κοινοφελείς χώροι είναι οι χώροι του οικισμού, που, σύμφωνα με το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, προορίζονται για την ανέγερση κατασκευών κοινής ωφέλειας.
4. Δρόμοι είναι οι κοινόχρηστες εκτάσεις, που εξυπηρετούν κυρίως τις ανάγκες κυκλοφορίας.
5. Πεζόδρομοι είναι οι δρόμοι, που προορίζονται κυρίως για την εξυπηρέτηση των πεζών.
6. Πλάτος δρόμου σε κάθε σημείο του άξονα του είναι το μεταξύ των ρυμοτομικών γραμμών μήκος της καθέτου στον άξονα στο σημείο αυτό.
7. Οικοδομικό τετράγωνο (ΟΤ) είναι κάθε δομήσιμη ενιαία έκταση, που βρίσκεται μέσα στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο ή μέσα στα όρια οικισμού και περιβάλλεται από κοινόχρηστους χώρους.
8. Όρια οικοδομικού τετραγώνου είναι οι οριακές γραμμές που το χωρίζουν από τους κοινόχρηστους χώρους.
9. Ρυμοτομική γραμμή είναι εκείνη που ορίζεται από το ρυμοτομικό σχέδιο και χωρίζει οικοδομικό τετράγωνο ή γήπεδο από κοινόχρηστο χώρο του οικισμού.
10. Οικοδομική γραμμή ή γραμμή δόμησης είναι το όριο οικοδομικού τετραγώνου που ορίζεται από το ρυμοτομικό σχέδιο προς την πλευρά του κοινόχρηστου χώρου, έως το οποίο επιτρέπεται η δόμηση.
11. Προκήπιο ή πρασιά είναι το τμήμα του οικοδομικού τετραγώνου, που βρίσκεται ανάμεσα στη ρυμοτομική γραμμή και τη γραμμή δόμησης ή οικοδομική γραμμή.
12. Γήπεδο είναι η συνεχόμενη έκταση γης που αποτελεί αυτοτελές και ενιαίο ακίνητο και ανήκει σε έναν ή σε περισσότερους κυρίους εξ αδιαίρετου.

13. Οικόπεδο είναι κάθε γήπεδο, που βρίσκεται μέσα στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο ή μέσα στα όρια οικισμού χωρίς εγκεκριμένο σχέδιο.

14. Όρια οικοπέδου ή γηπέδου είναι οι γραμμές που το χωρίζουν από τα όμορα οικοπέδα και τους κοινόχρηστους χώρους. Τα όρια του οικοπέδου με τους κοινόχρηστους χώρους συμπίπτουν με τα όρια του οικοδομικού τετραγώνου.

15. Πρόσωπο οικοπέδου ή γηπέδου είναι το όριο του προς τον κοινόχρηστο χώρο.

16. Οριστική στάθμη εδάφους οικοπέδου ή γηπέδου είναι η στάθμη του εδάφους, όπως διαμορφώνεται οριστικά, σύμφωνα με το νόμο, με εσκαφή, επίχωση ή επίστρωση.

17. Κτίριο είναι η κατασκευή, που αποτελείται από τεχνικά έργα και εγκαταστάσεις και προορίζεται για:

α) την παραμονή ανθρώπων ή ζώων, όπως η κατοικία και ο στάβλος.

β) την εκτέλεση εργασίας ή την άσκηση επαγγέλματος, όπως το κατάστημα και το εργοστάσιο.

γ) την αποθήκευση ή τοποθέτηση πραγμάτων, όπως οι αποθήκες, ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, το σιλό, η δεξαμενή υγρών και

δ) την τοποθέτηση ή λειτουργία μηχανημάτων, όπως το αντλιοστάσιο.

18. Κατασκευή είναι κάθε τεχνικό έργο.

"19. Εγκατάσταση είναι η κατασκευή που χρησιμοποιείται για την άμεση ή έμμεση εξυπηρέτηση των κτιρίων ή της λειτουργικότητάς τους, όπως οι ανελκυστήρες τα στοιχεία διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, κλιματισμού, δροσισμού, διανομής ύδατος, θέρμανσης, φωταερίου, τα θερμικά ηλιακά συστήματα, τα στοιχεία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι καπναγωγοί, οι επιγραφές, οι κεραίες".

20. Φέρουσα κατασκευή κτιρίου είναι το τμήμα που μεταφέρει άμεσα ή έμμεσα στο έδαφος τα μόνιμα και τα ωφέλιμα φορτία του κτιρίου, καθώς και τις επιρροές γενικά των δυνάμεων που επενεργούν σε αυτό. Κατασκευές συμπλήρωσης είναι τα υπόλοιπα τμήματα που συμπληρώνουν το κτίριο και εξυπηρετούν τον προορισμό του.

21. Ειδικά κτίρια είναι τα κτίρια, των οποίων κύριος προορισμός δεν είναι η κατοικία και η διαμόρφωση τους προσδιορίζει αποκλειστικά ειδική χρήση.

22. Κοινής χρήσης χώροι του κτιρίου και του οικοπέδου είναι οι χώροι, που προορίζονται για χρήση από όλους του ενοίκους του κτιρίου.

23. Όροφοι είναι τα τμήματα του κτιρίου, στα οποία διαχωρίζεται από διαδοχικά δάπεδα καθ' ύψος.

24. Υπόγειο είναι όροφος ή τμήμα ορόφου, του οποίου η οροφή βρίσκεται έως 1,50 μ. ψηλότερα από την οριστική στάθμη του εδάφους.

25. Κάλυψη του οικοπέδου είναι η επιφάνεια που περιβάλλεται από τις προβολές των περιγραμμάτων όλων των κτιρίων του οικοπέδου πάνω σε οριζόντιο επίπεδο.

26. Ποσοστό κάλυψης του οικοπέδου είναι ο λόγος της μέγιστης επιφάνειας που επιτρέπεται να καλυφθεί προς τη συνολική επιφάνεια του οικοπέδου.

27. Συντελεστής δόμησης (σ.δ.) είναι ο αριθμός, ο οποίος, πολλαπλασιαζόμενος με την επιφάνεια του οικοπέδου, δίνει τη συνολική επιφάνεια όλων των ορόφων των κτιρίων που μπορούν να κατασκευαστούν στο οικόπεδο, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

"28. Συντελεστής κατ' όγκο εκμετάλλευσης (σο) του οικοπέδου είναι ο αριθμός, ο οποίος πολλαπλασιαζόμενος με την επιφάνεια του οικοπέδου δίνει το συνολικό όγκο του κτιρίου που μπορεί να κατασκευαστεί πάνω από την οριστική στάθμη του εδάφους".

29. Υποχρεωτικός ακάλυπτος χώρος του οικοπέδου είναι ο χώρος που αφήνεται ακάλυπτος για να μην υπάρχει υπέρβαση του ποσοστού κάλυψης ή του συντελεστή δόμησης που ισχύει στην περιοχή.

"30. Ύψος κτιρίου σε ορισμένη θέση του είναι η κατακόρυφη απόσταση από το σημείο που αποτελεί την αφετηρία μέτρησης, κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού (στάθμη του πεζοδρομίου ή οριστική στάθμη του εδάφους ή φυσικό έδαφος) έως τη στάθμη της τελικής επάνω επιφάνειας του τελευταίου ορόφου, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η μόνωση και η επιστροφή της στη θέση αυτή". Το μεγαλύτερο από τα ύψη που πραγματοποιούνται είναι το μέγιστο πραγματοποιούμενο ύψος του κτιρίου.

31. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος κτιρίου ή μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος περιοχής είναι το ύψος του ανώτατου επιπέδου του κτιρίου, πάνω από το οποίο απαγορεύεται κάθε δόμηση εκτός από τις εγκαταστάσεις που επιτρέπονται ειδικά και περιοριστικά.

"32. Ημιυπαίθριος χώρος είναι ο στεγασμένος χώρος του κτιρίου, του οποίου η μία τουλάχιστον πλευρά είναι ανοιχτή προς τον κοινόχρηστο χώρο ή τους ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου που δεν προσμετρώνται στην κάλυψη και οι υπόλοιπες πλευρές του ορίζονται από τοίχους ή κατακόρυφα φέροντα ή μη στοιχεία και χρησιμοποιείται για τη μετακίνηση ή προσωρινή παραμονή ανθρώπων".

33. Υπαίθριος χώρος του κτιρίου είναι ο ελεύθερος χώρος που βρίσκεται πάνω από την οροφή των κλειστών και ημιυπαίθριων χώρων του.

34. Αίθριο είναι το μη στεγασμένο τμήμα του οικοπέδου ή του κτιρίου που περιβάλλεται από όλες τις πλευρές του από το κτίριο ή τα κτίρια του οικοπέδου.

35. Όψεις του κτιρίου είναι οι επιφάνειες του κτιρίου που βλέπουν σε κοινόχρηστο χώρο ή στους ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου.

36. Κύρια όψη ή πρόσοψη είναι κάθε όψη του κτιρίου που βλέπει σε κοινόχρηστο χώρο.

37. Αρχιτεκτονικές προεξοχές και αρχιτεκτονικά στοιχεία είναι τα φέροντα ή μη στοιχεία του κτιρίου, που σκοπό έχουν την αρχιτεκτονική διαμόρφωση των όψεών του.

"38. Εξώστης είναι η οριζόντια προεξοχή της πλάκας του δαπέδου ορόφου ή δώματος, η οποία προβάλλει, με ή χωρίς τη χρήση δοκών, πέρα από τις επιφάνειες των όψεων του κτιρίου και χρησιμοποιείται για τη μετακίνηση και την προσωρινή παραμονή ανθρώπων".

39. Προστέγασμα είναι η σταθερή ή κινητή προεξοχή πέρα από τις επιφάνειες των όψεων του κτιρίου, η οποία δεν χρησιμοποιείται ως εξώστης.

40. Περίφραγμα είναι η κατασκευή, με την οποία διαχωρίζονται μεταξύ τους όμορα οικόπεδα, ή γήπεδα, καθώς και οικόπεδο ή γήπεδο από κοινόχρηστο χώρο.

41. Βόθρος είναι χώρος κάτω από την οριστική στάθμη του εδάφους, στον οποίο συγκεντρώνονται τα λύματα του κτιρίου ή τα όμβρια ύδατα.

"42. Παρόδια στοά είναι ο προσπελάσιμος από το κοινό στεγασμένος ελεύθερος χώρος του οικοπέδου, που κατασκευάζεται σε επαφή με την οικοδομική γραμμή στη στάθμη του πεζοδρομίου και επιβάλλεται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο ή από τους όρους δόμησης της περιοχής".

43. Εσωτερική στοά είναι ο στεγασμένος ελεύθερος χώρος που συνδέει κοινόχρηστους χώρους του οικισμού ή προκήπια μεταξύ τους ή κοινόχρηστους χώρους του οικισμού με ελεύθερους σε προσπέλαση ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου.

"44. α) Παθητικά ηλιακά συστήματα θέρμανσης ή δροσισμού είναι οι τεχνικές ή οι κατασκευές που εμπεριέχονται στο σχεδιασμό των κτιρίων και προσαρμόζονται κατάλληλα στο περίβλημά (κέλυφος) τους, με τρόπο ώστε να διευκολύνουν στην καλύτερη εκμετάλλευση της ηλιακής ενέργειας για τη θέρμανση των κτηρίων, καθώς και στην αξιοποίηση των δροσερών ανέμων για το φυσικό τους δρόσισμο.

Οι βασικές κατηγορίες των συστημάτων αυτών είναι:

αα. Τα συστήματα άμεσου ηλιακού όφελους, όπως τα νότια ανοίγματα.

ββ. Τα συστήματα έμμεσου ηλιακού οφέλους όπως ο ηλιακός χώρος, θερμοκήπιο, ο ηλιακός τοίχος, το θερμοσιφωνικό πέτασμα, το ηλιακό αίθριο.

γγ. Τα συστήματα δροσισμού όπως ο ηλιακός αγωγός και τα σκίαστρα.

β) Ενεργητικά ηλιακά συστήματα θέρμανσης ή δροσισμού είναι όσα παθητικά ηλιακά συστήματα χρησιμοποιούν μηχανικά μέσα για τη θέρμανση ή δροσισμό του εσωτερικού χώρου των κτιρίων. Τέτοια συστήματα είναι ιδίως ο ηλιακός συλλέκτης θερμού ύδατος, τα φωτοβολταϊκά στοιχεία και τα υβριδικά συστήματα.

45. Βιοκλιματικά κτίρια είναι τα κτίρια που σχεδιάζονται λαμβάνοντας υπόψη την αξιοποίηση των θετικών παραμέτρων του κλίματος και χρησιμοποιούν συνδυασμό παθητικών ή ενεργητικών ηλιακών συστημάτων ή άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας και προστασία του περιβάλλοντος".

46. Ακίνητα ή στοιχεία αρχιτεκτονικής ή φυσικής κληρονομιάς είναι οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός οικισμών, κτίρια ή συγκροτήματα κτιρίων ή στοιχεία του άμεσου φυσικού ή ανθρωπογενούς περιβάλλοντός τους ιδίως αυλές, κήποι, θυρώματα και κρήνες, στοιχεία πολεοδομικού εξοπλισμού αστικού ή αγροτικού ή δικτύων ιδίως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα και γέφυρες, τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ιστορικό, κοινωνικό, αρχιτεκτονικό, πολεοδομικό, επιστημονικό και αισθητικό ενδιαφέρον. Στα ακίνητα αγαθά φυσικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται και χώροι, τόποι, τοπία ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί ιδίως βράχια, λόφοι, ρεματιές και δενδροστοιχίες που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα αγαθά αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον".

47. Στέγη είναι η κατασκευή κάλυψης του κτιρίου, η οποία περιλαμβάνει τη φέρουσα κατασκευή και την επικάλυψή της και μπορεί να αποτελείται από επιφάνειες διαφόρων μορφών, κλίσεων και υλικών".

ΑΡΘΡΟΝ-4.**Παραδοσιακοί οικισμοί και διατηρητέα κτίρια.****Προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.****ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**

5.α) Ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ανακατασκευάζονται στην αρχική τους μορφή αν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή έχει κινηθεί γι'αυτά η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων με την κοινοποίηση στους ενδιαφερομένους ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού και βρίσκονται σε κατάσταση επικινδύνου ετοιμορροπίας και επιβάλλεται η κατεδάφισή τους, εφόσον δεν υφίσταται η δυνατότητα άμεσης αποσόβησης του κινδύνου με ηπιότερα μέτρα όπως αντιστηρίξεις, υποστηλώσεις, επισκευές, μερικές κατεδαφίσεις. Η ανακατασκευή γίνεται βάσει λεπτομερούς μελέτης αποτύπωσης και φωτογραφικής και κάθε άλλης δυνατής τεκμηρίωσης της υφιστάμενης κατάστασης που απαιτείται πριν από την υλοποίηση των μέτρων που επιβάλλονται από το σχετικό πρωτόκολλο επικινδύνου ετοιμορροπίας και κατεδάφησης του κτιρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αρθ-7 του ΠΔ-13/22-4-29 (ΦΕΚ-153/Α/29) "περί επικινδύνων οικοδομών". Στη μελέτη αποτύπωσης προσδιορίζονται και όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη ή τμήματα του κτιρίου που φέρουν γλυπτικό ή επίπλαστο διάκοσμο και τα οποία διασώζονται κατά την κατεδάφιση για να χρησιμοποιηθούν στην ίδια θέση ή ως πρότυπα στην ανακατασκευή του κτιρίου.

Η ανακατασκευή εγκρίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας του.

β) διατηρητέα κτίρια τα οποία έχουν κατεδαφιστεί από γεγονότα που οφείλονται σε ανωτέρα βία όπως σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρα, ή κρίνονται κατεδαφιστέα με πρωτόκολλα επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, επανακατασκευάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ/15-4-88 (ΦΕΚ-317/Δ/88).

γ) Οι διατάξεις της παρ.4 του Αρθ-32 του Ν-1337/83 έχουν εφαρμογή για τα διατηρητέα κτίρια που αναφέρονται στην παρ.2α, καθώς και για τα κτίρια για τα οποία έχει κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα ή πολεοδομική υπηρεσία αιτιολογική έκθεση για το χαρακτηρισμό τους ως διατηρητέων.

Οι ίδιες διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τα κτίρια εκείνα, για τα οποία εκδίδεται πρωτόκολλο επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, μετά την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων.

ΑΡΘΡΟΝ-11. Εξώστες, υπαίθριοι και ημιυπαίθριοι χώροι του κτιρίου, αρχιτεκτονικές προεξοχές και αρχιτεκτονικά στοιχεία, προστεγάσματα

6. Στις όψεις του κτιρίου επιτρέπονται αρχιτεκτονικές προεξοχές και αρχιτεκτονικά στοιχεία μέγιστου πλάτους 0,40 μ. "καθώς και σκίαστρα του ίδιου πλάτους ελαφράς κατασκευής, σταθερά ή κινητά (οριζόντια, κατακόρυφα ή κεκλιμένα) που έχουν προορισμό τη σκίαση κλειστών ή ανοικτών χώρων χωρίς να μειώνουν τον απαιτούμενο φυσικό φωτισμό του χώρου, τα οποία κατασκευάζονται σύμφωνα με τους κανονισμούς που εκδίδονται σε εφαρμογή του Αρθ-26 " Πλάτος μεγαλύτερο από 0,40 μ. και έως το μέγιστο επιτρεπόμενο πλάτος εξώστη μπορεί να επιτραπεί μόνο ύστερα από γνώμη της ΕΠΑΕ.

"Επίσης στις όψεις των υφισταμένων μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος κτιρίων επιτρέπονται παθητικά ηλιακά συστήματα πάχους μέχρι 0,40 μ, όπως ηλιακοί τοίχοι μη αεριζόμενοι (τοίχοι μάζας) ή αεριζόμενοι, τοίχοι νερού ή θερμοσιφωνικό πέτασμα, που κατασκευάζονται σύμφωνα με

τους κανονισμούς που εκδίδονται σε εφαρμογή του Αρθ-26 και ύστερα από σύμφωνη γνώμη της ΕΠΑΕ. Το προηγούμενο εδάφιο δεν έχει εφαρμογή σε κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί ή χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα ή έργα τέχνης"

"7. Οι κατασκευές της προηγούμενης παραγράφου που κατασκευάζονται πάνω από κοινόχρηστους χώρους και χώρους παραχωρημένους σε κοινή χρήση κατά το Αρθ-12 πρέπει να βρίσκονται σε ύψος μεγαλύτερο από 3,0 μ από την οριστική στάθμη του εδάφους. Στον περιορισμό αυτό δεν περιλαμβάνονται οι υδρορροές του κτιρίου εφόσον έχουν τις απαιτούμενες για τον προορισμό τους διαστάσεις"

"8. Τα αρχιτεκτονικά και λοιπά δομικά στοιχεία που κατασκευάζονται πάνω από κοινόχρηστους χώρους σε ύψος μικρότερο των 5,0 μ πρέπει να βρίσκονται τουλάχιστον 0,50 μ μέσα από το άκρο του κρασπέδου του πεζοδρομίου σε οριζόντια προβολή.

Σε πεζόδρομους επιτρέπεται η κατασκευή των παραπάνω στοιχείων σε ύψος μικρότερο των 5,0 μ μετά από βεβαίωση του δήμου ότι δεν παρεμποδίζουν τη λειτουργία του πεζοδρόμου".

9. Σε καταστήματα και εισόδους κτιρίων πάνω από κοινόχρηστους χώρους επιτρέπεται να κατασκευάζονται μόνιμα προστεγάσματα χωρίς κατακόρυφα στηρίγματα, σύμφωνα με τις παρ.3, 4 και 5 του άρθρου αυτού. Μέσα στις αποστάσεις Δ του κτιρίου από τα όρια ή από άλλο κτίριο του ίδιου οικοπέδου τα παραπάνω προστεγάσματα επιτρέπεται να κατασκευάζονται με πλάτος μέχρι 0,10 μέτρα της απόστασης Δ. (Βλ. παραπάνω σχέδιο)

12. Κλιματιστικά στοιχεία επιτρέπονται στις όψεις των κτιρίων σύμφωνα με τους κανονισμούς που εκδίδονται σε εφαρμογή του Αρθ-26. Τα κλιματιστικά στοιχεία που τοποθετούνται σε υφιστάμενα κτίρια επιτρέπεται να εξέχουν μέχρι 0,40 μ από τις όψεις του κτιρίου ύστερα από σύμφωνη γνώμη της ΕΠΑΕ".

ΑΡΘΡΟΝ-12. "Παραχώρηση σε κοινή χρήση ακάλυπτων χώρων".

1. Οι υποχρεωτικοί ακάλυπτοι χώροι των οικοπέδων ενός οικοδομικού τετραγώνου, ενοποιούνται, τίθενται σε χρήση όλων των ενοίκων του οικοδομικού τετραγώνου και διαμορφώνονται κατάλληλα για τη χρήση αυτή χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα κυριότητας.
2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται απόφαση της συνέλευσης των ιδιοκτητών των ακινήτων που βρίσκονται στο οικοδομικό τετράγωνο, με την οποία καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και ο τρόπος ενοποίησης, διαμόρφωσης και χρήσης των ακάλυπτων χώρων, καθώς και τα αναγκαία μέτρα, ώστε να εξασφαλίζεται η προσπέλαση στους χώρους αυτούς.

ΑΡΘΡΟΝ-17. "Κατασκευές στους ακάλυπτους χώρους".

1. Στους ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου επιτρέπεται η μερική εκσκαφή ή επίχωση του εδάφους για την προσαρμογή του κτιρίου σε αυτό με την προϋπόθεση ότι σε κανένα σημείο η οριστική στάθμη του εδάφους δεν θα βρίσκεται ψηλότερα ή χαμηλότερα από 1,50 μ. από τη φυσική του στάθμη. Μεγαλύτερη επέμβαση στο έδαφος επιτρέπεται ύστερα από γνωμοδότηση της ΕΠΑΕ. Επίσης, επιτρέπεται να κατασκευάζονται έργα, όπως πεζούλια, βεράντες, κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες), σκάλες κύριες ή βοηθητικές, τα οποία, λόγω της διαμόρφωσης του εδάφους, είναι αναγκαία για την επικοινωνία με το κτίριο.
2. Στους ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου επιτρέπονται και οι εξής κατασκευές:
 - α) Καπνοδόχοι και ασκεπείς πισίνες.
 - β) Εγκαταστάσεις για τη στήριξη φυτών (πέργκολες).

γ) Στοιχεία προσωρινής παραμονής (πάγκοι, τραπέζια), άθλησης και παιχνιδότοπων.
 δ) Σκάλες ή κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) καθόδου από τους ακάλυπτους χώρους του οικοπέδου προς τους υπόγειους χώρους.

ε) Δεξαμενές νερού ύψους μέχρι 1,00 μ. από την οριστική στάθμη του εδάφους και με διαστάσεις σύμφωνα με το άρθρο 26.

"στ) Εγκαταστάσεις παθητικών ή ενεργητικών ηλιακών συστημάτων καθώς και αντιθορυβικών συστημάτων που κατασκευάζονται σύμφωνα με τους κανονισμούς που εκδίδονται σε εφαρμογή του Αρθ-26 μετά από ενεργειακή ή ακουστική μελέτη αντίστοιχα και έγκριση της αρμόδιας ΕΠΑΕ ως προς τη μορφολογική ένταξη στο χώρο.

ζ) Εγκαταστάσεις κλιματιστικών σε κτίρια παραδοσιακών οικισμών ή διατηρητέα ή σε υφιστάμενα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, ύστερα από έγκριση της αρμόδιας ΕΠΑΕ ως προς την ένταξή τους στο χώρο".

"η. Υπόγειες δεξαμενές αποθήκευσης υγραερίου καυσίμου, μέχρι την οριστική στάθμη του εδάφους, όπως αυτή ορίζεται από τις διατάξεις των Αρθ-2 παρ.16 και Αρθ-17 παρ.1 του ΓΟΚ (N-1577/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το N-2831/00) και οι απαραίτητες για την ασφάλεια και λειτουργία αυτών συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, που κατασκευάζονται σύμφωνα με τους κανονισμούς που εκδίδονται κατ'εφαρμογή του Αρθ-26".

ΑΡΘΡΟΝ-18. "Περιφράγματα, Περιφράξεις".

1. Τα οικόπεδα οριοθετούνται με σταθερούς οριοδείκτες ή με περιφράγματα. "Επιτρέπεται η περίφραξη των μη ρυμοτομουμένων τμημάτων των μη άρτιων καί μη οικοδομήσιμων οικοπέδων, που βρίσκονται σε εντός σχεδίου περιοχές".

2. Τα περιφράγματα του οικοπέδου σε κανένα σημείο δεν επιτρέπεται να έχουν ύψος μεγαλύτερο από 2,50 μ. και το συμπαγές τμήμα τους μεγαλύτερο από 1,00 μ. Αφετηρία μέτρησης των υψών είναι η υψηλότερη από τις οριστικές στάθμες του εδάφους εκατέρωθεν του περιφράγματος. Για τα περιφράγματα που βρίσκονται στο πρόσωπο του οικοπέδου, τα παραπάνω ύψη μετρούνται από τη στάθμη του πεζοδρομίου.

ΑΡΘΡΟΝ-19. "Κατασκευές σε κοινόχρηστους χώρους".

1. Στους κοινόχρηστους χώρους του οικισμού επιτρέπονται κατασκευές

α) για τη διαμόρφωση του εδάφους, όπως κλίμακες, τοίχοι διάδρομοι, κεκλιμένα επίπεδα,

β) για τον εξοπλισμό τους, όπως στέγαστρα, αποχωρητήρια, περίπτερα, κιόσκια, τέντες, εγκαταστάσεις παιδότοπων και άθλησης, πάγκοι,

γ) για τον εξωραϊσμό τους, όπως συντριβάνια, ανθοδοχές, εγκαταστάσεις στήριξης φυτών και γενικά κατασκευές για την εξυπηρέτηση του προορισμού των χώρων αυτών. "Στους κοινόχρηστους χώρους επιτρέπεται επίσης η εγκατάσταση μνημείων και η τοποθέτηση έργων τέχνης, καθώς και μικρών περιπτέρων για σταθμαρχεία ή πώληση καρτών και εισιτηρίων των αστικών συγκοινωνιών, σε θέσεις που δεν παρεμποδίζουν την κίνηση πεζών και οχημάτων ύστερα από έγκριση της ΕΠΑΕ, η οποία ελέγχει και την αισθητική ένταξή τους στο περιβάλλον. Όλες οι παραπάνω κατασκευές και εγκαταστάσεις πραγματοποιούνται από τον οικείο δήμο ή κοινότητα ή, ύστερα από άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου από άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι κατηγορίες των πιο πάνω κατασκευών ή εγκαταστάσεων για τις οποίες δεν απαιτείται οικοδομική άδεια.

ΑΡΘΡΟΝ-20. "Επιγραφές και διαφημίσεις".

"1. Απαγορεύεται:

α) η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών ή διαφημίσεων πέρα από το ιδεατό στερεό του οικοπέδου και πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος του κτιρίου.

β) η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών και διαφημίσεων σε περιοχές ειδικής προστασίας, αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικά κέντρα, χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, μνημεία, παραδοσιακά κτίρια ή σύνολα και στον περιβάλλοντα χώρο αυτών εκτός αν άλλως ορίζεται από τις ειδικές για κάθε περίπτωση διατάξεις.

γ) η οπτική κάλυψη εν όλω ή εν μέρει των παραπάνω χώρων ή κτιρίων από οποιαδήποτε θέση ή απόσταση από φωτεινές ή μη επιγραφές και διαφημίσεις.

Στις παραπάνω περιπτ.β και γ, καθώς και όπου από οποιαδήποτε διάταξη απαιτείται έλεγχος των κτιρίων από την ΕΠΑΕ, η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών ή διαφημίσεων επιτρέπεται ύστερα από έκδοση άδειας από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και μετά από έγκριση της ΕΠΑΕ"

"Το ανώτατο ύψος των επιγραφών και διαφημίσεων στα δώματα των κτιρίων ορίζεται σε 1,80 μ στις περιπτώσεις που έχει εξαντληθεί ο συντελεστής δόμησης και σε 3,30 μ όταν δεν έχει εξαντληθεί".

2. Η τοποθέτηση επιγραφών ή διαφημίσεων σε κτίριο, οικόπεδο, κοινόχρηστο χώρο ή γήπεδο επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια του δήμου ή της κοινότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν-1491/84 (ΦΕΚ 173/Α), όπου δια σχετικής κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται ειδικότερα οι προδιαγραφές, προϋποθέσεις και διαδικασία τοποθέτησής τους.

3. Οι άδειες της παρ.2 δεν απαιτούνται για επιγραφές ή διαφημίσεις μέσα από τις προθήκες κλειστών χώρων και για επιγραφές μικρού μεγέθους, το πολύ 30 X 40 εκ. στις όψεις του κτιρίου που δηλώνουν τη χρήση του κτιρίου ή τμήματος του ή την ιδιότητα των ενοίκων του.

4. Δε τίγονται με το νόμο αυτόν ειδικές διατάξεις που επιβάλλουν περιορισμούς στην τοποθέτηση επιγραφών και διαφημίσεων φωτεινών ή μη.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Ν-1491/84 εφαρμόζονται και όταν τοποθετούνται φωτεινές ή μη επιγραφές και διαφημίσεις κατά παράβαση της Παρ.2β του άρθ.16 του παρόντος νόμου και του πρώτου εδαφίου της Παρ.1 του παρόντος άρθρου.

6. Σε υφιστάμενα κτίρια, που έχουν κατασκευαστεί με προϊσχύουσες του παρόντος νόμου διατάξεις πάνω στην εγκεκριμένη οικοδομική γραμμή, επιτρέπεται η τοποθέτηση στις όψεις τους φωτεινών ή μη επιγραφών, σχετικά με τις λειτουργίες που υπάρχουν στα κτίρια αυτά. Οι επιγραφές αυτές μπορούν να προεξέχουν από την οικοδομική γραμμή το πολύ μέχρι 0,20 μ.

"7. Φωτεινές ή μη επιγραφές και διαφημίσεις και τα πλαίσια ή στοιχεία αυτών που παραβιάζουν τις διατάξεις του παρόντος άρθρου θεωρούνται αυθαίρετες και εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις περί αυθαιρέτων κατασκευών από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτης βαθμίδας.

Με ΠΔ που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ καθορίζονται η διαδικασία διαπίστωσης και ο χαρακτηρισμός των ως άνω αυθαιρέτων κατασκευών, ο τρόπος εκτίμησης της αξίας τους, οι κατηγορίες αυτών για την επιβολή τους προστίμου και το ύψος αυτού, ο τρόπος αποξήλωσης των ως άνω κατασκευών και απομάκρυνσης αυτών και η τύχη των υλικών για τα οποία δεν

δημιουργείται καμία ευθύνη των υπηρεσιών και των οργάνων τους καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Υπόχρεοι για την καταβολή των προστίμων είναι οι κύριοι ή συγκύριοι του ακινήτου επί του οποίου τοποθετείται η επιγραφή ή διαφήμιση, η διαφημιστική εταιρία, οι κατασκευαστές και οι διαφημιζόμενοι που ευθύνονται ο καθένας για την καταβολή ολόκληρου του προστίμου.

8. Τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται και για τις περιπτώσεις που παραβιάζονται οι διατάξεις του Ν-1491/84 εφόσον δεν εκδοθεί η κατά την παρ-1 του αρθ-8 του Ν-1491/84 απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας σε διάστημα ενός μήνα από την ημέρα που έλαβε γνώση της παράβασης η αρμόδια υπηρεσία του δήμου ή της κοινότητας"

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΤΡΟΠΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ & ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ & ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

1. ΥΠΕΧΩΔΕ, Ν.1577/'85 (ΦΕΚ 210/Α/'85) «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός», όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την Υπ.Απόφ. 9152/426/'86 (ΦΕΚ 41/Β/'86) και τους Ν.1647/'86 και Ν.1772/'88. Ειδικότερα τα άρθρ.3 παρ.2, άρθρ.17 παρ.1, άρθρ.19 παρ.1, άρθρ.26 παρ.2γ, άρθρ.29 παρ.5α και 5β.
2. ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Απόφ. 3046/304/'88 (ΦΕΚ 59/Δ'/1989) Κτιριοδομικός Κανονισμός, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Υπ. Απόφ. 49977/3068/'89. Ειδικότερα τα άρθρ.3 παρ.1, άρθρ.4, άρθρ.13, άρθρ.14, άρθρ.15, άρθρ.16, άρθρ.21, άρθρ.24, άρθρ.29, άρθρ.32, άρθρ.39 (πρώην 38).
3. ΥΠΕΧΩΔΕ, Εγκύκλιος Υπουργού αριθ.14/'91 αριθ.πρωτ.ΟΙΚ:3400/27.03.'91 «Έλεγχος ειδικών κτιρίων για την αυτόνομη διακίνηση ατόμων με ειδικές ανάγκες».
4. ΥΠΕΧΩΔΕ, ΠΔ.1/'93 (ΦΕΚ 1161/Δ/'93) «Στάθμευση Αυτοκινήτων».
5. ΥΠΕΧΩΔΕ, Ν.2831/'00 (ΦΕΚ 140/Α'/2000) «Τροποποίηση διατάξεων του Ν.1577/'85 Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός και άλλες πολεοδομικές ρυθμίσεις». Ειδικότερα τα άρθρ.18 και άρθρ.28.
6. ΥΠΕΧΩΔΕ Υπ.Αποφ.ΟΙΚ.52487/'01 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμΕΑ σε υφιστάμενα κτίρια (ΦΕΚ 18/Β/'02).
7. ΥΠΕΧΩΔΕ Υπ.Αποφ.ΟΙΚ.52488/'01 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμΕΑ σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών» (ΦΕΚ.18/Β/'02).
8. ΥΠΕΧΩΔΕ Εγκύκλιος 5/'04, αριθ.πρωτ.4490/29.01.'04, περί «Εφαρμογή των διατάξεων του αρθρ.18 του Ν.2831/'00 και σε εκτός σχεδίου πόλεως νομίμως υφιστάμενα κτίρια».
9. Επιστολή Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ προς τους Νομάρχες με αριθ.πρωτ. οικ.8678/'95 περί «Προσωρινή Σύνδεση Αυθαιρέτων κτισμάτων με τα Δίκτυα».

10. ΥΠΕΧΩΔΕ Εγκύκλιος 13/’04 περί Εργασίες δόμησης μικρής κλίμακας (ΦΕΚ 114/Δ/’04).
11. ΥΠΕΧΩΔΕ Εγκύκλιος 26/’04 αριθ.πρωτ.8298/3.03.’04 «Οδηγός Τυφλών».
12. Ν.3212/’03 (ΦΕΚ Α/’03) άρθρ.13 παρ.23 οι διατάξεις του αρθρ.18 του Ν.2831/’00, εφαρμόζονται και σε περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως για νομίμως υφιστάμενα κτίρια.
13. Βουλή των Ελλήνων, Σύνταγμα των Ελλήνων, Άρθρ.21 και Άρθρ.25, «Κύρωση δια του Ν.1556/’85 της «Σύμβασης 159/’83 ΔΟΕ».
14. Υπ. Εργασίας, ΠΔ.16/’96 (ΦΕΚ 10/Α/’18.01.’96) «Προσαρμογή ελληνικής νομοθεσίας περί ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της Οδηγίας 654/89 της ΕΟΚ».
15. Υπ. Μεταφορών Ν.2696/’00 περί «Κύρωση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας», αρθρ.4 Σήμανση οδών με πινακίδες, ειδικότερα οι πινακίδες Ρ-70, Ρ-71, Ρ-72, Π-60, Π-71, Πρ-4δ, Πρ-4ε, και τις παρ.11 και 12 του ίδιου άρθρου, καθώς και το αρθρ.34 παρ.ιζ’ και ιη’, το αρθρ.48 παρ.2, αρθρ.52 παρ.3, αρθρ.84 παρ.4, καθώς και το αρθρ.102 παρ.2.
16. Τριμερής Υπ.Απόφ.ΔΜΕΟ/στ’/3430/’93 «Διεξαγωγή Ομαλής κυκλοφορίας οχημάτων κλπ» Ιδιαίτερα το αρθρ.5.δ. (ΦΕΚ 456/Β/’93 Τροποποίηση Τρ/ρούς Υπ. Απόφ. Δ2/3311/1991 ΦΕΚ 3/Β/1992).
17. Βουλή των Ελλήνων, Ν.2430/’96 (ΦΕΚ 156/Α/’10.07.’96), «Υιοθέτηση παγκοσμίου προγράμματος δράσης και κανόνων ίσων ευκαιριών για άτομα με ειδικές ανάγκες» των Ηνωμένων Εθνών.
18. Υπ. Προεδρίας, Υπ. Απόφ. ΔΙΑΔΠ/Α6/27299/’92, για «Άμεση και κατά προτεραιότητα εξυπηρέτηση ΑμΕΑ»
19. Υπ. Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δ/νση Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας, Εγκύκλιος αριθ.πρωτ. ΔΙΑΔΠ/26534/2.12.’96, «Εξασφάλιση πρόσβασης εμποδιζόμενων ατόμων–εφαρμογή των Οδηγιών Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ για την άρση των αρχιτεκτονικών εμποδίων».
20. Υπ. Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δ/νση Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας, Εγκύκλιος αριθ.πρωτ. ΔΙΑΠΔ/4291/17.02, «Εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους φορείς του Δημοσίου Τομέα».
21. Υπ. Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δ/νση Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας, Εγκύκλιος αριθ.πρωτ. ΔΙΑΠΔ/Γ2Γ/5750/29.03.’99, «Εξασφάλιση πρόσβασης και διευκολύνσεις εμποδιζόμενων ατόμων στις Δημόσιες Υπηρεσίες».

22. Γ.Γ. ΕΟΤ Αποφ.522843/95, ΕΟΤ.92/7/95 περί «Προδιαγραφές Τουριστικών Εγκαταστάσεων».
23. Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Εγκύκλιος 3066/1281/15.09.'92 «Κατασκευές στους Ιερούς Ναούς πρόσβασης ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες»
24. Υπ.Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ΔΙΑΔΠ/Γ2Γ/589/8.01.'02
25. Υπ.Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ΔΙΑΔΠ/Β/10056/27.05.'02
26. Υπ.Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ΔΙΑΔΠ/Β/18036/23.09.'02 περί «Εξασφάλιση πρόσβασης των ΑΜΕΑ σε κτίρια του Δημόσιου Τομέα».
27. Υπ.Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Γ.Γ.Δ.Δ.18522/25.09.'02 περί «Προσβασιμότητα ΑΜΕΑ σε κτίρια που στεγάζουν Υπουργεία και Περιφέρειες».
28. Ν.3010/'02 (ΦΕΚ 91/Δ/'02) αρθρ.11 & 14 (τροποποίηση διατάξεων του Ν.960/'79).

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΧΩΡΟ

1. **Ν. 48165/2009** (ΦΕΚ 1690/Β`/17.8.2009) Συμπλήρωση της υπ αριθμ. 28492/2009 (ΦΕΚ 391/Β/18.5.2009) «Καθορισμός των προϋποθέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών για την κατασκευή και τη λειτουργία των παιδικών χαρών των Δήμων και των Κοινοτήτων, τα όργανα και η διαδικασία αδειοδότησης και ελέγχου τους, τη διαδικασία συντήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια» υπουργικής απόφασης
2. **Ν. 28492/2009** (ΦΕΚ 931/Β`/18.5.2009) Καθορισμός των προϋποθέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών για την κατασκευή και τη λειτουργία των παιδικών χαρών των Δήμων και των Κοινοτήτων, τα όργανα και η διαδικασία αδειοδότησης και ελέγχου τους, τη διαδικασία συντήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια

Συμπληρώθηκε από :

Ν. 48165/09, (1690/Β/17.8.09) «Συμπλήρωση της υπ αριθμ. 28492/2009 (ΦΕΚ 391/Β/18.5.2009) «Καθορισμός των προϋποθέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών για την κατασκευή και τη λειτουργία των παιδικών χαρών των Δήμων και των Κοινοτήτων, τα όργανα και η διαδικασία αδειοδότησης και ελέγχου τους, τη διαδικασία συντήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια» υπουργικής απόφασης»

ΑΡΘΡΟ 1. «ΕΝΝΟΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ»

1. Παιδική χαρά είναι ο οριοθετημένος δημοτικός/κοινοτικός υπαίθριος χώρος που προορίζεται για ψυχαγωγία νηπίων και παιδιών μέχρι δεκατεσσάρων ετών, χωρίς την επίβλεψη προσωπικού.

Η παιδική χαρά εγκαθίσταται σε δημοτικά/κοινοτικά ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί στο οικείο ρυμοτομικό σχέδιο είτε ως χώροι παιδικής χαράς είτε ως κοινόχρηστοι χώροι, καθώς και σε ακίνητα της ιδιωτικής περιουσίας του δήμου ή της κοινότητας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2. Η παιδική χαρά αποτελείται από εξοπλισμό (όργανα – κατασκευές), ο οποίος είναι ειδικά σχεδιασμένος για ατομικό ή ομαδικό παιχνίδι. Πρέπει επίσης να είναι χωροθετημένη και σχεδιασμένη με τρόπο ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η υγεία όλων των παιδιών.

ΑΡΘΡΟ 2. «ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ».

Ο χώρος που πρόκειται να δημιουργηθεί μία παιδική χαρά πρέπει να συγκεντρώνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η υγεία των παιδιών:

α) να μην γειτνιάζει με χρήσεις που προκαλούν ατμοσφαιρική και ηχητική ρύπανση και με δραστηριότητες που χρησιμοποιούν επικίνδυνα για την υγεία υλικά.

β) να μην γειτνιάζει με δρόμο ταχείας κυκλοφορίας ή κυκλοφορίας βαρέων οχημάτων. Όταν γειτνιάζει με οδικό ή σιδηροδρομικό δίκτυο που προκαλεί υψηλό θόρυβο, να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ηχοπροστασίας.

γ) να μην βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη των 300 μέτρων από εγκαταστάσεις ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας (κεραιές εκπομπής τηλεφωνίας, τηλεόρασης, ραδιοφωνίας) ή πυλώνες υψηλής τάσης κ.λπ.

δ) να μη βρίσκεται δίπλα σε περιοχές που εγκυμονούν κινδύνους (όπως κατολισθήσεις, κατακρίμνήσεις, καταρρεύσεις, εστίες μολύνσεων κ.λπ.).

στ) να μην είναι οπτικά απομονωμένος.

ε) να μην έχει οπτική επαφή με εγκαταστάσεις που μπορούν να βλάψουν την ψυχική υγεία των παιδιών (όπως νεκροταφεία, φυλακές κ.λπ.).

ζ) να υπάρχει άνετη και ασφαλή πρόσβαση (πεζόδρομος, δρόμος ήπιας κυκλοφορίας, πεζοδρόμιο κ.λπ.).

ΑΡΘΡΟ 3. «ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ»

1. Ο σχεδιασμός της παιδικής χαράς θα πρέπει κατά το δυνατό να ακολουθεί τις αρχές αειφόρου σχεδιασμού (ηλιακά φωτιστικά, κάδοι ανακύκλωσης για μικρά απορρίμματα, ανακύκλωση του νερού για την άρδευση των φυτών, κ.λπ.). Η παιδική χαρά πρέπει να περιβάλλεται από ικανή περίφραξη, φυσική ή τεχνητή, ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχεται ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντας κινδύνους και τραυματισμούς καθώς και παγίδευση μερών του σώματός τους. Η περίφραξη δεν πρέπει να απομονώνει οπτικά την παιδική χαρά από τον περιβάλλοντα χώρο.

2. Η παιδική χαρά πρέπει να διαθέτει:

- Είσοδο κοινού με ελάχιστο άνοιγμα 1,00 μ. Στην περίπτωση που προβλέπονται είσοδοι υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης, θα χωροθετούνται μακριά από την είσοδο κοινού για λόγους ασφαλείας.
- Ζώνη όδευσης στο εσωτερικό της, πλάτους 1,50μ.
- Κατάλληλο και επαρκή φωτισμό.
- Επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς.
- Βρύση με πόσιμο νερό.

- Σημεία σκίασης προστατευμένα από τον ήλιο και τη βροχή προκειμένου για παιδικές χαρές άνω των 400 τμ.
- Εξωτερικές και εσωτερικές προσβάσεις για ΑΜΕΑ.
- Καλάθια απορριμμάτων.
- Σύστημα αποτροπής εισόδου ζώων συντροφιάς.
- Ζώνες πρασίνου.
- Πινακίδα εισόδου η οποία φέρει το σήμα πιστοποίησης καταλληλότητας λειτουργίας της παιδικής χαράς και τις εξής τουλάχιστον πληροφορίες:
 - ο Διάγραμμα διάταξης εξοπλισμού της παιδικής χαράς στην περίπτωση που είναι μεγάλη).
 - ο Απαγόρευση εισόδου σε άτομα που δεν συνοδεύουν παιδί.
 - ο Απαγόρευση εισόδου για ζώα συντροφιάς, με εξαίρεση σκύλους –συνοδούς ατόμων με αναπηρία.
 - ο Τις ηλικιακές ομάδες παιδιών για τις οποίες προορίζεται η παιδική χαρά.
 - ο Τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης.
 - ο Τηλέφωνα επικοινωνίας με τον υπεύθυνο λειτουργίας της παιδικής χαράς.
 - ο Πληροφόρηση για τον τρόπο υποβολής παραπόνων.
 - ο Προτροπή για διατήρηση της καθαριότητας.
 - ο Τις ώρες λειτουργίας της παιδικής χαράς.

3. Το έδαφος στο οποίο εγκαθίσταται η παιδική χαρά πρέπει να διαθέτει ικανό σύστημα απορροής των υδάτων. Οι διαδρομές πρόσβασης στη παιδική χαρά πρέπει να είναι ηλεκτροφωτισμένες και τα σημεία της παιδικής χαράς να είναι προσβάσιμα σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης. Σε περίπτωση που οι εισοδοί έχουν πρόσβαση σε οδούς αυξημένης κυκλοφορίας πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα ώστε να περιορίσουν την ταχύτητα με την οποία εξέρχονται οι χρήστες.

4. Για το σχεδιασμό της εγκατάστασης και χρήσης των εξοπλισμών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα πρότυπα του ΕΛΟΤ με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 4, αναφορικά με: α) τον καλυπτόμενο από τον εξοπλισμό χώρο, β) την απαιτούμενη ελεύθερη επιφάνεια πτώσης, γ) τον απαιτούμενο ελεύθερο χώρο μεταξύ των εξοπλισμών για την ασφάλεια των παιδιών, δ) την προστασία του χρήστη από πτώση (μπάρα, φράγμα κ.τλ.) και την καταλληλότητα των προσβάσεων στον εξοπλισμό (σκάλες, ράμπες κ.λπ.).

5. Για τον σχεδιασμό της προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρία θα ακολουθούνται οι Οδηγίες Σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για όλους» του Γραφείου Μελετών για ΑμεΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ.

6. Στην παιδική χαρά πρέπει:

- α. η σχεδίαση του χώρου να αποσκοπεί στη βέλτιστη σωματική και πνευματική ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση των παιδιών.
- β. να επιτυγχάνεται ο διαχωρισμός των περιοχών δραστηριοποίησης των διαφορετικών ηλικιακών ομάδων χρηστών,
- γ. να προβλέπεται σε κάθε παιδική χαρά μία θέση τουλάχιστον χρήστη ΑμεΑ ανά 10 τουλάχιστον θέσεις χρηστών, με τις κατάλληλες προσβάσεις και διατάξεις ασφαλούς χρήσης κάθε οργάνου σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις ευρωπαϊκές και διεθνείς προδιαγραφές (ASTM κ.λπ.). Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει οπωσδήποτε να προβλέπονται θέσεις ΑμεΑ στο σύνολο των θέσεων χρηστών όλων των παιδικών χαρών της περιφέρειας του Δήμου ή κοινότητας,
- δ. να λαμβάνονται πρόσφορα μέτρα ώστε να αποφεύγεται η όχληση των περιοίκων.

7. Οι παιδικές χαρές, ανάλογα με την έκταση που καταλαμβάνουν, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες με τα εξής χαρακτηριστικά:

- α. Παιδικές χαρές μέχρι 400μ², σχεδιασμένες κυρίως για μια ή δύο ηλικιακές ομάδες χρηστών. Στην παιδική χαρά της κατηγορίας αυτής εγκαθίστανται τρεις τουλάχιστον τύποι εξοπλισμού ή ένα «συγκρότημα» που ισοδυναμεί με τουλάχιστον δύο αυτόνομα όργανα.
- β. Παιδικές χαρές άνω των 400μ², σχεδιασμένες για δύο ή περισσότερες ηλικιακές ομάδες χρηστών. Στην παιδική χαρά της κατηγορίας αυτής, εγκαθίστανται πέντε τουλάχιστον τύποι εξοπλισμού ή δύο τουλάχιστον

«συγκροτήματα» ή συνδυασμός αυτών. Παιδικές χαρές άνω των 800 μ² μπορούν να διαθέτουν διακριτές περιοχές κατάλληλες για τροχήλατα και ομαδικά παιχνίδια.

ΑΡΘΡΟ 4. «ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ»

1. Στην παιδική χαρά δεν πρέπει να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία και η ασφάλεια των παιδιών. Ειδικότερα:

- α) Ο εξοπλισμός πρέπει να είναι ειδικά σχεδιασμένος για ατομικό ή ομαδικό παιχνίδι.
- β) Τα υλικά του εξοπλισμού πρέπει να έχουν ελεγχθεί, ώστε να ικανοποιούν τις απαιτήσεις της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN71 (π.χ. οι γωνίες να είναι στρογγυλεμένες, να μη γίνεται χρήση αμιάντου, τοξικών χρωμάτων, εύφλεκτων υλικών κ.λπ.).
- γ) Τα όργανα και οι κατασκευές πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές που προβλέπονται στη σειρά προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176.
- δ) Οι επιφάνειες πτώσης πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176 και ΕΛΟΤ EN 1177.

2. Εφαρμοζόμενα πρότυπα ασφαλείας Επιτρέπεται η συμμόρφωση προς άλλα πρότυπα ή προδιαγραφές ασφαλείας πέραν των αναφερόμενων στην παρούσα, υπό τον όρο ότι αυτά θα είναι τουλάχιστον ισοδύναμα προς τα αναφερόμενα. Η ισοδυναμία αυτή θα τεκμαίρεται από αναλυτική τεχνική έκθεση, η οποία πρέπει να βρίσκεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών και των αναφερόμενων στο άρθρο 11 της παρούσης αναγνωρισμένων φορέων ελέγχου.

3. Πιστοποιητικά ελέγχου

Η τήρηση των απαιτήσεων των προαναφερόμενων προτύπων ή προδιαγραφών ασφαλείας πιστοποιείται από τους αναγνωρισμένους φορείς του άρθρου 11, μέσω διενέργειας περιοδικών, ανά διετία, ελέγχων και την έκδοση αντίστοιχων πιστοποιητικών ελέγχου.

ΑΡΘΡΟ 5. «ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ».

1. Δεν είναι επιτρεπτή η πώληση, η δωρεάν διάθεση ή η ενοικίαση εξοπλισμού παιδικής χαράς, σε Δήμους και κοινότητες, εφόσον δεν πληρούν τις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

2. Ο κατασκευαστής, ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος ή ο εισαγωγέας που θέτει σε κυκλοφορία στην αγορά εξοπλισμούς παιδικών χαρών, πρέπει να διαθέτει για καθένα από αυτούς πιστοποιητικό συμμόρφωσης που έχει εκδοθεί από αναγνωρισμένο φορέα ελέγχου, με το οποίο αποδεικνύεται η συμμόρφωση τους με τις απαιτήσεις ασφαλείας της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176. Στην περίπτωση εξοπλισμού ο οποίος έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις ασφαλείας άλλων προτύπων ή προδιαγραφών, το πιστοποιητικό συμμόρφωσης πρέπει να συνοδεύεται και από την αναφερόμενη στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 της παρούσης τεχνική έκθεση επικυρωμένη από αναγνωρισμένο φορέα ελέγχου κατά τις διατάξεις του άρθρου 11.

3. Ο κατασκευαστής, ο εισαγωγέας ή ο αντιπρόσωπος πρέπει να τοποθετεί πινακίδα επάνω στον εξοπλισμό με τις ακόλουθες πληροφορίες: α) Επωνυμία και διεύθυνση, έτος κατασκευής και αριθμό σειράς παραγωγής του κάθε οργάνου. β) Ελάχιστη και μέγιστη ηλικία των παιδιών. γ) Μέγιστος αριθμός χρηστών. δ) Αναφορά στα πρότυπα της σειράς ΕΛΟΤ EN 1176 και EN 1177 ή ισοδύναμα αυτών. ε) Για κάθε εξοπλισμό να παραδίδεται από τον κατασκευαστή στο δήμο ή την κοινότητα εγχειρίδιο οδηγιών περιοδικής συντήρησης του εξοπλισμού, στις οποίες θα περιέχονται πληροφορίες για:

– τους απαιτούμενους οπτικούς και λειτουργικούς ελέγχους του εξοπλισμού και των επιμέρους εξαρτημάτων του,

– τους απαιτούμενους ελέγχους των θεμελιώσεων και των δαπέδων στήριξης του,

– τη συχνότητα διενέργειας των ελέγχων

στ) Για τον καθορισμό από τον κατασκευαστή του είδους και της συχνότητας των ελέγχων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση, η χρήση και οι τοπικές περιβαλλοντικές συνθήκες που σχετίζονται με τον, κατά περίπτωση, εγκατεστημένο εξοπλισμό.

ΑΡΘΡΟ 6. «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ»

1. Η παιδική χαρά λειτουργεί με ευθύνη του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Η δημοτική ή η κοινοτική αρχή λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφαλή λειτουργία της παιδικής χαράς και γενικά για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας απόφασης. Ιδίως:

- α) Ορίζει τον υπεύθυνο λειτουργίας της παιδικής χαράς.
- β) Ελέγχει την τήρηση του προγράμματος συντήρησης και γενικά τη σωστή λειτουργία της παιδικής χαράς.
- γ) Λαμβάνει μέτρα για τη φύλαξη της παιδικής χαράς.
- δ) Καθορίζει το ωράριο λειτουργίας της παιδικής χαράς.

2. Στην παιδική χαρά απαγορεύεται η είσοδος ατόμων που δεν συνοδεύουν παιδί καθώς και η είσοδος κατοικίδιων ζώων συντροφιάς, με εξαίρεση σκύλους συνοδούς ατόμων με αναπηρία.

3. Με ευθύνη της δημοτικής ή κοινοτικής αρχής λαμβάνονται μέτρα για την φύλαξη της παιδικής χαράς, είτε με περιοδικούς ελέγχους από τη δημοτική αστυνομία ή άλλους υπαλλήλους του Δήμου ή της Κοινότητας, είτε οργανώνοντας εθελοντικές ομάδες φύλαξης, είτε με προσωπικό που ορίζεται για τον σκοπό αυτό, είτε με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.

ΑΡΘΡΟ 7. «ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ»

1. Συντήρηση νοείται κάθε εργασία από ειδικευμένο προσωπικό, η οποία έχει σκοπό να διατηρήσει ή να επαναφέρει τον εξοπλισμό της παιδικής χαράς στο επίπεδο λειτουργίας και ασφάλειας που είχε κατά το στάδιο της αρχικής εγκατάστασης του, καθώς και του ελέγχου που πραγματοποιήθηκε από τον αναγνωρισμένο φορέα ελέγχου.

2. Η συντήρηση της παιδικής χαράς πρέπει να σχεδιάζεται και να διενεργείται σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1176 – 7 ή ισοδύναμα αυτών, τις οδηγίες του κατασκευαστή και τη συχνότητα χρήσης του εξοπλισμού. Για το λόγο αυτό θα πρέπει:

- α. Να συντάσσεται πρόγραμμα τακτικής συντήρησης.
- β. Να τηρείται πρωτόκολλο καθημερινού ελέγχου για κάθε παιδική χαρά και να καταγράφονται τυχόν βλάβες. Ο έλεγχος αφορά στον εξοπλισμό, στο έδαφος, στην περιφραγή και στον χώρο γύρω από την παιδική χαρά. Ενδεικτικά σημεία ελέγχου είναι η καθαριότητα του εξοπλισμού και του περιβάλλοντος χώρου, η τήρηση των αποστάσεων ανάμεσα στον εξοπλισμό και στο έδαφος, η κατάσταση του δαπέδου, οι εκτεθειμένες θεμελιώσεις, τα αιχμηρά άκρα, τα τμήματα που λείπουν, η δομική αρτιότητα και η υπερβολική φθορά κινούμενων ή μη τμημάτων.

γ. Να εξασφαλίζεται η άμεση επισκευή του φθαρμένου εξοπλισμού ή τμημάτων αυτού και ό,τι άλλο κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλίζεται συνεχώς η ασφαλής παραμονή των παιδιών στην παιδική χαρά. δ. Να τίθεται εκτός λειτουργίας ο εξοπλισμός, ο οποίος θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των παιδιών, έως ότου επισκευαστεί και να αντικαθίσταται, όταν κρίνεται ότι η επισκευή του είναι αδύνατη. Εάν ένα μόνο τμήμα του εξοπλισμού είναι προς αντικατάσταση, θα πρέπει τα παραμένοντα τμήματα να εξακολουθούν να είναι λειτουργικά και ασφαλή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις ασφαλείας των προτύπων, άλλως τίθεται εκτός λειτουργίας το σύνολο του εξοπλισμού.

3. **N. 36873/2007** (ΦΕΚ 1364/Β`/2.8.2007) Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων, της διαδικασίας, των δικαιολογητικών, και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για τη χορήγηση και την ανάκληση των αδειών ίδρυσης και λειτουργίας παιδοτόπων

4. **N. 38847/2003** (ΦΕΚ 1354/Β`/22.9.2003) Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων, της διαδικασίας, των δικαιολογητικών, καθώς επίσης και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για τη χορήγηση και την ανάκληση των αδειών ίδρυσης και λειτουργίας παιδοτόπων

· **N. 276/1923**

ΑΡΘΡΟ 30. «Απαλλοτρίωση ακινήτων για δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και χώρων για κτίρια κοινής ωφέλειας».

1. Ο καθορισμός στο εγκεκριμένο σχέδια

α) των οδών και πλατειών, των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου (αλσών, κήπων κτλ) και γενικά των κοινόχρηστων χώρων που κρίνονται αναγκαίοι για κοινωφελείς σκοπούς,

β) των οικοπέδων που κρίνονται αναγκαία για ανέγερση δημόσιων, δημοτικών και θρησκευτικών κτιρίων και για εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων κοινής ωφέλειας,

χορηγεί δικαίωμα αναγκαστικής απαλλοτρίωσης λόγω δημόσιας ωφέλειας των ακινήτων που καταλαμβάνονται από τους χώρους αυτούς.

2. Σε περίπτωση άμεσης εφαρμογής του εγκεκριμένου σχεδίου για διάνοιξη κεντρικών οδών και πλατειών, δημιουργία χώρων πρασίνου (αλσών, κήπων κτλ) και γενικά για κατασκευή των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο με στοιχείο β' έργων, μπορεί με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, μετά από γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του αρμόδιου ΣΧΟΠ, να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά λόγω δημόσιας ωφέλειας ακίνητα, τα οποία δεν θίγονται από το σχέδιο αυτό, βρίσκονται πέρα από τα κατά τα παραπάνω (παράγραφος 1) καθοριζόμενα από το εγκεκριμένο σχέδιο ως αναγκαστικά απαλλοτριωτέα ακίνητα και περιλαμβάνονται στη ζώνη, που βρίσκεται το τμήμα για το οποίο προωθείται η άμεση εφαρμογή και στην οποία προβλέπεται ότι θα επεκταθεί η ωφέλεια από την εφαρμογή του σχεδίου και η οποία ζώνη καθορίζεται με το ίδιο διάταγμα.

· **Ν. 947/1979 (ΑΡΘΡΟ 22), 1337/1983 (ΑΡΘΡΟ 5)**

«Απαλλοτρίωση σε οικιστικές περιοχές και περιοχές γενικού πολεοδομικού σχεδίου».

1. Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων μέσα στην περιοχή του ΓΠΣ για τους σκοπούς που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους.

2. Από τη δημοσίευση της, κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 39, απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων για την έγκριση του ΓΠΣ επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση οποιωνδήποτε ακινήτων που βρίσκονται μέσα στην περιοχή του, ανεξάρτητα από τον προβλεπόμενο τρόπο ανάπτυξης ή αναμόρφωσης αυτής, στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) δημιουργία κοινόχρηστων χώρων, πέραν εκείνων που αποκτώνται με την εισφορά σε γη.

β) δημιουργία χώρων για την εγκατάσταση δημόσιων ή κοινωφελών κτιρίων ή για την εκτέλεση έργων υποδομής ή για την πραγματοποίηση άλλων κοινωφελών σκοπών, εφόσον υφίσταται διάταξη νόμου που επιτρέπει την αναγκαστική απαλλοτρίωση για τον ειδικότερο σκοπό για τον οποίο προορίζεται κάθε χώρος.

γ) απόκτηση οικοδομήσιμων χώρων για την ανοικοδόμηση σε ζώνη ενεργού πολεοδομίας με την οργανωμένη δόμηση.

δ) σχηματισμός αποθέματος γης για την ικανοποίηση μελλοντικών αναγκών σε χώρους για κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και για την οικοδόμηση με βάση προγράμματα στέγασης ή για την παραχώρηση ιδιοκτησιών σε πρόσωπα που χρειάζονται ιδιαίτερη μέριμνα.

ε) απόκτηση ακινήτων, στα οποία υπάρχουν κτίρια ή μόνιμες εγκαταστάσεις ή έργα των οποίων ο προορισμός και η χρήση αντίκεινται προς τις χρήσεις που καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης του ΓΠΣ.

στ) απόκτηση ακινήτου που η κατά τον προορισμό χρήση δεν είναι δυνατό να αναπροσαρμοστεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 παρ. 1 εδάφιο β του ν. 947/1979, εφόσον ζητήσει την αναγκαστική απαλλοτρίωση ο ιδιοκτήτης ακινήτου.

ζ) σε κάθε άλλη περίπτωση που προβλέπεται ειδικά από νομοθετική διάταξη.

4. Η απαλλοτρίωση ενεργείται υπέρ και με δαπάνες του Δημοσίου ή δημόσιου οργανισμού ή επιχείρησης πολεοδομίας και στέγασης ή αναγκαστικού οικοδομικού οργανισμού ή ανάδοχου φορέα των άρθρων 55 και 68. Η παραπάνω απαλλοτρίωση μπορεί να κηρύσσεται και τμηματικά ή κατά ζώνες.

5. Οι κατά την παράγραφο 2 απαλλοτριώσεις κηρύσσονται είτε πριν από την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, είτε μετά την έγκριση αυτής με απόφαση του οικείου νομάρχη. Ειδικά οι απαλλοτριώσεις για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων κηρύσσονται με την ίδια διοικητική πράξη. Στην περίπτωση που ζητηθεί η απαλλοτρίωση από τον ιδιοκτήτη του ακινήτου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση στ της παραγράφου 2, η πράξη απαλλοτρίωσης πρέπει να εκδοθεί εντός έτους από την υποβολή της σχετικής αίτησης, διαφορετικά το Δημόσιο ευθύνεται για κάθε θετική ή αποθετική ζημία του ιδιοκτήτη από την καθυστέρηση πέραν του έτους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι κάθε φορά ισχύουσες διατάξεις για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις.

6. Με προεδρικά διατάγματα του εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορεί να ρυθμίζονται τα σχετικά με τη χρησιμοποίηση του κτηματολογικού διαγράμματος και πίνακα και την εκτίμηση των ακινήτων, που προβλέπονται στο ν. 947/1979, για τη διαδικασία των απαλλοτριώσεων μέσα στην περιοχή του ΓΠΣ.

· **N. 1221/1981**

ΑΡΘΡΟ 7. «Απαλλοτρίωση κτιρίων που προβλέπονται για χρήση στάθμευσης αυτοκινήτων».

Για λόγους κυκλοφοριακούς, πολεοδομικούς, αισθητικούς, προστασίας περιβάλλοντος μπορεί να απαλλοτριώνονται υπέρ και δαπάναις του οικείου δήμου ή κοινότητας ή του Δημοσίου υφιστάμενα κτίρια ή τμήματα αυτών, τα οποία βάσει της άδειας ανέγερσής τους προβλέπονται για τη χρήση στάθμευσης αυτοκινήτων. Ο σκοπός των απαλλοτριώσεων αυτών συνιστά δημόσια ωφέλεια.

· **N. 947/1979 (ΑΡΘΡΟ 55), N. 1337/1983 (ΑΡΘΡΟ 5)**

1. Το Δημόσιο έχει δικαίωμα προτίμησης για την αγορά με ίσους όρους ακινήτων από τους ιδιοκτήτες τους που επιθυμούν να τα μεταβιβάσουν με πώληση σε όσες περιοχές ή ζώνες προβλέπεται από την πολεοδομική νομοθεσία. Το δικαίωμα αυτό υφίσταται και για ιδανικά μερίδια ή τμήματα κατ' όροφο ιδιοκτησίας που βρίσκονται στις ίδιες περιοχές ή ζώνες.

2. Το δικαίωμα προτίμησης έχει παράλληλα με το Δημόσιο και ο οικείος δήμος ή κοινότητα, που μπορούν να το ασκούν και για λογαριασμό δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης.

3. Το δικαίωμα προτίμησης μπορεί να μεταβιβάζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων από το Δημόσιο προς τον ανάδοχο φορέα (άρθρο 55) ή τον αναγκαστικό οικοδομικό συνεταιρισμό (άρθρο 68) ή σε δημόσιο οργανισμό πολεοδομίας και στέγασης.

4. Κάθε ιδιοκτήτης ακινήτου που βρίσκεται σε περιοχή ή ζώνη της παρ.1 εάν προτίθεται να πωλήσει αυτό προς οποιονδήποτε τρίτο είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιήσει την πρόθεσή του σε αυτόν που έχει το δικαίωμα προτίμησης με έγγραφη δήλωσή του περιέχουσα συνοπτική περιγραφή του πωλουμένου ακινήτου, μνεία των τίτλων κτήσης αυτού, τα στοιχεία του υποψήφιου αγοραστή και το τίμημα που έχει συμφωνηθεί για την πώληση.

5. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών από την υποβολή ή επίδοση της παραπάνω δήλωσης, αυτός που έχει το δικαίωμα προτίμησης πρέπει να γνωστοποιήσει στον δηλούντα με έγγραφη απάντηση ότι θα ασκήσει το δικαίωμά του και θα αγοράσει το ακίνητο. Μέσα στην ίδια προθεσμία πρέπει να καταθέσει στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το τίμημα που αναφέρεται στη δήλωση υπέρ του πωλητή με τον όρο να νομιμοποιηθεί αυτός ως ιδιοκτήτης του πωλουμένου ακινήτου.

Με την ίδια έγγραφη απάντηση ή και με ιδιαίτερη πρόσκληση που περιέρχεται στον δηλούντα το αργότερο σε δέκα ημέρες από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας καλείται να προσέλθει σε συμβολαιογράφο σε καθοριζόμενη με την πρόσκληση ημέρα και ώρα για υπογραφή του πωλητηρίου συμβολαίου. Η πρόσκληση αυτή πρέπει να επιδίδεται τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν την οριζόμενη ημερομηνία.

Η καταβολή του τιμήματος γίνεται με έκδοση εντάλματος υπέρ του πωλητή για την είσπραξη του ποσού που έχει παρακατατεθεί στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

6. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος για τη μεταβίβαση δεν προσέλθει συντάσσεται πράξη μη εμφανίσεως αυτού ενώπιον του συμβολαιογράφου και η μεταβίβαση ενεργείται με αυτοσύμβαση αυτού που έχει το δικαίωμα προτίμησης και συντελείται με τη μεταγραφή του συμβολαίου και αντιγράφου του σχετικού γραμματίου σύστασης της παρακαταθήκης. Εάν η υπογραφή της σύμβασης ματαιωθεί από υπαιτιότητα αυτού που γνωστοποίησε την πρόθεση του να ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης, ο πωλητής μπορεί μέσα σε τρεις μήνες από τη ματαίωση να προβεί στην πώληση του ακινήτου με αυτοσύμβαση και δικαιούται να εισπράξει το τίμημα όταν προσκομίσει την πρόσκληση και το συμβόλαιο με τους τίτλους ιδιοκτησίας του. Η μεταβίβαση του ακινήτου στην περίπτωση αυτή συντελείται με τη μεταγραφή του συμβολαίου με αντίγραφο της εξοφλητικής απόδειξης της παρακαταθήκης.

7. Εφόσον ο δικαιούχος του δικαιώματος προτίμησης δεν ασκήσει αυτό σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5, ο δηλών δικαιούται να μεταβιβάσει ελεύθερα το ακίνητο στον γνωστοποιηθέντα υποψήφιο αγοραστή με το τίμημα που δηλώθηκε ή μεγαλύτερο.

8. Κάθε μεταβίβαση της κυριότητας ακινήτου με πώληση σε περιοχή ή ζώνη της παρ. 1 χωρίς την τήρηση των διατάξεων του άρθρου αυτού, ή μεταβίβαση σε αγοραστή που δεν κατονομάσθηκε στη δήλωση ή με τίμημα μικρότερο από αυτό που δηλώθηκε κηρύσσεται άκυρη με δικαστική απόφαση που εκδίδεται μετά σχετική αγωγή που εγείρεται από τον δικαιούχο του δικαιώματος προτίμησης μέσα σε μία διετία από τη μεταγραφή του οικείου συμβολαίου και σημειώνεται στα οικεία βιβλία μεταγραφών. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή το δικαίωμα για την ακύρωση της μεταβίβασης αποσβέννυται.

9. Τα ακίνητα που αποκτώνται με άσκηση δικαιώματος διατίθενται:

α) Για δημιουργία κοινόχρηστων χώρων, β) για ανέγερση δημόσιων, δημοτικών ή θρησκευτικών κτιρίων ή εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας, γ) για δημιουργία αποθέματος γης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για πολεοδομικούς ή οικιστικούς σκοπούς, δ) για διάθεση κατά κυριότητα ή κατά χρήση για οικιστικούς σκοπούς σε πρόσωπα που χρειάζονται ιδιαίτερη μέριμνα βάσει ειδικών διατάξεων ή κατ' εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων.

10. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι λεπτομέρειες της τηρητέας διαδικασίας για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 4 έως και 6 του παρόντος άρθρου και ειδικότερα ο τύπος της δήλωσης που υποβάλλεται από τον υποψήφιο πωλητή, οι αρμόδιες υπηρεσίες για την παραλαβή της δήλωσης, ο τρόπος επίδοσης αυτής σε περίπτωση που έχει εκχωρηθεί το δικαίωμα προτίμησης σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, ο τύπος και τα στοιχεία της έγγραφης συναίνεσης και πρόσκλησης της παραγρ.5, τα όργανα, ο τρόπος και η διαδικασία εκτίμησης για το εύλογο και συμφέρον του προτεινόμενου τιμήματος, τα αρμόδια όργανα που αποφασίζουν για την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης, τα σχετικά με την εκπροσώπηση του Δημοσίου, κάθε φορά που το δικαίωμα ασκείται απ' ευθείας από το ίδιο, ο τρόπος βεβαίωσης για την τήρηση της διαδικασίας του παρόντος άρθρου καθώς επίσης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτού.

11. Το δικαίωμα προτίμησης του Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος υφίσταται πάντοτε και για την περίπτωση εκποίησης ιδιωτικών δασών ή δασικών εκτάσεων. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται ανάλογα και στις περιπτώσεις αυτές, οπότε τα σχετικά π. δ/τα εκδίδονται με πρόταση και του Υπουργού Γεωργίας.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗΣ

1. Ν. 3044/2002 «Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας ΥΠΕΧΩΔΕ» (ΦΕΚ Α' 197/27.8.2002).
2. Ν. 3012/2003 «Άδεια δόμησης, πολεοδομικές και άλλες διατάξεις θεμάτων αρμοδιότητας ΥΠΕΧΩΔΕ» (ΦΕΚ Α' 308/31.12.2003), άρθρο 14.
3. ΚΥΑ Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Οικονομίας και Οικονομικών με αριθ. 5636/3.2.04 «Πραγματοποίηση Μεταφοράς Συντελεστή Δόμησης» (ΦΕΚ Δ' 123/17.2.2004).
4. ΚΥΑ Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Δικαιοσύνης με αριθ. 8387/19.2.04 «Διαδικασία έγκρισης χορήγησης τίτλου δικαιώματος Μεταφοράς Συντελεστή Δόμησης» (ΦΕΚ Δ'162/27.2.2004).
5. Απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ με αριθ. 3941/27.1.04 «Νομιμοποίηση αυθαίρετης αλλαγής χρήσης, σε εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 7 του Ν. 3044/02 όπως συμπληρώθηκε και ισχύει» (ΦΕΚ Δ' 88/6.2.2004).
6. Οδηγίες εφαρμογής του θεσμού ΜΣΔ από τις περιφερειακές υπηρεσίες έχουν δοθεί με την Εγκύκλιο 28/04.

Ν. 16/30.8.1985 (ΑΡΘΡΟ 6), Ν. 2242/1994 (ΑΡΘΡΟ 2)

«Εισφορά σε γη».

1. Οι ιδιοκτησίες που εντάσσονται στο πολεοδομικό σχέδιο σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου υποχρεούνται να συμμετάσχουν με εισφορά σε γη στη δημιουργία των απαραίτητων κοινόχρηστων χώρων και γενικά στην ικανοποίηση κοινωφελών χρήσεων και σκοπών κατά τις επόμενες διατάξεις.

2. Η εισφορά σε γη κατά την προηγούμενη παράγραφο αποτελείται από ποσοστό επιφάνειας κάθε ιδιοκτησίας πριν από την πολεοδόμησή της και ειδικότερα πριν από τη 10.3.1982 το οποίο υπολογίζεται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

α) για τμήμα ιδιοκτησίας μέχρι 250 τ.μ. ποσοστό 5%.

- β) για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 250 τ.μ. μέχρι 500 τ.μ., ποσοστό 10%
- γ) για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 500 τ.μ. μέχρι 1.000 τ.μ., ποσοστό 15%
- δ) για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 1.000 τ.μ. μέχρι 4.000 τ.μ., ποσοστό 30%.
- ε) με την επιφύλαξη της περίπτωσης (στ) για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 4.000 τ.μ., ποσοστό 50%.

στ) για αυτοτελείς ιδιοκτησίες μεγαλύτερες των 10.000 τ.μ. για το τμήμα τους πάνω από 10.000 τ.μ. ποσοστό 60%. Τα παραπάνω εφαρμόζονται και σε ιδιοκτησίες εξ αδιαιρέτου κατά το ποσοστό συνιδιοκτησίας που αντιστοιχεί σε έκταση γης μεγαλύτερη από 10.000 τ.μ.

3. Ως εμβαδά ιδιοκτησιών για τον υπολογισμό της συμμετοχής σε γη λαμβάνονται τα εμβαδά που είχαν οι ιδιοκτησίες τη 10.3.1982. Για την εφαρμογή των παραπάνω εισφορών ως ιδιοκτησία νοείται το άθροισμα των ιδιοκτησιών γης ενός και του αυτού ιδιοκτήτη που περιλαμβάνεται στα όρια της προς ένταξη περιοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη της ενότητας, όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 117. Σε περίπτωση εξ αδιαιρέτου συνιδιοκτησίας τα ποσοστά εισφοράς γης εφαρμόζονται στο εμβαδόν που αντιστοιχεί στο ιδανικό μερίδιο κάθε συνιδιοκτήτη όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι τη 10.3.1982.

4. Η εισφορά σε γη πραγματοποιείται με την πράξη εφαρμογής του άρθρου 48 εκτός αν πρόκειται για αστικό αναδασμό ή ενεργό πολεοδομία, οπότε πραγματοποιείται όπως ορίζεται από τις διατάξεις των περ. α και β της παρ. 10 του άρθρου 52. Ως προς τα ποσοστά της εισφοράς σε γη στις περιπτώσεις ZAA εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Κατεξάιρεση για τις περιπτώσεις προγραμμάτων ενεργού πολεοδομίας η εισφορά σε γη ορίζεται σε ποσοστό 40%.

5. Σε περίπτωση που η συμμετοχή σε γη πρέπει να ληφθεί από μη ρυμοτομούμενο τμήμα ιδιοκτησίας, αλλά κατά την κρίση της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής το τμήμα γης που πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο εισφοράς δεν είναι αξιοποιήσιμο πολεοδομικά ή η αφαίρεσή του είναι φανερά επιζήμια για την ιδιοκτησία μπορεί να μετατρέπεται σε ισάξια χρηματική συμμετοχή που διατίθεται αποκλειστικά για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και κοινωφελών χρήσεων και σκοπών. Για την πραγματοποίηση της μετατροπής εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του επόμενου άρθρου 120.

6. Τα εδαφικά τμήματα που προέρχονται από εισφορά σε γη διατίθενται κατά σειρά προτεραιότητας:

- α) για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων μέσα στην ίδια ενότητα.
- β) για την παραχώρηση οικοπέδων, σε ιδιοκτήτες της ίδιας ενότητας των οποίων τα οικόπεδα ρυμοτομούνται εξ ολοκλήρου ή κατά ποσοστό μεγαλύτερο από το καθοριζόμενο στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού και εφόσον δεν είναι δυνατή η τακτοποίησή τους, σύμφωνα με τους κατά το άρθρο 48 τρόπους.
- γ) για κοινωφελείς χώρους και σκοπούς μέσα στην ίδια ενότητα.
- δ) για τη δημιουργία χώρων κοινοχρήστων και κοινωφελών χρήσεων και σκοπών για τις γενικότερες ανάγκες της περιοχής.
- ε) για παραχώρηση οικοπέδων σε ιδιοκτήτες άλλων πολεοδομικών ενοτήτων δεύτερης κατοικίας του ίδιου δήμου ή κοινότητας των οποίων τα οικόπεδα ρυμοτομούνται εξ ολοκλήρου, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο, για τη δημιουργία κοινόχρηστων ή κοινωφελών χώρων ή κατά

ποσοστό περισσότερο από την προκύπτουσα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, υποχρέωσή τους. Τα παραπάνω εφαρμόζονται και για ρυμοτομούμενα οικοπέδα εντός σχεδίου που έχει εγκριθεί κατά τη διαδικασία του ν. δ. της 17.7/16.8.1923 του ίδιου δήμου ή κοινότητας εφόσον το επιθυμούν οι ιδιοκτήτες τους.

7. Οι ιδιοκτησίες που ανήκουν στο Δημόσιο, σε ΟΤΑ ή σε κρατικά νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου κατά το μέρος που από την πολεοδομική μελέτη προορίζονται για τη δημιουργία κοινωφελών χώρων της αρμοδιότητας του δημόσιου φορέα στον οποίο ανήκουν ή διατίθενται για τους ίδιους σκοπούς με ανταλλαγή, παραχώρηση ή άλλο τρόπο μεταξύ των αντίστοιχων φορέων, θεωρούνται αυτοδίκαια εισφερόμενες για το σκοπό που προορίζονται και δεν υπόκεινται κατά το μέρος αυτό σε άλλη εισφορά γης.

8. Οι με οποιοδήποτε τρόπο σχηματισμένοι μέσα στην πολεοδομούμενη περιοχή κοινόχρηστοι χώροι θεωρούνται ως νόμιμα υπάρχοντες και δεν λαμβάνονται υπόψη υπέρ των ιδιοκτητών για τον υπολογισμό της εισφοράς σε γη.

9. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου

· **N 2508/1997**

ΑΡΘΡΟ 21. «ΠΟΣΟΣΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΕ ΧΡΗΜΑ»

1. Για τις *περιοχές Α κατοικίας* (ζώνες πυκνοδομημένες ή ορειοδομημένες), τις περιοχές ειδικά για τις κατηγορίες χρήσεων των Αρθ-5, Αρθ-6 και Αρθ-7 του ΠΔ/23-2-87, (ΦΕΚ-166/Δ/87), και Β κατοικίας, η εισφορά σε χρήμα ορίζεται σε ποσοστά επί της αξίας του ακινήτου, ως εξής:

- α. τμήμα ιδιοκτησίας: μέχρι 500 τ.μ. ποσοστό 10 %
- β. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 500 τ.μ. μέχρι 1000 τ.μ. ποσοστό 15 %
- γ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 1000 τ.μ. μέχρι 10000 τ.μ. ποσοστό 20 %
- δ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 10000 τ.μ. ποσοστό 25 %

3. Οι *εισφορές σε χρήμα που ίσχυαν μέχρι την 13-6-97* (ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν-2508/97) εξακολουθούν να εφαρμόζονται εάν μέχρι την ημερομηνία αυτή είχε εγκριθεί η οικεία πολεοδομική μελέτη ή δεν είχε εγκριθεί αλλά είχε γνωμοδοτήσει το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή είχε παρέλθει άπρακτη η προθεσμία εντός της οποίας είχε κληθεί να γνωμοδοτήσει και είναι οι παρακάτω:

3α. Για ιδιοκτησίες σε *περιοχές Α κατοικίας* η εισφορά σε χρήμα ορίζεται σε ποσοστά επί της αξίας του ακινήτου (Αρθ-9, παρ.2 του Ν-1337/83), ως ακολούθως:

- α. τμήμα ιδιοκτησίας: μέχρι 200 τ.μ. ποσοστό 1 %
- β. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 200 τ.μ. μέχρι 1000 τ.μ. ποσοστό 15 %
- γ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 1000 τ.μ. μέχρι 5000 τ.μ. ποσοστό 20 %
- δ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 5000 τ.μ. ποσοστό 25 %

3β. Για ιδιοκτησίες σε *περιοχές Β κατοικίας* (ΦΕΚ-416/Δ/85) η εισφορά σε χρήμα ορίζεται σε ποσοστά επί της αξίας του ακινήτου (Αρθ-7 παρ.1 του ΠΔ/16-8-85 - ΦΕΚ-416/Δ/85), ως ακολούθως:

- α. τμήμα ιδιοκτησίας: μέχρι 250 τ.μ. ποσοστό 1 %
- β. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 250 τ.μ. μέχρι 500 τ.μ. ποσοστό 5 %
- γ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 500 τ.μ. μέχρι 1000 τ.μ. ποσοστό 10 %
- δ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 1000 τ.μ. μέχρι 4000 τ.μ. ποσοστό 15 %
- ε. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 4000 τ.μ. μέχρι 10000 τ.μ. ποσοστό 20 %
- στ. τμήμα ιδιοκτησίας: πάνω από 10000 τ.μ. ποσοστό 25 %

· **N. 3212/2003**

1. Η εισφορά σε χρήμα υπολογίζεται σύμφωνα με το Αρθ-11 παρ.2 του Ν-3212/03. Δηλαδή, υπολογίζεται με βάση το εμβαδόν της ιδιοκτησίας όπως διαμορφώνεται με την πράξη εφαρμογής και την τιμή ζώνης του οικοπέδου κατά το χρόνο κύρωσης της πράξης εφαρμογής.

Διευκρινίζεται ότι ως τιμή ζώνης, λαμβάνεται η τιμή όπως ορίζεται στους πίνακες των αντικειμενικών αξιών του Υπουργείου Οικονομικών. Αναλυτικά λαμβάνεται η τιμή ζώνης (που αναφέρεται στην συνολική αξία κτίσματος και οικοπέδου κτλ) η οποία συνδυαζόμενη με τον Συντελεστή Αξιοποίησης Οικοπέδου (ΣΑΟ), δίνει, βάσει του σχετικού πίνακα, τη γενική τιμή οικοπέδου (ΤΟ) η οποία και λαμβάνεται ως αξία για την εφαρμογή της παρ.2 του Αρθ-11 του Ν-3212/03. Υπογραμμίζεται, ότι στον υπολογισμό αυτό, δεν χρησιμοποιούνται τα φύλλα υπολογισμού αξίας ακινήτων. Η τιμή αυτή, υπολογίζεται πάντα κατά το χρόνο κύρωσης της πράξης εφαρμογής, και εφόσον κατά τον ίδιο χρόνο, ισχύει στην περιοχή το παραπάνω σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού.

1α. Επισημαίνεται ότι η παραπάνω διαδικασία του Αρθ-11, παρ.2 του Ν-3212/03, εφαρμόζεται για τον υπολογισμό της εισφοράς σε χρήμα, τόσο στις πράξεις εφαρμογής που κυρώνονται μετά την 31-12-03, όσο και για τις μέχρι τότε κυρωμένες πράξεις, για τις οποίες όμως δεν έχει συνταχθεί μέχρι την 31-12-03 το πρακτικό που προβλέπεται στο Αρθ-1 του ΠΔ-5/86.

Εφόσον μέχρι την 31-12-03 δεν έχει συνταχθεί πρακτικό, και υπήρχε κατά την ημερομηνία κύρωσης της πράξης αντικειμενική αξία στην περιοχή, η εισφορά θα υπολογισθεί με αυτήν. Εάν κατά το χρόνο κύρωσης της πράξης δεν υπήρχε αντικειμενική αξία, θα συνταχθεί πρακτικό από την επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ-5/86.

Είναι σαφές, ότι όπου από τις αντικειμενικές συνθήκες δεν μπορεί να εφαρμοστεί η νέα διάταξη, είτε γιατί δεν έχει οριστεί το αντικειμενικό σύστημα υπολογισμού της αξίας μέχρι σήμερα, είτε γιατί κατά το χρόνο κύρωσης της πράξης εφαρμογής δεν εφαρμόζονταν το σύστημα αυτό, τότε, και στις περιπτώσεις αυτές, εφαρμόζονται οι προγενέστερες διατάξεις.

Εξυπακούεται, ότι η πρόθεση του νομοθέτη δεν ήταν να απενεργοποιήσει κάποιες από τις πράξεις εφαρμογής, ούτε να επιβάλει προσκόμματα στον υπολογισμό και την είσπραξη των εισφορών, αλλά να διευκολύνει και να αντικειμενοποιήσει τις αξίες των ακινήτων. Γι' αυτό, όπου δεν είναι δυνατή η εφαρμογή της διάταξης του Αρθ-11, παρ.2 του Ν-3212/03 για αντικειμενικούς μόνον λόγους, τότε θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΠΔ-5/86

1β. Αντίθετα, όπου μέχρι την 31-12-03 έχει συνταχθεί το πρακτικό αυτό, δηλαδή η επιτροπή έχει καταλήξει στο προσδιορισμό τιμών της περιοχής τότε εφαρμόζονται οι τιμές αυτές και ολοκληρώνεται η διαδικασία με τις προϊσχύουσες διατάξεις.

Τα παραπάνω έχουν εφαρμογή σε όλες τις περιοχές (Α κατοικίας, Β κατοικίας, οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους).

2. Η εισφορά μπορεί να βεβαιώνεται απευθείας από τα αρμόδια όργανα του οικείου ΟΤΑ (αντί της Πολεοδομικής Υπηρεσίας) στο αρμόδιο Δημόσιο Ταμείο, ενώ για τους δήμους που έχουν δική τους Ταμειακή Υπηρεσία, η εισφορά βεβαιώνεται απ' ευθείας στην υπηρεσία αυτή, μετά την κύρωση της πράξης.

3. Για ιδιοκτησίες που στην πράξη εφαρμογής, οι ιδιοκτήτες αναγράφονται ως "Άγνωστος" ή με ελλιπή στοιχεία, για τον υπολογισμό της εισφοράς αυτής, λαμβάνεται ο χρόνος κύρωσης της διορθωτικής πράξης του οικείου Νομάρχη.

4. Η εισφορά σε χρήμα, εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί εισπράξεως δημόσιων εσόδων, ως έσοδο του οικείου δήμου ή κοινότητας και αποδίδεται σε αυτούς κατά μήνα.

5. Η δυνατότητα καταβολής της εισφοράς αυτής σε δόσεις, ο χρόνος έναρξης καταβολής των δόσεων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, έχουν οριστεί με το ΠΔ-5/86.

6. Το ποσό που εισπράττεται από την εισφοράς αυτή από τους οικείους ΟΤΑ διατίθεται αποκλειστικά για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, είτε από τον ίδιο είτε από εξουσιοδοτημένο από αυτόν φορέα καθώς και για την εκπόνηση πολεοδομικών μελετών και μελετών πράξεων εφαρμογής. Κάθε διάθεση της εισφοράς αυτής για άλλο σκοπό είναι άκυρη, σύμφωνα με το νόμο.

7. Είναι δυνατόν, αντί της καταβολής σε χρήμα, να διατεθεί τμήμα της ιδιοκτησίας ίσης αξίας. Για τον προσδιορισμό της αξίας της γης για την μετατροπή, εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παραπάνω παράγραφο Β1.

8. Οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υποχρεούνται σε εισφορά σε χρήμα για τους προβλεπόμενους από την πολεοδομική μελέτη κοινωφελείς χώρους αρμοδιότητάς τους. Η καταβολή της εισφοράς αυτής γίνεται μετά την απόκτηση του χώρου από το φορέα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Από την υποχρέωση εισφοράς σε χρήμα, όπως προβλέπεται από το νόμο, απαλλάσσεται ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας.

9β. Για την έκδοση οικοδομικών αδειών:

- Πριν την κύρωση της πράξης εφαρμογής (και εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις που επιτρέπουν την έκδοση οικοδομικών αδειών] προκαταβάλλεται ποσόν, όπως προβλέπεται αναλυτικά και κατά περίπτωση στην παρ.10, του Αρθ-43 του Ν-1337/83 (Α κατοικία), στην παρ.3, του Αρθ-9 του ΠΔ/16-8-85 (ΦΕΚ-416/Α/85 - Β κατοικία) και στην παρ.3, του Αρθ-8 του ΠΔ/20-8-85 (ΦΕΚ-414/Α/85 - Οικισμοί μέχρι 2000 κατοίκους).

Τα ποσοστά της προκαταβολής (20 % της εισφοράς σε χρήμα για Α κατοικία, 10 % εισφοράς γης και χρήματος για Β κατοικία και οικισμούς ή 20 % της εισφοράς χρήματος για Β κατοικία και οικισμούς, όπως προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις που προαναφέρθηκαν) υπολογίζονται με βάση υπεύθυνη δήλωση για το εμβαδόν και την αξία του ακινήτου. Είναι σκόπιμο να υποδεικνύεται στην περίπτωση αυτή, η δηλούμενη αξία του ακινήτου να προσεγγίζει την ισχύουσα αντικειμενική.

- Μετά την κύρωση της πράξης εφαρμογής και σύμφωνα με το Αρθ-9, παρ.7 του Ν-1512/85, δεν επιτρέπεται η χορήγηση οικοδομικής άδειας στον υπόχρεο ιδιοκτήτη, πριν να βεβαιωθεί από την αρμόδια υπηρεσία η οφειλή του υπόχρεου για εισφορά σε χρήμα και πριν να έχει καταβάλει τουλάχιστον τις μέχρι το χρόνο χορήγησης της άδειας οφειλόμενες δόσεις.

10. Τέλος, επισημαίνεται ότι για την εφαρμογή του Αρθ-10, παρ.2α του Ν-3044/02 (ΦΕΚ-197/Α/02), με το οποίο παρέχεται στους δήμους και τις κοινότητες η δυνατότητα είσπραξης χρηματικών προκαταβολών με αποκλειστικό σκοπό την εκπόνηση πολεοδομικών μελετών και μελετών πράξεων εφαρμογής, έχει εκδοθεί η κοινή υπουργική Αποφ-5494/4-2-04 (ΦΕΚ-204/Β/04) των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, ΠΕΧΩΔΕ και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η ανάγκη για διατήρηση του τελευταίου ελάχιστου ελεύθερου χώρου που έχει απομείνει στο κέντρο, προκύπτει για λόγους επιβίωσης των πολιτών της Αθήνας, όσο και για λόγους βελτίωσης της καθημερινότητας. Τονίζεται η λέξη επιβίωση, καθώς είναι κοινά αποδεκτό το γεγονός ότι η ζωή στο κέντρο της Αθήνας έχει γίνει πάρα πολύ δύσκολη τα τελευταία 40 χρόνια, με έμφαση από τη δεκαετία του '80 όταν το αυτοκίνητο άρχισε να αποτελεί ένα από τα βασικότερα προβλήματα της πρωτεύουσας. Αυτό που κάνει την Αθήνα πόλη αβίωτη και επικίνδυνη για τη ζωή των πολιτών της είναι οι ιδιαίτερα κακές συνθήκες (περιβαλλοντικές) που έχουν δημιουργηθεί από την υπερβολική δόμηση, την σοβαρή έλλειψη ελεύθερων χώρων και την ρύπανση που προκαλεί το αυτοκίνητο.

Η παρούσα εργασία διαπραγματεύεται την καλύτερευση του βιοτικού επιπέδου στο κέντρο της Αθήνας και ειδικότερα παρουσιάζει ποικίλες προτάσεις ανάπλασης των δημόσιων υπαίθριων χώρων της πρωτεύουσας, αλλά και την εύρεση και διαμόρφωση των αστικών κενών που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως χώροι πρασίνου. Κατά καιρούς έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι ένα άκτιστο οικόπεδο μέσα στη πόλη θεωρείται ότι δεν επιτελεί το σκοπό του και για το λόγο αυτό η πολιτεία έχει επιβάλλει στον ιδιοκτήτη το φόρο ακάλυπτων χώρων και έτσι τον υποχρεώνει έμμεσα να το «αξιοποιήσει» κτίζοντας το. Όμως σήμερα, ένα άκτιστο οικόπεδο αποτελεί μία λειτουργία συχνά πιο σημαντική από άλλες λειτουργίες ενός κτισμένου χώρου – λειτουργεί σαν πνεύμονας στη ζωή της πόλης που αποτελεί μία κοινωνική προσφορά του χώρου χωρίς αντάλλαγμα. Τέλος, επιδιώκεται η δημιουργία μίας ενιαίας ζώνης πρασίνου που όχι μόνο θα βελτιώσει τις τοπικές περιβαλλοντικές συνθήκες, αλλά και θα αναδείξει το πολυσήμαντο φυσικό κεφάλαιο της πόλης, θα φέρει τον άνθρωπο πιο κοντά στη φύση και ίσως συμβάλλει στη δημιουργία μίας πόλης μέσα στη φύση και όχι στη δημιουργία της φύσης μέσα στη πόλη.

Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι οι αποσπασματικές και μεμονωμένες παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο δεν μπορούν δυστυχώς να αποτελέσουν λύση στην υποβάθμιση που αντιμετωπίζει η ευρύτερη περιοχή της Ομόνοιας. Αυτό που χρειάζεται είναι ένα ολοκληρωμένο πολεοδομικό σχέδιο επέμβασης, ένα σχέδιο που θα αντιμετωπίσει οριστικά τις υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να μεριμνήσουμε για ένα ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο έτσι ώστε να ενισχύσουμε τις ζώνες πρασίνου στο κέντρο της Αθήνας, αλλά και την ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων καθώς και των πολιτών για να έχουν οι παρεμβάσεις αυτές μακροχρόνια αποτελέσματα.

SUMMARY

There is the necessity of maintaining the remaining last public space in the city centre of Athens for reasons of citizens' survival as well as for improving their daily life's needs. We have to emphasize the word "survival" as it is commonly believed that the life in the centre of Athens has become very difficult for the last 40 years due to the appearance of car that constitute the major city problem since then. The problems that make Athens an unbearable and dangerous city for its citizens are the excessive predisposition for structures, the insufficient green places as well as the pollution that derives from the usage of car.

The current diploma project negotiates the improvement of life's needs in the city centre and specifically introduces a wide variety of proposals for reforming the public urban space and tries to locate and form the city's free unbuilt places that could work as green zones. It is widely believed that one unbuilt ground inside the city cannot fulfill any purpose and for this reason the government imposes taxes for the unbuilt area to its owner and makes indirectly the owner build the free space he/she possesses. Still though, an unbuilt ground may produce functions that are much more important than those of a built place. It can work as lungs of the town producing a social offer without any exchange. Finally, this project aims at creating a green belt that not only will improve the environmental conditions but will also enhance the vegetation of the city, will make the citizens familiar with the nature and will contribute in creating a city within the nature and not the nature inside the city.

It is important to note that the fragmental interventions in the public place unfortunately cannot produce an efficient solution for dealing the downgrading of the area of Omonoia. What the city needs is a complete urban planning that will be able to confront decisively the downgrading life conditions. For this reason, we need a powerful legislative tool to enhance the green public places as well as the activation of the government and city's citizens so that the interventions could have long – term effects.

- **Ανανιάδου Μ. – Τζημοπούλου,** «Σχεδιασμός Αντικειμένων Αστικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Ανδρεαδάκη Α., Χατζημπίρος Κ.,** «Οικολογία για Μηχανικούς», Αθήνα 2000.
- **Αραβαντινός Αθανάσιος, Κοσμάκη Π.,** «Υπαίθριοι Χώροι στην Πόλη», Αθήνα 1988.
- **Αραβαντινός Αθανάσιος,** «Πολεοδομικός Σχεδιασμός για Μία Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου», Αθήνα 2007.
- **Αρβανιτίδη Άννα – Χαλίνα,** «Πλατεία Βάθης», Διπλωματική Εργασία ΕΜΠ, 2005.
- **Βαρελίδης Γεώργιος,** «Αστικός Σχεδιασμός», σημειώσεις στα πλαίσια του μαθήματος Αστικός Σχεδιασμός του τμήματος ΠΔΜ του ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ.
- **Βαρελίδης Γεώργιος,** «Πολεοδομική Διάρθρωση & Εξέλιξη της Ελληνικής Πόλης», Αθήνα 2007.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Διαμορφώσεις και Πολιτικές για την Ένταξη του Ποδηλάτου στην Ελληνική Πόλη. Διερεύνηση Γεωμετρικών Προδιαγραφών με βάση την Ευρωπαϊκή Εμπειρία», εκδ. Ευρωπαϊκή Ένωση ΓΔΧΙ, ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνας, Ιανουάριος 2000.
- **Βλαστός Θάνος, Μπιρμπίλη Τίνα,** «Φτιάχνοντας Πόλεις για Ποδήλατο. Στοιχεία Αισθητικής και Κατασκευής. Τα Πρώτα Παραδείγματα σε Ελλάδα & Κύπρο», εκδόσεις MBike, Ιανουάριος 2001.
- **Γληνού Αικατερίνη,** «Δημιουργία δικτύου ελεύθερων πράσινων χώρων στο κέντρο της Αθήνας: μία γειτονιά γύρω από την πλατεία Βικτωρίας», Διπλωματική Εργασία ΕΜΠ, 2004.
- **Δευταραίος Πανάγης, Τζανιδάκης Τζάνης,** «Αστικά Πάρκα στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Πρωτεύουσας, Αιγάλεω 2005
- **Ισπικούδης Ιωάννης, Χατζηστάθης Αθανάσιος,** «Προστασία της Φύσης & Αρχιτεκτονικής Τοπίου», εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 1995.
- **Καραμπάμπα Ευφροσύνη,** «Δημόσιοι Υπαίθριοι Χώροι – Πλατείες και η Βιωσιμότητά τους. Η πλατεία Εξαρχείων», Σπουδαστική Εργασία Τμήματος Αρχιτεκτόνων, ΕΜΠ, 2007.

- **Κασσιός Κ.**, «Αστικό Πράσινο: Δημιουργία – Προστασία & Συμβολή στην Ποιότητα Ζωής»
- **Κοσμάκη Π.**, «Υπαίθριοι Χώροι στην Πόλη»
- **Λιβανού Άννα, Μαυροθαλασσίτου Κλειώ, Τούντα Φωτεινή, Τούρη Βάγια**, «Κοινωνικός Εξοπλισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Αθήνα, Δεκέμβριος 1986.
- **Μάϊνα Άννα**, «Η σημασία της δημιουργίας πλέγματος ελεύθερων χώρων στην πόλη και η συμβολή τους στη βελτίωση της σχέσης φυσικών και ανθρωπογενών στοιχείων του αστικού περιβάλλοντος», Σπουδαστική Εργασία ΕΜΠ, 2006.
- **Πολυχρονόπουλος Δ.**, «Η Ένταξη Βιοκλιματικών Αρχών στον Αστικό Σχεδιασμό», Αθήνα 2002
- **Ροϊδης Χάρης**, «Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες Εξωτερικών Χώρων», εκδόσεις Ζήτη, 1993.
- **Τρελοπούλου Ευτυχία**, Πτυχιακή Εργασία Τμήματος Αγρονόμων – Τοπογράφων Μηχανικών, ΕΜΠ, 1990.
- **Βιβλίο Προδιαγραφών Τυποποίησης του ΕΛΟΤ** για Παιδότοπους και Συγκροτήματα Εξωτερικών Χώρων για Άτομα άνω των 36 μηνών σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία EN 1176
- **Επιστημονικό Συνέδριο:** «Αρχιτεκτονική Τοπίου. Εκπαίδευση, Έρευνα, Εφαρμοσμένο Έργο», Πρακτικά, Τόμος 4, Συνεδρία 13 έως 17, εκδόσεις Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, 2009.
- **Επιστημονικό Συνέδριο:** «Η Αισθητική των Πόλεων και η Πολιτική των Παρεμβάσεων. Συμβολή στην Αναγέννηση του Αστικού Χώρου», εκδόσεις Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας ΑΕ., Αθήνα, 13 – 14 Οκτωβρίου 2003.
- **ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ** (Νομοθετικά Διατάγματα, ΓΟΚ)

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Krier Rob**, «Elements of Architecture», London, 1992
- **Muschenheim William**, «Elements of Art of Architecture», London, 1967.
- **Neufert Peter**, «Αρχιτεκτονικός & Οικοδομικός Σχεδιασμός. Βοήθημα για Σωστές Κατασκευές», εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 1998.
- **Wiles Richard**, «Κατασκευές στον Κήπο», εκδόσεις Ψυχάλου, 1990

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.el.wikipedia.org.
- www.cityofathens.gr
- www.courses.arch.ntua.gr
- www.decontrol-archive.espivblogs.net
- www.atenssos.blogspot.com
- www.chgeorge.gr
- www.planetgreece.gr
- www.istoricathemata.com
- www.phorum.gr
- www.esoterica.gr
- www.econews.gr
- www.eie.gr/archaeologia
- www.greekarchitects.gr
- www.floornature.com
- www.worldarchitecturenews.com
- www.minenv.gr